

ΑΝΤΙ

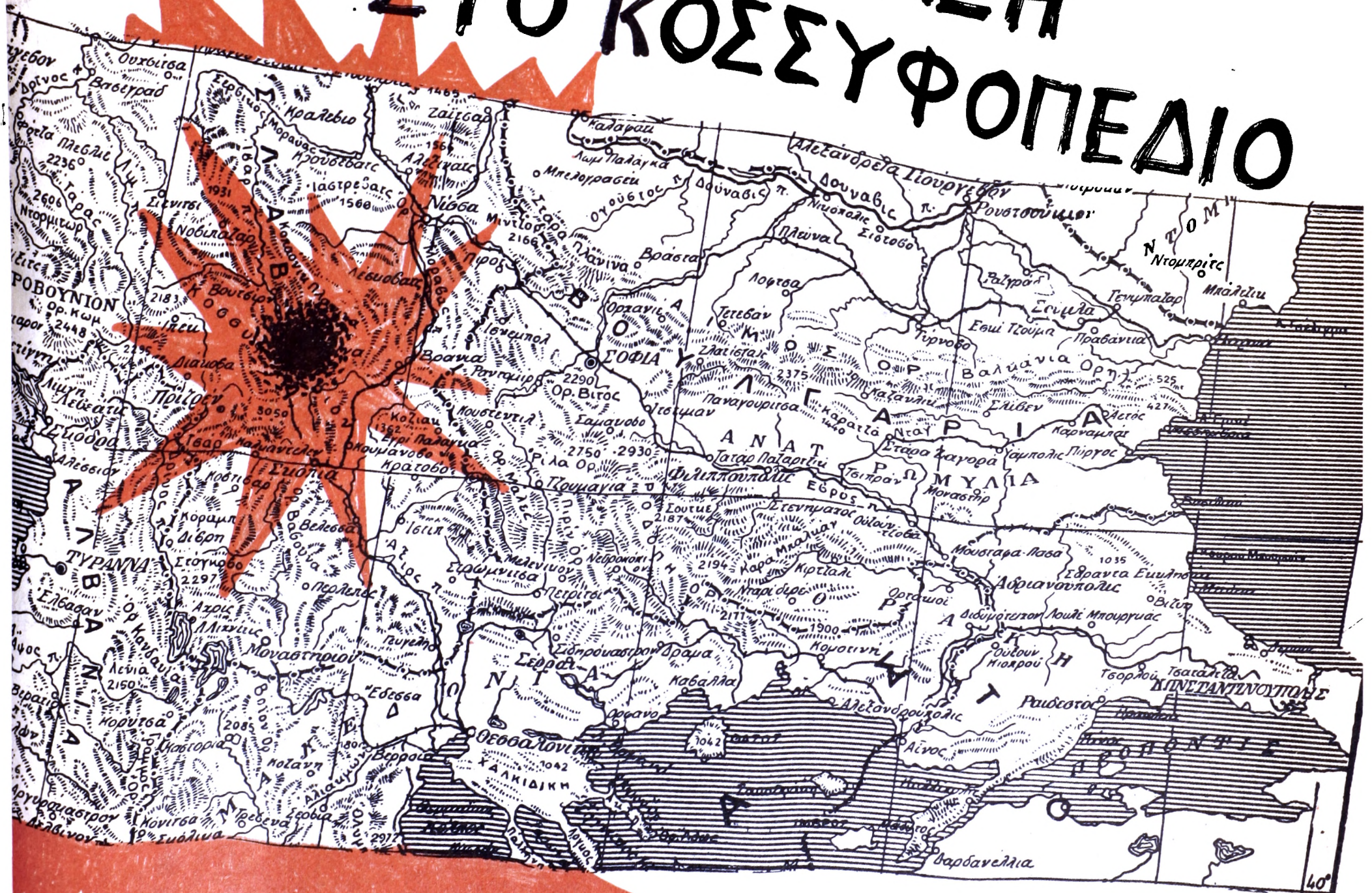
Περίοδος Β' τεύχος 178, Παρασκευή 22 Μαΐου 1981

Δρχ. 30

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΥΡΡΑΞΗ ΡΧΙΖΕΙ ΣΤΟ ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

Δυο βιβλία — κορυφαία — της νοτιοαμερικάνικης λογοτεχνίας:

● «ΤΕΡΕΖΑ ΜΠΑΤΙΣΤΑ»,
του πολυβραβευμένου συγγραφέα
ΧΟΡΧΕ ΑΜΑΝΤΟ

● «100 ΧΡΟΝΙΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ»
του πολυδιαβασμένου συγγραφέα
ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΘΙΑ ΜΑΡΚΕΣ

Περίοδος Β'
Τεύχος 178
Χρόνος 8ος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΙΝΩΡ: Η αναμέτρηση, τα σενάρια και το ρεύμα της Αλλαγής.....

ΠΕΡΟΜΗΝΙΕΣ.....

ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ.....

ΚΑΛΑΙΤΖΗ: Vive la Revolution... ..

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΣΤΑΓΚΟΥ: Ποιός φοβάται τους

πλάνκετ-μεν» του Ι.Ρ.Α.;.....

Ι. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ:

Οκρυσταλλώνονται οι τακτικές

διατάσσονται οι δυνάμεις.....

ΙΑ ΘΕΟΥ: Προεκλογικές εικασίες

προεκλογικά σενάρια.....

ΙΜΕΝΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ:

α πρόταση για την Αριστερά....

ΠΟΡΤΕΡ:

ΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ - Εστία μιας νέας

γκόσμιας σύρραξης;.....

Τ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ: Οι ελληνοαμε-

ρικές συζητήσεις για τις βάσεις

ΦΩΤΕΙΝΟΥ: «Θέμα Λήμνου»: Οι

αυτικές επιπτώσεις - καταλύτης

ύστερων εξελίξεων;.....

ΗΣΤΟΥ ΡΑΖΗ: Εθνικά θέματα και

αυτική λειτουργία του Τύπου....

ΡΟΖΑΚΗ: Η άτυχη επίκληση των

ροστάτιδων Δυνάμεων» και η Α-

στρατικοποίηση των Νησιών....

ΑΜΑΝΙΤΗ: 45 χρόνια, η Αριστερά

έμνε αυτή τη νίκη.....

ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ:

στορική σημασία της νίκης του

Μιτερράν.....

ΜΑΡΚΟΥ: Ο αγώνας δρόμου Σο-

λιστών - Κομμουνιστών.....

ΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος.....

ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.....

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ:

έντευξη με τον Αλέκο Παπαπα-

ώτου: Ο ρόλος των ξένων στην

στάση και τον Εμφύλιο.....

ΕΜΗΜΑΙΝΟΥΜΕ.....

ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ:

ματογραφικές Κοινότητες....

ΕΥΔΗ:

αλίμψηστα του Ν. Κεσανλή....

ΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....

ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΡΟΓΚΑΝ:

στοικό Χρονικό.....

ΟΓΟΣ.....

ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΜΑΚΡΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Ο ΛΙΒΑΝΟΣ;

ΣΤΙΣ περίφημες, παλιότερες «συζητήσεις αρχηγών» στη Βουλή, θυμόμαστε πολύ καλά, ότι η κύρια επιχειρηματολογία της «Ν.Δ.» και του κ. Καραμανλή για τη στήριξη του δόγματος «ανήκομεν εις την Δύσιν», προερχόταν από την ανάγκη διαφύλαξης της ακεραιότητας και ανεξαρτησίας της χώρας, με την ένταξη-της σε έναν ευρύτερο συνασπισμό. Θυμόμαστε επίσης με ακρίβεια τις στιγμές όπου ο κ. Καραμανλής υπογράμμιζε την τύχη που αναμένει τις «αδέσμευτες» χώρες, χρησιμοποιώντας για παράδειγμα την τύχη της Κύπρου και του Λιβάνου.

ΠΟΛΛΟΙ τότε — και μέσα στη Βουλή — είχαν επισημάνει τα θεμελιακά λάθη αυτού του συλλογισμού και το ατυχέστατο των παραδειγμάτων — τουλάχιστον όσον αφορά στην περίπτωση της Κύπρου. Είχε τονιστεί τότε, ότι για μια χώρα σαν την Ελλάδα, με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία των προβλημάτων που την κυκλώνουν, η εμμονή στη λογική του «ανήκομεν εις την Δύσιν», μόνο αρνητικές, αν όχι καταστροφικές συνέπειες μπορούσε να έχει.

ΓΙΑ άλλη μια φορά, ό,τι τότε ανήκε στο χώρο του συλλογισμού, της λογικής ανάλυσης και της υπόθεσης, αποδείχεται από τα πράγματα αληθινό, σε τέτοιο μάλιστα βαθμό, ώστε τα γεγονότα να ξεπερνούν κατά πολύ τη φαντασία.

ΟΙ σημερινές αποκαλύψεις του ΑΝΤΙ πείθουν και τον πιο δύσπιστο ακόμα πολίτη, ανεξάρτητα από ιδεολογικές επιλογές και πολιτική ένταξη, ότι η Ελλάδα στα πλαίσια των νατοϊκών σχεδιασμών έχει καταργηθεί σαν χώρα.

ΟΠΩΣ αποκαλύπτει περίτρανα ο WINTEX - CIMEX, καμιά πρόνοια του ΝΑΤΟ δεν υπάρχει για την προάσπιση των συνόρων της χώρας (και μάλιστα των βορείων, εναντίων των οποίων θέλει να διατάξει τις δυνάμεις-μας).

ΠΟΙΟΝ ρόλο επιφυλάσσει στην Ελλάδα το ΝΑΤΟ; Σε περίπτωση πολέμου οι έλληνες στρατιώτες θα θυσιαστούν στα βόρεια σύνορα για να δώσουν χρόνο ανασύνταξης στους υπερατλαντικούς συμμάχους-μας. Γραμμή αμύνης του ΝΑΤΟ είναι ο Όλυμπος, όπου και θα βοηθήσει στη συγκράτηση των «αντίπαλων» δυνάμεων, χρησιμοποιώντας τακτικά πυρηνικά όπλα κατά μήκος των πόλεων-μας της Μακεδονίας και Θράκης, όπου θα βρίσκονται πια οι «ερυθροί».

Η ΝΟΤΙΩΣ του Ολύμπου Ελλάδα, θα χρησιμεύει σαν ένα γιγάντιο αεροπλανοφόρο και χώρος βάσεων και ελλιμενισμού και οι «ιθαγενείς» θα εξυπηρετούν τις ποικιλότροπες επιθυμίες και ανάγκες των συμμαχικών δυνάμεων.

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ, η Τουρκία, λόγω της συρρικνώσεως των ελληνικών «συμμαχικών» δυνάμεων, θα αναλάβει για λογαριασμό της Συμμαχίας την προάσπιση του Αιγαίου από τους «ερυθρούς». Στη καλύτερη περίπτωση το εθνικό έδαφος θα συρρικνωθεί στα όρια της Ελλάδας της Μελόυνας...

ΟΣΟΙ ενδιαφέρονται γι' αυτόν τον τόπο ας μην εθελουφλούν. Και εφ' όσον η κυβερνώσα πολιτική παράταξη θεωρεί τα προηγούμενα αποτέλεσμα «μαρξιστικών διαστρεβλώσεων», ας διαβάσουν επιτέλους τους αρχαίους συγγραφείς, που τόσο τιμούν στα λόγια αλλά τόσο αγνοούν στην ουσία-τους;

ΑΣ ξαναδιαβάσουν το διάλογο Αθηναίων και Μηλίων από το Θουκυδίδη. Και ας βρουν την αναλογία των σημερινών Αθηναίων και Μηλίων.

ΠΡΙΝ γίνει πράγματι η Ελλάδα Λίβανος...

ΑΝΤΙ

ΠΕΡΩΜΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ» ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Επόμενο τεύχος του ΑΝΤΙ, 9 της 5ης Ιουνίου, θα είναι ομμένο στα Γιάννενα. Το ; θα περιλαμβάνει άρθρα, τάζ και κείμενα που θα α- ονται στην ιστορία, την ε- , τα τωρινά προβλήματα, λητική και πολιτιστική φυ-

σιογνωμία της πόλης.

Με την ευκαιρία της έκδοσης του ειδικού τεύχους και σύμφω- να με την παράδοση των προη- γούμενων αφιερωμάτων σε Χα- νιά και Καβάλα, θα οργανωθεί α- πό το ΑΝΤΙ, το Σάββατο 6 Ιου- νίου, δημόσια συζήτηση σε κε-

ντρική αίθουσα της πόλης με θέ- μα: «περιφερειακή ανάπτυξη — διατήρηση του πολιτιστικού προσώπου». Στη συζήτηση, που θα διευθύνουν οι κ. Στάθης Πα- παβρανούσης, πρόεδρος ΤΕΕ τμήματος Ηπείρου και Χρήστος Παπουτσάκης, εκδότης του

«ΑΝΤΙ» θα λάβουν μέρος: Η κ. Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος, καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής Θεσσαλονίκης, ο κ. Θ. Παπαγιάννης, αρχιτέκτων-πολεοδόμος και ο κ. Π. Ψωμό- πουλος, πολεοδόμος.

Ο ακριβής χώρος και η ώρα της εκδήλωσης θα ανακοινω- θούν έγκαιρα στον τοπικό και α- θηναϊκό Τύπο.

Η αναμέτρηση, τα σενάρια και το ρεύμα της αλλαγής

ΑΝΕΤΑ, λοιπόν, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Α. Παπανδρέου, κέρδισε, το περασμένο Σαββατοκύριακο, την αναμέτρηση με τη Νέα Δημοκρατία. Οι συγκεντρώσεις-του στο βορρά ξεχώριζαν, πράγματι, για το «μέγα πλήθος και πάθος», ενώ η συγκέντρωση της Ξάνθης ήταν, κατά τις εκτιμήσεις νηφάλιων παρατηρητών, «τουλάχιστον πενταπλάσια» της συγκέντρωσης Ράλλη, πριν τέσσερεις μέρες, στον ίδιο ακριβώς χώρο...

ΟΠΩΣ ΗΤΑΝ φυσικό, η διαπίστωση καταθρούνισε την ηγεσία του κυβερνητικού κόμματος, ενώ, αντίθετα, εμπέδωσε την αυτοπεποίθηση των επιτελών του ΠΑΣΟΚ στη νίκη. Ο ίδιος ο Α. Παπανδρέου, μιλώντας στους δημοσιογράφους, αμέσως μετά τη συγκέντρωση της Ξάνθης, δεν απέκρυψε την ικανοποίησή του «για την πορεία της (προεκλογικής) μάχης», προσθέτοντας πως δεν χρειάζεται πλέον ν' απαντά στις λογής κυβερνητικές ανακοινώσεις, ούτε να δίνει συνέχεια στην οξύτητα που ορισμένοι υπουργοί (Αβέρωφ, Τσαλδάρης, κλπ.) ενσυνείδητα προωθούν. *Η νίκη του ΠΑΣΟΚ — τους είπε — είναι πια νομοτελειακή. Κι εμείς, δεν έχουμε κανένα λόγο να επιζητούμε την ένταση, προκειμένου να κάνουμε κτήμα όλου του λαού, τις θέσεις-μας, το πρόγραμμά-μας.*

Όταν ΕΡΤ / YENEΔ ανακαλύπτουν το διάλογο...

ΑΝ ΘΑ πιστέψουμε ορισμένους αναλυτές, η επιτυχία των συγκεντρώσεων του ΠΑΣΟΚ στην Αλεξανδρούπολη και Ξάνθη, ανέτρεψε — μεταξύ άλλων — τα διάφορα σενάρια περί «συμμαχικών κυβερνήσεων» ΝΔ / ΠΑΣΟΚ. Η ίδια επιτυχία, ώθησε τον Α. Παπανδρέου να διακηρύξει ότι το ΠΑΣΟΚ όχι μόνο θα έλθει πρώτο κόμμα στις εκλογές του Νοεμβρίου, αλλά και θα είναι σε θέση να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση: *«Αυτό το ανεπανάληπτο ρεύμα της αλλαγής — είπε — καμιά δύναμη δεν μπορεί να ανακόψει... Είναι χιονοστιβάδα που παρασύρει στο διάβα-της τη Δεξιά και τα κάστρα-της».*

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά, ο χουντικός «Ελεύθερος Κόσμος» υποστηρίζει ότι τα σενάρια — στα οποία είχαν αναφερθεί, πρόσφατα, και οι «Τάιμς της Νέας Υόρκης»... — παραμένουν. Και ότι μια ορισμένη πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας, υπό τους κ.κ. Ι. Μπούτο και Αχ. Καραμανλή, είναι πρόθυμη — εφόσον παραστεί ανάγκη... — να προσφέρει τις καλές-της υπηρεσίες σε μια κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ.

ΣΕ ΕΠΙΡΡΩΣΗ των απόψεών-του αυτών, ο «Ελεύθερος Κόσμος» επικαλείται δύο στοιχεία: Την πολύωρη ενημέρωση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ από τη στρατιωτική ηγεσία της περιοχής Δυτικής Θράκης και την «πρωτοφανή προβολή» των συγκεντρώσεων του Α. Παπανδρέου από την τηλεόραση της ΕΡΤ και της YENEΔ. *«Η προβολή αυτή — γράφει — γίνεται εις τα πλαίσια μιας προσπάθειας «εξωραϊσμού» του ΠΑΣΟΚ εις την συνείδησιν του ελληνικού λαού, ο οποίος να πεισθή, κατά τον τρόπον αυτόν, ότι ο κ. Παπανδρέου δεν αντιπροσωπεύει κάποιον κίνδυνον»* και, συνεπώς, μπορούν «να ευνοηθούν τα σχέδια σχηματισμού, μετεκλογικώς, κυβερνήσεως συνασπισμού, υπό τον κ. Παπανδρέου»... Η ίδια εφημερίδα σημειώνει ότι τηλεσκομηνοθέτης της περιοδείας του προέδρου του ΠΑΣΟΚ ήταν ο Κλ. Μασούρας (που καλύπτει συνήθως τις περιοδείες του κ. Καραμανλή), αφήνοντας να εννοηθεί ότι η προβολή του Α. Πα-

πανδρέου, από την ΕΡΤ και την YENEΔ, έγινε «κατόπιν άνωθεν εντολής», δηλαδή του Προέδρου της Δημοκρατίας, στον οποίο και αποδίδει τα διάφορα σχέδια και σενάρια περί «κυβερνήσεως συνασπισμού».

ΦΥΣΙΚΑ, είναι κοινό μυστικό ότι σχέδια για μια «συμμαχική κυβέρνηση» ΠΑΣΟΚ / Νέας Δημοκρατίας, καταστρώνονται από εποχής ακόμη Κ. Τσάτσου... Ορισμένοι μάλιστα παρατηρητές ερμηνεύουν την πρόσφατη δήλωση του κ. Αβέρωφ περί καθόδου-του ή μη καθόδου-του στον εκλογικό στίβο (*«δε ξέρω αν θα πολιτευθώ στις προσεχείς εκλογές»*) σαν έμμεση «υπόμνηση» προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι αυτό τουλάχιστον, ο Ευάγγελος Αβέρωφ - Τσιτσάκης, τριςχιλιετής Έλληνα, που «θέλει να λησμονήσει», πλην δεν τον αφήνει σκιά του συνταγματάρχου Ψαρρού και των άλλων «σφαγιασθέντων υπό των κομμουνιστοσυμμοριτών Ελλήνων πατριωτών», ενίσταται στο σχηματισμό οποιασδήποτε συμμαχικής κυβέρνησης και, γι' αυτό, είναι έτοιμος ν' αποχωρήσει από σημερινό κυβερνητικό σχήμα και να προχωρήσει στη συγκρότηση νέου, δικού-του κόμματος — κόμματος «ακραίωνων» θνικοφρόνων — αφού, έτσι είτε αλλιώς, ο όρος του «ακροαριού» δεν τον τρομάζει!...

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ, ωστόσο, που παραμένει είναι αν αυτό το «ανεπανάληπτο ρεύμα της αλλαγής», όπως το προσδιορίζει, αυτή τη στιγμή, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, θα είναι πράγματι τόσο σχυρό, ώστε να καταστήσει περιττά οποιαδήποτε σενάρια κυβερνήσεων συνασπισμού. Όσο για τις ερμηνείες που δίνουν χουντικός «Ελεύθερος Κόσμος» για την προβολή των συγκεντρώσεων του Α. Παπανδρέου, από τα λεγόμενα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δεν είναι, ασφαλώς, ερμηνείες κοινής αποδοχής. Η φιλοκυβερνητική «Καθημερινή» λ.χ., επισημαίνει ότι η «φιλοσοφία της μιας αλήθειας» έχει βαθιές ρίζες στην κυβερνητική παράταξη και γι' αυτό — προεξοφλεί — θα υπάρξουν αρκετά που δε θα συναινέσουν σ' αυτή την «καλή αρχή» που έγινε. Η ίδια εφημερίδα, ωστόσο, δεν παραλείπει να σημειώσει την ανάγκη όπως η λειτουργία του διαλόγου επεκταθεί και στα υπόλοιπα κόμματα. *«Αλλοίμονο — γράφει — αν ο κανόνας της δημοκρατίας περιοριζόταν στα δύο μεγαλύτερα κόμματα...»* Η εφημερίδα μοιαζε τότε με διπλό μονόλογο ενιαίο, που θα ήταν χειρότερο και από τον κοινό μονόλογο, αφού θα παρουσίαζε τη Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ αποκλειστικούς νομείς της εξουσίας.

Η συμφωνία για τις βάσεις - θέμα «διατυπώσεων»

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ όλα τα πολιτικά κόμματα προετοιμάζονται για την οργανωτική-τους προετοιμασία για την εκλογική μάχη έρχεται, έκδηλες — και έντονες — καταγράφονται οι παροχές και εκβιασμοί, από πλευράς Ουάσιγκτον, ΝΑΤΟ, Άγκυρας, προκειμένου να καμφθεί η όποια «αντίσταση» της κυβέρνησης Ράλλη στα καυτά θέματα των βάσεων, του εναέριου χώρου των ελληνικών νησιών του Αιγαίου.

ΚΑΙ ΣΕ ό,τι αφορά το θέμα των βάσεων, τα «τελευταία» αναφέρουν ότι η νέα συμφωνία είναι θέμα — το πολύ! — ακόμη εβδομάδας... Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, η «απόφαση Ράλλη» έχει καμφθεί, κάτω από περίτεχνες διατυπώσεις.

(wording) που ενώ, ουσιαστικά, ισοδυναμούν με αποδοχή ό-
λων των αμερικανικών θέσεων, επιτρέπουν στην ελληνική
πλευρά να εμφανίσει τη συμφωνία σαν διπλωματική-της «επι-
τυχία»! Ενδεικτική, από την πλευρά αυτή, είναι η περίπτωση
που αναφέρεται στη μη επέκταση του ρόλου των βάσεων για
σκοπούς πέραν της περιοχής ευθύνης του ΝΑΤΟ. Ο όρος αυ-
τός, στον οποίο επέμενε ιδιαίτερα η ελληνική πλευρά (και προ-
σβολικά ο πρωθυπουργός κ. Ράλλης), έγινε αποδεκτός από
τους Αμερικανούς. Και έτσι θα καταγραφεί στο κείμενο της
συμφωνίας... Πλην, σε κάποιο παράρτημα της συμφωνίας, θα
διακρίνεται ότι «κατ' εξαίρεση» και εφόσον «συντρέχουν λό-
γοι εκτάκτου και επείγουσας ανάγκης», οι Αμερικανοί θα έχουν
την ευχέρεια να χρησιμοποιήσουν τις εδώ βάσεις-τους και για
σκοπούς πέραν του ΝΑΤΟ — ας πούμε στο Περσικό κόλπο...
— υπό την αίρεση, φυσικά, ότι η ελληνική πλευρά «συναινεί»...

ΑΝΑΛΟΓΕΣ διατυπώσεις θα υιοθετηθούν — ή έχουν ήδη υιο-
θετηθεί — και για τις άλλες, «μή διαπραγματεύσιμες» ελλήνι-
κές θέσεις. Στο σημείο λ.χ., που αναφέρεται στην διατήρηση
της ισορροπίας επτά προς δέκα, οι Αμερικανοί προκρίνουν γε-
νικές — μή «εξειδικευμένες»... — διατυπώσεις που μιλούν για
την ανάγκη «ισορροπίας στην περιοχή», κατά τον ίδιο τρόπο
που μιλούν για την ανάγκη «ισορροπίας μεταξύ ΝΑΤΟ και Συμ-
φωνίας της Βαρσοβίας»... Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν και σημεία
που, ως τη στιγμή που γράφονται οι γραμμές αυτές, δεν έχει ε-
λθεί ακόμη συμφωνία. Ένα από αυτά, είναι και το Shop-
ping List — ο κατάλογος, δηλαδή, πολεμικού υλικού και άλ-
λων εφοδίων που ζήτησε η ελληνική πλευρά, για τις ανάγκες
των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων. Οι ΗΠΑ προσφέρονται να
ανοποιήσουν, σ' ένα βαθμό τις ανάγκες αυτές, αλλά σε τιμές
πολεμικού εμπορίου! (Και μία παρένθεση: Σ' όλο το διάστημα
που κρατούν οι διαπραγματεύσεις, οι Αμερικανοί, στις ιδιαίτε-
ρες συνομιλίες-τους, δεν αποκρύπτουν ότι η συνεννόηση με
την ελληνική πλευρά είναι ιδιαίτερα δυσχερής: «Αλλά μας λέει
κ. Μητσοτάκης, άλλα ο κ. Αβέρωφ και τελείως άλλα ο
πρωθυπουργός-σας κ. Ράλλης»... Κλείνει η παρένθεση).

Πόσο «βοήθησε ο Ανδρέας;»

ΜΕΣΑ στον κύκλο των ιδίων εκβιασμών, εντάσσεται ασφα-
ώς και η απαίτηση του αρχηγείου του ΝΑΤΟ, να μην υπάρ-
ξουν όρια αρμοδιοτήτων μεταξύ του στρατηγείου της Λάρισας
του στρατηγείου της Σμύρνης: Τα όρια αρμοδιοτήτων με-
ταξύ «συμμάχων χωρών» — μας διαμηνούν — είναι είδος ξεπε-
ρασμένο... Οι επιτελείς του ΝΑΤΟ επιμένουν, μάλιστα, ότι ο
προσδιορισμός ορίων, εξυπηρετεί την ελληνική πλευρά, ε-
πεισον, διαφορετικά, θα πρέπει να καθορισθούν «νέα σύνορα»
Αιγαίο...

ΤΟ ΙΔΙΟ επίσης πλαίσιο εντάσσεται και η απροσχημάτι-
στη κατηγορία του ΝΑΤΟ — που έφερε στο φως το «ΑΝΤΙ» —
των τουρκικών θέσεων στο Αιγαίο και, πιο συγκεκριμέ-
να, υπέρ του αφοπλισμού των ελληνικών νησιών που βρίσκο-
νται κατά μήκος της ιωνικής ακτής, με πρώτο στόχο τη Λή-
μνο.

ΥΣΙΚΑ, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας αρνείται ότι

οι πιεσεις και οι εκβιασμοί αυτοί, έχουν σχέση με οποιαδήποτε
«γραμμή ενδοτικότητας» που τηρεί στις σχέσεις-της με τους Α-
μερικανούς, το ΝΑΤΟ ή τους Τούρκους — όπως την κατηγορεί
η δημοκρατική αντιπολίτευση. Αντίθετα, υποστηρίζει ότι «δεν
την βοηθεί η αντιπολίτευση» και ότι σε κρίσιμες ώρες, όπως
λ.χ. στην περίοδο των διαπραγματεύσεων για τις βάσεις, «ο
Ανδρέας δεν βοήθησε»... Γεγονός, ωστόσο, παραμένει ότι ό-
ταν «ο Ανδρέας αποφάσισε να βοηθήσει» (με τον τρόπο-του),
το μόνο που βρήκε ο πρωθυπουργός κ. Ράλλης ήταν να τον κα-
τηγορήσει ότι αναβιώνει την πολιτική του «Βυθίσατε το Χόρα»,
όταν και τα νήπια ακόμη, στον τόπον αυτόν, ξέρουν ότι το
«Βυθίσατε το Χόρα», εξέφραζε, τη στιγμή που εκφωνήθηκε,
μια συγκεκριμένη συνεννόηση μεταξύ του τότε πρωθυπουργού
και του προέδρου του ΠΑΣΟΚ...

ΚΑΠΟΤΕ, βέβαια, όταν οι σχέσεις ανάμεσα στην κυβέρνη-
ση και την αντιπολίτευση περάσουν από την περιοχή της μι-
κροπολιτικής σ' ένα στάδιο υψηλής εθνικής ευθύνης, χωρίς να
παρεμβαίνουν εφήμερες «εκλογικίστικες» εκτιμήσεις, θα ε-
κλείψουν σύνδρομο του είδους αυτού... Τότε, και οι Έλληνες
υπουργοί — Εξωτερικών ή Αμύνης — αντι ν' αποκρύπτουν τις
παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου από την τουρκική πο-
λεμική αεροπορία ή να προσπαθούν να καλύψουν το ΝΑΤΟ, ό-
ταν, στην πράξη, αμφισβητεί κυριαρχικά δικαιώματα της χώ-
ρας, θα έχουν, αντίθετα, την ευαισθησία να ενημερώνουν το
λαό και να τον καλούν — κάθε φορά που χρειάζεται — να σφυ-
ρηλατήσει το εθνικό-του μέτωπο.

ANTHΝΩΡ

ΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 8
● Εθνική διάσκεψη για το
νατολικό πρότείνει ο
δρος Μπρέζνιεφ για τη
έτηση της κρίσης του
ου.
● Δεύτερη ο Μπόμπυ Σαντς
πραγματοποιήθηκαν

διαδηλώσεις στη Β. Ιρλανδία και
τη θέση-του στην απεργία πείνας
πήρε άλλος κρατούμενος του ΙΡΑ.
Πέμπτη 7
● Μετά τις αποκαλύψεις του
ΑΝΤΙ για τη Λήμνο και την άσκηση
WINTEX - CIMEX 81 η
αντιπολίτευση στο σύνολό-της
επέκρινε την κυβέρνηση για
υπονόμευση της εθνικής κυριαρχίας.
● Για αποσταθεροποίηση της
Βαλκανικής κατηγορήσαν οι

Γιουγκοσλάβοι ηγέτες την
Αλβανία σε σχέση με τα γεγονότα
στο Κοσσυφοπέδιο (Κόσοβο)
Παρασκευή 8
● Οι ΗΠΑ αύξησαν κατά 20% την
οικονομική-τους βοήθεια στην
Τουρκία μέσω του κονσόρτσιουμ
των δυτικών βιομηχανικών χωρών.
● Εξηγήσεις για τη Λήμνο ζήτησε
ο Α. Παπανδρέου από τον
πρωθυπουργό Γ. Ράλλη, ενώ το
ΚΚΕσσ. κατάθεσε επερώτηση στη

Βουλή για το ρόλο του ΝΑΤΟ.
Σάββατο 9
● Πυρπολήθηκε αστυνομικός
σταθμός στο Οτβάκ της
Βαρσοβίας με αφορμή κακοποίηση
δύο ατόμων από την τοπική
αστυνομία.
Κυριακή 10
● Σαρανταπέντε χρόνια μετά τη
νίκη του Λαϊκού Μετώπου, στις
επαναληπτικές προεδρικές
εκλογές στη Γαλλία, πρόεδρος

ΘΥΜΟΣΑΣΤΕ ΤΟΝ ΕΜΠΟΡΟΝΑΥΑΡΧΟ;

«Πτώμα στο ντουλάπι» η υπόθεση Κονοφάου από τότε που την αποκάλυψε το ANTI (τχ. 134/1979) διαιωνίζεται λόγω της κυβερνητικής παχυδερμίας. Και κάθε τόσο αναδίδει νέες αναθυμιάσεις.

Πρόσφατα ο βουλευτής Ηρακλείου κ. Μπαντουβάς, με ερώτησή-του προς τους υπουργούς Εμπορίου και Οικονομικών, αποκαλύπτει ότι ο Κονοφάος όταν επανήλθε στο Ναυτικό ήταν εκκαθαριστής της εταιρείας ΒΑΣΙΛΚΩ. Ήταν, λοιπόν, και παραμένει έμπορος, σύμφωνα με τον νόμο και επομένως είναι εντελώς ασυμβίβαστο να είναι ταυτόχρονα και αξιωματικός του Ναυτικού.

Το ωραιότερο της ιστορίας ήταν η απάντηση του κατά πρώτον ερωτηθέντος κ. Αβέρωφ, ο οποίος ψυχραιμότατα γράφει ότι τα σχετικά με Ανώνυμες Εταιρείες έγγραφα «δεν είναι φυσικόν να υπάρχουν στο Υπουργείο Εθνικής Αμύνης».

Τι κάνεις Βαγγέλη;

Κουκιά σπέρνω.

ΤΑ ΟΙΚΟΠΕΔΑ ΤΗΣ ΝΤΡΟΠΗΣ

Οι αποκαλύψεις του ANTI για τα οικόπεδα του Βόλου (τχ. 175 και συνέχεια) προκάλεσαν, όπως ήταν φυσικό, μια σειρά από αντιδράσεις.

Κατ' αρχήν ο Εισαγγελέας του Βόλου, όπως είχε νόμιμο καθήκον, προκάλεσε προκαταρκτική δικαστική έρευνα που ακολουθεί το δρόμο-της.

Αλλά και στη Βουλή οι βουλευτές κ.κ. Πιτσιώρης και Γιώτας του ΠΑΣΟΚ και Βιργ. Τσουδερού του ΚΟΔΗΣΟ απαίτησαν να τους δοθούν εξηγήσεις. Και οι απαντήσεις του Λάσκαρη και των υπηρεσιών-του είναι χαρακτηριστικές και της σύγχυσης που έχει δημιουργηθεί στους εργατοπατερικούς κύκλους της Δεξιάς, και της πάγιας κυβερνητικής τακτικής συγκάλυψης των κάθε είδους ατασθαλιών, που όλο και με μεγαλύτερη συχνότητα αποκαλύπτονται τελευταία.

Έτσι, στους ερωτώντες βουλευτές δίνονται μόνο αποσπασματικά στοιχεία, που συρράφονται με όση δεξιολογία επιτρέπουν οι υποκειμενικές ικανότητες των αρμοδίων, για να δώσουν μια ελάχιστη πειστική παραπλανητική εικόνα. Όμως κι αυτών ακόμα των ψυχίων κοινοβουλευτικής ενημέρωσης, η μελέτη οδηγεί σε μερικά αρκετά ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Η απάντηση του Λάσκαρη στους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, προσπαθώντας να «πασάρει» την ευθύνη μακριά από αυτόν — κι ας είναι και στον αδελφό-του — επικαλείται την αίρεση της έγκρισης του Υπουργείου Χωροταξίας. Έτσι όμως η αγοραπωλησία - λοβιτούρα αποκτά και άλλη μια τερατώδη διάσταση:

αναδείχθηκε ο σοσιαλιστής υποψήφιος Φρανσουά Μιτεράν, που συγκέντρωσε το 51,75% του συνόλου των ψήφων.

Δευτέρα 11

- Οι υπουργοί Άμυνας των χωρών-μελών του ΝΑΤΟ αποφάσισαν την αύξηση κατά 3% ετησίως των στρατιωτικών δαπανών-τους.

- Σύμφωνα με ανακοίνωση του γιουγκοσλαβικού πρακτορείου «Τανγιούγκ» οι συμφωνίες για συνεργασία που είχαν υπογραφεί μεταξύ της αυτόνομης γιουγκοσλαβικής επαρχίας του Κοσσουφοπέδιου και της Αλβανίας δεν θα εφαρμόζονται.

Τρίτη 12

- Το συνδικάτο «Αγροτική Αλληλεγγύη» απόκτησε νομική υπόσταση μετά από απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της

Βαρσοβίας που ενέκρινε το καταστατικό-του.

- Πέθανε ο δεύτερος αντάρτης του ΙΡΑ Φράνσις Χιουζ, 25 χρονών, μετά από απεργία πείνας 59 ημερών, με αίτημα να χαρακτηριστεί πολιτικός κρατούμενος.

Τετάρτη 13

- Απόπειρα δολοφονίας εναντίον του Πάπα Ιωάννου-Παύλου του Β' έγινε στο Βατικανό από τον Τούρκο Μεχμέτ Άγσα.

- Νέες ταραχές σημειώθηκαν στο Πανεπιστήμιο της Πριστίνας, πρωτεύουσας του Κοσσουφοπέδιου.

Παρασκευή 15

- Ο Τούρκος πρεσβευτής στην Αθήνα διέψευσε ως «φανταστική» την είδηση για διεθνή παρέμβαση το Αιγαίο.

- Νέος πρόεδρος στη

Γιατί αγοράστηκαν τα υπό κατηγορίαν οικόπεδα, ενώ όχι μόνο δεν ήταν σίγουρο ότι θα ήταν δυνατό να μετατραπούν σε οικισμό, αλλά μάλιστα υπήρχαν και ενδείξεις ότι ο κ. Μάνος π.χ. είχε εκφράσει την αντίθεσή-του προς το όλο σχέδιο;

Αλλά και η έκθεση των ορκωτών εκτιμητών που προσάγεται γιατί υποτίθεται ότι διαθέτει το κριτήριο της αντικειμενικότητας είναι συζητήσιμη σε αρκετά σημεία-της.

Έτσι, ενώ το επίδικο οικόπεδο που πούλησε ο κομματάρχης της Δεξιάς Αντωνίου ενάμισι εκατομμύριο το στρέμμα στον ΟΕΚ, είχε αγοραστεί στις 22 Μαΐου 1978 αντί 16.340 δραχμών το στρέμμα, δεν αξιολογείται με βάση αυτό το τελευταίο στοιχείο αλλά με βάση την ανώτερη (8.000) τιμή αγοράς διπλανού οικοπέδου, μόλις δύο μέρες πριν.

Οι αντιφάσεις θα πληθαίνουν όσο η προσπάθεια συγκάλυψης θα προχωράει. Κι από ένα σημείο και πέρα, όπως δείχνουμε σε αυτό το σημείωμα, τα παραπλανητικά επιχειρήματα θα στρέφονται εναντίον των ίδιων των δραστών-τους. Που όμως θα συνεχίσουν την επιμήθεια πρακτική-τους μέχρι το τέλος, μη γνωρίζοντας άλλη μέθοδο.

ΜΙΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Σε πολύ άσχημη στιγμή αποφάσισε η Κυβέρνηση να συμμετάσχει και να δώσει επίσημο χαρακτήρα στις γιορτές που οργανώσε η Τουρκική Χούντα στη γενέτειρα του Κεμάλ Ατατούρκ, στην Θεσσαλονίκη.

Κανείς, βέβαια, δεν θα είχε αντίρρηση, μια και η ιστορική συγκυρία τον έφερε να έχει γεννηθεί στο Ελληνικό έδαφος, να τιμηθεί ο εθνικός-της ήρωας από τη γειτονική-μας χώρα, εκεί που πρωτοείδε το φως. Ο Κεμάλ είναι μια αμφιλεγόμενη ιστορική προσωπικότητα, οπωσδήποτε όμως θα πρέπει να καταγράψουμε στο ενεργητικό-του, ότι καταπολέμησε, τουλάχιστον θεωρητικά, τον παντουρανισμό και τους αντιδραστικούς και φανατικούς μουσουλμάνους επεκτατιστές. Περιορίζοντας τα δικαιώματα του τουρκικού έθνους στα εδάφη, που άφησαν στη κατοχή-του οι πολεμικές και διεθνείς περιπέτειες της αρχής του αιώνα, έδωσε τα πλαίσια για να υπογραφεί η Συνθήκη της Λοζάνης, βάση της ειρηνικής συνύπαρξης των δύο λαών.

Σήμερα όμως, η απεμπόληση από την Τούρκικη ηγεσία, αιτιών των βασικών αρχών του κεμαλισμού, έχει φτάσει μέχρι διατύπωση απεριόριστων ουσιαστικά διεκδικήσεων πάνω στην εθνική-μας χώρα. Και οι πρόσφατες προκλήσεις έχουν ιδιαίτερα δυσχεράνει και αυτές τις τυπικές σχέσεις, που με όση εγκαταβατικότητα της επιτρέπεται, συντηρεί μονομερώς η ελληνική κυβέρνηση για να ικανοποιήσει τα συμμαχικά θέσφατα.

Έτσι οι εορτασμοί της Θεσσαλονίκης ήρθαν σε ρητή αντίθεση με το λαϊκό αίσθημα. Και δίπλα στις δικαιολογημένες εκδηλώσεις υπενθύμισης των κοινοτήτων (Μικρασιατών, Αρμενίων, Κοσσυφοπέδων) που υπέφεραν και υποφέρουν από τον τουρκικό σφαγιστήριο.

Γιουγκοσλαβία ορίστηκε ο Σερτζέι Κραϊγκερ που αντικατέστησε τον Τ. Μιγιάτοβιτς.

Σάββατο 16

- Οξεία αντιπαράθεση κυβέρνησης-Α. Παπανδρέου προκάλεσε η ομιλία του δεύτερου στην Αλεξανδρούπολη.

- Η Κίνα επέδωσε διακοίνωση διαμαρτυρίας στο Βιετνάμ καλώντας-το «να σταματήσει αμέσως όλες τις διεισδύσεις των στρατευμάτων-του και τις ένοπλες προκλήσεις» στο Κινέζικο έδαφος.

Κυριακή 17

- Ο πρόεδρος του Ιράν Μπανί Σαντρ, δήλωσε ότι ο πόλεμος με το Ιράκ θα συνεχιστεί.

Δευτέρα 18

- Άκαρπες μέχρι τώρα παρέμειναν οι μεσολαβήσεις για την επίλυση της λιβανικής κρίσης.
- Ήττα του Βατικανού και των

Χριστιανοδημοκρατών στην Ιταλία ήταν τα αποτελέσματα ακυρωτικού δημοψηφίσματος στις αμβλύνσεις.

Τρίτη 19

- Με νοίκιασμένο αεροπλάνο Ηλ. Διαμαντόπουλος... ακροβάτης απείλησε να πέσει πάνω στο στήθος του Ατατούρκ την ώρα που γίνονταν οι γνωστές εκδηλώσεις. Ο επίδοξος «καμικάζι» με τη συνδρομή «Φάντομ» και απειλήθηκε και συνελήφθη.

- Κατόπιν πρωτοβουλίας του Ερβέρτ και με εξασφαλισμένη τη συγκατάθεση του πάντα σιβυλλικού κ. Αβέρωφ, ανακινήθηκε το θέμα αύξησης αριθμού των υποψηφίων. Αναμένεται ότι οι 100... βουλευτικές υπογραφές που συγκεντρώθηκαν θα φέρουν στις μέρες το ζήτημα στη Βουλή.

αμό, οι πάντα ανεύθυνοι και ασύδοτοι κύκλοι της Ακροδεξιάς προσπάθησαν να καπηλευθούν τη δυσοίωνη ατμόσφαιρα.

Αυτά όλα, στοιχειοθετούν βαρύτατες πολιτικές ευθύνες για την κυβέρνηση. Γιατί φανταζόμαστε ότι για το ηθικό μέρος της υπόθεσης,

Για το ότι δηλαδή ο τουρκικός λαός στενάζει κάτω από την αιματηρή τρομοκρατία μιας στρατιωτικής χούντας, ανάλογης με αυτήν που πριν από λίγα χρόνια καταδυνάστευε την πατρίδα-μας. Κι ότι οι φιέστες της Θεσσαλονίκης θα χρησιμοποιηθούν ευρύτατα για να τη νομιμοποιήσουν στο εσωτερικό της Τουρκίας και για να της δώσουν διεθνές κύρος.

CINGDON OF GREECE

Το φωτοαντίγραφο που βλέπεται είναι αυτό που, ως σήμερα, χρησιμοποιείται ως ειδικό πιστοποιητικό διέλευσης των πλοίων στο Σουέζ.

Η πρακτική της λιτότητας είναι συγκινητική! Το σοφό υπουργείο εξοικονομεί σε χαρτιά, σφραγίζοντας βασιλεία με δημοκρατίες, με τόσο οικονομικό τρόπο σε μελάνι, που να μη διακρίνεται η διόρθωση.

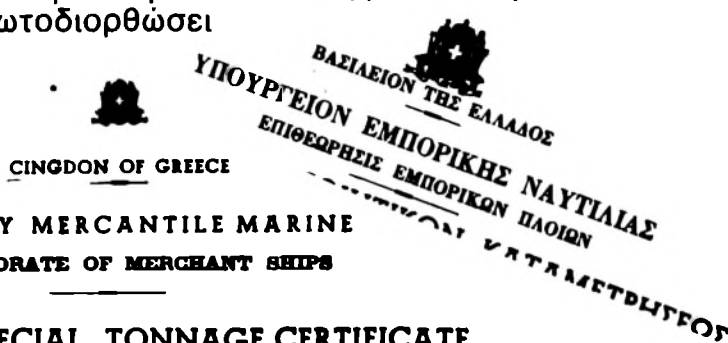
Αλλά τι να πρωτοδιορθώσει

κάνεις!

Ας μείνει, καλύτερα, στη μνήμη-μας ως «αδιόρθωτο» ευτράπελο της Ελληνικής Ιστορίας το περίφημο CINGDON OF GREECE, που ποτέ δε σημαίνει τίποτα, και ούτε σημαίνει...

Και για όσους δεν γνωρίζουν αγγλικά, η μετάφραση είναι:

... της Ελλάδος.

ΝΕΑ «ΟΧΤΑΕΤΙΑ» ΕΝ ΟΨΕΙ ἢ BERUFS FERBOTTEN;

Με έντονη ανησυχία και ανέναντη η δημοκρατική κοινή γνώμη της χώρας πληροφορήθηκε την πρώτη μετά τη χούφτα απόλυση μόνιμου υπάλληλου Δημόσιας Επιχείρησης για καθαρά και μόνον πολιτικούς λόγους, βάσει του νόμου 64/74. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο Ν. 64/74 του Υπουργείου Μηχανίας αποφάσισε την απόλυση του Μηχανολόγου Ηλεκτρολόγου κ. Αλεξ. Τσίτσου «για έλλειψη πίστης στο δημοκρατικό πολίτευμα», «έλλειψη πίστης», που η τεκμηρίωση της στηρίχτηκε εξ ολοκλήρου σε απόλυτα αναληθείς κατασκευασμένες κατηγορίες της ΥΠΕΑ, που διοχετεύονταν στο 7μελές Συμβούλιο Υπουργείου.

Η πράξη απόλυσης, απaráτη αυτή καθαυτή, στη συγκεκριμένη περίπτωση αποκαταλεί με τον πιο ωμό τρόπο βαθύτερο νόημα της πολιτικής «Ν.Δ.», ως προς την έλλειψη κάθε διάθεσης να καταρθεί το πλέγμα εκείνο νόμων λειτουργιών, που συντηρούν παράλληλα με τη Συνταγματική δομή και την πολιτειακή δομή, ένα παρασύνταγμα και ένα παρακράτος, που στηρίζεται στην ανεξέλεγκτη δραστηριότητα των αρχών Ασφα-

λείας.

Λίγες μέρες πριν την κοινοποίηση της πράξης απόλυσης ο κ. Τσίτσος κλήθηκε στο Συμβούλιο για να «απολογηθεί» σε σχέση με τις «κατηγορίες» που τον εβάρυναν.

Νά ποιες είναι οι «τεκμηριωμένες» αυτές κατηγορίες:

- «Υπήρξες μέλος ακραίας οργανώσεως».
- «Συναναστρεφόσουν αποκλειστικά με άτομα ακραίων ιδεολογιών».
- «Χρημάτισες καθηγητής σε σχολή στελεχών ακραίας οργανώσεως στην Πτολεμαίδα (όπου υπηρετούσε στην εκεί ΔΕΗ)».
- «Κατά τη διάρκεια της παραμονής-σου στη Γερμανία (66-74), ανέπτυξες δραστηριότητα υπέρ ακραίων ιδεολογιών και οργανώσεων» και
- «Ως φοιτητής του Πολυτεχνείου (προδικτατορικά) ήσουν μέλος ακραίας οργανώσεως της Νεολαίας».

Είναι χαρακτηριστικό ότι όταν ο κ. Τσίτσος άκουσε το εκπληκτικό αυτό κατηγορητήριο, ζήτησε να πληροφορηθεί ποιά είναι επί τέλους αυτή η «ακραία οργάνωση» και έλαβε την ακόλουθη ανατριχιαστική στον κυνισμό-της απάντηση:

«Τι να σας κάνουμε; Τα

κόμματά-σας ζήτησαν την κατάργηση των φακέλων και έτσι δεν ξέρουμε την οργάνωσή-σας!...». Δεν παρέλειψε πάντως ο πρόεδρος της Επιτροπής να διευκρινίσει ότι τα στοιχεία προέρχονται από τους φακέλους της ΥΠΕΑ...

Ας επισημάνουμε βέβαια απ' την αρχή ότι η ίδια η διαδικασία αποδειχνει πεντακάθαρα ότι καμιά κατάργηση φακέλων δεν έγινε ούτε για μια στιγμή, μια και το κατηγορητήριο κατά το κ. Τσίτσος αρχίζει από το 61 που πρωτοεγγράφηκε στο Πολυτεχνείο, μέχρι τις πρόσφατες μέρες της δόξας της «Ν.Δ.».

Ας σημειώσουμε παράλληλα ότι η δράση του κ. Τσίτσος στη Γερμανία, δράση αντιχουντική και δημοκρατική, θεωρείται επίσης επιβαρυντικό στοιχείο.

Ας προσθέσουμε, τέλος, ότι οι κατασκευασμένες και πέρα ως πέρα αναληθείς αυτές κατηγορίες θέλουν να αποκρύψουν το γεγονός ότι η απόλυση του κ. Τσίτσος γίνεται για τους ακριβώς αντίθετους λόγους, από εκείνους τους οποίους επικαλείται: γίνεται δηλαδή για τη βαθιά πίστη που τρέφει ο κ. Τσίτσος στις δημοκρατικές αξίες, πίστη που

εκφράζεται στην συνδικαλιστική-του δραστηριότητα μέσα στη ΔΕΗ, όπου οι συνάδελφοί-του τον έχουν εκλέξει αντιπρόσωπό-τους στο Συνέδριο της ΓΕΝΟΠ/ΔΕΗ.

Είναι φανερό ότι ηξ απόλυση του κ. Τσίτσος είναι αποτέλεσμα σχεδιασμού, με στόχο την τρομοκράτηση των συνδικαλιστών της ΔΕΗ, όλων εν τέλει των Ελλήνων πολιτών, ως προς την άσκηση των συνδικαλιστικών και πολιτικών-τους δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Είναι επιτακτική ανάγκη όλα τα κόμματα της Αντιπολίτευσης να στρατευθούν ενεργητικά στην αντιμετώπιση της πρώτης αυτής «δοκιμαστικής κρούσης» για την επαναφορά καθεστώτος οκταετίας, ή, πιο εκσυγχρονισμένα, του καθεστώτος του BERUFS FERBOTTEN της Δυτ. Γερμανίας.

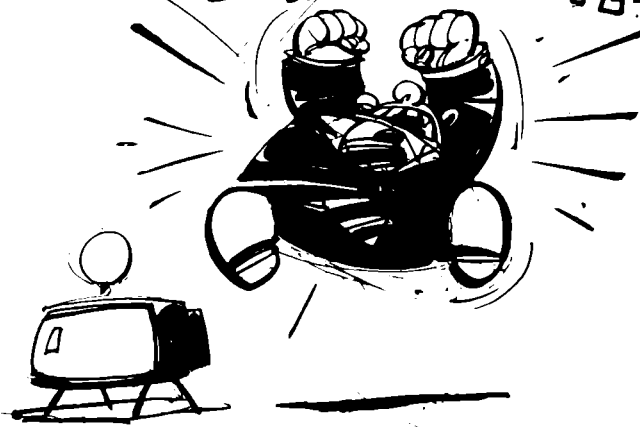
Είναι θέμα που αν δεν κατανοηθεί η κατεπείγουσα σοβαρότητά-του, θα δημιουργήσει επώδυνα, στις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις-τους, τετελεσμένα. Η απόλυση του κ. Τσίτσος πρέπει να ανακληθεί αμέσως. Όπως και η διαδικασία που την παρήγαγε.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι δεν θα χρειαστεί να επανέλθουμε...

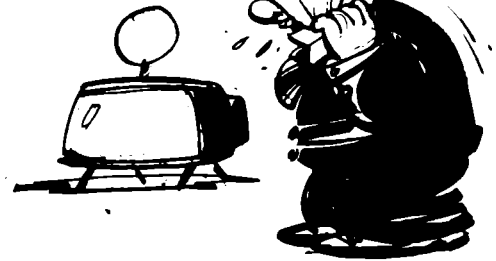
ΑΠΟΨΕ ΠΕΦΤΕΙ Η ΒΑ-ΣΤΙ-ΛΗ
ΑΠΟΨΕ ΠΕΦΤΕΙ Η ΒΑ-ΣΤΙ-ΛΗ

ΒΙΒ ΜΙΤΕΡΑΝ
ΒΙΒ ΛΑ ΡΕΒΟΛΟΥΣΙΟΝ

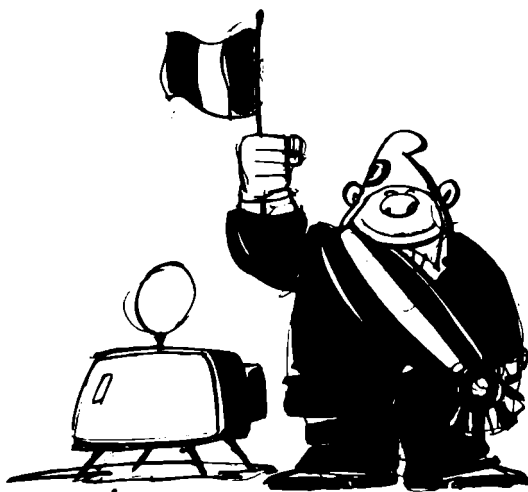
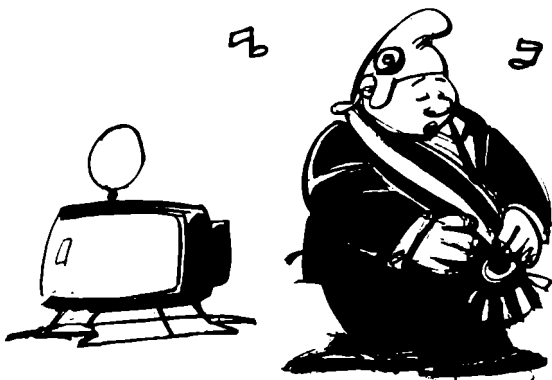

ΧΙΧΙΧΙ
ΧΙΧΙ

ΠΟΥ ΠΑΣ ΕΤΣΙ
ΡΕ ΘΑΝΑΣΗ;
ΚΙ ΑΝ ΣΕ ΠΙΑΣΟΥΝΕ;

ΑΛΟ ΖΑΝΦΑΝ
ΝΤΕ ΛΑ ΠΑΤΡΙ

ΑΣ ΜΕ ΠΙΑΣΟΥΝΕ

ΕΓΩ ΚΥΡΙΟΙ
ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΣ
ΚΑΝΟ ΤΟ
ΚΑΘΗΚΟΝ ΜΟΥ
ΚΑΝΤΕ ΚΑΙ
ΣΕΙΣ ΤΟ
ΔΙΚΟ ΣΑΣ

ΑΛΛΑ ΣΑ ΙΡΑ ΣΑ ΙΡΑ ΣΑ ΙΡΑ
ΛΕΖ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΣ ΑΛΑ ΛΑΝΤΕΡΝΝ

ΣΤΟ ΚΑΤΟ ΚΑΤΟ
Η ΜΟΙΡΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΟΠΟΡΩΝ
ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ
ΑΠΟΣ ΠΑΣΜΑ

— 4.5.81 — 15.5.81 —

Το «άλας της γης»;

Ευρύτητα σκέψης προδίδει — αν μη τι άλλο — η ειδική φοροαπαλλακτική μέριμνα του κ. Έβερτ στο συζητούμενο εδώ και δύο βδομάδες οικονομικό νομοσχέδιο, προς ορισμένες, κάθε άλλο παρά αναξιοπαθούσες κατηγορίες πολιτών, που αυτοπροσδιορίζονται ως «άλας της γης»: δημοσιογράφους, ποδοσφαιριστές και καλλιτέχνες.

Και καλά για τους ποδοσφαιριστές, που, αν σύγχρονοι μονομάχοι στις αρένες των ηπέδων, χρειάζονται την...στοργή του κράτους για να συνεχίσουν την ευαγή αποστολή τους — όσο αντέχουν — ώστε να προσφέρουν το πολυπόθητο θέαμα προς εκτόνωση και κατευνασμό του «όχλου»... και καλά για τους καλλιτέχνες, μια και ειθίσται να ισχύουν άλλα μέτρα και σταθμά για τους έποντες το θείον χάρισμα...

Όμως για τους δημοσιογράφους; Εκεί τα πράγματα γίνονται λίγο σοβαρότερα, μια και γειτνίαση με τους φορείς της εξουσίας είναι στενότερη και μια και υποτίθεται ότι η ποστολή τους είναι ο δημόσιος έλεγχος, χωρίς χρωστούμενα και βερεσέδια, χωρίς εσμεύσεις — έμμεσες, έστω — ανταλλάξι-
 ις ευγνωμοσύνης...

Το γεγονός ότι δεν γράφτηκε πουθενά (ή (εδόν πουθενά) η είδηση αυτών των πρό-
 λετων φοροαπαλλαγών, είναι για τους ί-
 ους τους δημοσιογράφους και για την αξιο-
 στία του «λειτουργήματος» κακή συστατική
 ιστολή.

«συμπαθής κλάδος»

Τόχει παρατραβήξει το σκοινί ο βουλευτής
 ΠΑΣΟΚ κ. Σερπάνος με τις αλληπάλλη-
 ς, αμφιβόλου ποιότητας, εκδηλώσεις ενδια-
 ροντος για τα «Σώματα Ασφαλείας» — τό-
 , που να χρειάζεται πλέον μια πιο επιση-
 διευκρίνιση, αν και κατά πόσο εκφράζει
 θέσεις του κόμματός-του.

Η αναγόρευση, τελευταία, με σχετική ερώ-
 ση και με τη συνυπογραφή του κ. Π. Κρητι-
 ή, των Σωμάτων Ασφαλείας σε «συμπαθή
 κλάδο» — λες κι είναι αποκλειστικά και μό-
 εργαζόμενοι, λες και δεν είναι κύρια ιδεο-
 ημένος στύλος της κρατικής εξουσίας,
 και δεν αποτελεί τον πολλαπλά και εκού-
 «αμαρτήσαντα» μοχλό της βίαιης επιβο-
 της θέλησης των κρατούντων πάνω σε α-
 γούς εργαζόμενους, διαμαρτυρόμενους,
 ότες, νεολαίους, συνταξιούχους, για να
 αναφερθούμε σε άλλες επιδόσεις — ελπί-
 με να είναι η τελευταία τέτοιου είδους εκ-
 ωση της απαράδεκτης αυτής — μόνο ψη-
 ρικής; — πρακτικής!

πτώσεις...

τις 8 Μαΐου κατατέθηκαν μεταξύ άλλων
 δύο ερωτήσεις:

Η πρώτη (της κ. Β. Τσουδερού) αφο-
 ρε το φαινόμενο των αιμομικτικών βια-
 ν...

Η δεύτερη (βουλευτών του ΠΑΣΟΚ) α-
 ρύσε την ύπαρξη 200.000 υπέρβαρων χοί-
 που παραμένουν αδιάθετοι...

μπτώση;

Ποιός φοβάται
 τους «μπλάνκετ-μεν»
 του I.P.A.;

(Κοινοβουλευτικά αποκαλυπτήρια εν Ελλάδι και Ευρώπη...)

Εκεί που ευημερούν οι αφορισμοί και πάσχει η ουσία, εκεί που πλεονάζουν οι συνθη-
 ματολογίες και πρυτανεύει η σκοπιμότητα, εκεί που το παιχνίδι των ισορροπιών και
 των συσχετισμών αποτελεί τον γνώμονα της ύπαρξης και παρουσίας, εκεί που η πολι-
 τική γίνεται «γκαρνταρόμπα» ανάλογα με τις επιταγές της τακτικής και του στυγνού
 ωφελιμισμού για τον προσπορισμό του οποιουδήποτε εκλογικού ή προεκλογικού επά-
 θλου — εκεί και συντελούνται, «δοθείσης ευκαιρίας», τ' αποκαλυπτήρια...

Η μέχρι θανάτου απεργία πείνας του Μπόμπυ Σαντς — ο θάνατος του Φράνσις
 Χιουζ κι η επικείμενη αλυσίδα των νεκρών «μπλάνκετ-μεν» του I.P.A. στις φυλακές
 του Μένζ δίνουν τη διάσταση της πολλαπλασιαστικής επαύξεσης μιας στάσης που
 καθορίζεται ποιοτικά από την επιλογή της ζωής σαν αντίτιμου για τα πορθημεία της πο-
 λιτικής πράξης και της προσωπικής λύτρωσης — λειτούργησε μ' αυτόν τον τρόπο
 και σ' αυτήν την κατεύθυνση στην ελληνική Βουλή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

● ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗ: Το αίτημα, υπογραμμένο απ' τον Λ. Κύρκο και υ-
 ποστηριζόμενο από τους Κ. Μπαντουβά, Ν. Καλούδη και Β. Τσουδερού (απόντων των
 βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, αλλά με την κάλυψη της δήλωσης του Α. Παπανδρέου), να
 παρέμβει ή έστω να εκφράσει την ευχή-της η ελληνική Βουλή με σχετικό διάβημα για
 την ικανοποίηση της βασικής διεκδίκησης των κρατούμενων αγωνιστών του I.P.A. να
 αναγνωριστούν σαν πολιτικοί κρατούμενοι — λες και δεν είναι! — με στόχο να σωθεί
 η ζωή-τους.

Αίτημα με πλήρη «κάλυψη» για την κυβέρνηση — στο κάτω - κάτω ο Μπόμπυ Σαντς
 ήταν «συνάδελφος» βουλευτής — και με όλες τις απαραίτητες «πλαγιοφυλακές» (χω-
 ρίς να μπαίνει, σώνει και καλά, το άδολο της εναρκτήριας πρόθεσης σε αμφισβήτηση)
 για την αντιπολίτευση συνολικά — στο κάτω-κάτω ο Μπόμπυ Σαντς δεν ήταν ένας ό-
 ποιος κι όποιος «τρομοκράτης» σαν εκείνους της P.A.Φ., ούτε αναρχικός ή αντιεξου-
 σιαστής σαν ορισμένους από τους ημεδαπούς κρατούμενους στα γνωστά εγχώρια «σω-
 φρονιστικά» ιδρύματα, στο κάτω-κάτω ο Μπόμπυ Σαντς δεν ήταν κανένας «αντικαθε-
 στωτικός» σε κάποια «φίλη σοσιαλιστική χώρα», αντιμπεριαλιστικό αγώνα κάνει, τέ-
 λος πάντων, ο I.P.A., εγκεκριμένο από τις γραφές των κλασικών και κατοχυρωμένο με
 κοινά παραδεκτές πολιτιστικές περγαμηνές...

Κι όμως, επί δύο βδομάδες το Προεδρείο της ελληνικής Βουλής «συνεννοείται» με
 την κυβέρνηση, πραγματοποιώντας — κρυψίβουλα; — τον γνωστό και δοκιμασμένο
 ελιγμό της εκτόνωσης δια της σιωπής σ' αυτήν την λαλίστατη, κατά τα άλλα ομήγυ-
 ρη... (Στο κάτω-κάτω η κ. Θάτσερ και ο «σοσιαλιστής» εργατικός κ. Μάικελ Φωτ είναι
 περισσότερο συνάδελφοι — έτσι δεν είναι;)

Αν δει κανείς το σκηνικό στην ομόλογη ευρωπαϊκή κλίμακα θα αντιληφθεί ευκολό-
 τερα και το ευεξήγητο της στάσης αυτής α λ λ α και το γεγονός ότι «βολεύει» πε-
 ρισσότερους...

● ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: Το Προεδρείο απορρίπτει κατ' αρχήν την
 συζήτηση αντίστοιχης πρότασης ψηφίσματος του ιρλανδού βουλευτή Μπλάνεϋ και ο-
 ρίζει, εκ του ασφαλούς, γι' αργότερα τη συζήτηση, για να εγκριθεί «τροπολογία» —
 μανιφέστο εξουσιαστικής αναισχυντίας, (με 106 υπέρ, 65 κατά και 17 αποχές), που εκ-
 φράζει «τη βαθιά συμπάθεια του Ευρωκοινοβουλίου προς τις οικογένειες των 1.500 πο-
 λιτών και των 600 στρατιωτών και αστυνομικών που έχουν δολοφονηθεί από τότε που
 άρχισαν οι ταραχές στη Βόρεια Ιρλανδία...».

Σ' αυτόν τον χώρο, οι 24 έλληνες Ευρωβουλευτές προσδιόρισαν ενδεικτικά «εκτός
 έδρας» το τι μέλλει γενέσθαι και «εντός έδρας»: με εξαίρεση τέσσερεις (Κ.Κάππος από
 το ΚΚΕ και τους τρεις Νεοδημοκράτες — ναι! — Θ. Βύζα, Γ. Δαλακούρα και Ι. Κα-
 τσαφάδο) οι υπόλοιποι είτε συνηγόρησαν στην καταδίκη της «τρομοκρατίας» του
 I.P.A. (Γ. Γόντικας, Ε. Παπαευστρατίου, Ν. Ζαρντινίδης, Ε. Σουσσυρογιάννης, Μ.
 Βαρδάκας) — είτε «απουσίασαν» (το σύνολο των Ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ και με-
 ρικοί της ΝΔ) είτε αποποιήθηκαν το «πικρό ποτήριον» της παρουσίας αποχωρούντες
 την ώρα της ψηφοφορίας (Λ. Μπουρνιάς, Ι. Ζιγδής, Γ. Πεσματζόγλου).

Ίσως η διάσωση, έστω, των προσχημάτων να οδηγήσει σε μια καθυστερημένη επα-
 νόρθωση — ίσως όμως και όχι... Θα δούμε!

Αποκρυσταλλώνονται οι τακτικές

ΜΕ ΤΙΣ περιοδείες, τις ομιλίες και τις συνεντεύξεις των αρχηγών και των βασικών στελεχών των κομμάτων, η χώρα μπήκε ήδη στην προεκλογική περίοδο. Είναι πιθανό, εφόσον οι εκλογές θα γίνουν, όπως θεωρείται πια βέβαιο, τον Οκτώβρη ή Νοέμβρη, η προεκλογική διαμάχη να παρουσιάσει κάποια κάμψη τους πιο ζεστούς καλοκαιριατικούς μήνες — Ιούλιο και Αύγουστο — για να αποκορυφωθεί το φθινόπωρο.

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ των γραμμών-τους, στην κορυφή και τη βάση είναι βέβαια ο άμεσος στόχος των κομμάτων. Ήδη, στην προεκλογική διαμάχη, χρησιμοποιείται το ιδεολογικό και προπαγανδιστικό οπλοστάσιο κάθε πλευράς. Με τη σχινοτενή-της απάντηση στη συνέντευξη του κ. Α. Παπανδρέου, η «Νέα Δημοκρατία» παρουσίασε τα βασικά θέματα και επιχειρήματα με τα οποία θα προσπαθήσει το κυβερνητικό κόμμα να ανακόψει το ρεύμα υπέρ του ΠΑΣΟΚ. Σ' αυτά κυριαρχεί η συνηθισμένη κινδυνολογία που θυμίζει το γνωστό τροπάρι της Δεξιάς από την εποχή του Παπάγου «ύστερα από εμάς το χάος»: το ΠΑΣΟΚ δεν έχει πρόγραμμα, δεν έχει επάρκεια στελεχών για την άσκηση κυβερνητικού έργου, η παρουσία-του στην κυβερνητική εξουσία θα σημάνει ανατροπή του αστικού καθεστώτος, εθνικούς και οικονομικούς κινδύνους, μονοκομματικό κράτος, διεθνή και αμυντική απομόνωση της χώρας, απώλεια των κατακτήσεων των εργαζομένων, πολιτική αποσταθεροποίηση κλπ. κλπ.

και διατάσσονται οι δυνάμεις

Του Σπύρου Λιναρδάτου

Η Ν.Δ. αντιλαμβάνεται πάντως ότι η μάχη θα δοθεί κυρίως στα οικονομικά και κοινωνικά θέματα, στα οποία βρίσκεται και η κύρια αιτία της δυσαρέσκειας σημαντικού τμήματος των ψηφοφόρων-της του 1977 για την κυβερνητική πολιτική. Γι' αυτό, από τη μία πλευρά, προβάλλει το δικό-της έργο και από την άλλη, προχωρεί σε νέες παροχές, κυρίως προς τους αγρότες και τους άλλους κατοίκους της επαρχίας.

ΒΑΣΙΚΟ πρόβλημα, στο μεταξύ, για τη Ν. Δ. παραμένει η εντεινόμενη διαμάχη των ομάδων και φατριών στους κόλπους-της και ο κίνδυνος να εκδηλωθούν νέες εκρηκτικές καταστάσεις στις γραμμές-της, πριν από τις εκλογές. Μια ομάδα υπουργών και βουλευτών, που έχει συσπειρωθεί γύρω από τους κ.κ. Αβέρωφ και Στράτο, δεν εγκαταλείπει το στόχο να πετύχει «ρεβάνς» στο θέμα της ηγεσίας του κόμματος, εξαναγκάζοντας τον κ. Γ. Ράλλη να εγκαταλείψει την αρχηγία ακόμα και πριν από τις εκλογές. Η ίδια ομάδα, που απαρτίζεται γενικά από τους πιο συντηρητικούς βουλευτές και στελέχη της Δεξιάς, στρέφεται και κατά του υπουργού Εξωτερικών κ. Κ. Μητσοτάκη, του οποίου προσπαθεί να εξουδετερώσει τα σχέδια και τις ηγετικές φιλοδοξίες. Η προσπάθεια να αφομοιωθεί η άκρα δεξιά είναι φυσικό να ενισχύει τις συντηρητικές τάσεις στους κόλπους

της Ν.Δ. (Στο χώρο της άκρας δεξιάς συγκεκριμένη παρουσία έχει αυτή τη στιγμή μόνο ο κ. Σπ. Μαρκεζίνης, ενώ η «Ε.Π.», παρά τις προσπάθειες ορισμένων παραγόντων να την αναζωογονήσουν, βρίσκεται σε διάλυση).

Η ΕΝΤΟΝΗ εσωκομματική διαμάχη στη Ν.Δ. δεν εκδηλώθηκε μόνο με αφορμή την πρόταση για αύξηση του αριθμού των υποψηφίων βουλευτών, που κατέληξε σε μείωση του κύρους του κ. Γ. Ράλλη και ως πρωθυπουργού και ως αρχηγού του κόμματος. Εκδηλώθηκε επίσης στις περιοδείες του κ. Γ. Ράλλη: στη Λάρισα, οι «αβερωφικοί», σε συνεργασία και με ακροδεξιούς κατόρθωσαν να μετατρέψουν σε φιάσκο την επίσκεψη του πρωθυπουργού.

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, οι οικονομικά πιο α-

δύνατοι βουλευτές της Ν.Δ. εκφράζουν από τώρα φόβους για τα μεγάλα ποσά που θα δαπανήσουν στις εκλογές οι πλουσιότεροι εσωκομματικοί αντίπαλοί-τους. Πληροφορίες και από άλλες πηγές αναφέρουν, ότι κομματάρχες της Ν.Δ., με ισχυρούς προστάτες από την οικονομική ολιγαρχία, ετοιμάζονται να σπαταλήσουν αστρονομικά ποσά για να εξασφαλίσουν την εκλογή όχι μόνο τη δική-τους, αλλά και των «δικών-τους». Έτσι απειλείται εσωκομματικός οικονομικός πόλεμος για την επικράτηση προσώπων και φατριών της Ν.Δ. στις εκλογές καθόλου εποικοδομητικός για τα πολιτικά-μας ήθη. Και εδώ ανακύπτουν οι σοβαρές ευθύνες της κυβερνητικής ηγεσίας και προσωπικά του κ. Γ. Ράλλη, που αποφεύγει να προωθήσει το προβλεπόμενο δυνητικά από το Σύνταγμα (άρθρο 29) νομοσχέδιο για τον έλεγχο και τη δημοσιότητα των εκλογικών δαπανών κομμάτων και υποψηφίων. Η σχετική πρόταση νόμου, που κατέθεσε το ΚΟΔΗΣΟ, είναι αμφίβολο αν θα έχει κάποια συνέχεια.

Το Πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ

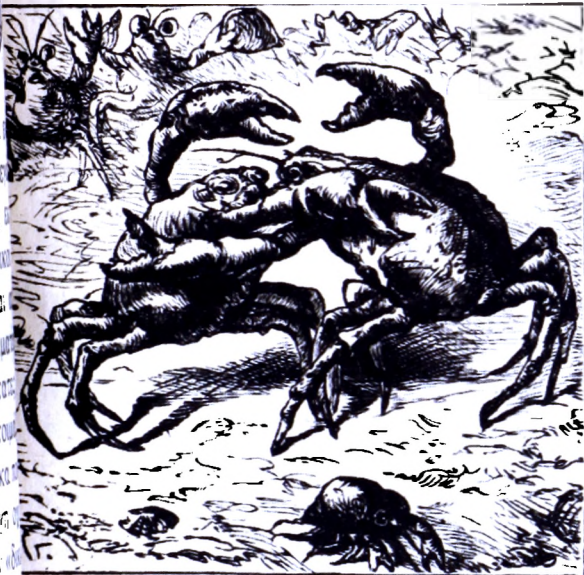
ΤΟ ΠΑΣΟΚ, με τις ομιλίες και συνεντεύξεις του κ. Α. Παπανδρέου και το πρόγραμμα - πλαίσιο της κυβερνητικής-του πολιτικής, που ετοιμάζεται να δώσει στη δημοσιότητα, συγκεκριμένα

ποιεί τις επαγγελίες και καθορίζει τους μεσοστούς στόχους-του, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων που παρέχει η ελληνική πραγματικότητα και η σημερινή διεθνής συγκυρία. Αυτή τη στιγμή, που μερικά τμήματα του εκλογικού σώματος μετακινούνται προς το ΠΑΣΟΚ, τόσο από πρώην συντηρητικούς ψηφοφόρους της Δεξιάς και του Κέντρου, όσο και από κυρίως κεντροαριστερούς, ακόμα και οπαδούς της κομμουνιστικής Αριστεράς, η ηγεσία του Κινήματος οφείλει να είναι προσεκτική για να αποφεύγει τις διπλές παγίδες. Να μη δίνει, δηλαδή, πιερίσματα ούτε σε εκείνους που θέλουν να φοβίσουν τους συντηρητικότερους επισείοντας το φάσμα μιας «αναποπής» (Ν.Δ.), ούτε σε εκείνους που υποστηρίζουν ότι, χωρίς τη δική-τους συμμετοχή ή στήριξη (ΚΚΕ) μία κυβέρνηση Παπανδρέου δεν θα είναι τίποτε άλλο από «διαχειριστής των μονοπωλίων», που θα κινηθεί στα πλαίσια του ιμπεριαλιστικού εκσυγχρονισμού. Εδώ δεν χωρούν υπεκφυγές, που, στο κάτω - κάτω, είναι πάντοτε αναγκαίες. Γιατί, από τη στιγμή που ένα κόμμα αποκλείει τη δική του ανατροπή, χωρίς όμως και να εγκαταλείπει το όραμα και το στόχο μιας

και στις χώρες που τους επιβλήθηκε ή ακολουθήσαν τον άλλο δρόμο;).

ΣΧΕΤΙΚΑ με την αποδοχή νέων προσχωρήσεων στους συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ, τόσο από το Κέντρο, όσο και από την παραδοσιακή Αριστερά, φαίνεται, ότι υπάρχουν αντιδράσεις από τον μηχανισμό και δισταγμοί στην ηγεσία. Σχετικά με την προσχώρηση ηγετικών παραγόντων του Κέντρου ως συνεργαζόμενων φαίνεται ότι επικρατεί, αυτή τη στιγμή η άποψη στο ΠΑΣΟΚ, ότι ενώ δεν θα προσελκύσουν τους συντηρητικούς κεντρώους να ψηφίσουν το Κίνημα, θα προκαλέσουν ζημιά από τα αριστερά. Γενικά αποκλείεται προς το παρόν τουλάχιστον, να γίνει δεκτή η συμμετοχή «συνεργαζόμενων» στους συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ.

Από τους γνωστούς ως τώρα πρώην βουλευτές του Κέντρου που προσχώρησαν, αναφέρεται ότι είναι βέβαιο ότι θα περιληφθούν στους συνδυασμούς οι κ.κ. Πολυχρονίδης (Χανίων) και Ι. Παπαδόπουλος (Έβρου). Σε άλλους δόθηκε ήδη η απάντηση, ότι δεν θα περιληφθούν στους συνδυασμούς, «λόγω αντιδράσεων του μηχανισμού» και τους προτάθηκαν θέσεις σε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ

τερης κοινωνικής οργάνωσης, μιας καλύτερης κοινωνίας» του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού (περίπτωση του ΣΟΚ), ο δρόμος-του είναι ξεκάθαρος.

Πρέπει στα πλαίσια του δημοκρατικού κινήματος και του πολυκομματικού συστήματος, με σταδιακές μεταρρυθμίσεις, με τη λαϊκή συναίνεση που θα αλξουν και τη δομή της κοινωνίας και τον συσχετισμό των κοινωνικών δυνάμεων.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ, βέβαια, για πορεία που να είναι μακριά και βασανιστική, με παρομύσεις και όχι χωρίς συγκρούσεις. Θα αμφισβητείται η αποτελεσματικότητα-της. (Αλλά μήπως δεν αμφισβητούσαν δραματικά όχι μόνο στα λόγια, αλλά και με εργατικές και άλλες εξεγέρσεις ο σοσιαλιστικός χαρακτήρας της πορείας και μάλιστα «από τα μέσα»

μετά τις εκλογές. (Σε μία τέτοια πρόταση η απάντηση του κ. Γ. Α. Μαγκάκη ήταν, ότι πολιτικά πρόσωπα δεν μπορεί να δέχονται να παίξουν το ρόλο τεχνοκρατών σε πολιτική μάλιστα κίνηση). Στο μεταξύ, η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ συνεχίζει τις συνομιλίες με πρώην βουλευτές της αριστεράς του Κέντρου, προερχόμενους τώρα από το ΚΟΔΗΣΟ, με τον καθένα βέβαια χωριστά, χωρίς να βιάζεται όμως να καταλήξει σε κάποια συμφωνία μαζί-τους για την ένταξή-τους στο Κίνημα.

ΣΤΟ ΧΩΡΟ του Κέντρου συνεχίζονται οι προσπάθειες για ενοποίηση των πολυδιασπασμένων δυνάμεών-του, χωρίς όμως, ως τη στιγμή, αποτέλεσμα. Οι κ.κ. Νίκ. Βενιζέλος και Κ. Μπαντουβάς «απειλούν» να επανιδρύσουν το κόμμα των Φιλελευθέρων, αν οι κ.κ. Γ. Μαύρος και Ι. Ζιγδης δεν καταλήξουν σε συμφωνία

Τζιάννι Ροντάρι Παραμύθια από το τηλέφωνο

Αυτό το βιβλίο είναι η πρώτη γνωριμία με τον μεγάλο Ιταλό συγγραφέα που τιμήθηκε με το διεθνές βραβείο Άντερσεν.

Τα «Παραμύθια από το τηλέφωνο» είναι ένα ιδιοφυές βιβλίο. Η φαντασία και η εξυπνάδα-του κάνει τις ιστοριούλες-του μικρά αριστουργήματα, που μπορούν να τα χαρούν τόσο τα παιδιά όσο και οι μεγάλοι.

Εκδόσεις ΤΕΚΜΗΡΙΟ

Ζωοδόχου Πηγής 17
τηλ. 64.48.510 ΑΘΗΝΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Μ.Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ

Ρομαντικοί - Εποχή Παλαμά Μεταπαλαμικοί ποιητές

από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

πλαγιος λογος

- Επιστήμες του Ανθρώπου
- Επαναστατικά Κινήματα
- Σύγχρονη Περιθωριακή Σκέψη
- Ιστοριογραφία
- Λογοτεχνία

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ πλαγιος λογος
Λεωφόρου 39
Μεταξυ
Ιπποκράτους και Μαυρομυχαλη

νία για κοινή κάθοδο στις εκλογές. Από την άλλη πλευρά, το ΚΟΔΗΣΟ, ο κ. Μπαλτατζής και η «Ενωτική Κίνηση Κέντρου» επιμένουν σε δημοκρατικές διαδικασίες για την ανάδειξη ηγεσίας ενός ενιαίου κεντρώου κόμματος. Ο κ. Ι. Ζιγδής, όπως και ο κ. Γ. Μαύρος, που θα μιλήσει σε συνεστίαση - εκδήλωση της «Παρατάξεως Κέντρου» στις 3 Ιουνίου στο «Χίλτον», αποκλείουν συμμετοχή του κ. Ι. Πεσμαζόγλου στις συνομιλίες για ενοποίηση του Κέντρου.

ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΕΡΟ, ότι, όσο καθυστερεί οποιαδήποτε συμφωνία ανάμεσα στα κόμματα του Κέντρου, τόσο θα μειώνονται οι πιθανότητες για κοινόβουλευτική επιβίωσή-τους ύστερα από τις εκλογές.

Τα δύο ΚΚΕ και η ΕΔΑ

ΤΟ ΚΚΕ, όσο περισσότερο φοβάται μήπως το ρεύμα υπέρ του ΠΑΣΟΚ ανατρέψει τις προοπτικές για αύξηση της κοινοβουλευτικής-του δύναμης (τώρα έχει και το ανησυχητικό προηγούμενο του πρώτου γύρου των γαλλικών εκλογών, στις οποίες επικράτησε η ψυχολογία της «χρήσιμης ψήφου», με αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά το ποσοστό του Γ.Κ.Κ), τόσο πιο επίμονα προβάλλει τον στόχο του 17%. Ταυτόχρονα, οξύνει την κριτική-του προς το ΠΑΣΟΚ. Παρά τις διαψεύσεις, είναι βέβαιο, ότι, όχι μόνον απλοί ψηφοφόροι, αλλά και στελέχη και οργανώσεις του ΚΚΕ αντιμετωπίζουν την εκδοχή της «χαμένης ψήφου» στις περιφέρειες που το κόμμα-τους δεν έχει ελπίδες να βγάλει βουλευτή και μεταφέρουν τον προβληματισμό-τους στην ηγεσία. Αντιδρώντας στην κατάσταση αυτή των πνευμάτων, η ηγεσία του ΚΚΕ προωθεί προπαγανδιστικά — και με συγκεντρώσεις, ομιλίες, άρθρα κλπ. —

το σύνθημα ότι «δεν υπάρχει αλλαγή χωρίς το κόμμα της εργατικής τάξης».

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για την ίδια παλιά τακτική της Αριστεράς, που βλέπει σαν διάδοχο της Δεξιάς μόνο μία κυβέρνηση στηριζόμενη, τουλάχιστο, και στις κομμουνιστικές δυνάμεις. (Ομιλία του κ. Χαρ. Φλωράκη στις 11 Μαΐου 1981). Το ΚΚΕ το ανησυχεί επιπρόσθετα το γεγονός, ότι η ΚΕΑ, που δημιούργησε με «επικεφαλής» τον Μίκη Θεοδωράκη, δεν απέδωσε τίποτε το ουσιαστικό, εκτός από την προσχώρηση ελάχιστων πρώην στελεχών της ΕΔΑ, με μικρή ή ανύπαρκτη απήχηση, ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη.

ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ παλιά τακτική, στη θέση δηλαδή, ότι τη Δεξιά πρέπει να τη διαδεχτεί μία κυβέρνηση στηριζόμενη και στις κομμουνιστικές δυνάμεις, προωθεί και το ΚΚΕ εσωτ. Με τη διαφορά ότι προτείνει τον εαυτό-του, ως πιο κατάλληλο από το «δογματικό» ΚΚΕ, συνομιλητή των σοσιαλιστών και καλεί σε συνεργασία όχι μόνο των «αντιιμπεριαλιστικών», αλλά όλων των «προοδευτικών δημοκρατικών δυνάμεων». Και το ΚΚΕ εσωτ., προβάλλει την ανάγκη

«σκληρών αγώνων» για την Αλλαγή και της δικής-του παρουσίας με «πιο πολλούς βουλευτές και πιο πολλούς ψήφους στο κόμμα της εργατικής τάξης». (Ομιλίες του κ. Α. Κύρκου στην Τρίπολη και Καλαμάτα, στις 2 και 3 Μαΐου 1981).

ΑΝΤΙΘΕΤΗ γραμμή ακολουθεί η ΕΔΑ, που καλεί τα δύο ΚΚΕ να αποσύρουν τους συνδυασμούς-τους σε περισσότερο από τα τρία τέταρτα των εκλογικών περιφερειών, όπου δεν μπορούν να διεκδικήσουν εκλογή βουλευτή, για να μη «διασπάσουν τους ψήφους της Αντιπολίτευσης προς όφελος της Δεξιάς». (Ομιλία του Μ. Γλέζου σε συνέντευξη Τύπου στις 3 Απριλίου). Ταυτόχρονα τα καλεί «σε συνεργασία σ' όλες εκείνες τις περιοχές που αντικειμενικά υπάρχει δυνατότητα εκλογής βουλευτών» από την παραδοσιακή Αριστερά. Και προετοιμάζεται να κατεβάσει δικό-της συνδυασμό μόνο στην Α' Αθηνών, πράγμα που δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα στο ΚΚΕ εσωτ., που αγωνίζεται να βγάλει ένα δεύτερο βουλευτή σ' αυτή ακριβώς την περιφέρεια. Εκπρόσωποι της ΕΔΑ είχαν επαφές και συνομιλίες με ηγετικούς παράγοντες του ΠΑΣΟΚ, που δεν κατέληξαν όμως σε καμία συμφωνία: το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης έχει διακηρύξει και επιμένει στη γραμμή, ότι, προεκλογικά, δέχεται μόνο προσχωρήσεις και όχι συνεργασίες και συνεργαζόμενους. Χωρίς αποτέλεσμα, ως τη στιγμή τουλάχιστο, είναι και οι επαφές της ΕΔΑ με τα δύο ΚΚΕ.

ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ σκηνικό, αν και στις βασικές-του γραμμές είναι δεδομένο, θα διαμορφωθεί οριστικά τον Σεπτέμβρη, οπότε θα μπούμε στην τελική ευθεία για τις εκλογές.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΙΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΛΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-
ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Ι ΣΑΥ
ΑΝΙΧΤΕ
ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ

ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΝΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ
ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να
εξακολουθήσει
να εξυπηρετεί
τους ιδιοκτήτες
μέ την ίδια
βονέπεια και
φιλική διάθεση
όπως και παλιά

ΕΥΣΑΧΟΝ
ΜΟΥΣΑΥΟΧ

ΣΤΕΡΕΟΦΟΝΟΧ

Ενας Φυσικός-Ηλεκτρονικός και
Ενας Ηλεκτρολόγος-Ηλεκτρονικός
εάν περιμένουν για να διαλέξετε
μαζί το καλύτερο ΣΤΕΡΕΟ και τα
λεφτά εάν να πιάσουν τόπο

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟ ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

ΤΟ ΑΚΡΟΚΕΡΑΜΟ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΗΛΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΓΙΑΓΙΑΝΝΟΣ

ΕΞΑΝΤΙΑΣ

Ο ΠΟΥ ΠΑΙΔΕΥΕΤΑΙ
ΤΕ ΑΥΤΟ ΤΗΝ
ΟΜΗΝΕΝ ΜΕΤΕΡΑ
ΠΟΡΤΑ...

ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑ

05-ΗΛΕΚΤΡΟΝ

0 να διαβεί

STEREO

8000 ΤΟΙ

ΙΣΚΑΛΗΠΙΟΝ

306

527858

του Ηλία Θέου

Καθώς πλησιάζει ο χρόνος των εκλογών και προσδιορίζεται σαφέστερα το πλαίσιο διεξαγωγής-τους, εμφανίζονται, όλο και συχνότερα, στον Τύπο «πληροφορίες» ή «εικασίες» για το συσχετισμό δυνάμεων που ενδέχεται να προκύψει και για τις πιθανολογούμενες μετεκλογικές εξελίξεις. Όλες αυτές οι «προβλέψεις» ξεκινούν από μια βασική εκτίμηση, που θεωρείται πλέον ως «δεδομένο»: ότι η φθορά της Ν.Δ. έχει φτάσει σε τέτοια επίπεδα, ώστε αποκλείεται — ακόμα κι αν ενισχυθεί από το σύνολο σχεδόν των ακροδεξιών και χουντικών — να συγκεντρώσει την απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Προς την «εκτίμηση» αυτή συγκλίνουν όλες ανεξαιρέτα οι σφυγμομετρήσεις των τελευταίων μηνών, που εμφανίζουν το ΠΑΣΟΚ να προηγείται, και με σημαντική μάλιστα διαφορά.

Με βάση αυτό το «δεδομένο» έχει αρχίσει να εξετάζεται και να αναλύεται, από διάφορες πλευρές, το ενδεχόμενο μετεκλογικής συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ με τη Ν.Δ. ή η πιθανότητα μιας διάσπασης της Ν.Δ., ένα τμήμα της οποίας (με επικεφαλής τον Ι. Μπούτο ή κατ' άλλους και τον Αχιλ. Καραμανλή) θα μπορούσε να στηρίξει μια κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Από τις άφθονες σχετικές «πληροφορίες» που έχουν μέχρι σήμερα δημοσιευτεί (ιδιαίτερα στον *Ταχυδρόμο*, στον *Ελεύθερο Κόσμο* και στην *Ελεύθερη Ώρα*) τη μεγαλύτερη εντύπωση προκάλεσαν δύο πρόσφατες δημοσιεύσεις: το άρθρο των *«Τίμης της Νέας Υόρκης»* — που απέδιδε μάλιστα ορισμένες από τις «εκτιμήσεις»-του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας — και η πεντακάθαρη, στη σιβυλική-της διατύπωση, δήλωση του Μπούτου στην *Καθημερινή* («ως έλληνας πολίτης θα αισθανόμουν μεγάλη ικανοποίηση εάν οι πολιτικοί και κοινωνικοί-μας θεσμοί είχαν τόσο αντοχή ώστε να μπορούσαν αδιατάρακτα να ξεπεράσουν τους κλυδωνισμούς μιας πολιτικής εναλλαγής»).

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσουν, μερικοί, και την αυξανόμενη προβολή του Ανδρέα Παπανδρέου από τα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώ ορισμένοι θεωρούν πως μέσα απ' αυτό το πρίσμα πρέπει να ερμηνευτεί και η πρόσφατη δήλωση του Αβέρωφ ότι ενδέχεται να μην πολιτευτεί στις επόμενες εκλογές.

ΤΑ ΜΕΤΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Οι εικασίες που διατυπώνονται για μετεκλογικές κυβερνητικές συνεργασίες αφορούν βέβαια την περίπτωση όπου κανένα κόμμα δεν θα διαθέτει αυτοδύναμη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Ενδεχόμενο που θεωρείται από ορισμένους (π.χ. άρθρο των *Τίμης*) ως η πιθανότερη κατάληξη των επικείμενων εκλογών, γιατί πιστεύεται ότι για να εκλέξει κάποιο κόμμα 151 βουλευτές χρειάζεται να

συγκεντρώσει — σε ποσοστό ψήφων — τουλάχιστον 10% περισσότερο από το δεύτερο κόμμα (π.χ. δηλώσεις Ζιγδη).

Στην πραγματικότητα η εκτίμηση αυτή (περί 10%) είναι ιδιαίτερα υπερβολική. Για το ΠΑΣΟΚ και μια διαφορά της τάξεως του 7% — υπεροχή που φαίνεται να διαθέτει με βάση τις σφυγμομετρήσεις των τελευταίων μηνών — ενδέχεται να του αρκεί για να εκλέξει 151 βουλευτές. Όσο για τη Ν.Δ. είναι πιθανόν να της αρκούσε ασκόμα και μια διαφορά της τάξεως του 5% (βλ. *ΑΝΤΙ*, τχ. 170, σελ. 22). Οπωσδήποτε όμως, η περίπτωση όπου κανένα κόμμα δεν θα διαθέτει την απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία στην επόμενη Βουλή εξακολουθεί να παραμένει μια από τις πιθανές εκδοχές του εκλογικού αποτελέσματος. Γι' αυτό είναι χρήσιμο να αναλυθούν οι διάφορες υποπεριπτώσεις-της και να επισημανθούν ορισμένα πολιτικά και συνταγματικά δεδομένα που σχετίζονται με την εκδοχή αυτή.

Το κύριο σημείο που πρέπει να υπογραμμιστεί είναι ότι, από πολιτική και συνταγματική άποψη, ιδιαίτερη σημασία έχει ποιό θα είναι το πρώτο σε κοινοβουλευτική δύναμη κόμμα. Γιατί τελείως διαφορετικές θα είναι, σε κάθε περίπτωση, οι πολιτικές συνέπειες του εκλογικού αποτελέσματος αλλά και οι δυνατότητες για σχηματισμό κυβέρνησης.

Αν η Ν.Δ. διαθέτει στην επόμενη Βουλή τη σχετική πλειοψηφία, τότε οποιοδήποτε κυβερνητικό σχήμα για να επιβιώσει θα πρέπει να στηρίζεται σε κάποιου είδους διακομματική συνεργασία (είτε της Ν.Δ. με το ΠΑΣΟΚ, είτε του ΠΑΣΟΚ με το ΚΚΕ, είτε, τέλος, σε πλειοψηφία που θα προκύψει από διάσπαση του ενός ή και των δύο μεγάλων κομμάτων). Γιατί η κοινοβουλευτική παρουσία των κεντρώων πολιτευτών στην επόμενη Βουλή — ακόμα κι αν ενοποιηθούν τα διάφορα κόμματα του κεντρώου χώρου — είναι πρακτικά αδύνατο να ξεπεράσει τους τρεις βουλευτές (εκτός από την, μάλλον απίθανη, περίπτωση που κεντρώοι υποψήφιοι συμπεριληφθούν ως συνεργαζόμενοι στους συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ). Επομένως, μόνο σε μια τελείως οριακή περίπτωση οι κεντρώοι βουλευτές θα μπορέσουν να διαδραματίσουν ρυθμιστικό ρόλο.

Αντίθετα, αν το ΠΑΣΟΚ διαθέτει στην επόμενη Βουλή τη σχετική πλειοψηφία, έχει, θεωρητικά τουλάχιστον, την ευχέρεια να σχηματίσει ομοιογενή κυβέρνηση μειοψηφίας, χωρίς την υποστήριξη άλλου κόμματος και χωρίς άμεσο κίνδυνο κοινοβουλευτικής ανατροπής-του. Πράγματι, σύμφωνα με το αρθρ. 37 παρ. 3 του Συντάγματος «εάν ουδέν κόμμα διαθέτει την απόλυτον πλειοψηφίαν των εν τη Βουλή εδρών ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέχει εντολήν διερευνητικήν εις τον αρχηγόν του σχετικώς πλειο-

ΓΙΑ ΤΟ..... ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ!

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ
ΟΜΑΔΑ
«ΟΤΕΡΟΝΑ»

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ₂₁

πεζο - ποίηση · κριτική

Υπάρχει μία αντιδραστική κουλτούρα; ('Ερευνα. 'Απόδοση: Νάσος Κυριαζόπουλος) ITALO CALVINO: Οι άορατες πόλεις. (Διηγήματα. 'Απόδοση: 'Αλέκος Γούναρης) ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ: Δύο ποιήματα. MICHELANGELO ANTONIONI: Σκέψεις πάνω στον ήθοποιό. ('Απόδοση: Σωτ. Παστάκας) ARTURO SERRANO PLAJA: Ένα ποίημα. ('Απόδοση: Βαγγ. Χατζηδημητρίου) Συζήτηση με τον GABRIEL GARCIA MARQUEZ. ('Απόδοση: Στρατής Πασχάλης) LEONARD COHEN: Έξι ποιήματα ('Απόδοση: Χρήστος Βάθης) PEA ΓΑΛΑΝΑΚΗ: Ένα διήγημα. VIRGINIA WOOLF: Τρεις γκινέες ('Απόσπασμα. 'Απόδοση: Μυρτώ Πισσαλίδου) MEL CALMAN: Η ώρα των πενήντα λεπτών (Διήγημα. 'Απόδοση: Σπ. 'Ηλιόπουλος) EUGENIO MONTALE: Φανταστική συνέντευξη ('Απόδοση: Βανέσα Λάπα) BLAISE CENDRARS: 'Ο χορός μου (Ποίημα. 'Απόδοση: Γ. Βέης) SAMUEL BECKETT: Κείμενα για τό τίποτα ('Απόδοση: Π.Ι. Κωνσταντόπουλος) ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΑΡΣΟΣ: 'Η Κούλα αιμοδότης (Διήγημα) ΜΑΝΟΛΗΣ ΤΣΙΛΙΜΙΔΗΣ: 'Η ντουλάπα (Διήγημα) VLADIMIR HOLAN: Τέσσερα ποιήματα ('Απόδοση: Νανά 'Ησαΐα) JULIO RAMÓN RIBEYRO: Ένα διήγημα ('Απόδοση: Γ. ΡΟΥΒΑΛΗΣ) ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ. Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ. ΓΡΑΦΟΥΝ ΑΠΟ... ('Ανταποκρίσεις από: Ρώμη, Λονδίνο, Βερολίνο) ΤΑ ΦΥΛΛΑ (Σχόλια για την πνευματική επικαιρότητα)

τεκλογικά σενάρια

ιφούντος κόμματος προς διακρίβωσιν της δυνατότητος σχη-
τισμού κυβερνήσεως απολαυούσης της εμπιστοσύνης της
ουλής». Και το αρθρ. 84 παρ. 6 διευκρινίζει ότι η πρόταση εμπι-
οσύνης γίνεται δεκτή αν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψη-
α των παρόντων βουλευτών (που δεν πρέπει να είναι κατώτερη
ό τα 2/5 του όλου αριθμού των βουλευτών, δηλαδή 120). Επομέ-
ς, μια κυβέρνηση μειοψηφίας του ΠΑΣΟΚ για να διαθέτει την
πιστοσύνη της Βουλής δεν είναι ανάγκη να υπερψηφιστεί από
ς βουλευτές του ΚΚΕ· αρκεί να μην καταψηφιστεί απ' αυτούς,
λαδή *αρκεί να μην πάρουν μέρος στην κρίσιμη ψηφοφορία οι*
υλευτές του ΚΚΕ.

Ξέβαια, σε μια τέτοια περίπτωση η δεξιά δεν θα παραλείψει να
ταγγείλει τη «συμπαιγνία», το «λαϊκό μέτωπο» και άλλα ηχηρά
ρόμοια. Και θα επικαλεστεί φυσικά την εξωφρενική επινόηση
Γεωργίου Παπανδρέου (σε μια αντίστοιχη περίπτωση που εί-
δημιουργηθεί τον Αύγουστο του 1952) περί «εθνικής πλειοψη-
ς». Επινόηση, σύμφωνα με την οποία οι κομμουνιστές βουλευ-
— άσχετα από το τι υποστηρίζουν και το τι πράττουν — πρέ-
να συνυπολογίζονται στους καταψηφίσαντες την κυβέρνη-
(!).

Όμως τα φαντάσματα του εμφύλιου έχουν ίσως πάψει να δια-
ούνται εξ ίσου ζωντανά όσο ήταν το 1952 (αλλά και το 1963).
ότε μπορεί κανείς εύκολα να διαπιστώσει ότι μια κυβέρνηση
ψηφίας του ΠΑΣΟΚ, που θα πάρει ψήφο εμπιστοσύνης με την
απάνω διαδικασία, πληρεί όλους τους όρους της συνταγματι-
και κοινοβουλευτικής τάξης. Και επιπλέον ότι, αν πάρει ψήφο
μπιστοσύνης, είναι πολιτικά απίθανο να ανατραπεί (εκτός αν α-
εωρήσουν βουλευτές από το ΠΑΣΟΚ) με πρόταση μομφής που
γκριση-της απαιτεί την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθ-
των βουλευτών (αρθρ. 84 παρ. 6 του Συντάγματος), δηλαδή α-
ομένη συμπαρατάξη Ν.Δ. και ΚΚΕ.

υσικά, εξ ίσου σύμφωνη με τη συνταγματική και κοινοβουλευ-
τάξη θα ήταν και μία συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ — όπως προ-
ει το τελευταίο, με κύριο επιχείρημά-του ότι μια τέτοια συμμα-
θα διέθετε σημαντικά μεγαλύτερο πολιτικό βάρος, από μία
κομματική διακυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Όμως το ενδεχόμενο αυ-
ναι εξαιρετικά απίθανο να πραγματοποιηθεί γιατί, εκτός των
ων, το Σύνταγμα παρέχει στο ΠΑΣΟΚ τη δυνατότητα να σχη-
ει σταθερή μονοκομματική κυβέρνηση, ακόμα και αν διαθέ-
η σχετική (και όχι την απόλυτη) πλειοψηφία των βουλευτών.
ην περίπτωση που σχηματιστεί μια κυβέρνηση μειοψηφίας, ο
ς της Βουλής, αλλά και του Προέδρου της Δημοκρατίας, εί-
ροφανές ότι ισχυροποιούνται σημαντικά. Εκτός από τους πο-
ύς λόγους που προσδιορίζουν αυτή την ισχυροποίηση ο ρό-
ης Βουλής αυξάνει επίσης, γιατί σε λεπτομέρειες του νομο-
ού έργου δεν είναι δυνατό να αποκλεισθούν απρόβλεπτες
αρατάξεις και συμπτώσεις· και ο ρόλος του Προέδρου, γιατί
ύνονται οι διακριτικές-του ευχέρειες και ειδικότερα γιατί σε
ωση αναπομπής νόμου, απαιτείται για την εκ νέου
ήφισή-του από τη Βουλή η απόλυτη πλειοψηφία του όλου
ού των βουλευτών (αρθρ. 42, παρ. 3 του Συντάγματος).

όσα αναφέρθηκαν προηγούμενα δεν αποτελούν κάποιο κα-
νιο μετεκλογικό σενάριο, αλλά μια ενυπάρχουσα συνταγ-
ή δυνατότητα, για την ειδική περίπτωση που το ΠΑΣΟΚ θα
ει τη σχετική αλλά όχι και την απόλυτη πλειοψηφία στη
). Οπότε η δυνατότητα αυτή θα αποτελέσει σημαντικό καθο-
ό παράγοντα ακόμα κι αν, για διάφορους πολιτικούς λό-
επιλεγεί τελικά οποιαδήποτε άλλη λύση (επανάληψη εκλο-
συμμαχική κυβέρνηση).

ναι δυνατότητα αυτή ενισχύει και πάλι το ρόλο του Προέδρου
μοκρατίας, που είναι λογικό να ελπίζει σε μια τέτοια εξέλι-
τόχρονα όμως αποτελεί ένα διαπραγματευτικό ατού στα
του ΠΑΣΟΚ και του παρέχει ένα σημαντικό πλεονέκτημα,
ση με τη Ν.Δ. Γιατί αν η τελευταία χρειάζεται 151 βουλευ-
να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση (πράγμα εξαιρετι-
θανο) το ΠΑΣΟΚ μπορεί, θεωρητικά, να σχηματίσει σταθε-
οκομματική κυβέρνηση και με μικρότερο αριθμό βουλευ-
κεί να αναδειχτεί πρώτο κόμμα.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

*Μια νέα διάσταση στα ερωτήματα:
Πέθανε ο Ιησούς επάνω στο σταυρό;
Αναστήθηκε ή όχι;*

*Την απάντηση στα πιο πάνω ερω-
τήματα τη δίνει ο πάπυρος των Εσ-
σαιών.*

*Το βιβλίο «Ο θάνατος του Ιησού»
είναι μια προσφορά στην πάρα πέρα
πληροφόρηση του ελεύθερα σκεπτό-
μενου ανθρώπου.*

Εκδόσεις
Τάκη Μιχαλά

Σταδίου 48 — 8ος όροφος
τηλ. 32.42.732, 32.43.202

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Με 432 εικόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ
- 3ης Σεπτεμβρίου 22 -
τηλ. 5234790

κυκλοφορούν

Μια πρόταση για την Αριστερά

Το **ΑΝΤΙ**, έχοντας πάντα ανοιχτές τις στήλες-του στην ανάπτυξη του πολιτικού διαλόγου, έλαβε και δημοσιεύει σ' αυτό το τεύχος-του ένα κείμενο, που συντάχτηκε και υπογράφηκε από στελέχη της Αριστεράς που δεν είναι ενταγμένοι σήμερα σε κάποιον συγκεκριμένο πολιτικό φορέα. Το κείμενο στοχεύει στην ανασύνταξη των ανανεωτικών δυνάμεων εν όψει και των επερχόμενων εκλογών και συνεχίζεται η προσυπογραφή-του τη στιγμή αυτή της δημοσίευσης.

Για την παράταξη της Ανανεωτικής Αριστεράς

Οι επερχόμενες εκλογές έχουν ιδιαίτερη σημασία τόσο για τη μελλοντική πολιτική και κοινωνική πορεία του τόπου, όσο και για την ελληνική αριστερά. Αλλά όποιο και να είναι το εκλογικό αποτέλεσμα, καθοριστικό στοιχείο για το σοσιαλισμό στον τόπο-μας θα είναι η τύχη εκείνου του πολιτικού και ιδεολογικού ρεύματος που συμβατικά ονομάζεται ανανεωτική αριστερά και στο οποίο ανήκουμε.

Ωστόσο, ο πολύφωνος από ιδεολογική άποψη χώρος της ανανεωτικής αριστεράς είναι διασπασμένος οργανωτικά και εμφανίζεται αναποτελεσματικός πολιτικά. Γιατί ούτε το ΚΚΕ Εσωτερικού ούτε άλλες οργανώσεις και κινήσεις (ΕΔΑ, Β Πανελλαδική, Σοσιαλιστική Πορεία, ομάδες που προέκυψαν από διασπάσεις του ΕΚΚΕ ή αποχωρήσεις από το ΚΚΕ) κατάφεραν να αναδείξουν μια πειστική προοπτική για την αριστερά και την ελληνική κοινωνία. Έτσι, οι εκτός κομμάτων και οργανώσεων αριστεροί-κομμουνιστές που επίσης αρνούνται κατηγορηματικά την προοπτική του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ υποβαθμίζονται πολιτικά, παραμένουν αδρανείς και υφίστανται ποικίλους πολιτικούς εκβιασμούς. Σήμερα, που πολλές ενδείξεις δείχνουν ότι οι επερχόμενες εκλογές μπορεί να αναταράξουν την πολιτική μονοκρατορία της δεξιάς και της Νέας Δημοκρατίας, ανακύπτει το ερώτημα: ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος των δυνάμεων της ανανεωτικής αριστεράς; Οι ανανεωτικές δυνάμεις, οι οργανωμένες και οι ανοργάνωτες, μπορούν να υπάρξουν μαζί και

δυναμικά στη σημερινή συγκυρία;

Σε όλους είναι γνωστό ότι, στο όνομα της πάλης εναντίον της δεξιάς, διατυπώνονται διάφορες απόψεις και διαγράφονται στάσεις που, όμως, αν επικρατήσουν, θα έχουν ως συνέπεια αφενός να εκμηδενιστεί πολιτικά ο χώρος της ανανεωτικής αριστεράς και αφετέρου να καρπωθούν τις δυνάμεις-της το ΚΚΕ και το ΠΑΣΟΚ. Αν στις επερχόμενες εκλογές η ανανεωτική αριστερά ηττηθεί, η ήττα αυτή θα σημαίνει όχι μόνο ότι δεν θα εκπροσωπείται κοινοβουλευτικά, αλλά κυρίως ότι θα πάψει να είναι υπολογίσιμη και φερέγγυα η εκδοχή για μια άλλη αριστερά — εγγύηση για το σοσιαλισμό στον τόπο-μας. Γιατί ούτε το ΠΑΣΟΚ ούτε το ΚΚΕ, παρά την αντικαπιταλιστική και αντιμπεριαλιστική τους φρασεολογία, μπορούν να εγγυηθούν τη σοσιαλιστική προοπτική.

Το ΠΑΣΟΚ, με την υιοθέτηση και την προβολή συντεχνιακών, αντιφατικών κοινωνικών συμφερόντων, τον υπερσυγκεντρωτισμό, τον ηγεμονισμό, την προσωποκρατική δομή και την αρχηγική πρακτική-του, αναπαράγει την αστική πολιτική και, ως εκ τούτου, δεν συνθέτει οργανικά τις πολιτικές και τις κοινωνικές δυνάμεις του σοσιαλισμού. Με τη συνολική-του πολιτική όχι μόνο δεν ανοίγει το δρόμο προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, αλλά και υποβιβάζει τη σοσιαλιστική αλλαγή σε άθροισμα συνθημάτων και συμψηφισμό μισθολογικών αυξήσεων και παροχών.

Όσο για το ΚΚΕ, με την ιδεολογική-του

Αγγελίδης Στέργιος
Ανθρακόπουλος Μιχ.
Ατσαλάκης Μανόλης
Ατσαλάκης Λεφτέρης
Αργείτης Τάκης
Αραγνωστόπουλος Δ.
Αδάμ Κύρα
Αντωνάτος Νίκος
Αντωνίου Γιάννης
Αγγέλικας Ηλίας
Αλεξανδρόπουλος Αν.
Βασιλόπουλος Ηλίας
Βιτοράκης Μιχάλης
Γαρουφαλλίδου Φωτ.
Γαλανάκη Ρέα
Γιακουμάκης Σπύρος
Δάνου-Ψυχogiού Χρ.
Δάνος Ανδρέας
Δασκαλάκη Χαρά
Δρίζος Μπάμπης
Δήτσα Μαριάννα
Δελαδέτσιμα Άννη
Ελεφάντης Άγγελος
Ευθυμίου Πέτρος
Ζουναλής Βασίλης
Ζαφείρη Κατερίνα
Ζιβόπουλος Κώστας
Ζευγόλη Μαρία
Ζαφειράτος Μπάμπης
Ζωγράφος Γιώργος
Θάνου Κατερίνα
Καράμπελας Μήτσος

Ηλεκτρολ.Μηχανολ.
Φοιτητής
Φοιτητής
Φοιτητής
Χημικός
Γιατρός
Δημοσιογράφος
Λογιστής
Γιατρός
Μηχανολ. Ηλεκτρολ.
Δημοσιογράφος
Τοπογράφος Μηχ.
Φοιτητής
Φοιτήτρια
Αρχαιολόγος
Μηχανολ. Ηλεκτρολ.
Ιδιωτ.υπάλληλος
Αρχιτέκτονας
Δικηγόρος

Φιλόλογος
Γιατρός
Δ/ντής του «Πολίτη»
Φυσικός
Φιλόλογος
Ηλεκτρολ. Μηχανολ.
Δικηγόρος
Φοιτητής
Φοιτήτρια
Ιδ.υπάλληλος
Φοιτητής
Αρχιτέκτονας
Δικηγόρος

Κινητή Βάσω
Κωτούλας Βαγγέλης
Κωτούλας Χρίστος
Καρανικόλας Γιώργος
Κομνηνός Σωτήρης
Κρέμος Παύλος
Κασιμάτης Πέτρος
Κυράτσας Αντώνης
Κυνδίνη Πόλυ
Καπράλος Παναγιώτης
Κλεόπα Έλνα
Καμπερίδης Δημήτρης
Καρράς Γιώργος
Κιζήλου Βάσω
Κασιμάτης Μπάμπης
Κουμντάκης Νίκος
Καβακόπουλος Γιώτης
Καλλιτσούνας Γιάννης
Καραμολέγκου Ευαγ.
Καρή Νικολέττα
Κοτζαμάνης Χριστοφ.
Λειβαδάς Σταύρος
Λαγούσης Παύλος
Λαμψιδής Αχιλλέας
Λιάρος Διονύσης
Λεμπέση Κάτια
Μισσούλης Γιώργος
Μομφεράτος Τάκης
Μπαλτάς Αριστείδης
Μωροπούλου Τώνια
Μίχα Μαρία
Μαμή Μπίλυ
Μανιός Νίκος

Φοιτήτρια
Έμπορος
Μηχανολ.Ηλεκτρολ.
Φοιτητής
Αρχιτέκτονας
Αρχιτέκτονας
Οικοδόμος
Γιατρός
Εκπαιδευτικός
Γιατρός
Ιδ.υπάλληλος
Ηθοποιός
Τοπογράφος Μηχαν.
Πολιοδόμος
Ιδ.υπάλληλος
Φοιτητής
Ηλεκτρολ. Μηχανολ.
Αρχιτέκτονας
Ξεναγός
Γιατρός
Μαθηματικός
Ηλεκτρολ. Μηχανολ.
Φοιτητής
Ηλεκτρολ. Μηχανολ.
Ψυχίατρος
Τυπογραφ. εργασία
Αρχιτέκτονας
Οικονομολόγος
Μηχανολ. Ηλεκτρολ.
Χημικός Μηχανικός
Αρχιτέκτονας
Γιατρός
Γιατρός

ιστώση, το βαθύ κοινωνικό και πολιτικό του συντηρητισμό, το πλέγμα των διεθνών εξαρτήσεών-του, βάζει φραγμούς στην υπόθεση της δημοκρατίας και του σοσιαλισμού στην Ελλάδα. Η φραστική αντιιμπεριαλιστική και αντικαπιταλιστική-του πολιτική καλύπτει αδέξια την επιδίωξη-του να εξαφανίσει την ανανεωτική αριστερά και να αναχθεί με μόνη «αριστερή» αντιπολίτευση σε περίπτωση εκλογικής νίκης του ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό η επιτυχία των εκλογικών-του στόχων και εκμηδένιση της ανανεωτικής αριστεράς θα αποτελούσαν θανάσιμο πλήγμα για την προοπτική του σοσιαλισμού.

Η αντίθεσή-μας προς το ΚΚΕ και το ΠΑΣΟΚ, χωρίς να εκφράζει το σύνολο των απορρίψεων και των θέσεών-μας, οροθετεί απ' αρχήν τον πολιτικό χώρο της ανανεωτικής αριστεράς. Οι εκτιμήσεις που προαναφέρθηκαν ορίζουν τις συνακόλουθες θέσεις-μας.

Στόχος-μας κύριος και αμετάθετος σ' αυτή τη φάση: η ανανεωτική αριστερά πρέπει να ενισχυμένη από τις προσεχείς εκλογές. Ο ανανεωτικός χώρος πρέπει να εκπροσωπηθεί κοινοβουλευτικά. Και είναι ολέθριο να υποτιμάται η ανάγκη αυτή.

Η φύση της συγκυρίας και τα πολιτικά μέτρα που συγκροτούνται, επιβάλλουν τη συμπράξη όλων των ανανεωτικών δυνάμεων στις εκλογές. Οι καιροί δεν επιτρέπουν την αυτέλεια του προαποκλεισμού κάποιων, ένω και μικρών δυνάμεων, ούτε επιδέχονται ιραματισμούς στρατηγικής ή θεαματικές, ριστασιακές, επιμέρους ομαδοποιήσεις. Δεν επιδέχονται, επίσης, κομματικούς ηγετισμούς, καθώς και πολιτικούς αναχωρημούς της «λευκής» ψήφου στο όνομα της εκλογικής διαμαρτυρίας.

Σύμφωνα, το ΚΚΕ εσωτερικού διαχειρίστηκε τις ιδέες και την εκπροσώπηση της ανανεωτικής με τρόπο που μεγάλωσε τη σύγχυση και κεντρόφυγες τάσεις. Προέχει, όμως, να τηρηθεί ανέπαφη, και μάλιστα διευρυμένη δυνατότητα να αναπτυχθεί έστω με αντιστάσεις, και πάντως με πολυφωνία και διαρ-

κή αναζήτηση, μια άλλη αντίληψη για το σοσιαλισμό στον τόπο-μας. Προέχει, δηλαδή, η συμπράταξη όλων των δυνάμεων της ανανεωτικής αριστεράς με τις πολιτικές μορφές που είναι σήμερα δυνατές: μια συμπράταξη που θα αναδεικνύει μέσα στην εκλογική μάχη τις πολιτικές αρνήσεις και θέσεις-της, θα εκλαϊκεύει τα μέτωπα πάλης προς τη δεξιά, αλλά και προς το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ. Μια συμπράταξη που θα προβάλλει τη βαθιά-μας πεποίθηση ότι καμιά ενότητα δεν μπορεί να υπάρξει με τους θιασώτες των «επιτευγμάτων του υπαρκτού σοσιαλισμού», ακριβώς γιατί τα «επιτευγματα» αυτά αποτελούν δυσφήμιση του σοσιαλισμού. Προέχει η εμφάνιση εκείνης της αριστεράς που, χωρίς δημαγωγίες και συνθηματολογικές απλοποιήσεις, θα αναδείξει τα τραγικά αδιέξοδα που συνεπάγεται ο καπιταλισμός και το κράτος-του και θα διανοίξει μιαν άλλη προοπτική.

Κι αυτό δεν το μπορούν ούτε το ΠΑΣΟΚ ούτε το ΚΚΕ.

Οι υπογράφωντες είμαστε αποφασισμένοι σε εφαρμογή των όσων εκθέτουμε παραπάνω. Σε συνεργασία με όσους άλλους, με άλλους τρόπους, συμφωνούν στην πρότασή-μας να εργαστούμε με κάθε πρόσφορο μέσο για τη διαμόρφωση της παράταξης της ανανεωτικής αριστεράς, την αύξηση της εκλογικής-της δύναμης και την κοινοβουλευτική-της εκπροσώπηση. Γιατί θεωρούμε ότι η διατήρηση και η ενίσχυσή-της αποτελεί τον αναγκαίο όρο, ώστε και μετεκλογικά να προχωρήσουν εκείνες οι διαδικασίες που θα αποσαφηνίζουν τα ιδεολογικά, τα πολιτικά και τα οργανωτικά-της χαρακτηριστικά. Άλλωστε, τέτοιες διαδικασίες είναι εφικτές μόνον όταν αναδεικνύονται τα κοινωνικά προβλήματα, συντίθενται τα παλαιά με τα νέα κοινωνικά κινήματα σε ένα γενικότερο σχέδιο κοινωνικού και πολιτικού μετασχηματισμού, σχέδιο άλλης ανάπτυξης, πολιτιστικής αναγέννησης και νέας ιστορικής προοπτικής. Η νέα ιστορική προοπτική για τον τόπο-μας μόνο από την ανανεωτική αριστερά μπορεί να προκύψει.

Αθήνα 5 Μαΐου 1981

Παπαφίλιππου Φίλιπ.
Ρήγας Νίκος
Ρωμαίος Γιώργος
Σκορδάκης Τάσος
Σταματοπούλου Ασημ.
Σακελλαρόπουλος Γ.
Σβορώνου Μαλβίνα
Σιαφάκης Θωμάς
Στάγκος Αστέρης
Σιγάλα Νίκη
Σίμα Αγάθη
Στρουσοπούλου Έφη
Σημαιοφορίδης Γ.
Σούλτου Λαμπρινή
Τουρνάκη Θάλεια
Τριβέλης Χρίστος
Τσάκωνα Μαρίνα
Τσελέντη Ευαγγελία
Τροχαλάκης Γιάννης
Τσουτσουρα Βίνα
Τερζόπουλος Βασίλης
Τσίτσος Αλέκος
Φραντζή Άντεια
Φλέσσα Τίνα
Χαϊκάλης Στάθης
Χαμπίμνη Λίλα
Χριστοδουλάκης Νίκος
Χρήστου Αλέξης
Χριστοφύλλης Μ.
Χατζημιχάλης Γιωρ.
Χονδρογιάννης Δημ.
Ψυχογιός Δημ.
Ψύρρας Θωμάς

Αρχιτέκτονας
Φοιτητής
Αρχιτέκτονας
Φοιτητής
Μηχανολ. Ηλεκτρολ.
Φοιτητής
Χημικός
Πτυχιούχος ΚΑΤΕΕ
Δημοσιογράφος
Αρχιτέκτονας
Γιατρός
Πολυεξόμος
Αρχιτέκτονας
Φοιτήτρια
Χημικός
Φοιτητής
Ιδ.υπάλληλος
Γιατρός
Υπάλληλος
Αρχιτέκτονας
Σπουδαστής ΚΑΤΕΕ
Μηχανολ. Ηλεκτρολ.
Φιλόλογος
Φιλόλογος
Δημοσιογράφος
Δικηγόρος
Μηχανολ. Ηλεκτρολ.
Χημικός
Λογιστής
Ζωγράφος
Αρχιτέκτονας
Φυσικός-ερευνητής
Φροντιστής

Αηλίδης Λοΐζος
Αλαβίλας Νίκος
Βουλάκου Δέσπω
Βουκάλας Παντελής
Βιδής Σωτήρης
Βιδινού Καραμολέγκου Ε.
Βογούνης Μιχάλης
Βρέλλης Μ. Νίκος
Βρόμου Νίκος
Βαγιαννάκης Μιχ.
Βασίλειου Κώστας
Βασιλειδίου Μίρκα
Βίτης Νίκος
Βυμίλη Άννα
Βάλιου Ελένη
Βόκας Γιάννης
Βαδμητρόπουλος Δαμ.
Βάθλεια
Βονόπουλος Στ.
Βούζου Βασιλική
Βούζος Γιώργος
Βαλιαν
Βασιλάννου Δημ.
Βασιλάκης Βασίλης
Βασιλάκης Στράτος
Βαγιαννάκη Μαρίνα
Βαράς Λουκάς
Βασιλάκη Χρύσα
Βασιλάκης Σταύρος
Βασιλάκης Έλλη
Βασιλάκης Αιμίλιος
Βασιλάκης Νικόλαος ΕΛ.
Βασιλάκης Νικόλαος Δέσπ.

Γιατρός
Φοιτητής
Κινηματογραφιστής
Φοιτητής
Φυσιοθεραπευτής
Δικηγόρος
Φιλόλογος
Δικηγόρος
Μουσικός
Οικονομολόγος
Αρχιτέκτονας
Γιατρός
Σκηνογράφος
Δικηγόρος
Αρχιτέκτονας
Γιατρός
Φυσικός
Αρχιτέκτονας
Φοιτητής
Φοιτήτρια
Γιατρός
Πολυεξόμος
Οικονομολόγος
Πολ.Μηχανικός
Φοιτητής
Νομικός
Ιδιωτ. υπάλληλος
Φιλόλογος
Εκδότης
Φοιτήτρια
Αρχιτέκτονας
Εκπαιδευτικός
Φοιτήτρια

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΛΕΩΤΕΡΗΣ Σ. ΣΤΑΒΡΙΑΝΟΣ

Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ

ΤΟΥ ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

Οι ιδεολογίες φυραίνουν· οι τεχνολογίες απειλούν· τα συμφέροντα αφηνιάζουν. Ναι! Αλλά: η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται· ο αγώνας δεν σταματά· και παντού «φυτρώνει πράσινο»...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΑΛΒΟΣ»
Αναξαγόρα 1, Αθήνα (112)
τηλ: 52.46.241

ΕΠΙΣΚΕΥΘΕΤΕ ΤΗΝ

4^η

ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

αφιερωμένη στον Έλληνα συγγραφέα

19 ΙΟΥΝΙΟΥ - 5 ΙΟΥΛΙΟΥ
ΑΛΣΟΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΔΗΜΟΥ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Ώρες λειτουργίας: 6-11 μμ • Κυριακές: 10 πμ-11 μμ

ΚΟССУΦΡΟΠΕΔΙΟ

Εστία

μιας

παγκόσμιας

σύρραξης

— μόνον «επί χάρτου»;

Αρχισε όμαδική έξοδος Σέρβων από την περιοχή του Κοσσυφοπεδίου

ΒΕΛΓΡΑΔΙ, 23 'Απριλίου. 'Ι- διαίτερη 'Υπηρεσία. — Οι έντιμότητες από την πρόσφατη άναστα- χή στη Γιουγκοσλαβική περιοχή του Κοσσυφοπεδίου ίσως αποδούν δραματικότερες και από αυτά τα βία επισημεία. Και ενώ οι χει- οισμοί και οι μείζονες...

πορούσε που θα είναι δυνατή ή επιδεδομένη τους, διαφέρουν ότι άγνωστος άρριβός από τη σερ- κι μειονότητα άγκαταλείπει την περιοχή, σ' ένα κύμα εβδου από την απάνομη περιοχή του Κοσσυ- φοπεδίου. Πιθανότατα...

Από τη μεριά τους, τα Τίρ- μα άμειώστησαν σήμερα τις γν- ουγκοσλαβικές επιμήσεις για τις τελευταίες διατάξεις στο Κοσσυ- φοπέδιο και άπεράσαν τις κατ-...

που κάνει λόγο για εκατοντά- σκατωμένους και για εκατοντά- πού εξαφανίστηκαν, — το σ- και και συλλέχθηκαν...

Κριτική στην ήγεσία του Κοσσυφοπεδίου για την αντιμετώπιση των έπεισοδίων

ΗΘΗΚΕ ΑΤΙΚΗ ΨΗ

και υποκομιστική από το 1948, ύποπτος για χρώνα του έθνικισμού...

Απλώσεις στελέχους της ΕΓΚ για τα γεγονότα στο Κοσσυφοπέδιο

ΒΕΛΓΡΑΔΙ, 7. 'Ο Γ. Γ. της Κοσσυφοπεδίου της 'Οργάνωσης Γιουγκοσλαβικών Κομμουνιστών Σ. Μανκούσι Μπακαλί έπαι- στήν σ. Μανκούσι έπαισα- στήν έπαισα έπαισα...

άνασταχή που θα έμπεριέλασε τα σχέδια τους. — Αν τα σχέδια αυτά πετύχαιναν — πρόσθεσε — τότε θα έμπεριέλα- — Αυτό κινδύνος ή άκείαση ή...

της Κοσσυφοπεδίου, προβάλλου- τας ιδιαίτερα τη χτεσινή συνέλευ- του Προεδρείου της Κ.Ε. της ΕΓΚ, ο οποίος άναστέθηκε...

Μεταβολές στην κομματική ήγεσία του Κοσσυφοπεδίου

ΒΕΛΓΡΑΔΙ, 5 Μαΐου. 'Ιδιαίτερη 'Υπηρεσία. — Σήμερα στην έπαι- στήν έπαισα έπαισα...

του ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος τοποθετούν τα νατοϊκά σχέδια στα Βαλκάνια. Και στα πλαίσια ενός πολεμικού σενάριου, που έχει πολλά πραγματικά στοιχεία σαν δεδομένα, η χώρα-μας παραμένει ουσιαστικά ανυπεράσπιστη και με πιθανή την προοπτική «λιβανοποίησης».

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ για την εγκατάλειψη της Λήμνου στην «προστασία» των συμμάχων-μας Τούρκων και το εμπρηστικό και ψυχροπολεμικό σήμα του στρατηγού Γκράτσιου που αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ» στο προηγούμενο τεύχος-του αποτελούν «λεπτομέρειες» και εντάσσονται στο γενικό σενάριο της Νατοϊκής άσκησης WINTEX — CIMEX 81, που δίνουμε σήμερα στη δημοσιότητα.

ΤΟ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟ σενάριο μιας άσκησης επί χάρτου, όπως αυτό για τη WINTEX — CIMEX 81, είναι πάντοτε

βέβαια «υποθετικό» — αλλά όχι όμως και χωρίς σημασία. Και τα δεδομένα της άσκησης δεν επιλέγονται τυχαία, γιατί τότε και η άσκηση δεν θα είχε λόγο σχεδιασμού. Αντίθετα, όπως θα δούμε στη συνέχεια, απηχεί μια ριζοσπαστική νοοτροπία και στρατηγική και μάλιστα έχει σκοπό, προκειμένου για τη χώρα-μας, να δημιουργήσει ένα συγκεκριμένο κλίμα και να διαμορφώσει μια συγκεκριμένη αμυντική διάταξη, που να προσαρμόζεται στα νατοϊκά σχέδια μετά την επανένταξή-μας στην Ατλαντική Συμμαχία.

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ-μας συμφέροντα — όπως έχει επανειλημμένα αποδειχτεί — δεν συμβαδίζουν με εκείνα της Συμμαχίας: τα αμυντικά-μας σχέδια πρέπει όμως να συμπίπτουν και αυτό θα αποδειχτεί άλλη μια φορά καταστροφικό για τη χώρα-μας.

Εθνικά συμφέροντα και ΝΑΤΟ

Η ΣΥΜΠΤΩΣΗ, εξάλλου, των πολιτικών συμπερασμάτων από την άσκηση WINTEX — CIMEX 81 με τις «πληροφορίες-νουθεσίες» του πολύ γνωστού «φιλέλληνα» δημοσιογράφου Σάβου Σουλτσμπέργκερ, σε δημοσίευμα που είδε το φως λίγες μέρες μετά την άσκηση, φανερώνει ότι αυτή τη στιγμή μια πολύπλευρη πίεση ασκείται στη χώρα-μας προκειμένου να υποτάξει τα συμφέροντά-της στα σχέδια της ατλαντικής συμμαχίας.

ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ από κινήσεις και πρωτοβουλίες της Ελλάδας μετά τη μεταπολίτευση — για να μην αναφερθούμε στην προδοτική εγκατάλειψη της χώρας και της Κύπρου από τη Χούντα στα οικονομικά, στρατηγικά και πολιτικά συμφέροντα των ΗΠΑ — χαρακτηρίζονται από ανακολουθία και υποχωρητικότητα. Η παρέμβαση στην Κυπριακή κρίση, στην άρση του «εμπάργκο» όπλων προς την Τουρκία, η ταλαντευόμενη θέση-μας στην αραβοϊσραηλινή κρίση και η συμπόρευση με αντιδραστικές ομάδες του αραβικού κόσμου αλλά και η πιο πρό-

σφατη επανένταξη στο ΝΑΤΟ και οι φανερά διακείμενες προς τις ΗΠΑ διαθέσεις για το πρόβλημα των βάσεων, αποδεικνύουν ότι οι πολιτικοί χειρισμοί των κυβερνήσεων της Δεξιάς δεν ήταν — ούτε και είναι — οι άριστοι για την υπερασπίση των εθνικών συμφερόντων που σήμερα πια ορίζονται σαν όροι εθνικής επιβίωσης.

Η ΕΠΙ δεκαετίες εξυπηρέτηση των «συμμαχικών» συμφερόντων από την πολιτική τάξη της Ελλάδας έχει διαμορφώσει μια συμπεριφορά που βρίσκεται κορυφαίο παράδειγμά-της στον κ. Αβέρωφ.

ωφ, όταν διαλαλεί στην έδρα του ΝΑ-Ο ότι η «περίπτωση της Λήμνου είναι επομένεια». Αλλά για το ΝΑΤΟ, λε-τομέρεια είναι στην πραγματικότητα αι η μισή εδαφική έκταση της χώρας αι μεγάλο μέρος από το νησιωτικό ύμπλεγμα του Αιγαίου.

ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ τώρα πια ότι η α-αντική συμμαχία, χάριν της οποίας υσιάστηκαν ήδη η Κύπρος, οι Ελληνι-ές Κοινότητες στην Πόλη, την Ίμβρο αι την Τένεδο και απειλείται άμεσα η ήμνος — αλλά και άλλα νησιά του Αι-αίου και των Δωδεκανήσων — δεν εξα-ραλίζει την ακεραιότητα του εθνικού ορου σε μια πιθανή αναμέτρηση των υ-ερδυνάμεων, αλλά αντίθετα μετατρέ-αι την Ελλάδα σε χώρο πυρηνικού ολο-υτώματος. Με τις «λεπτομερειακές» οτές ρυθμίσεις και τη θυσία του δικού-

μας εθνικού χώρου, η υπερατλαντική «σύμμαχος» — στην οποία εμείς πρόθυ-μα παραχωρούμε στρατιωτικές βάσεις — εξασφαλίζει την πέρα των συνόρων-της δραστική αναμέτρηση και μια ειρή-νη, χάριν της οποίας οι ΗΠΑ δεν θα έ-χουν βέβαια θυσιάσει και τόσα πολλά.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ όπως αυτή της WINTEX - CIMEX 81, που το «ΑΝΤΙ» αποκαλύπτει σήμερα το περιεχόμενο της πολιτικής-τους αιχμής, πρέπει να πείσουν τώρα πια τους υπεύθυνους πολιτικούς και στρατιωτικούς ηγέτες για τους κινδύ-νους που περιέχει η πρόσδεση της χώ-ρας στο ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ.

ΜΕ ΤΗ σημερινή αποκάλυψη του «ΑΝΤΙ», ξετυλίγεται όλη η οθόνη και φανερώνεται το πλαίσιο που διαδραμα-τίστηκε το «Επεισόδιο Λήμνος» και η περιώνυμος «ημερησία διαταγή» του αρ-

χηγού ΓΕΕΘΑ της 16.3.81.

Η ΑΣΚΗΣΗ WINTEX - CIMEX 81 εί-ναι η πρώτη του είδους που συμμετέχει η χώρα-μας από τον Αύγουστο του '74 ό-ταν έγινε η προσωρινή έξοδος από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Η ά-σκηση αυτή γίνεται κάθε δύο χρόνια και καθιερώθηκε μετά την εισβολή του '68 στη Τσεχοσλοβακία και, όπως δηλώθη-κε, έχει σαν στόχο το συντονισμό των ε-νεργειών της «Συμμαχίας» και την αύ-ξηση της ικανότητάς-της να αντιδράσει σε μια κρίση Ανατολής-Δύσης.

ΑΛΛΑ ας δούμε το πολεμικό σενάριο της άσκησης αυτής, που εξελίχθηκε στο δεύτερο δεκαήμερο του Μάρτη και στην πορεία-της, έγινε αφορμή να αναδει-χθούν μείζονα προβλήματα της αμυντι-κής-μας πολιτικής.

«ΚΥΑΝΟΙ» ΚΑΙ «ΕΡΥΘΡΟΙ» ΣΕ ΠΥΡΗΝΙΚΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

● Σύμφωνα με τα αρχικά σήματα — της άσκησης πάντοτε — χισαν ταραχές στο Κοσσυφοπέδιο, την αυτόνομη, αλβανόφω-επί το πλείστον, επαρχία της Γιουγκοσλαβίας ● Οι σχέσεις ν Αλβανών δεν είναι εχθρικές στην φάση αυτή με τους σοβιε-ούς ● Απ' αφορμή τα επεισόδια του Κοσσυφοπεδίου, αρχίζει ρραξη Αλβανίας-Γιουγκοσλαβίας ● Η Αλβανία κάνει έκκληση ην ΕΣΣΔ για βοήθεια. Οι υπέρτερες γιουγκοσλαβικές δυνάμεις δυνεύουν να εκμηδενίσουν τους Αλβανούς ● Οι σοβιετικοί ταποκρίνονται στην έκκληση των Αλβανών και δυνάμεις του μώνου της Βαρσοβίας εισβάλλουν στο γιουγκοσλαβικό έδα-ς ● Με την εισβολή των δυνάμεων του Συμφώνου της Βαρσο-ς στη Γιουγκοσλαβία, αρχίζει και η εμπλοκή των ατλαντικών νάμεων στην αναπτυσσόμενη σύρραξη ● Και με την κινητο-ιση των δυνάμεων του ΝΑΤΟ συναρτάται το «επεισόδιο της ννου» ● Η ελληνική διοίκηση, όταν ζήτησε να χρησιμοποιηθεί εκεί αεροδρόμιο, πήρε αρνητική απάντηση από το ΝΑΤΟ μετά θ καθυστέρηση μιάμισης ολόκληρης μέρας. Αυτό προκάλεσε το σήμα-διαμαρτυρία της ελληνικής στρατιωτικής ηγεσίας δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος ● Στο μεταξύ, ολο-ρώνεται η κατάληψη και η πτώση της Γιουγκοσλαβίας ● Η α-έμετρηση έχει πια προχωρήσει και στο Δυτικό Μέτωπο έχει αρ-ει η σύρραξη ● Λόγω των υπερτέρων δυνάμεων του Συμφώ-της Βαρσοβίας, σημειώνεται υποχώρηση των Γερμανικών Συμμαχικών Δυνάμεων σε βάθος — στην ουσία πραγματο-είται πλήρης κατάληψη της Γερμανίας ● Στο μεταξύ, και με πτώση της Γιουγκοσλαβίας, το ελληνικό επιτελείο ρωτά πώς ντιμετωπίσει την επικείμενη εισβολή των δυνάμεων του Συμ-

φώνου της Βαρσοβίας ● Η απάντηση, καθυστερημένη, φτάνει και πληροφορεί ότι προβλέπεται υποχώρηση μέχρι τον Όλυμπο με ταυτόχρονη εγκατάλειψη της Μακεδονίας — Θράκης ● Η ε-πίθεση των «ερυθρών» έχει ήδη προκαλέσει το γνωστό ψυχρο-πολεμικό σήμα του στρατηγού Γκράτσιου ● Στο μεταξύ — και σύμφωνα πάντα με το σενάριο της άσκησης — οι «πράκτορες των ερυθρών» στο εσωτερικό της χώρας-μας, γράφουν στους τοίχους συνθήματα εναντίον του ΝΑΤΟ, διανέμουν προκηρύξεις με αντι-ΝΑΤΟϊκό περιεχόμενο και κυκλοφορούν... πλαστά χαρτο-νομίσματα στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, με σκοπό τον κλονι-σμό της οικονομίας της χώρας ● Ήδη, όμως, με την έναρξη της σύρραξης, έχει συνέλθει στη Μαδρίτη — σε χώρα «ουδέτερη» — μια διεθνής συνάντηση για την κατάπαυση των εχθροπραξιών ● Εκεί, στη διάρκεια των συζητήσεων, οι «κυανοί» κατατροπώνουν τους «ερυθρούς» και ανατρέπουν τα «ψεύδη» των «ερυθρών» ● Στο πεδίο των πολεμικών επιχειρήσεων και αφού έχουν προωθη-θεί οι δυνάμεις του Συμφώνου της Βαρσοβίας σε όλα τα μέτωπα και έχουν διαταχθεί οι δυνάμεις μας να αποσυρθούν στον Όλυμ-πο, τα νατοϊκά σήματα μας ειδοποιούν, ότι σαν κύριο μέσο άμυ-νας, το σχέδιο προβλέπει την ενδεχόμενη χρήση πυρηνικών ό-πλων σε επόμενη φάση — και ύστερα από απόφαση του στρατη-γείου του ΝΑΤΟ ● Τα πυρηνικά αυτά όπλα υπάρχουν βέβαια α-ποθηκευμένα στο ελληνικό έδαφος και μάλιστα, σύμφωνα και με τις αποκαλύψεις της «Ελευθεροτυπίας», ακόμα και γύρω από την Αθήνα ● Αυτό ήταν το σενάριο της νατοϊκής άσκησης WINTEX CIMEX 81, που έγινε το Μάρτιο του '81.

ΣΞΑΝΑΔΟΥΜΕ, όμως προσεκτικά περιγραφή όσων συνέβησαν στη κεια αυτής της άσκησης επί χάρ-Και ας δούμε αυτό το ανάγνωσμα στημονικής φαντασίας» πόση «επι-η» και πόση «φαντασία» έχει.

Κοσσυφοπέδιο

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ, γνωστό από ιστορία, ήρθε και πάλι στην επικαι-τα πρόσφατα, μετά τις ταραχές αλβανοφώνων τον περασμένο μήνα. Κοσσυφοπέδιο (Κόσσοβο) κατοι-στην πλειοψηφία-του από αλβα-πινους και αποτελεί μια αυτόνομη ε-ία της Γιουγκοσλαβίας.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ειδήσεις για τις εναντίον των Γιουγκοσλάβων φοιτητικές ανατα-ραχές μεταδόθηκαν από τα διεθνή ειδη-σεογραφικά πρακτορεία, τα μέσα του Απρίλη, λίγες δηλαδή μέρες μετά τη λή-ξη της άσκησης WINTEX - CIMEX 81. Μέχρι τη στιγμή αυτή, η αναστάτωση στο Κοσσυφοπέδιο δεν φαίνεται να έχει εντελώς σιγάσει και πάντως το θέμα περνά ακόμα στην καθημερινή ειδησεο-γραφία των εφημερίδων.

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ κανείς να σημειώσει πως πρόκειται για ένα επεισόδιο — όχι ί-σως το πιο δραματικό — σε μια σειρά α-πό παρόμοια με αυτονομιστικά κίνητρα και αιτήματα, που και για το χώρο της

Ευρώπης βρίσκονται σε ημερήσια διά-ταξη.

ΕΙΝΑΙ πάντως ενδιαφέρον να εξετα-σθεί γιατί επιλέχθηκε το Κοσσυφοπέδιο σαν την πιθανή εστία σύρραξης του Τρί-του Παγκοσμίου Πολέμου. Οι πληροφο-ρίες των νατοϊκών υπηρεσιών θα πρέπει να ιχνηλάτησαν από την εποχή του σχε-διασμού της άσκησης τις διαθέσεις του πληθυσμού της περιοχής και να σπεκου-λάρησαν σ' αυτό το ενδεχόμενο. Ώς ε-δώ καλά — με δεδομένους τους μηχανι-σμούς που επεξεργάζονται τις πληροφο-ρίες και καταστρώνουν τα επιθετικά — ή αν προτιμάτε τα αμυντικά — σχέδια.

Ο καλά πληροφορημένος κ. Σούλτσμπεργκερ

ΕΙΝΑΙ όμως άκρως ενδιαφέρον να σημειωθεί, εδώ, ότι ο πολύς Σάυρους Λ. Σουλτσμπέργκερ σε μια ανταπόκρισή-του από την Αθήνα, με τίτλο «Νέα Βαλκανικά Προβλήματα» που δημοσίευσε η αμερικανική εφημερίδα «Ιντερνάσιοναλ Χέραλντ Τρίμπουν», έδινε, λίγες μέρες μετά τη λήξη της άσκησης WINTEX - CIMEX 81 κάποιες πολύ ενδιαφέρουσες «πληροφορίες». Όσο ξέρουμε από τον ελληνικό Τύπο, η «ΑΥΓΗ» μόνον παρουσίασε ένα μέρος από την πολύ ενδιαφέρουσα αυτή ανταπόκριση.

Γράφει λοιπόν ο κ. Σουλτσμπέργκερ:

«Η στρατηγική κατάσταση στα Βαλκάνια άλλαξε σημαντικά τους τελευταίους μήνες. Η Ελλάδα έχει «ακριβείς πληροφορίες» (η σημείωση είναι του Σουλτσμπέργκερ) ότι η εξέγερση της αλβανικής μειονότητας στην περιοχή του Κοσσυφοπεδίου είχε παρακινηθεί από τη Μόσχα και ήταν πολύ σοβαρότερη απ' όσο είχε γενικά εκτιμηθεί στο εξωτερικό. Τα συνθήματα ήταν φιλοσοβιετικά και όχι υπέρ του αρχηγού της ανεξάρτητης Αλβανίας Εμβέρ Χότζα. Χρειάστηκαν μερικές ημέρες για να επαναφέρουν την τάξη οι δυνάμεις του Βελιγρადίου».

ΕΔΩ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι πολιτικοί παρατηρητές είχαν επισημάνει εδώ και ένα χρόνο μια κάποια εξομάλυνση των σχέσεων ανάμεσα στην ΕΣ-ΣΔ και τη Λ.Δ. της Αλβανίας. Καθ' ημάς, αυτή η κάποια στροφή, εκφράστηκε με σειρά πολυσέλιδων και εγκωμιαστικών για την Λ.Δ. Αλβανίας, ανταποκρίσεων του ειδικά αποσταλμένου του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» Β. Γεωργίου. Το γεγονός δεν μπορούσε να μείνει απαρατήρητο, αφού η μέχρι τότε στάση της εφημερίδας, συντονισμένη με την αντίστοιχη σοβιετική, ήταν μάλλον εχθρική και επικριτική για το εσωτερικό καθεστώς στη γειτονική-μας χώρα.

Αλλά ο κ. Σ.Λ. Σουλτσμπέργκερ συνεχίζει με τις πολύ ενδιαφέρουσες «πληροφορίες»-του από την Αθήνα:

«Το συμπέρασμα που συνάγουν εδώ, είναι ότι η Σοβιετική Ένωση διερευνά την μετατιτοϊκή Γιουγκοσλαβία για να δει με ποιά μέσα θα διασπάσει την ενότητά-της κάτω από την (σημερινή) συλλογική-της διακυβέρνηση. Η Ελλάδα υποχρεούται να βοηθήσει την Γιουγκοσλαβία τουλάχιστο με την μεταφορά αμερικανικών όπλων εν όψει μιας άμεσης Σοβιετικής απειλής εναντίον του βόρειου γειτονά-της».

Αυτή η ρύθμιση, διαπραγματεύθηκε από τους υπουργούς Αμύνης Ελλάδας και Γιουγκοσλαβίας, με την έγκριση των ΗΠΑ, ενόσω ο Τίτο ζούσε ακόμη.

Συνέπεια αυτής της νέας κατάστασης — τουλάχιστον όπως συνάγεται από τις ταραχές στο Κοσσυφοπέδιο — είναι η, προς την Ελλάδα, υπενθύμιση των υποχρεώσεων-της στο ΝΑΤΟ και συγχρόνως η στροφή της προσοχής της εδώ στρατιωτικής ηγεσίας από το φό-

βο μιας τουρκικής απειλής προς τα βόρεια σύνορα της Ελλάδας.

Στο ελληνικό Πεντάγωνο υπάρχει κάποιου είδους ανησυχία ότι το Κρεμλίνο, παρά την απασχόλησή-του με την Πολωνία, είναι πιθανόν να σχεδιάσει δοκιμαστικές επιχειρήσεις (testing operations) παρόμοιες με 'κείνες του Κοσσυφοπεδίου και στην Γιουγκοσλαβική Μακεδονία, που περιλαμβάνει φιλοβουλγαρικά στοιχεία. Η Βουλγαρία είναι σήμερα ένας υπάκουος δορυφόρος της Μόσχας».

Και το ηθικό δίδαγμα

Και ο κ. Σουλτσμπέργκερ συνεχίζει:

«Εμμεσα συνδεδεμένη με την αναζωογόνηση του ενδιαφέροντος για την φιλική διακείμενη προς την Ελλάδα, Γιουγκοσλαβία, είναι η σταδιακή μείωση της έντασης της Ελλάδας με την Τουρκία. Μία σοβαρή κρίση μεταξύ των δύο χωρών - μελών του ΝΑΤΟ υπήρχε από την εποχή της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, το 1974. Πέρα από ένα μικρής σημασίας συμβάν, όταν 11 τουρκικά αεροπλάνα πέταξαν πάνω απ' τη νήσο Χίο και τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας, και στη συνέχεια οι Τούρκοι απολογήθηκαν για το «λάθος»-τους, στην περιοχή φαίνεται να έχει αποκατασταθεί η ηρεμία».

ΑΦΟΥ λοιπόν επανήλθε η ηρεμία, ο κ. Σ.Σουλτσμπέργκερ προχωρεί στην εξέταση των ελληνοαμερικανικών συζητήσεων για τις βάσεις και αφού τονίζει την αύξουσα στρατηγική σημασία της Τουρκίας εξ αιτίας της μεταβολής στο καθεστώς του Ιράν και της κατάστασης στην Συρία και το Ιράκ φτάνει στο «ηθικό δίδαγμα»:

«Σ' αυτές τις επιπλοκές θα πρέπει να προσθέσει κανείς την αυξανόμενη ανησυχία για το μέλλον της Γιουγκοσλαβίας, όπως αυτό προεικονίζεται από τα γεγονότα στο Κοσσυφοπέδιο. Το φανερό συμπέρασμα είναι — ή θα πρέπει να είναι — ότι η αυξανόμενη πίεση των γεγονότων θα οδηγήσει τον κ. Χαίηγκ και τον Έλληνα υπουργό Εξωτερικών στη συνάντηση της Ρώμης, σε συμβιβασμό αμοιβαίων παραχωρήσεων, έτσι ώστε να επαναβεβαιωθεί η συνέχιση της δυνατότητας των Ηνωμένων Πολιτειών για παροχή βοήθειας και προστασίας στην ανατολική πτέρυγα της Συμμαχίας.

Αυτό θα μπορούσε να προωθήσει την αναζωογόνηση της Ελληνο-Τουρκικής φιλίας. Παρατεινόμενα διπλωματικά αδιέξοδα μεταξύ Ουάσιγκτον και Αθήνας, συν αυτά μεταξύ Αθήνας και Άγκυρας, μπορούν να αποδειχθούν μοιραία».

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ, βέβαια, πολλά απ' όσα διαμειφθηκαν μεταξύ του κ. Μητσοτάκη και του Αμερικανού συνάδελφού-του. Αλλά από όσα μαθεύτηκαν φαίνεται ότι ο κ. Χαίηγκ δεν έκανε παραχωρήσεις ανάλογες με αυτές του κ. Μητσοτάκη και πάλι τα πράγματα σκάλωσαν.

ΑΠ' Ο,ΤΙ πάντως συνάγεται από την ανταπόκριση του κ. Σουλτσμπέργκερ — που αναδημοσιεύουμε το μεγαλύτερο μέρος-της — τα γεγονότα του Κοσσυφοπεδίου μας υποχρεώνουν να αναθεωρή-

σουμε την αμυντική-μας πολιτική.

Για τον κ. Σουλτσμπέργκερ λέγεται ότι συχνά μεταδίδει σαν πληροφορίες όσα ο ίδιος θέλει να διοχετεύσει σαν «γραμμή». Και ελπίζουμε ότι έτσι συμβαίνει και σ' αυτήν την περίπτωση. Γιατί, αν πάρουμε κατά γράμμα τη διατύπωση-του, τότε ήδη η ελληνική στρατιωτική ηγεσία έχει πεισθεί για τον «εισβολικά κίνδυνο», έχει καθησυχάσει απαν- τις διαβεβαιώσεις της τουρκικής χούντας και έχει αποφασίσει την αναδιάταξη του αμυντικού-μας συστήματος. Αυτό είναι και το ζητούμενο από τις νατοϊκές σειρήνες του τύπου του κ. Σουλτσμπέργκερ.

ΝΑΤΟϊκές «εγγυήσεις»

ΘΕΩΡΟΥΜΕ ότι η άσκηση WINTEX - CIMEX 81 σχεδιάστηκε για να τονίσει την πρόσδεση της χώρας-μας στην ατλαντική πολιτική. Και η πρόσδεση αυτή έχει ολέθριες συνέπειες. Η νατοϊκή στρατηγική έχει θεμελιωθεί στα ταχτικά πυρηνικά όπλα και όλη η ιστορία για τη εγκατάσταση των πυραύλων «Κρούζερ» και «Πέρσιγκ» στο έδαφος της Ευρώπης θεμελιώνεται στην αρχή ότι κύριο μέσο άμυνας σε μια ενδεχόμενη σύρραξη θα είναι τα πυρηνικά όπλα.

Η ΕΛΛΑΔΑ προσδεμένη στη μοίρα της ατλαντικής συμμαχίας μεταβάλλεται και αυτή σε πεδίο ενός πυρηνικού πολέμου.

Όσα ο κ. Αβέρωφ έχει κατά καιρούς ισχυρισθεί περί του αντιθέτου, αποδεικνύονται φληναφήματα. Και η πολιτική που έχει υιοθετήσει η κυβέρνηση της «Ν.Δ.» αποδεικνύεται τυχοδιωκτική και επικίνδυνη. Γιατί το πυρηνικό ολοκλήρωμα δεν ποτελεί βέβαια προσφορά στη χώρα-μας ούτε και στην υπόλοιπη ανθρωπότητα. Η εμπλοκή-μας όμως στην ατλαντική συμμαχία συνεπάγεται την απειλή ενός πυρηνικού ολέθρου.

ΜΗΠΩΣ όμως το ΝΑΤΟ εξασφαλίζει — θεωρητικά βέβαια, γιατί στην περίπτωση μιας πυρηνικής αναμέτρησης όλα θα έχουν αναχθεί σε κενή θεωρία — την αυτοτέλεια του ελληνικού χώρου;

ΥΠΟΤΙΘΕΤΑΙ ότι ο λόγος της σύσχεσης και της επανένταξης-μας στο ΝΑΤΟ είναι η εξασφάλιση της εθνικής μας αυτοτέλειας και η προάσπιση των συνόρων-μας.

ΟΜΩΣ, όπως προκύπτει από τα τοϊκά σχέδια, οι «σύμμαχοι»-μας εγκαταλείπουν στη μοίρα-μας και έχουν αποφασίσει μια γραμμή άμυνας, που ραβδίζει στις δυνάμεις του Συμφώνου Βαρσοβίας την Μακεδονία και τη Θράκη. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Κωνσταντίνου έχει ήδη καταγγείλει στη Βουλή ότι η γραμμή άμυνας για το ΝΑΤΟ βρίσκεται στον Όλυμπο. Ποιό είναι να

πόν το αντάλλαγμα της συμμετοχής-
μας στην ατλαντική συμμαχία;

ΑΛΛΑ η άσκηση WINTEX - CIMEX
81, αποκάλυψε ότι τα σύνορά-μας δεν
είναι εγγυημένα ούτε από τους ίδιους
τους συμμάχους-μας.

Η «λεπτομέρεια» Λήμνος

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ αμφισβήτησης για τη
χρήση του αεροδιαδρόμου της Λήμνου
που αποκαλύφθηκε από τις σελίδες αυ-
τές, το επιβεβαιώνει. Αλλά αξίζει να
σταθούμε και πάλι για λίγο σ' αυτήν την
περίπτωση:

ΓΡΑΦΗΚΕ ήδη ότι απάντηση στο ελ-
ληνικό αίτημα δεν δόθηκε και υπάρχει
ένα «άλλοθι» στους ατλαντικούς συμ-
μάχους γι' αυτό. Η περίπτωση της Λή-
μνου ανακινήθηκε στη διάρκεια μιας ά-
σκησης. Και από τη στιγμή που τέθηκε
ένα θέμα ουσίας, θα μπορούσαν οι διευ-
κύνοντες την άσκηση στα νατοϊκά επιτε-
λεία να ισχυρισθούν ότι είναι αναρμόδιοι
να απαντήσουν.

ΑΛΛΑ τα πράγματα δεν είναι διόλου
όσο απλά:

● Από την πρώτη στιγμή που η ελλη-
νική πλευρά έθεσε το ερώτημα για την
χρήση του αεροδιαδρόμου της Λή-
μνου μέχρι την στιγμή που έφτασε η
αρνητική απάντησή του νατοϊκού επι-
τελείου και προκλήθηκε η γνωστή δια-
μαρτυρία της ελληνικής στρατιωτικής
ηγεσίας μεσολάβησαν περισσότερες α-
πό 24 ώρες.

Η καθυστέρηση αυτή, για όσους πα-
ροικούν την Ιερουσαλήμ, δεν μπορεί
με κανένα τρόπο να δικαιολογηθεί.
Γιατί όταν κρίνεται — ακόμα και υπο-
θετικά όπως στην περίπτωση μιας ά-
σκησης — η τύχη ενός πολέμου δεν εί-
ναι δυνατόν να υπάρξουν τέτοιες μοι-
ραίες καθυστερήσεις. Να υποθέσουμε
ότι η καθυστέρηση οφείλεται σε κακό
συντονισμό των νατοϊκών επιτελείων;
Η ΑΛΗΘΕΙΑ είναι διαφορετική:

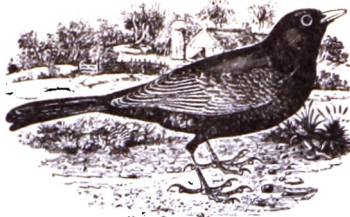
ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ επιτελείο είναι εκείνο
που αντέδρασε: οι διαβουλεύσεις που α-
λούθησαν είχαν σαν αποτέλεσμα την
επίσχυση της τουρκικής θέσης στους
άλλους του ΝΑΤΟ, που αρνήθηκε «τις
ελληνικές υπηρεσίες» σε έναν «συμμα-
χό αγώνα» και έτσι έμπρακτα αμφι-
τίησε τα κυριαρχικά-μας δικαιώμα-
τα σε ελληνικά νησιά.

ΑΙ φυσικά αυτά όλα απαιτούν μια
νοτιβιβή...

Ι ΕΓΙΝΕ όμως μετά;

ΛΙΓΕΣ μέρες μετά την άσκηση, ό-
πως έγραψε ήδη ο ελληνικός Τύπος,
ελληνες στρατιωτικοί εμπειρογνώμο-
νοι μετέβησαν στο στρατηγείο της Νε-
απόλης για να συζητήσουν κάποιες
θέσεις.

Τι διηγείται ένας κότσιφας

Άχ, αυτό το Κοσσυφοπέδιο!

Σερβιστί Κόσοβο-πόλγιε! περιώνυ-
μον διά την συγκροτηθείσαν πολυθρύ-
λητον κρατεράν, αιματηροτάτην μάχην
Σέρβων και συμμάχων εναντίον των
Τούρκων την 15ην Ιουνίου 1389. Οι αντι-
παλοι στρατοί ευρέθησαν αντιμέτωποι
ένθεν και ένθεν των οχθών του ποτα-
μού Λαβ του Κοσσυφοπεδίου. Άγριον
μίσος εκόχλαζεν εις τα στήθη των αντι-
πάλων, εξαπτόμενον από τους αρχη-
γούς-των και η έναρξις της κρούσεως α-
νεμένετο αμφοτέρωθεν ανυπομόνως.
Πρώτοι επετέθησαν οι Τούρκοι με ακρά-
τητον ορμήν, αλλά οι Χριστιανοί αντε-
πετέθησαν φρενήρεις. Η επέμβαση του
Μουράτ, όμως, ανύψωσε το ηθικόν των
μαχητών-του, εδιπλασίασεν το θάρρος-
των και, αντεπιτεθέντες, συνέτριψαν
την χριστιανικήν στρατιάν, κατόπιν
λυσσώδους πάλης, κατά την οποίαν έρ-
ρευσαν εκατέρωθεν ποταμοί αιμάτων!

Έτσι άρχισε η ιστορία του Κοσσυφο-
πεδίου, που ως τότε δεν ήταν παρά μια
υψηλή πεδιάδα στο μέσο της δυτικής
Βαλκανικής χερσονήσου καλουμένη ού-
τω εκ των κοσσύφων, ερυθρών (turdus
iliacus) και κυανών (turdus cyaneus).

Βέβαια, υπάρχουν κι άλλα είδη κοτσι-
φών. Ας πούμε, ο αριστοτέλειος, ο μου-
σικός, ο ιξοφάγος, ο ορεινός, ο μονήρης
και ο υπέρυθρος, τα οποία, με εξαίρεση
το τελευταίο, σπανίζουν στην περιοχή.
Κυρίως, δηλαδή, οι μάχες διεξάγονται
μεταξύ των ερυθρών και κυανών ενίοτε
τη υψηλή εποπτεία των υπερύθρων.

Μια απ' αυτές έγινε το 1448. Ο Ούγ-
γρος Γιάγκος Ουνάδης μαζί με Βλά-
χους, Γερμανούς και Βοημούς επετέθη
κατά των Τούρκων. Κατόπιν, όμως, της
προδοτικής διαγωγής των Βλάχων, οι

Τούρκοι νίκησαν και πάλι.

Μετά, θαρρείς πως έπεσε μια κάποια
ησυχία και θά'λεγε κανείς πως η ιστο-
ρία ξέχασε το Κοσσυφοπέδιο. Όμως,
τα κοτσιφια ποτέ δεν ξεχνούν...

Ο υπέρ πίστεως αγών των Χριστια-
νών κατά των Οθωμανών επανελήφθη
το 1912 κι ο Φερικ-Τεφίκ πασάς ενικήθη
κατα κράτος — τεφαρίκι! Οι μάχες δι-
ναν και παίρναν. Το 1915 οι Τούρκοι νί-
κησαν και οι Χριστιανοί τροχάδην στα
βουνά της Αλβανίας. Το 1918 οι Χριστια-
νοί-μας σύμμαχοι τα κατάφεραν πάλι
και μήνα Οκτώβριο, μάλιστα, η ΙΙΙ ελλη-
νική μεραρχία, επονομαζομένη Τρικού-
πης, υπό τον στρατηγό Τρανιέ (sic) έ-
φτασε στο Κοτσιφοπέδιο, όπου αδελ-
φωμένοι σφίξαν τα χέρια ερυθρά και
κυανά κοτσύφια.

Τότε έψαλαν όλοι μαζί το ηρωικό α-
σμάτιο «Πάλι με χρόνια με καιρούς, πάλι
κοτσιφι θά'μαι».

Και μετά, ήρθε... η ειρήνη!

Τα κυανά και ευθρά κοτσιφια, όμως,
δεν μπορούν ποτέ να ξεχάσουν τας
προαιωνίας διαφοράς-των. Παρά τας
προτροπάς των φιλησύχων «κελαϊδεί-
στε ωραία-μου κοτσιφια, κελαϊδείστε»,
αυτά διατηρούν τας επιφυλάξεις-των.
Γνωρίζουν, βλέπετε, ιστορίαν, περί του
συμφώνου «Νάτο, Νάτο το Βαρσοβία»
και των μυστικών συμφωνιών «πούντο,
πούντο, ποιός θα το βρεί».

Γνωρίζουν, επίσης, πως το Κοτσιφο-
πέδιο δεν μπορεί παρά να γίνει πάλι το
επίκεντρο ενός νέου ξεκινήματος προς
τη δόξα! Αυτό, όμως, που δεν θα φαντά-
ζονταν ποτέ ήταν πως θα μπορούσαν
κάποια κυανά κοτσιφια να τουρκέψουν.

Ο χρονικογράφος του μέλλοντος θα
έχει πολλά να μας πει, περιγράφοντάς-
μας ως ασυγκράτητους ερυθρούς και
φρενήρεις κυανούς, αν βέβαια επιζήσει,
ως τότε, κάποιο κοτσιφι να του μεταδώ-
σει την πληροφορία. Άλλως, το Κοσσυ-
φοπέδιο μπορεί στο μέλλον να μνημο-
νεύεται, λόγω ελλείψεως στοιχείων, ως
Πεδιον μάχης.

Της έσχατης;

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΩΣΤΑΣ

ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Η ανανεωμένη

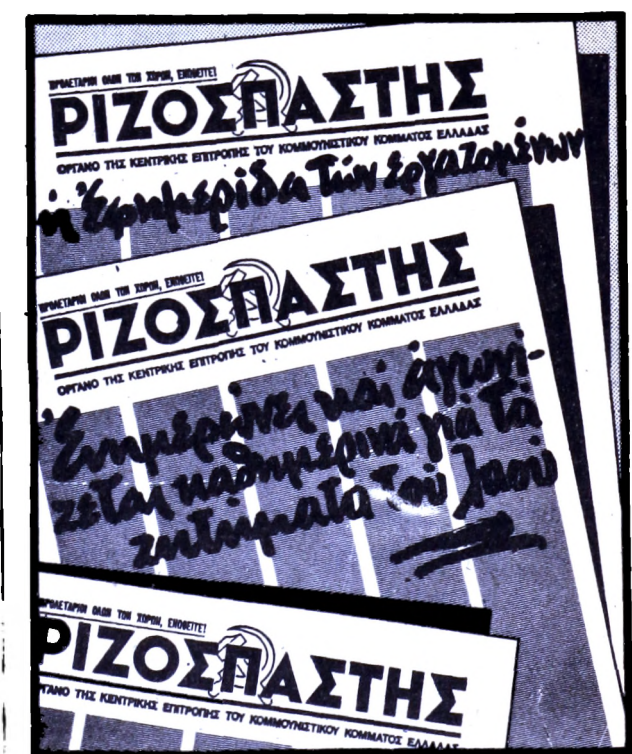
παράδοση

από τη σειρά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10-12 τηλ.36.05.520

ποιά είναι τα αποτελέσματα των συζητήσεων και γιατί δεν ανακοίνωσε η κυβέρνηση τίποτε στις 15 μέρες που πέρασαν απ' όταν τέθηκε πρώτη φορά η «υπόθεση της Λήμνου» σε δημοσιότητα;

ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ αυτό φοβούμαστε ότι είχαμε μια πολύ διαφωτιστική δήλωση από τον ίδιο τον κ. Αβέρωφ μετά τη σύνοδο των υπουργών Αμύνης στις Βρυξέλες:

«Το θέμα της Λήμνου είναι λεπτομέρεια για το ΝΑΤΟ»...

ΑΥΤΗ την «λεπτομέρεια» φαίνεται ότι είχε αποφασιστεί να μην την θέσει τώρα πια ούτε ο ίδιος. Θεωρούμε ότι για το μείζον αυτό ζήτημα η κυβέρνηση πρέπει να ενημερώσει πληρέστατα τον ελληνικό λαό και να τον πληροφορήσει για όσα διαβήματα έκανε προς τους «συμμάχους», πέραν εκείνων της ελληνικής στρατιωτικής ηγεσίας, στη διάρκεια μιας «άσκησης επί χάρτου».

ΦΑΙΝΕΤΑΙ όμως ότι η ψυχροπολεμική ψύχωση που ανακυκλώνεται σιγά-σιγά κάτω από τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές της κυβέρνησης Ρήγκαν-Χαϊηγκ έχει βρει τους ενδοτικούς αποδέκτες-της στο πρόσωπο του κ. Μητσοτάκη και του κ. Αβέρωφ.

ΠΡΟΦΑΝΩΣ το υπουργείο υπό την διεύθυνση του κ. Μητσοτάκη ασχολήθηκε με την ενίσχυση επιχειρημάτων για να κατατροπωθούν οι «ερυθροί» από τους «κυανούς» στην υποθετική συνδιάσκεψη ειρήνης στη Μαδρίτη...

ΑΥΤΟΙ οι «ερυθροί» υπήρξαν πάντως αντικείμενο μεγίστης απασχολήσεως για την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία και κατά τη διάρκεια της άσκησης.

ΚΟΡΥΦΑΙΟ σύμπτωμα υπήρξε εκείνη η περιώνυμη ημερήσια διαταγή του στρατηγού Γκράτσιου, που θεωρήθηκε ότι έπρεπε να συνταχθεί σε ακραιφνή ψυχροπολεμική γλώσσα.

ΟΠΩΣ ήδη παρατήρησε ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου, μετά τη συνάντησή-του με τον πρωθυπουργό κ. Γ. Ράλλη, στις ασκήσεις δεν κατονομάζονται οι υποτιθέμενοι εχθροί. Η «Τρίτη χώρα», οι «ερυθροί» και οι «κυανοί», παρά τους προφανείς συμβολισμούς-τους κρατούν τα προσχήματα μιας γλώσσας «παιγνίου». Χρειάστηκε όμως να διαθέτει όλο ο εμφυλιακό απόθεμα ο αρχηγός του ΓΕΕΘΑ για να διαπράξει αυτό το πρώτου μεγέθους ολισθημα — για να χρησιμοποιήσουμε τον πιο ανώδυνο χαρακτηρισμό.

ΓΙΑΤΙ όλο αυτό το πάθος για τους «αυθάδεις ερυθρούς»;

ΑΚΟΜΑ και για τις ασκήσεις επί χάρτου που αφορούν την Τουρκία, η χώρα αυτή δεν κατονομάζεται, αλλά αποκαλείται απλά «Τρίτη χώρα».

Αντι-νατοϊκά συνθήματα γράφουν από πάντοτε ο κάθε λογής «πράκτορες των ερυθρών»

Ψυχροπολεμικές ψυχώσεις

ΕΜΕΙΣ όμως δεν πιστεύουμε ότι είναι απλώς το θυμικό του κ. Γκράτσιου που ομίλησε. Θεωρούμε ότι το ψυχροπολεμικό κλίμα καλλιεργείται σκόπιμα και έχει και πάλι επιστρατευθεί κάθε ιδεολογική παραμόρφωση, γιατί έτσι θα συντονιστεί η άμυνα της χώρας στις νατοϊκές — και όχι τις εθνικές — επιταγές.

ΟΠΩΣ ήδη περιγράψαμε, οι «πράκτορες των ερυθρών» αποτελούν στοιχείο ενδιαφέροντος μέσα στην άσκηση. Γράφτηκε τις μέρες αυτές στον Τύπο («Αυγή») ότι ο «εσωτερικός εχθρός» αποτελούσε στοιχείο ενδιαφέροντος για τις σχετικές ασκήσεις που έγιναν στη διάρκεια της χουντικής επταετίας όταν ο Αγγελής υπέγραφε τις σχετικές διαταγές και ότι τώρα πια δεν προβλέπεται σχετικό κεφάλαιο.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» αποκαλύπτει σήμερα ότι σύμφωνα με τα κείμενα της άσκησης οι «πράκτορες των ερυθρών» έκαναν φοβερά και τρομερά πράγματα: και το εθνικό νόμισμα υπενόμισαν (λέτε γι' αυτό να 'χουμε πληθωρισμό;) και συνθήματα έγραφαν και προκηρύξεις μοίραζαν...

Ο κ. ΑΒΕΡΩΦ έχει στο μανίκι-του το σχέδιο «Ε», το οποίο έχει καταγγελλθεί ήδη από το «ΑΝΤΙ» (τεύχος 177 της 20.1.1979).

Κάπως έτσι θα είναι τα πλαστά χαρτονομίσματα των «ερυθρών» διακοσμημένα με τα πορτραίτα του Άρη Βελουχιώτη του Καρλ Μαρξ και άλλων ομοίων-τους...

ΟΠΩΣ συνήθως, η υπόθεση λησμονήθηκε, παρ' όλο ότι πρόκειται για ένα από τα κατασταλτικά, με σαφείς πολιτικούς στόχους, στρατιωτικά σχέδια. Σύμφωνα με αυτό, οι οπαδοί όλων των πολιτικών παρατάξεων και κομμάτων (εκτός της «Ν.Δ.», φυσικά) ταξινομούνται και, κατά περίπτωση, τυγχάνουν της σχετικής νουθετήσεως. Ελπίζουμε ότι με την ευκαιρία του σημερινού σημειώματος θα ζητηθεί η σχετική πληροφόρηση της Βουλής και η κατάργηση του αντισυνταγματικού σχεδίου «Ε».

Η ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗ όλων των στοιχείων που αποκαλύπτει το «ΑΝΤΙ» θεωρούμε ότι πρέπει να γίνει στο φως των εθνικών-μας συμφερόντων. Θεωρούμε ότι έντονη πίεση από όλες τις πολιτικές δυνάμεις πρέπει να ασκηθεί στην Κυβέρνηση για να αποτραπεί μια πορεία που μόνο εθνικό όνειδος και ολοκληρωτική καταστροφή εγγυάται για τη χώρα.

ΚΑΙ ΠΕΡΑ απ' όλα, θα πρέπει να γίνει κοινή εθνική συνείδηση ότι η εμπλοκή-μας στις διαμάχες των στρατιωτικών συνασπισμών θα μας οδηγήσει όχι μόνον σε επιμέρους καταστροφές, αλλά και στην ολική πυρηνική κατραστροφή. Αν σε κάτι μπορεί να συμβάλει αυτή η χώρα στη διεθνή πολιτική, πρέπει να είναι η συνεισφορά-της στον Αφοπλισμό και την Ειρήνη.

Τέλος καλό, όλα καλά...

ΥΠΟΓΡΑΦΕΤΑΙ ή δεν υπογράφεται η ελληνοαμερικανική συμφωνία για τις βάσεις; Επείγονται ή δεν επείγονται οι Αμερικανοί; Θέλει ή δεν θέλει η ελληνική κυβέρνηση να κλείσει το ζήτημα των βάσεων πριν τις εκλογές; Αυτά είναι τα ερωτήματα.

ΚΑΙ από την άλλη πλευρά, υπάρχουν τα γεγονότα:

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ Εξωτερικών κ.Κ. Μητσοτάκης, γυρίζοντας πρόφατα από την Ρώμη, μετά την συνάντησή με τον Αμερικανό υνάδελφό-του κ. Χάιηγκ εξέφραζε σε όλους τους δυνατούς τό-ους την αισιοδοξία-του ότι η συμφωνία θα υπογραφεί πολύ σύν-ομα και εν πάσει περιπτώσει πριν αρχίσουν οι θερινές διακοπές ης Βουλής, γύρω στις 15 Ιουνίου. Μετά την επάνοδο του κ. Μη-σοτάκη μάλιστα έσπευσαν να υιοθετήσουν την αισιοδοξία αυτή αι ορισμένα άλλα μέλη της κυβερνήσεως, που λίγο πριν είχαν ιαφορετική άποψη. (Φυσικά κανείς δεν πρέπει να ξεχνάει ότι ο Μητσοτάκης είναι ίσως λίγο πέραν του δέοντος αισιόδοξος,

γιατι με παρόμοια αισθήματα είχε επιστρέψει πρόσφατα και από την Άγκυρα, μετά τη συνάντησή-του με τον Τούρκο συνάδελφό-του, ενώ σήμερα, από όλες τις πλευρές, ομολογείται ότι οι ελλη-νοτουρκικές σχέσεις βρίσκονται στο χειρότερο σημείο-τους των τελευταίων ετών).

Ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου έχει τις δικές-του πληροφορίες: Οι Αμερικανοί, είπε, μετά την τελευταία συνάντησή-του με τον πρω-θυπουργό κ. Γ. Ράλλη, δεν επείγονται να κλείσουν το ζήτημα, γιατι τους συμφέρει το καθεστώς των διομολογήσεων που υπάρ-χει σήμερα. Και πρόβλεψε ότι τελικά η συμφωνία δεν θα έχει υ-πογραφεί έως ότου κλείσει η Βουλή για τις θερινές διακοπές.

ΑΛΛΕΣ, τέλος «διπλωματικές πηγές» διοχετεύουν διάφορες εντυπωσιακά ασαφείς πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες επί-κειται η υπογραφή της συμφωνίας, αλλά και δεν αποκλείεται να μην πραγματοποιηθεί, γιατι είναι πιθανό να σημειωθεί κάποια νέα εμπλοκή.

ΜΕΣΑ από αυτό το χάος των αλληλοσυγ-ρουόμενων πληροφοριών προσπαθεί ο μέ-ος Έλληνας πολίτης να καταλάβει τί συμ-αίνει και να καταλήξει σε κάποιο συμπέρα-μα. Και φυσικά δεν το κατορθώνει. Γιατι η ύγχυση και η συσκότιση είναι πλήρης.

Ιέσα σε αυτήν την ατμόσφαιρα λοιπόν, οι ρικίλες σκόπιμες «διαρροές» έχουν ένα και όνο στόχο:

ΤΗΝ εκατέρωθεν άσκηση πίεσης, σε ορι-μένες λεπτές φάσεις των διαπραγματεύσε-ν, για την διαμόρφωση των καλύτερων δυ-ιτών όρων αποδοχής μιας τελικής συμφω-ας. Και φυσικά οι στόχοι, που επιδιώκει η ίθε μία από τις δύο πλευρές, δεν συμπί-ουν πάντα στις διαπραγματεύσεις αυτές.

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ κυβέρνηση θέλει να συ-νψει με την παρούσα κυβέρνηση μία συμ-ωνία, γνωρίζοντας ότι μετά τις επικείμενες λογές θα είναι ίσως δύσκολο να πάρει όσα ορεί να επιτύχει σήμερα, αφού είναι πολύ θανό να έχει μεταβληθεί ουσιαστικά ο ση-ρινός συσχετισμός των πολιτικών δυνάμε-ν. Έχει, λοιπόν, κάθε λόγο να επείγεται. όχος της είναι να συνάψει τώρα μία συμ-ωνία, η οποία θα της επιτρέψει να χρησιμο-εί ελεύθερα τις βάσεις, με ουσιαστική αμε-ανική διοίκηση και για έναν ρόλο αρκετά ύτερο, από εκείνον που υποτίθεται ότι ε-πηρετεί τις ανάγκες του ΝΑΤΟ.

ΜΕ ΑΛΛΑ λόγια, οι βάσεις αυτές προορί-ται και για πάσης φύσεως αποστολές και ος τον εύφλεκτο χώρο της Μέσης Ανατο-ς, αλλά και για να χρησιμοποιηθούν εναλ-κτικά, αν υπάρξουν μελλοντικά προβλή-τα με την Τουρκία, για τις αμερικανικές ιατηγικές ανάγκες στον χώρο του Αφγανι-ν, της Περσίας και της γύρω περιοχής. ληνας συνδιοικητής, με εικονικές αρμο-ετητες, που δεν θα μπορεί στην πραγματι-ητα ούτε να ελέγξει, ούτε να εμποδίσει τί-ε, γίνεται δεκτός από την αμερικανική υρά.

Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ αντάλλαγμα για τις οκολύνσεις» αυτές είναι κάποια ουσια-ή υποστήριξη της ελληνικής πολεμικής ιηχανίας (οικονομική και τεχνολογική) υ φυσικά, η αμερικανική παρέμβαση για ελληνική επανένταξη στο ΝΑΤΟ, που ή-

δη προκλήθηκε.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ κυβέρνηση από την άλλη πλευρά δεν μπορεί στους τελευταίους αυτούς προεκλογικούς μήνες να συνάψει μία συμφω-νία που θα επιτρέψει στην σημερινή αντιπολί-τευση βάσιμα να την κατηγορήσει ότι «απεμ-πόλησε τα εθνικά συμφέροντα». Και προ-σπαθεί να διασώσει ορισμένα προσχήματα. Ζητούσε από τους Αμερικανούς στις δια-πραγματεύσεις να δοθεί (έστω φραστικά) έ-νας ευρύτερος ρόλος στον Έλληνα διοικητή. Ζητούσε να δεσμευθεί η αμερικανική πλευρά με παροχή εγγυήσεων για την τήρηση της ι-σορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο (αναγνώρι-ση της αναλογίας 7 προς 10 μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας στην παροχή εξοπλισμού).

ΦΥΣΙΚΑ, τα ελληνικά αιτήματα απορρι-φθηκαν το ένα μετά το άλλο. Οι Αμερικανοί πολύ δύσκολα δέχονται ακόμα και «φραστι-κά ανοίγματα» στο θέμα των αρμοδιοτήτων του Έλληνα διοικητή, γνωρίζοντας ότι μία άλλη από την σημερινή κυβέρνηση μπορεί να ερμηνεύσει διαφορετικά τα κείμενα. Και α-κόμη δεν δέχονται να περιληφθεί στην συμ-φωνία υποχρέωσή-τους για τήρηση της ανα-λογίας 7 προς 10 με δύο απλά επιχειρήματα:

● Αν οι εξελίξεις στο Αφγανιστάν, την Περσία ή τα τουρκοσυριακά σύνορα επιβά-λουν την παροχή μαζικής στρατιωτικής βοή-θειας προς την Άγκυρα, δεν είναι δυνατόν «χωρίς αποχρώντα λόγο» να δώσουν τα επτά δέκατα της βοήθειας αυτής και προς την Ελ-λάδα.

● Παράλληλα το Κογκρέσο ψηφίζει κά-θε χρόνο τα κονδύλια της βοήθειας και η α-μερικανική κυβέρνηση δεν μπορεί να το δε-σμεύσει προκαταβολικά για την τήρηση της οποιασδήποτε αναλογίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

ΜΕ ΒΑΣΗ τα δεδομένα αυτά η ελληνική κυβέρνηση φάνηκε διστακτική να προχωρή-σει στην υπογραφή της συμφωνίας. Και τότε αντιμετώπισε την αμερικανική απάντηση:

● Αμερικανικές εφημερίδες άρχισαν να γρά-φουν ότι ο κ. Γ. Ράλλης δεν διαθέτει ηγετικά προσόντα, αντίθετα, με τον κ. Αβέρωφ, που «βρίσκεται πολύ πιο κοντά στο λαϊκό αίσθη-μα».

● Οι ίδιες εφημερίδες σημείωναν ότι το ΠΑ-ΣΟΚ βρίσκεται σε μεγάλη άνοδο και είναι πι-

θανό να κερδίσει τις εκλογές.

● Οι Τάιμς της Νέας Υόρκης δημοσίευσαν μυστικά πρωτόκολλα των συμφωνιών του 1975, «καρφώνοντας» με την «διαρροή» αυτή την τότε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

● Αμερικανοί «ημιαρμόδιοι» στην Αθήνα έ-λεγαν «εμπιστευτικά» ότι η σημερινή κυβέρ-νηση δεν είναι αξιόπιστη και ότι προτιμούν να διαπραγματευθούν μελλοντικά με την κυβέρ-νηση του ΠΑΣΟΚ για τις βάσεις-τους.

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ αυτά «επιχειρήματα» κα-θώς και μερικά άλλα, που διατυπώθηκαν πα-ρασκηνιακά, φαίνεται ότι υπήρξαν πειστικά. Γι' αυτό ίσως και επέστρεψε ενθουσιώδης ο κ. Μητσοτάκης από την Ρώμη, μετά την συνάντησή-του με τον στρατηγό Χάιηγκ, α-φήνοντας να εννοηθεί ότι το ζήτημα θα κλεί-σει στις αμέσως επόμενες 2-3 εβδομάδες.

ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ πλευρές αναζητούν τις φρα-στικές διατυπώσεις, που θα περισώσουν ορι-σμένα προσχήματα. Αλλά όπως και αν έχει το πράγμα:

Οι Αμερικανοί θα κρατήσουν ουσιαστικά την διοίκηση και τον έλεγχο των βάσεων.

Ο ΕΛΛΗΝΑΣ διοικητής θα έχει δικαιώμα-τα επιθεωρήσεως (τι και ποιόν επιθεωρεί άρα-γε;) και άλλη φραστική αλλά χωρίς περιεχό-μενο εξουσία, καθώς και την διοίκηση του προσωπικού των βάσεων.

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ πλευρά ενδέχεται να διατυπώσει κάποια ευχή για την διατήρηση της ειρήνης στο Αιγαίο, προϋπόθεση για την οποία είναι η ενίσχυση των ελληνικών και τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, στα πλαίσια της αποστολής-τους στην Συμμαχία.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ κυβέρνηση θα εμφανισθεί θριαμβολογώντας ότι επέτυχε μια «αρίστη συμφωνία» επιβάλλοντας τελικά τους όρους-της στους Αμερικανούς.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ θα την καταγγείλει αλλά θα εκβάλει και στεναγμόν ανακουφίσεως, κα-θώς θα εκλείψει το ενδεχόμενο να κληρονο-μήσει το πρόβλημα αυτό — αν υποτεθεί ότι το εκλογικό αποτέλεσμα το οδηγήσει στην ε-ξουσία.

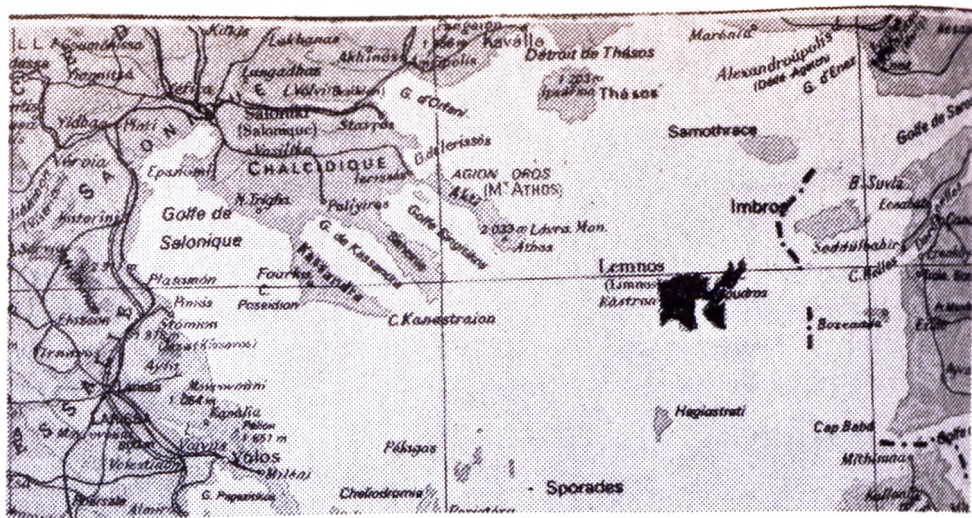
ΚΑΙ ΟΛΑ αυτά πιθανότατα — εκτός «α-πευκταίας εμπλοκής» — έως το τέλος αυτού του μήνα ή το πολύ τις πρώτες ημέρες του Ιουνίου.

ΤΕΛΟΣ καλό, όλα καλά λοιπόν. □

«Θέμα Λήμνου»:

Οι πολιτικές επιπτώσεις — καταλύτης ευρύτερων εξελίξεων;

του Φοίβου Φωτεινού

ΟΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ του ΑΝΤΙ γύρω από τη Νατοϊκή στάση ως προς την αναγνώριση των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης και τη στόχευση της τουρκικής πολιτικής, δημιούργησαν ένα πρώτης τάξεως πολιτικό γεγονός, οι επιπτώσεις του οποίου δεν έχουν αποκρυσταλλωθεί ακόμα εντελώς.

Η ΠΙΟ θετική πρώτη και άμεση επίπτωση ήταν η ενεργοποίηση της κοινής γνώμης — και των πιο ευαίσθητων φορέων-της — ως προς τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η χώρα από την τουρκική επιβολή, τη Νατοϊκή συνενοχή, κινδύνους που πολλαπλασιάζει η αντιφατικότητα, ενδοτικότητα και ανικανότητα που επιδειχνει στους χειρισμούς-της η ελληνική κυβέρνηση.

ΤΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΑ έγγραφα επιβεβαίωσαν φόβους, επικύρωσαν καταγγελίες, απέδειξαν έγκυρες τις αναλύσεις και εκτιμήσεις όλων εκείνων των δυνάμεων της Αντιπολίτευσης που προειδοποιούσαν ότι το τίμημα της επανόδου στο ΝΑΤΟ θα το εισπράξει ο τουρκικός σωβινισμός και ότι η επανένταξή μας στη «Συμμαχία» θα πολλαπλασιάσει τα προβλήματα της Εθνικής Άμυνας, της διασφάλισης της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας και της διαφύλαξης των κυριαρχικών-της δικαιωμάτων.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ και η απτή αλήθεια που περιέχουν, έδωσαν τη λαβή για τη διαμόρφωση κριτηρίων, για τη διάλυση μύθων και αμφιβολιών, σφυρηλάτησαν γνώση και αποφασιστικότητα, όξυναν την κοινή πια συνείδηση για την ανάγκη μιας σταθερής, αποφασιστικής, πολύπλευρης και ανεξάρτητης εξωτερικής πολιτικής, για μια άλλη ιεράρχηση των εθνικών προτεραιοτήτων.

ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ επίπεδο άμεση και ουσιαστική υπήρξε η τοποθέτηση του κ. Α. Παπανδρέου. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ σε δήλωσή-του, μόλις γεννήθηκε το θέμα, το τοποθέτησε στις ευρύτερες διαστάσεις-του.

ΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

«Οι αποκαλύψεις του περιοδικού «ΑΝΤΙ» σε ό,τι αφορά τη συμπεριφορά της ελληνικής κυβέρνησης απέναντι του ΝΑΤΟ και της Τουρκίας δημιουργούν μέγιστο θέμα.

● ΠΡΩΤΟ, το όλο κλίμα της άσκησης του ΝΑΤΟ στο Αιγαίο, κλίμα καθαρά ψυχροπολεμικό, έρχεται σε πλήρη αντίθεση τόσο με τις διακηρύξεις της κυβέρνησης («έχει εκλείψει ο εκ Βορρά κίνδυνος» — Αβέρωφ) όσο και με τις επίσημες φιλικές επισκέψεις σε γειτονικές χώρες, σε επίπεδο Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, πρωθυπουργού και υπουργών.

Πώς είναι δυνατόν να προωθεί η ελληνική κυβέρνηση τις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις καλής γειτονίας με τις βαλκανικές χώρες, όταν συμμετέχει σε ασκήσεις των οποίων το ιδεολογικοπολιτικό περιεχόμενο είναι τόσο σαφώς ψυχροπολεμικό;

● ΔΕΥΤΕΡΟ, είχα τονίσει στην ομιλία-μου στη Βουλή, σε σχέση με τη συμφωνία Ρότζερς, για την επανένταξη της χώρας-μας στη στρατιωτική δομή του ΝΑΤΟ ότι ουσιαστικά μέχρι την ώρα που η Ελλάδα και η Τουρκία θα προσδιόριζαν την περιοχή ευθύνης του Αρχηγείου Σμύρνης και του Αρχηγείου Λάρισας — πράγμα σχεδόν αδύνατον —

η Νεάπολις, δηλαδή ο Αμερικανός αρχηγός της Νοτιοανατολικής Πτέρυγας του ΝΑΤΟ θα καθόριζε ad hoc (από περίπτωση σε περίπτωση) το χώρο ευθύνης.

Τα γεγονότα — όπως παρουσιάζονται από κείμενα, την εγκυρότητα των οποίων ήδη αναγνώρισε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος — όχι μόνο επιβεβαιώνουν αυτή τη θέση, αλλά οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Τουρκία, μέσω των μηχανισμών και της δομής του ΝΑΤΟ, έχει ουσιαστικά επεκτείνει την ευθύνη-της στον εναέριο χώρο δυτικά του FIR Αθηνών. Είναι σαφές ότι η κυβέρνηση της Ν.Δ. έχει μέσα στα πλαίσια της Ατλαντικής Συμμαχίας παραχωρήσει στην Τουρκία δικαιώματα που υπονομεύουν την εθνική κυριαρχία στο Αιγαίο και υποβαθμίζουν αποφασιστικά την άμυνα της χώρας-μας. Δεν αρκεί δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου. Βαρύτατες ευθύνες απέναντι στο έθνος και τον ελληνικό λαό φέρει ο πρωθυπουργός της χώρας και καλείται ο ίδιος να αναλάβει τις ευθύνες-του».

ΑΜΕΣΑ επίσης τοποθετήθηκε και το ΚΚΕ, με δήλωση του Γραφείου Τύπου της Κ.Ε., όπου επισημαίνεται ο κίνδυνος από την εμμονή στον «από Βορρά κίνδυνο» και την πρόσδεση της χώρας στο ΝΑΤΟ. Αλυσιδωτά, τις επόμενες μέρες, έγιναν σχετικές τοποθετήσεις των άλλων κομμάτων. Το Σάββατο 9 Μαΐου κατέθεσε ερώτηση στη Βουλή ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΚΚΕ σ. κ. Λεων. Κύρκος, ενώ εκδόθηκε ανακοίνωση του Π.Γ. του ΚΟΔΗΣΟ. Λίγες μέρες μετά, σχετική ερώτηση για τα μέτρα που προτίθεται να λάβει η κυβέρνηση μετά την αποκάλυψη των προθέσεων των Τούρκων και τη σχετική στάση του ΝΑΤΟ, κατέθεσε και ο πρόεδρος της ΕΔΑ κ. Ηλιού.

ΤΙΣ έντονες αυτές τοποθετήσεις των πολιτικών κομμάτων δεν τις ακολούθησε ανάλογου επιπέδου κυβερνητική αντίδραση. Εκτός από την πρώτη δήλωση του υφυπουργού Προεδρίας κ. Τσαλδάρη ότι το κείμενο έχει την έννοια «διαβήματος» της ελληνικής κυβέρνησης, το πολιτικό βάρος της αποκατάστασης των κυβερνητικών ευθυνών το ανέλαβε ο πάντα πρόσφορος κ. Αβέρωφ, παρά το αίτημα του κ. Παπανδρέου να τοποθετηθεί ο ίδιος ο πρωθυπουργός ως προς τα καταγγελλόμενα.

Ο κ. ΑΒΕΡΩΦ, έντεχνα, αλλά χωρίς αποτέλεσμα, απέφυγε οποιαδήποτε αναφορά επί της ουσίας του προβλήματος και παρείλκυσε το θέμα με φανταστικού τύπου κατηγορίες προς... το ΠΑΣΟΚ και επαίνους προς σοσιαλιστικές κυβερνήσεις της Δύσης που... δεν συμμερίζονται τις απόψεις του κ. Παπανδρέου αλλά τις δικές-του...

ΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ του κ. Αβέρωφ, όπως ήταν φυσικό, άφησαν έκθετη την κυβέρνηση, αλλά και τον ίδιο, όχι μόνο έναντι του Λαού, αλλά και της στρατιωτικής ηγεσίας, η οποία έχει πια και ιδιαίτερους λόγους ευθύνης και ανησυχίας, τόσο για τις τουρκικές επιδιώξεις όσο και για τις Νατοϊκές προτιμήσεις και κυβερνητικές παραλείψεις.

ΚΑΙ ΣΑΝ να ήθελαν οι Τούρκοι να γελοιοποιήσουν τον έλληνα υπουργό Αμύνης, την επόμενη των μεγαλόστομων δηλώσεών-του, στην περιοχή μεταξύ Λήμνου και Σαμοθράκης, τουρκικό πολεμικό συνέλαβε το ελληνικό αλιευτικό «Πλανήτης», αφού πρώτα το καταδίωξε και το πολυβόλησε

μα σε περιοχή καθαρά ελληνικής ευθύνης. Ήταν προφανώς σχόλιο «αλά Τούρκα» στη μεγαλορημοσύνη του κ. Αβέρωφ...

ΙΑΡ' ΟΛΑ αυτά, η κυβέρνηση εξακολουθεί να σιωπά, και ο Παπανδρέου ζητά συνάντηση με τον κ. Ράλλη για μέρωσή-του πάνω στην εξέλιξη των εθνικών θεμάτων, συζήτηση για την πραγματοποίηση της οποίας σημαντικό ρόλο είχε οπωσδήποτε το θέμα Λήμνου και τα συνοδεύοντα την κτηση WINTEX - CIMEX 81.

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 13 Μάη, δύο μέρες προηγουμένως ο κ. Αβέρωφ είχε αναχωρήσει για Βρυξέλες, όπου πραγματοποιούνταν η Σύνοδος της Ομάδας Συντονισμού Σχεδιασμού της «Συμμαχίας».

Η ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΑ των εφημερίδων ανέφερε ότι ένα από θέματα της συνάντησης των υπουργών Αμύνης του ΝΑΤΟ; Βρυξέλες ήταν η συνοχή της Ν.Α. πτέρυγας του ΝΑΤΟ η ανάγκη να λυθούν προς το σκοπό αυτό όλα τα εκκρεμή ηνωτοτουρκικά προβλήματα και να δυναμώσει η συνεργασία τριμερές επίπεδο ανάμεσα στην Ελλάδα, την Τουρκία και Ιταλία.

ΚΑΘΕΝΑΣ, βέβαια, θα περίμενε ότι κατά τη διάρκεια της όδοι, ο Έλληνας υπουργός Εθνικής Αμύνης θα είχε ως κύριο αποστολή-του την προβολή των ελληνικών θέσεων και την άσπιση των απειλούμενων ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων από την ίδια την Συμμαχία. Ενώ λοιπόν ο κ. Αβέρωφ άσπιζε τα ελληνικά συμφέροντα — και θα δούμε πώς — Βρυξέλες, συναντήθηκαν στην Αθήνα ο κ. Παπανδρέου με κ. Ράλλη.

Ε ΜΑΚΡΕΣ δηλώσεις-του μετά τη συνάντηση ο κ. Παπανδρέου, αφού χαρακτήρισε την ενημέρωση «πληρέστατη», έδωρισμένα πρόσθετα στοιχεία για τις εκκρεμότητες που απούπτει το θέμα Λήμνου, όπως ότι στο διάβημα της ελληνικής κυβέρνησης δεν υπήρξε, ούτε αναμένεται άλλωστε, απάντηση. Επιβεβαιώθηκε δηλαδή έμμεσα — πλην σαφώς — η πρόκληση του κ. Παπανδρέου ότι τα θέματα του Αιγαίου χώρου υπό την διακριτική κρίση του Αρχηγείου Νεαπόλεως ΝΑΤΟ, όσο διατηρείται η εκκρεμότητα του Στρατηγείου ισας, εκκρεμότητα όμως που ώσπου (και αν) επιλυθεί, θα επιτρέψει ενδιάμεσα τη δημιουργία τετελεσμένων γεγονότων από την Τουρκία.

Ω αυτό το κλίμα υπήρχε στην Αθήνα, άλλα εκόμιζε από Βρυξέλες ο κ. Αβέρωφ. Όπως είναι γνωστό, στις Βρυξέλες ξέ μια σαφής κυριαρχία των απόψεων του Ρήγκαν για έντονων εξοπλισμών, για εγκατάσταση των πυραύλων «Πέρσ» και «Κρουζ» στην Ευρώπη, για αύξηση (καθαρή) κατά του στρατιωτικού προϋπολογισμού των χωρών-μελών, ενώ ούατσε γενικότερα ψυχροπολεμικό κλίμα (που την ισή-του θα την βρει ο αναγνώστης στο άρθρο αυτού του ους για το περιχόμενο της WINTEX - CIMEX 81). Κατά τη λεια της Συνόδου, άλλωστε, έγιναν και οι δηλώσεις του ερς στη «Γουόλ Στρητ Τζόρναλ» (τα κατάλληλα λόγια κατάλληλο χώρο), ότι ο ανώτατος διοικητής του ΝΑΤΟ «αναγκαστεί» να προτείνει στους Δυτικοευρωπαίους συμ- ους τη χρησιμοποίηση πυρηνικών όπλων που βρίσκονται Ευρώπη, «μέσα σε μέρες» από μια «εισβολή» του Συμφώ- ης Βαρσοβίας. «Η μέρα αυτή», πρόσθεσε ο κ. Ρότζερς, ρεί να φτάσει πολύ σύντομα».

Ω αυτά συνέβαιναν στις Βρυξέλες, οι Τούρκοι ετοιμάζαν ίνηση κλιμάκωσης των διεκδικήσεών-τους στο Αιγαίο με αιχμή τη Λήμνο). Πρόκειται για τη γνωστή ιστορία ηροφορίας του πρακτορείου «ΑΚΑΖΑΝΣ», σύμφωνα με τοία, η τουρκική κυβέρνηση προσανατολιζόταν σε πρό- παρέμβασης έξι ευρωπαϊκών χωρών — μεταξύ των ο- και η ΕΣΣΔ — στο θέμα της αποστρατικοποίησης των

νησιών του Αιγαίου και ιδιαίτερα της Λήμνου, βάσει κάποιας ρήτηρας της Συνθήκης του Λονδίνου, το 1913!

(Πολιτικοί παρατηρητές εδώ δεν απέκλειαν το ενδεχόμενο να αναγκάστηκαν οι Τούρκοι να «ανοίξουν» και αυτό το «χαρτί», απ' τη στιγμή, που μετά την αποκάλυψη των νατοϊκών εγγράφων, δεν είχε καμιά ελπίδα επιτυχίας η μυστική διπλωματία των αλλεπάλληλων εκβιασμών).

ΟΠΟΙΟΙ και νά 'ταν πάντως οι τουρκικοί υπολογισμοί, στην Ελλάδα δεν υπήρχε πια κανενός είδους ευνοϊκό έδαφος για ευδοκίμηση τέτοιων ενεργειών. Με οξύτατες δηλώσεις-του ο κ. Παπανδρέου ζήτησε την άμεση αποχώρηση απ' το ΝΑΤΟ, τη διακοπή του Ελληνοτουρκικού διαλόγου και το κλείσιμο των αμερικανικών βάσεων, ενώ σε παρόμοιου τόνου δηλώσεις προέβαιναν ουσιαστικά όλα τα κόμματα της Αντιπολίτευσης. Σταθερή ανακοίνωση που ανέτρεπε τη νομική βάση των τουρκικών ισχυρισμών, εξέδωσε άλλωστε και το υπουργείο Εξωτερικών.

ΜΟΝΟΣ παράταιρος σ' αυτό το κλίμα και πάλι ο κ. Αβέρωφ, που κατέφθασε την ίδια μέρα της αποκορύφωσης της τουρκικής προκλητικότητας, γέμων νατοϊκού ενθουσιασμού, αφού εβαπτίσθη στα Ύδατα της Στυγός του φίλου-του κ. Λουνς, με τον οποίο, όπως μάθαμε από κυβερνητικές εφημερίδες, είχε άλλωστε επανειλημμένους χαριεντισμούς...

ΣΕ ΔΗΛΩΣΕΙΣ-του μόλις έφτασε στην Αθήνα ο κ. Αβέρωφ εξήγησε, πολύ ψύχραιμα, ότι το θέμα της Λήμνου δεν συζητήθηκε στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ. «Άλλωστε», είπε ο κ. Αβέρωφ, «μέσα στο πλαίσιο των συζητήσεων το θέμα αυτό — σημαντικό, για μας —, θα ήταν μια λεπτομέρεια». Συμφωνούμε με τον κ. Αβέρωφ. Όταν στους σχεδιασμούς του ΝΑΤΟ η Ελλάδα φτάνει μέχρι τον Όλυμπο, για μια Λήμνο θα μιλάμε τώρα...

ΤΗΝ ΑΛΛΗ μέρα πάντως, Παρασκευή 15 Μάη, πραγματοποιήθηκε η τουρκική αναδιπλώση, με τη δήλωση του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών ότι οι πληροφορίες του «ΑΚΑΖΑΝΣ» δεν απηχούν τις προθέσεις της τουρκικής κυβέρνησης.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ, πάντως, από τις εναλλασσόμενες τουρκικές τακτικές, το κεντρικό πρόβλημα της ελληνικής πολιτικής ζωής θα παραμένει για μεγάλο διάστημα η αντιμετώπιση των συνδυασμένων στρατηγικών ΗΠΑ και ΝΑΤΟ, όπως συνυφαινονται με τις τουρκικές επιδιώξεις, που απειλούν ζωτικά εθνικά-μας συμφέροντα.

Και είναι σίγουρο πως για την αντιμετώπιση αυτών των απειλών χρειάζεται μια άλλη αντίληψη πολιτικής, από εκείνη που εκφράζει η σημερινή κυβέρνηση και διακεκριμένα στελέχη-της.

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΒΙΝΤΕΟ ΣΗΜΑ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΝΤΕΟ
ΖΗΤΕΙΣΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

Εθνικά θέματα και πολιτική λειτουργία του Τύπου

Οι αποκαλύψεις του προηγούμενου τεύχους του ANTI, αποτέλεσαν το κεντρικό θέμα των εφημερίδων των επομένων ημερών και απασχόλησαν έντονα — όπως ήταν άλλωστε φυσικό — την κοινή γνώμη. Στην πλειοψηφία τους, οι εφημερίδες παρουσίασαν το θέμα σε έκταση και πληρότητα, αρκετές δε πρόσθεσαν ορισμένα νέα στοιχεία γύ-

ρω από το θέμα.

Στο κείμενο που ακολουθεί, ο συνεργάτης μας Χρήστος Ραζής κάνει μια περιδρομολόγηση των εφημερίδων της Παρασκευής 8 Μάη — πρώτης μέρας της αποκάλυψης των γεγονότων — και επιχειρεί να αναδείξει και ορισμένα στοιχεία για την πολιτική λειτουργία του Τύπου γενικότερα.

του Χρήστου Ραζή

Η δημοσίευση στο προηγούμενο τεύχος του ANTI των ντοκουμέντων που αποκάλυπταν το μέγεθος της κυβερνητικής μειοδοσίας, την πραγματική στάση του NATO απέναντι στα Εθνικά-μας συμφέροντα, τις βαθύτερες επιδιώξεις της Τουρκίας, υπήρξε, κατά κάποιο τρόπο, και ένα πολύ ενδιαφέρον «τέστ» για τη λειτουργία του Αθηναϊκού Τύπου. Η αντίδραση των εφημερίδων στο θέμα αποτέλεσε ένα ουσιαστικό κριτήριο, τόσο στο επίπεδο της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, που διέπει ορισμένες απ' αυτές, όσο και στο επίπεδο της πολιτικής λειτουργίας, που χαρακτηρίζει άλλες.

Ας ξεκινήσουμε, πριν απ' όλα, με τη διερεύνηση της στάσης των εφημερίδων, όπως εκδηλώθηκε στα φύλλα της Παρασκευής, 8 Μαΐου, απέναντι στο κεφαλαιώδες θέμα εγκυρότητας, δηλαδή στην αναφορά στην πηγή της είδησης, στη συγκεκριμένη περίπτωση στο ANTI. Έχουμε και άλλοτε τονίσει, ότι η αναφορά στην πηγή της είδησης, δεν είναι για μας θέμα τυπικό, αλλά ουσιαστικό και μάλιστα βαθύτατα πολιτικό. Γιατί αποτελεί την προϋπόθεση για την υλοποίηση του περίφημου «σεβασμού στον αναγνώστη», που έτσι διευκολύνεται στη διασταύρωση της είδησης, την ανάπτυξη των προσωπικών κριτηρίων αξιολόγησης των γεγονότων, απαγορεύει τη δημιουργία «μονοπωλίων της πληροφόρησης» και μάλιστα με πλαστούς τίτλους...

Η ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Έτσι λοιπόν, έξι αθηναϊκές εφημερίδες, παρ' όλη τη διαφορά παράδοσης, πολιτικών προτιμήσεων, εκδοτικού ύφους και δεοντολογικών διακηρύξεων, παρ' όλη τη διαφορετική αξιολόγηση του ίδιου του θέματος της Λήμνου, συμφώνησαν απόλυτα στην αποσιώπηση της πηγής της είδησης, δηλαδή του ANTI.

Επειδή, όμως, η απρέπεια και η παράβαση του στοιχειώδους κώδικα δημοσιογρα-

φικής δεοντολογίας απαιτεί μια ορισμένη ικανότητα, ας δούμε πώς αντιμετώπισαν την είδηση — και τους αναγνώστες-τους — αυτές οι εφημερίδες.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος που χειρίστηκε το θέμα ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ». Πίσω απ' τους γιγαντότιτλους, τους υπότιτλους, τις ανακοινώσεις του Γραφείου Τύπου, τις δηλώσεις, μάταια ψάχνει κανείς την είδηση, τη διαδικασία δηλαδή που ανάδειξε το γεγονός. Κάπου όμως θα πετύχει την ακόλουθη προσεγμένη διατύπωση: «Επίσημα αποκαλυπτικά έγγραφα που ήρθαν στη δημοσιότητα και των οποίων η εγκυρότητα δεν διαψεύστηκε, αποκαλύπτουν με τον πιο χειροπιαστό τρόπο ότι: κτλ.» Δεν «έπεσαν, βέβαια, απ' τον ουρανό» αυτά τα έγγραφα, αλλά δεν χρειάζεται να υποδείξουμε και πώς βρέθηκαν στη γή. Να μια ενδιαφέρουσα αιώρηση μεταξύ ουρανού και γης της δημοσιογραφικής και πολιτικής δεοντολογίας του «Ρ».

Οι υπόλοιπες τέσσερις εφημερίδες είναι πιο κομψές στη διαδικασία αποσιώπησης. «Τα Νέα» αναφέρουν ότι «η δημοσίευση έγινε σε πολιτικό περιοδικό» και η λέξη ANTI υπάρχει μόνο στις δηλώσεις του κ. Παπανδρέου. Η «Βραδυνή» σημειώνει για «δημοσίευμα δεκαπενθήμερου πολιτικού περιοδικού», η «Ακρόπολις» περισσότερο «πολιτική» χρωματίζει την είδηση: «δημοσίευμα φιλοαριστερής δεκαπενθήμερης πολιτικής επιθεωρήσεως».

Τέλος, η «Αυριανή», μ' όλο το κύρος που της χαρίζει το όλο επίπεδο λειτουργίας-της, νιώθει την άνεση και να αποκρύ-

Η ακραία περιφρονητική στάση των πάντων συναντιέται στη λούμπεν-χουντική εφημερίδα του κ. Μιχαλόπουλου, «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ». Σ' όλα τα στοιχεία του κειμένου, τίτλο, υπότιτλο, ρεπορτάζ, δηλώσεις, σχόλια, τίποτα και πουθενά δεν φανερώνει ότι το θέμα δημιουργήθηκε μετά τις σχετικές αποκαλύψεις. Παρουσιάζεται σαν φυσικό γεγονός, δίκην σεισμού, σαν ξαφνικά, μετά από θεία επιφοίτηση, η δημόσια ζωή να ανακάλυψε τη Λήμνο και τα συναφή. Οπωςδήποτε, τέτοιο ακραίο θράσος, μεταθέτει το θέμα πέρα από το χώρο του πολιτικού.

ψει και να αξιολογήσει: «οι δηλώσεις έγιναν πάνω στις αποκαλύψεις περιοδικού μικρής κυκλοφορίας, ότι... κτλ.», ενώ λογοκρίνει ακόμα και τις δηλώσεις του κ. Παπανδρέου, προκειμένου να μη διαβαστεί απ' τους αναγνώστες-της η λέξη «ANTI».

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ

Πιο ενδιαφέρον ίσως είναι να ανιχνεύσει κανείς το μηχανισμό πολιτικού χειρισμού του γεγονότος, όπως πάλι προκύπτει από τη συγκριτική μελέτη των εφημερίδων της Παρασκευής 8 Μαΐου, την πρώτη δηλαδή μέρα της δημιουργίας του θέματος. Ο χειρισμός μπορεί να σταθμιστεί από το χώρο της παρουσιάσής-του (πρώτη ή τελευταία σελίδα), τη συγκριτική αξιολόγηση παρουσίασης σε σχέση με άλλα γεγονότα της ημέρας (π.χ. μοναδικό θέμα πρώτης σελίδας ή ισότιμο με ένα ή περισσότερα άλλα θέματα), όπως γενικότερα από τον τρόπο παρουσίασης που προκύπτει από την υφή του τίτλου, την εστίαση προσοχής που δημιουργείται σε μια ειδική πλευρά του θέματος, κλπ.

Για λόγους τυπικά μεθοδολογικούς που δεν είναι κατ' ανάγκην οι καταλληλότεροι, αλλ' ίσως είναι οι πιο διευκολυντικοί, ας παρακολουθήσουμε τη στάση των εφημερίδων μέσα από τη βασική διακρίσή-τους σε εκείνες της συμπολίτευσης, αντιπολίτευσης και «ειδικού ρόλου» (στην τελευταία κατατάσσουμε τον «Ελ. Κόσμο», την «Ελ. Ώρα» και την «Αυριανή»).

Βασικό χαρακτηριστικό της στάσης των εφημερίδων της συμπολίτευσης είναι πως παρουσιάζουν το θέμα «επιθετικά», σαν να πρόκειται για δημοσιοποίηση διαβήματος της ελληνικής κυβέρνησης που το κείμενό-του διένειμε στις εφημερίδες το υφυπουργείο Τύπου. Υπάρχει δηλαδή έντονα ένα στοιχείο παραπλάνησης του αναγνωστικού κοινού, που δύσκολα θα καταλάβει απ' τους κύριους τίτλους ότι πρόκειται για μια ενέργεια που η κυβέρνηση

ση φρόντισε όσο καλύτερα μπορούσε να αποκρύψει, ώσπου να... αποκαλυφθεί από τρίτους, οπότε και αναγκάστηκε να παραδεχτεί την ύπαρξη του θέματος. Είναι η μετατροπή της «αγουρίδας σε μέλι», όπως θά'λεγε ο λαός-μας, μια πολύ άτεχνη προσπάθεια να αντιστραφούν οι πραγματικοί όροι που συνθέτουν το γεγονός.

Η ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Ας δούμε, όμως, πιο αναλυτικά και πιο συγκεκριμένα, πώς αντιμετώπισε κάθε μια εφημερίδα της συμπολίτευσης το θέμα που δημιούργησε η αποκάλυψη του ΑΝΤΙ.

Η «**Ακρόπολις**» έχει σαν πρώτο θέμα της πρώτης σελίδας το έγκλημα... της Καλλιθέας: «Ψυχοπαθής μάνα στραγγαλίζει την κόρη-της». Δεν φοβήθηκε, άραγε, ο αρχισυντάκτης τη σημειολογική παραπομπή (Η «Ν.Δ.» στραγγαλίζει π.χ. τη Λήμνο; Τέλος πάντων...). Σε τρίστηλο, στη μέση και δεξιά πάντως, υπάρχει ο τίτλος: **ΕΝΤΟΝΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΣΤΟ ΝΑΤΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ**.

Η «**Βραδυνή**» τουλάχιστον το ανακηρύσσει σε πρώτο θέμα: Σε ολοσέλιδο κατέλο πάνω-πάνω στην πρώτη σελίδα υπάρχει ο τίτλος: «**Η ΛΗΜΝΟΣ ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΧΥΡΟ**», με τον υπότιτλο: «**ΕΝΤΟΝΟ ΔΙΑΒΗΜΑ ΣΤΟ ΝΑΤΟ**». Πάντως ο αναγνώστης παραπέμπεται για αναλυτικότερη ειδησεογραφία στην 16η (τελευταία) σελίδα.

Η «**Καθημερινή**» σε τρίστηλο πάνω αριστερά στην πρώτη σελίδα, ισότιμα με τη συναμιτιστική ενέργεια των Βάσκων στη Μαδρίτη και λίγο πιο έντονα από τα επεισόδια στη Μεταμόρφωση για το νέο Κέντρο Λυμάτων, τιτλοφορεί: «**Η Λήμνος ζωική βάση εξορμήσεως της αεροπορίας μας**», με πρότιτλο «**Ενώ ΝΑΤΟ και Τουρκία θεωρούν αποστρατιωτικοποιημένη**» και υπότιτλο «**Δεν πρόκειται να αποσυρουν τα αεροσκάφη απ' το νησί**».

Η «**Μεσημβρινή**», σε ολοσέλιδο τίτλο την πρώτη σελίδα μετά τον αφανή σχετικό πρότιτλο: «**Μετά την αποκάλυψη απόρρητης ελληνικής διαμαρτυρίας στο ΝΑΤΟ για τη Λήμνο**», ακολουθεί ο γιγαντότιτλος: **ΑΒΕΡΩΦ — ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΣΕ ΟΞΥ-ΛΗ ΔΙΑΜΑΧΗ**, υποβαθμίζοντας το όλο θέμα σε παίγνιο πολιτικού πικ-πογκ, πραγόντων του δημόσιου βίου.

Η «**Απογευματινή**», τέλος, πάντα χαριμένη, καλύπτει όλη την πρώτη σελίδα με τον τίτλο - μαμούθ: «**ΕΠΝΙΞΕ ΤΗΝ ΟΡΗ-ΤΗΣ ΜΕ ΚΑΛΤΣΑ**», με ένθετη διευκρίνιση «**Αφού πρώτα τη ζεμάτισε στη ανιέρα**». Πρόκειται φυσικά για τη στραγγαλίστρια της Καλλιθέας, που ήδη συγκινήσει πολύ την ομογάλακτη «**Α-ΟΠΟΛΙ**». Όλη η πρώτη σελίδα καταναίνεται σε παρόμοια θέματα (νίκη στο άσκαρ επί των Τούρκων κλπ.) και καμιά φορά στο θέμα Λήμνου κλπ, δεν υπάρχει το εξάστηλο: «**Σ' επιφυλακή πάντα αεροδρόμιο της Λήμνου**», με υπότιτλο: «**Προληπτική δήλωση προς το ΝΑΤΟ διαξιφισμοί Παπανδρέου και Αβέρωφ**». Αυτά ως προς τις εφημερίδες της συ-

μπολίτευσης, που αποκαλύπτουν μια στάση που σαφώς εμπνεύστηκε από ένα συγκεκριμένο κυβερνητικό κέντρο, δηλαδή οι εφημερίδες αυτές δεν στάθηκαν αυτοδύναμα απέναντι στο πρόβλημα, αλλ' έθεσαν τις στήλες-τους στην υπηρεσία της κομματικής σκοπιμότητας της Ν.Δ.

Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Οι εφημερίδες της Αντιπολίτευσης, στην πλειοψηφία-τους, στάθηκαν με αντικειμενικότητα και περισσότερο σεβασμό στις συνολικές όψεις του προβλήματος, παρ' όλο που ο τόνος της τιτλοφορίας αλλά και των ρεπορτάζ επηρεάστηκε αισθητά από τις δηλώσεις του κ. Παπανδρέου και στην περίπτωση του «**Ριζοσπάστη**» από την ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου της ΚΕ του ΚΚΕ.

Το «**Βήμα**» σε εξάστηλο πρωτοσέλιδο, μετά τον πρότιτλο: «**Α. Παπανδρέου: Παραχωρήθηκαν δικαιώματα στην Τουρκία**», ακολουθεί ο τίτλος: «**ΤΟ ΝΑΤΟ ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΝΑ ΟΧΥΡΩΣΕΙ ΤΗ ΛΗΜΝΟ**».

Η «**Αυγή**» σε δίστηλο πάνω δεξιά αδικεί με το χώρο που δίνει και το ίδιο το θέμα αλλά και την πολύ καλή παρουσίασή-του που ακολουθεί. Νά ο φτωχός σε χώρο τίτλος, που τον υπερκερούν τα γεγονότα της χαβούζας και το άρθρο για την καταλήστευση των εργαζομένων: «**Το ΝΑΤΟ μας απαγορεύει τη χρήση του αεροδρομίου της Λήμνου**».

«**Τα Νέα**», σε εξάστηλο πρωτοσέλιδο, μετά τον πρότιτλο: «**Προς χάριν των Τούρκων**» ακολουθεί ο τίτλος: «**ΤΟ ΝΑΤΟ ΜΑΣ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ**» και ο υπότιτλος «**Α. Παπανδρέου: Υπονομεύεται η άμυνα της χώρας**».

Η «**Ελευθεροτυπία**» σε οκτάστηλο πρωτοσέλιδο με πρότιτλο: «**Μας απαγόρευαν προσγειώσεις σε αεροδρόμιά-μας**» συνεχίζει με τίτλο: «**ΝΑΤΟ — ΤΟΥΡΚΙΑ ΑΡΠΑΖΟΥΝ ΤΗ ΛΗΜΝΟ**», με υπότιτλους που αναφέρονται σύντομα στις δηλώσεις Ανδρέα - ΚΚΕ και εμφανίζεται και η κυβέρνηση να ρωτά: «**Τί θα γίνει σε περίπτωση πολέμου;**», καλύπτοντας έτσι όλο το φάσμα των βασικών πολιτικών δυνάμεων.

Τέλος ο «**Ρ**» με οκτάστηλο πρωτοσέλιδο καταγγέλλει με πρότιτλο: «**Επιβεβαιώνεται με επίσημα αποκαλυπτικά έγγραφα**» και γιγαντότιτλο: «**Ο «ΑΠΟ ΒΟΡΡΑ ΚΙΝΔΥΝΟΣ» ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ν.Δ.**» ενώ ακολουθούν οι υπότιτλοι: «**Πλήρης υποταγή στα τυχολογικά σχέδια του ΝΑΤΟ — Αμφισβητούνται έμπραχτα τα κυριαρχικά δικαιώματά-μας στη Λήμνο**».

Σε πρώτη ματιά εντοπίζεται η διαφορά στην οπτική, τον τονισμό, τη συντακτική τέλος διατύπωση του γεγονότος στις εφημερίδες της Αντιπολίτευσης, από εκείνες της συμπολίτευσης. Οι εφημερίδες της συμπολίτευσης παρουσιάζουν ως υποκείμενο των ενεργειών την κυβέρνηση: αυτή ενεργεί, δρά, πραγματοποιεί διάβημα, έχει δηλαδή την πρωτοβουλία και τον έλεγχο των κινήσεων, πράγμα ανακριβές.

Αντίθετα, οι εφημερίδες της αντιπολίτευσης έχουν ως υποκείμενο των ενεργειών το ΝΑΤΟ ή το ΝΑΤΟ μαζί με την

Τουρκία που: «**απαγορεύουν**», «**αμφισβητούν**», «**αποκλείουν**», «**αρπάζουν**», ενώ η ελληνική πλευρά (η κυβέρνηση) παρουσιάζεται παθητική, θέση πολύ πιο κοντά στο πραγματικό γεγονός.

Εξαιρεση κατεύθυνσης τίτλου ο «**Ριζοσπάστης**», που αναδειχνει σαν κύριο θέμα την πολιτική της Ν.Δ. ως προς τον «**από Βορρά κίνδυνο**».

ΜΙΑ ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης ο χειρισμός του θέματος από εκείνες τις εφημερίδες, που δεν εντάσσονται τυπολογικά στη συμπολίτευση ή την Αντιπολίτευση.

Ο «**Ελεύθερος Κόσμος**» αφιερώνει την πρώτη-του σελίδα στα ακόλουθα: Άρθρο με τίτλο: «**Η ΜΟΣΧΑ ΟΝΟΜΑΖΕΙ «ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ» ΤΟΥΣ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ Κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ**» και υπότιτλο «**Πλήρης Ευθυγράμμιση του ΠΑΣΟΚ με την Ρωσικήν πολιτικήν**». Υπάρχει επίσης η απόπειρα κατά του στρατηγού Βαλενθουέλα στη Μαδρίτη, με υπότιτλο: «**Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ**» ΚΡΑΥΓΑΖΕΙ Ο ΛΑΟΣ. Ακολουθεί η στραγγαλίστρια της Καλλιθέας, τα επεισόδια της χαβούζας κλπ. Στην τελευταία σελίδα πάντως, με κομπή διατύπωση υπάρχει ο τίτλος: «**ΤΟ ΝΑΤΟ δεν εδέχθη απογείωσιν αεροσκαφών-μας εκ Λήμνου**» με πρότιτλο: «**Ενώ ημείς θεωρούμεν στρατιωτικοποιημένην την νήσον**» και υπότιτλο: «**Η κυβέρνησις κατηγορείται διά παραχωρήσεις προς την Τουρκίαν**».

Η «**Ελευθερή Ώρα**» με οχτάστηλο τίτλο, πιο κάτω πάντως από άρθρο - καπέλο περί ενότητας των «**εθνικών δυνάμεων**» εναντίον της «**Ν.Δ.**», παρουσιάζει το θέμα με τίτλο: «**ΑΠΕΙΛΕΙΤΑΙ Η ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ**» και υπότιτλο «**Επισημαίνει ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ και κατηγορεί τη Ν.Δ.**» Παιχνίδι σε όλα τα ταμπλώ, λοιπόν, η «**Ελ. Ώρα**» αλλά με ευδιάκριτο πάντως το στόχο της «**εθνικής**»-της «**ανησυχίας**».

Κλείνουμε αυτήν την περιδρομολόγηση της στάσης των αθηναϊκών εφημερίδων με την ανυπέρβλητη «**Αυριανή**». Το φύλλο αυτό, που στεγάζει την «**επανάσταση**» στον ελληνικό Τύπο, έχει σαν πρώτο θέμα με οχτάστηλο τίτλο, το ακόλουθο συγκλονιστικό γεγονός: «**ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ**» και **ΥΕΝΕΔ** εξαπάτησαν την κοινή γνώμη. Η «**Σταρ - Ελλάς**» κατάγεται από την Αλβανία. Δεν έχει σχέση με την Κρήτη. Άλλο εξάστηλο πρωτοσέλιδο αφιερώνεται στις τρεις βόμβες σε αστυνομικά τμήματα και ο προσεκτικός αναγνώστης θα ανακαλύψει σαν τελευταίο θέμα κάτω δεξιά ένα δίστηλο με τίτλο «**Ανοχύρωτο νησί θέλουν τη Λήμνο**» όπου η ασάφεια του τίτλου, «**ποιοί θέλουν;**» συναγωνίζεται τη φτώχεια του ρεπορτάζ του κ. Ρουβινέτη, που για να μην αναφέρει την λέξη «**ΑΝΤΙ**», περικόπτει ακόμα και τις δηλώσεις του κ. Α. Παπανδρέου.

Ελπίζουμε αυτή η καταγραφή των ανακλαστικών που επέδειξε ο αθηναϊκός Τύπος, να αποτελεί και ένα δείκτη αξιολογικού προσανατολισμού του αναγνώστη, μέσω της συγκριτικής παράθεσης των στάσεων, των επιλογών ή και των απορρίψεων των εφημερίδων.

Η Βραχύβια Επιστροφή ενός Φαντάσματος

Η Άτυχη Επίκληση των «Προστάτιδων Δυνάμεων» και η Αποστρατικοποίηση των Νησιών

Του Χρήστου Ροζάκη

Μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες η ημιεπίσημη Τουρκία — με τη γνωστή ανταπόκριση του Πρακτορείου «Ακαζάνς» — και η επίσημη κυβέρνηση της χώρας — με τη φωνή του Τούρκου πρεσβευτή στην Αθήνα — δόμησαν και κατέλυσαν το μύθο των «Προστάτιδων Δυνάμεων» των αρχών του αιώνα καθώς, από τη μια μεριά, κατέφευγαν σε αυτές για υποστήριξη του αιτήματός-τους αποστρατικοποίησης της Λήμνου και της Σαμοθράκης, για να ανακρούσουν πρύμνα, από την άλλη, λίγες ώρες μετά, διαψεύδοντας την όψιμη ανάκληση στη ζωή μιας εκδοχής του Ευρωπαϊκού Διευθυντήριου. Αυτές, όμως, οι λίγες ώρες της πολιτικής ακροβασίας είναι αρκετές για να επιβεβαιώσουν την τουρκική προσήλωση στην «τρομοκρατική» έκφραση της εξωτερικής πολιτικής-της, στη χρήση κάθε μέσου, πραγματικού ή φανταστικού, βάσιμου ή αβάσιμου, σοβαρού ή γελοίου, στην προσπάθεια να αποκομίσουν καρπούς ή να δοκιμάσουν την αντοχή του αντίπαλου στους δικούς-της ερεθισμούς.

Το περιστατικό αυτό της αιφνίδιας αναζωπύρωσης του θέματος της αποστρατικοποίησης των νησιών — με αυτή, μάλιστα, την ακραία επιλογή της τυμβωρυχίας στα άδυτα του προπολεμικού διεθνούς συστήματος — δείχνει να συνδέεται με εκτιμήσεις της Τουρκίας για επικείμενες εξελίξεις στο χώρο των ελληνοτουρκικών διαφορών. Με την «δωρεάν» απειλή της προσφυγής στις μεγάλες δυνάμεις της εποχής, η γειτονική-μας χώρα κατορθώνει να κρατήσει το αίτημα της αποστρατικοποίησης ζωντανό κι ανανεωμένο με την καινούρια επιχειρηματολογία, ενώ, ταυτόχρονα, βρίσκει την ευκαιρία να συσσωρεύσει άλλη μια πίεση στον ελαστικό διαπραγματευτικό κορμό που να επιχειρεί να αδυνατίσει την ελληνική θέση, τόσο στο διμερές επίπεδο, όσο και στην «περιρρέουσα» ατμόσφαιρα των άδηλων κι άτυπων διαιτητών της κρίσης. Μεθόδευση γνωστή, που κρατάει χρόνια τώρα, ειδικότερα σε στιγμές που αναμένονται εξελίξεις.

Αξιζει, πάντως, να τονιστεί ότι η ιστορική αναδρομή της Τουρκίας στις ρίζες της αποστρατικοποίησης, δηλαδή στη συμφωνία του Λονδίνου της 30ης Μαΐου 1913 και στα κείμενα που την ακολούθησαν επιχειρείται — από ό,τι γνωρίζουμε — για πρώτη φορά. Τόσο για τα νησιά του Αιγαίου γενικότερα, όσο και για τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη ειδικότερα, η τουρκική κυβέρνηση χρησιμοποιούσε, ως τα τώρα, λιγότερο αμφισβητήσιμα κείμενα, όπως η Συνθήκη της Λωζάνης ή η Συνθήκη Ειρήνης του 1947. Με τη νέα-της ενέργεια γυρίζει στη «συνδιάσκεψη του Λονδίνου, το 1913, (όπου) η Μ. Βρετανία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Αυστρία, η Ιταλία και η Ρωσία καθόρισαν το καθεστώς των ελληνικών νήσων στο Αιγαίο και με χωριστές επι-

στολές γνωστοποίησαν το εν λόγω καθεστώς στην Ελλάδα και στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Οι ανωτέρω έξι χώρες ανακοίνωσαν και στην Τουρκία και στην Ελλάδα, ότι "η Ελλάς δεν ηδύνατο καθ' οιονδήποτε τρόπον να εξοπλίσει τας εν λόγω νήσους". Στις επιστολές τονίζεται... "προς τον σκοπόν όπως εφαρμόσει η Ελλάς την συμφωνία αυτήν αι εν λόγω χώραι θα ασκήσουν την επιρροήν των" ...»¹.

Εκτός από τις νομικές αδυναμίες που παρουσιάζει η τουρκική επίκληση του μεγαλοδυναμικού *dictat* της εποχής, αποτελεί, κατά τη γνώμη-μας, και μια ελάχιστη κολακευτική κίνηση για την ανεξαρτησία και το αίσθημα υπερηφάνειας της χώρας αυτής: η παραδοχή του ρόλου των δυνάμεων της εποχής, ως κινητήριου μοχλού των διακρατικών εξελίξεων, η ιεράρχησής-τους πάνω από τις διμερείς ελληνοτουρκικές σχέσεις που ακολούθησαν και, κυριότατα, η αντίληψη της «συνέχειας» που εισφέρεται μέσα από τη νοοτροπία της προτροπής των σημερινών διάδοχων σχημάτων να επέμβουν στα ελληνοτουρκικά δεν αποτελούν, βέβαια, τίτλο τιμής για τους υποτιθέμενους συνεχιστές της κεμαλικής παράδοσης.

Ας μείνουμε, όμως, στο νομικά αβάσιμο των επιχειρημάτων-τους, βλέποντας συνάμα το σύνολο του προβλήματος της αποστρατικοποίησης της Λήμνου και της Σαμοθράκης, έτσι όπως διαγράφεται μέσα από το συμβατικό καθεστώς του μεσοπολέμου. Όχι τόσο για να αντικρούσουμε τις ευάλωτες αιτιάσεις της γειτονικής-μας χώρας, αλλά, κυρίως, για να διαπιστώσουμε το βαθμό της νομικής-μας θωράκισης, ως δείκτη του βαθμού της παρελκυστικής πολιτικής της Τουρκίας και της ευαισθησίας των νατοϊκών συμμάχων-μας, που επανειλημμένα αρνήθηκαν να δεχτούν τη νομιμότητα της στρατικοποίησης της Λήμνου και της ύπαρξης ελληνικών μονάδων στο νησί.

1. Η Προϊστορία της Αποστρατικοποίησης

Η Συνδιάσκεψη του Λονδίνου του 1913, που επικαλούνται σήμερα οι Τούρκοι, αποτελεί μια ατυχή σύμπτωση του Πρώτου Βαλκανικού Πολέμου, που μείωσε σημαντικά τις επιτυχίες των Βαλκανικών χωρών απέναντι στην Τουρκία. Μέσα στο κλίμα της αδιάλειπτης επεμβατικής δραστηριότητας στην περιοχή και της ουσιαστικής ασυνεννοησίας των πρόσκαιρων συμμάχων οι Μεγάλες Δυνάμεις κατόρθωσαν να επιβάλουν τις απόψεις μιας πρεσβευτικής Συνδιάσκεψης, που συνέπλεε σε όλη τη διάρκεια των ενδοβαλκανικών επαφών για ειρήνη, προετοιμάζοντας το επιθυμητό για τις Δυνάμεις καθεστώς της περιοχής². Οι νικήτριες βαλκανικές δυνάμεις δέχτηκαν, τελικά, να μεταβιβάσουν την αποφασιστική-τους αρμοδιότητα στη διπλωματική Συνδιάσκεψη, η οποία είχε συντάξει ένα κείμενο-

πλαίσιο, μια «προκαταρκτική» συμφωνία, όπως χαρακτηρίστηκε από τις ίδιες της Δυνάμεις, που έθετε τις γενικές γραμμές ειρήνευσης της περιοχής.

Αυτό το γενικό και σε μεγάλο βαθμό ασαφές νομικό πλαίσιο που επιδίωκε, κατ' αρχήν, την αναδιανομή των εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με έναν τρόπο ελεγχόμενο από τους Ευρωπαίους, ακολούθησαν μια σειρά εξειδικευτικών συμφωνιών ή μονομερών ανακοινώσεων, που επιχειρούσαν να αποσαφηνίσουν τις θολές προδιαγραφές της Συμφωνίας του Λονδίνου. Ο χρόνος, όμως, δεν επέτρεψε ούτε την οριστικοποίηση των ρυθμίσεων, ούτε — πολύ περισσότερο — την εφαρμογή των συμφωνηθέντων. Ο Δεύτερος Βαλκανικός Πόλεμος που ξέσπασε στο μεταξύ και, κυριότατα, ο καταλυτικός για τον πολιτικό και γεωγραφικό χάρτη της Ευρώπης Πρώτος μεγάλος Πόλεμος είχαν, ως αποτέλεσμα, την αναβολή των οριστικών επιλύσεων των εκκρεμοτήτων του Πρώτου Βαλκανικού. Μέσα στις εκκρεμότητες που άφησαν οι ραγδαίες εξελίξεις ήταν και το καθεστώς των αιγαιακών νησιών, που οι Δυνάμεις διαπραγματεύονταν σε σχέση με την «ελληνικότητα» της Βόρειας Ηπείρου³.

Παρά το γεγονός ότι δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί η υποχρεωτικότητα, η δεσμευτικότητα των συμφωνηθέντων — αν και ο ανοίκειος τρόπος με τον οποίον συμφωνήθηκαν οι ρυθμίσεις είναι όχι μόνο κατακριτέος πολιτικά, αλλά έχει σήμερα ανταχθεί στο χώρο του παράνομου, χωρίς, βέβαια, αναδρομική ισχύ — και παρά το γεγονός ότι υπήρξαν, πράγματι, προβλεπόμενες αποστρατικοποίησης των νεοαποκτηθέντων νησιών, οστόσο οι πολιτικές εξελίξεις που ακολούθησαν και, πάνω από όλα, η επαναρρύθμιση των θεμάτων με τις μεταπολεμικές συμφωνίες, τη Συνθήκη των Σεβρών (1920) κι αργότερα τη Συνθήκη της Λωζάνης (1923), δεν αφήνουν πολλά περιθώρια επίλυσης του καθεστώτος που αποπειράθηκε να διαμορφώσει η Συνδιάσκεψη του Λονδίνου του 1913. Από τη στιγμή που εκκρεμεί το ουσιαστικό ζήτημα της de jure κυριαρχίας των αιγαιακών νησιών και για όσο διάστημα εκκρεμεί (1913-1923) δεν είναι δυνατόν να θεωρούμε ότι η προβλεπόμενη από τις Δυνάμεις αποστρατικοποίηση έχει μόνιμο χαρακτήρα, δεσμευτικό για τον de jure επικυρίαρχο· οι σκοπιμότητες της στιγμής επιβάλλουν την αποδοχή ενός τέτοιου καθεστώτος, το οποίο, όμως, έχει μια αυτονόητη λειτουργική παροδικότητα και ισχύει στο χρονικό εκείνο σημείο, όπου η κυριαρχία των νησιών κατεκυρώνεται με τρόπο αδήριτο στην Ελλάδα.

Οι Ρυθμίσεις των Σεβρών και της Λωζάνης

Ο υπαινιγμός της παραπάνω πρότασης μας φέρνει σε μια άλλη φάση της ιστορίας της αποστρατικοποίησης των αιγαιακών νησιών, στη φάση του μεσοπολέμου. Στην περίοδο αυτή υπάρχουν — από το 1923 και μετά — κυρίαρχο κράτος που μπορεί να επωμιστεί οριστικά, παράλληλα με τα ωφελήματα της κυριαρχίας και τις επαχθείς συνέπειές-της. Σε αντίθεση με τη Συνθήκη των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920), η οποία δεν περιείχε καμιά υποχρέωση επιβαρυντική της κυριαρχίας για την Ελλάδα και την Τουρκία, η ειδική Σύμβαση της Λωζάνης «περί του καθεστώτος των στενών» περιλάμβανε ειδική πρόβλεψη αποστρατικοποίησης:

Άρθρο 4

Να αποστρατικοποιηθούν οι ζώνες και τα νησιά που προσδιορίζονται παρακάτω:

Οι δύο ακτές των Στενών των Δαρδανελλίων και του Στενού του Βοσπόρου...

Όλα τα νησιά της Θάλασσας του Μαρμαρά, με την εξαίρεση του νησιού του Emir-Ali-Adasi.

Στο Αιγαίο Πέλαγος, τα νησιά Σαμοθράκη, Λήμνος, Ίμβρος, Τενέδο και τα Λαγονήσια.

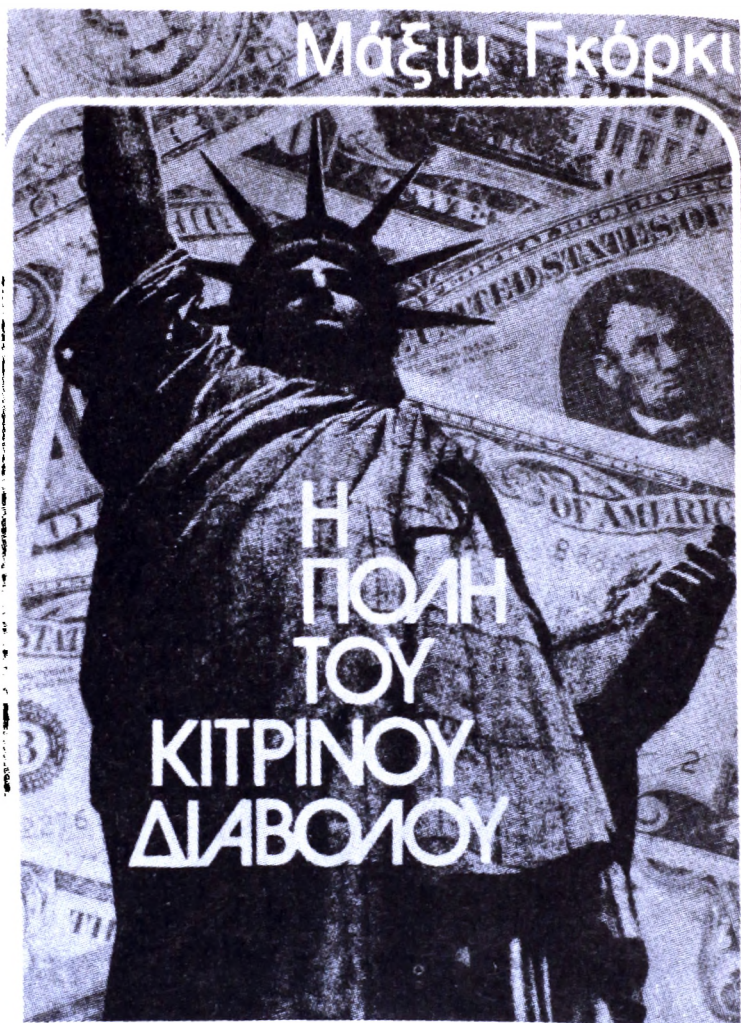
Atlantis

Τά πίο φίνα πουκάμισα,
στίς πίο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

τηλ. 88.39.323

Εκδόσεις Γλάρος

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
MONTHLY REVIEW

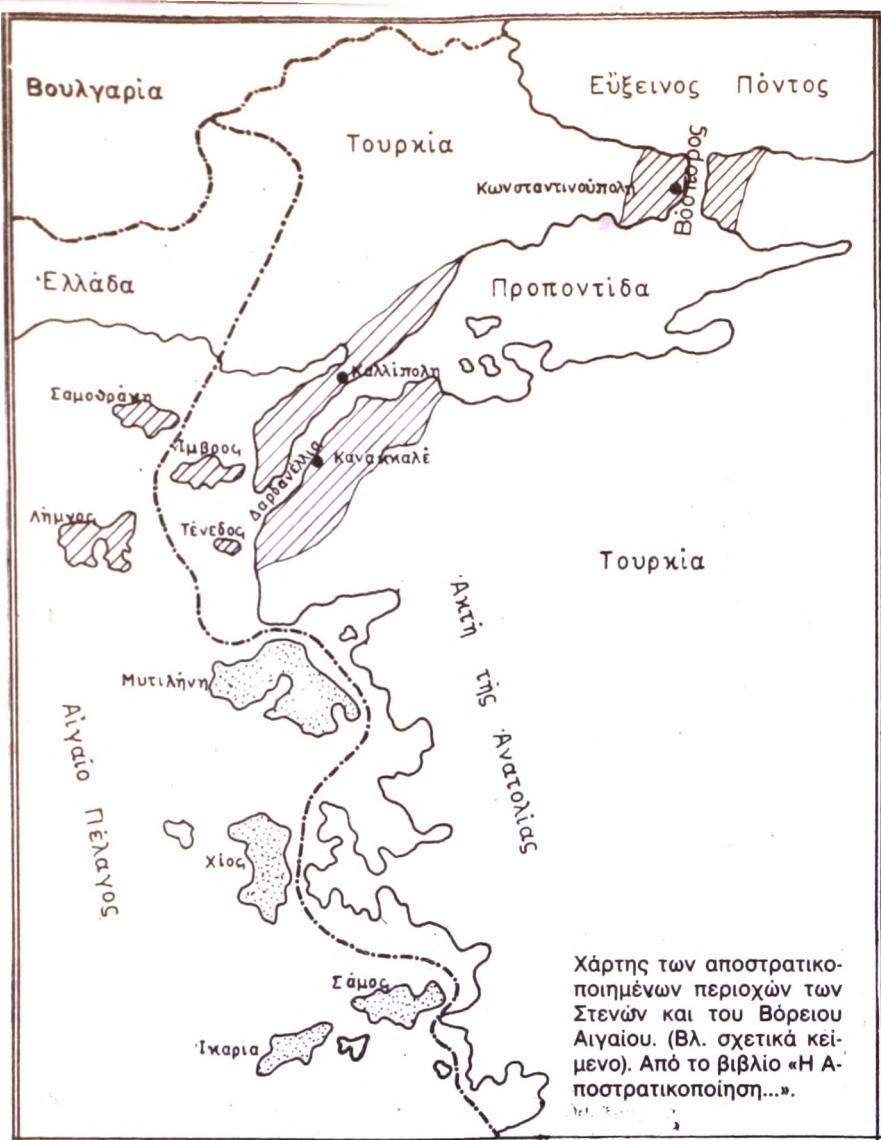
Daniel Singer: Οί ταξικοί αγώνες στην Πολωνία

P.M. Sweezy : Ή μετεπαναστατική κοινωνία

S. Azad : Έργατικά-άγροτικά συμβούλια
στό Ίράν

Ch. Derber : Τρομοκρατία καί κίνημα

N. Μουζέλης : Σύγχρονη Ελλάδα

Άρθρο 6

Με την επιφύλαξη των διατάξεων για την Κωνσταντινούπολη του άρθρου 8, κανένα οχυρωματικό έργο, καμιά μόνιμη εγκατάσταση πυροβολικού, κανένα υποβρύχιο πολεμικό μηχανήμα, εκτός από τα υποβρύχια σκάφη και καμιά εγκατάσταση στρατιωτική, αεροναυτική ή ναυτική βάση μπορούν να υπάρχουν στις αποστρατικοποιημένες ζώνες και τα νησιά. Καμιά ένοπλη δύναμη δεν μπορεί να σταθμεύει σε αυτά, εκτός των δυνάμεων αστυνομίας και χωροφυλακής που είναι αναγκαίες για τη διατήρηση της τάξης και των οποίων ο οπλισμός πρέπει να αποτελείται μόνο από το περιστρωφό, το σπαθί, το όπλο και τεσσάρων οπλοπολυβόλων για κάθε εκατό άντρες, αποκλεισμένου του πυροβολικού...⁴

Η επιβολή του καθεστώτος της αποστρατικοποίησης — κι η αποδοχή-του από την Ελλάδα και την Τουρκία — μπορεί να αποδοθεί σε δύο λόγους: από τη μια μεριά, η αποστρατικοποίηση διασφάλιζε τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης στην περιοχή, από τη στιγμή που οι δύο αντίπαλες δυνάμεις δεν είχαν στρατεύματα σε άμεση αντιπαράθεση στις ευαίσθητες μεθοριακές περιοχές. Ανδεχτούμε ότι ο θεσμός της αποστρατικοποίησης είναι ένας μηχανισμός κατευνασμού των αντιθέσεων, με τους καθησυχασμούς που παρέχει στους αντίπαλους και με την απουσία άμεσων ερεθισμάτων αντιπαράταξης, τότε η αποστρατικοποίηση της περιοχής — μέρος της γενικότερης αποστρατικοποιητικής ροπής της Λωζάνης του '23⁵ — μπορεί να θεωρηθεί εύλογη για τις συγκυρίες της εποχής που ακολούθησε τον ελληνοτουρκικό πόλεμο και τη μικρασιατική καταστροφή.

Από την άλλη μεριά, η αποστρατικοποίηση που προβλέπεται από την ειδική Συμφωνία των Στενών του '23 εξυπηρετεί ένα δεύτερο στόχο. Κι ο στόχος αυτός είναι η ελευθερία της επικοινωνίας στα Στενά, ο οποίος εξασφαλίζεται, ανάμεσα στα άλλα, και με το καθεστώς αποστρατικοποίησης της ευρωπαϊκής και της ασιατικής ακτής-τους, όπως και των νησιών που βρίσκονται στην εισοδό-τους κι ελέγχουν στρατηγικά την εισοδο και την έξοδο των πλοίων από και σε αυτά. Η ρύθμιση της αποστρατικοποίησης λειτουργεί, έτσι, ως μια ασφαλιστική δικλείδα για χάρη της διεθνούς κοινότητας που επιδιώκει να επικοινωνήσει με τις δύο θάλασσες τις οποίες χωρίζουν τα Στενά.

3. Οι Ρυθμίσεις της Συνθήκης του Montreux (1936)

Το καθεστώς της Λωζάνης για τα Στενά, δίνοντας βασική

προτεραιότητα στα συμφέροντα ελευθεροπλοΐας της διεθνούς κοινότητας, σε σχέση με τα συμφέροντα της Τουρκίας στην περιοχή, θεωρήθηκε ιδιαίτερα επιβαρυντικό από τη γειτονική χώρα, η οποία αναζητούσε ευκαιρίες για να το καταργήσει. Οι μεσοπολεμικές συνθήκες της Ευρώπης, ειδικότερα μέσα στη δεκαετία του '30, έδωσαν την ευκαιρία στην Τουρκία να τροποποιήσει το καθεστώς μέσα από μια διεθνή Συνδιάσκεψη, που πραγματοποιήθηκε στο Montreux της Ελβετίας, τον Ιούλιο του 1936. Το νέο καθεστώς του Montreux — έτσι όπως παρουσιάζεται στη σχετική Συνθήκη του Ιουλίου 1936 — εξαφανίζει, μέσα σε άλλα, και το καθεστώς της αποστρατικοποίησης, σιωπώντας πανηγυρικά πάνω στο θέμα αυτό. Επειδή η Συνθήκη του Montreux συνομολογήθηκε από τα ίδια ακριβώς μέρη που συνομολόγησαν και την ειδική Συνθήκη της Λωζάνης, του 1923 (με την εξαίρεση της Ιταλίας που, όμως, είχε δικαίωμα προσχώρησης), επειδή το αντικείμενο και των δύο συμφωνιών είναι το ίδιο, δηλαδή η ρύθμιση του καθεστώτος των Στενών κι επειδή προκύπτει από το πνεύμα (κι ως ένα βαθμό το γράμμα) της νέας συμφωνίας, πως τα συμβαλλόμενα μέρη υποκαθιστούν με τη Συνθήκη του Montreux τη Συνθήκη της Λωζάνης για τα Στενά, προκύπτει, νομίζουμε, αβίαστα πως η σιωπή γύρω από την αποστρατικοποίηση των περιοχών που προέβλεπε η τελευταία συμφωνία σημαίνει την κατάλυσή-της, αναφορικά με όλες τις περιοχές στις οποίες επιβαλλόταν.

Φυσικά η ανατροπή του καθεστώτος της Λωζάνης για τα Στενά και η υποκατάστασή-του από το καθεστώς του Montreux συμπαρέσυρε όλες τις διατάξεις για αποστρατικοποίηση που αφορούσαν τις ακτές των Στενών και τα νησιά της εισόδου-τους. Το επιχείρημα αυτό θεμελιώνεται — πέρα από μια τελολογική και γραμματική, ακόμα, ερμηνεία της νεότερης συμφωνίας — και από μια σειρά «περιστατικά» τα οποία προηγούνται, συμβαδίζουν κι έπονται της θέσης σε ισχύ της Συνθήκης του Montreux. Αρκεί στο μικρό αυτό ενημερωτικό σημείωμα να επισημάνουμε ότι η Τουρκία έδειξε πως συμμεριζόταν την ελληνική άποψη, η οποία εκδηλώθηκε μόλις έγινε γνωστή η προσπάθεια της Τουρκίας για τη μεταβολή του αυστηρού καθεστώτος, ότι η τροποποίηση ευνοούσε και την Ελλάδα γιατί την αποδέσμευε από τις επιβαρύνσεις της αποστρατικοποίησης των νησιών-της. Επίσης, στη διάρκεια της ίδιας της Συνδιάσκεψης συζητήθηκε έντονα η σχέση της παλιάς με τη νέα συνθήκη, με αφορμή του σχεδίου του υπουργού των Εξωτερικών της Τουρκίας Ρουσδή Αράς, που «απέβλεπε σε μια καινούρια ρύθμιση του καθεστώτος των Στενών, αφού η παλιά είχε χάσει κάθε λόγο υπάρξεώς-της»⁸. Παρά το γεγονός ότι απορρίφθηκε η πρόταση του άρθρου 13 του τουρκικού σχεδίου, που προέβλεπε ότι «η παρούσα συμφωνία καταργεί και αντικαθιστά τις διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάνης του Ιουλίου 1923, που αφορά το καθεστώς των Στενών», ωστόσο ο αποκλεισμός-της από το τελικό κείμενο ήταν μάλλον τεχνικού κι όχι ουσιαστικού χαρακτήρα. Τέλος, αν συμβουλευτούμε τα πρακτικά της Εθνικής Συνέλευσης της Τουρκίας, θα διαπιστώσουμε πως στις συζητήσεις για την κύρωση της Συνθήκης του Montreux ο Ρουσδή Αράς, ως αρμόδιος υπουργός, δήλωνε: «Οι διατάξεις που αναφέρονται στα νησιά Λήμνος και Σαμοθράκη, τα οποία ανήκουν στη γειτονισσα και φίλη Ελλάδα, και που ήταν αποστρατικοποιημένα, με βάση τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάνης, καταργούνται κι αυτές από τη Συνθήκη του Montreux...».

Σε πραγματοποίηση αυτών των απόψεων, και για το θρίαμβο της Συνθήκης του Montreux, η Τουρκία έστειλε από τις 21 Ιουλίου στρατεύματα στα Στενά και καθόρισε την Ίμβρο και την Τένεδο επιτηρούμενες ζώνες. Λίγο αργότερα, το 1937, η Ελλάδα, έχοντας επικυρώσει τη Συνθήκη, εκδίδει το Βασιλικό Διάταγμα της 3 Απριλίου 1937, «περί καθορισμού απαγορευμένων ζωνών κατά ξηράν και θάλασσα», το οποίο αντικαταστάθηκε

από αντίστοιχο Διάταγμα του 1939, που καθόριζε τη Λήμνο «επιτρούμενη ζώνη». Μετά το δεύτερο πόλεμο, ένα Βασιλικό Διάταγμα του 1956 κατάργησε το χαρακτηρισμό αυτόν για το νησί της Λήμνου.

4. Τελικές Διαπιστώσεις

Η τροχιά που ακολούθησε ο θεσμός της αποστρατικοποίησης των νησιών Λήμνου και Σαμοθράκης, από την προϊστορία του 1913 ως την τελική ρύθμιση του 1936 — και τις εσωτερικές νομοθετικές πράξεις των δύο κρατών — φανερώνει, νομίζουμε, σε κάθε καλόπιστο αναγνώστη τις μετεξελίξεις του θεσμού της αποστρατικοποίησης της Λήμνου και της Σαμοθράκης, που με τη σειρά-τους μας οδηγούν σε δύο διαπιστώσεις: μέσα από την περιπέτεια της δεκαετίας 1913-1923 περάσαμε σε μια οριστικοποίηση του νομικού καθεστώτος των νησιών, που περιλάμβανε τόσο την κατακύρωση της κυριαρχίας, όσο και τους περιορισμούς-τους. Οι περιορισμοί που προηγήθηκαν της Συνθήκης της Λωζάνης υπήρξαν προσωρινοί — όσο συνειδητά προσωρινές ήταν κι οι γενικότερες ρυθμίσεις του τους συνόδευαν — η δε πολιτική βούληση των Δυνάμεων της εποχής να αποστρατικοποιήσουν τα νησιά του Αιγαίου υψωσατώθηκε κι επικροτήθηκε, τελικά, από τη Συνθήκη της Λωζάνης του 1923. Η δεύτερη, τώρα, διαπίστωση αφορά την κατάργηση της αποστρατικοποίησης που επέβαλε η Λωζάνη του 1923. Με τη Συνθήκη του Montreux έχουμε μια ολοκληρωτική υποκατάσταση της ειδικής Συνθήκης της Λωζάνης που έπει ένα τέρμα στο προηγούμενο καθεστώς. Κι είναι, λοιπόν, ξεπραγματικό, να μιλάμε σήμερα (έναν σχεδόν αιώνα μετά), α το ρόλο των Δυνάμεων του 1913 στην τρέχουσα ελληνο-τουρκική κρίση, όπου είναι ξεπραγματικό να επαναφέρουμε συζήτηση για την ισχύ της αποστρατικοποίησης, που κατα-βηκε από το Montreux.

Εξ άλλου το ζήτημα της αποστρατικοποίησης της Λήμνου κι της Σαμοθράκης αποτελεί μέρος ενός «όλου» προβληματι-ς, που από αρκετό, έχει απασχολήσει την επιστήμη και την πολιτική στον τόπο-μας. Κι αν ακόμα δεν μας ικανοποιεί η ει-κή επιχειρηματολογία που συνδέει τα δύο αυτά νησιά με τα ενά και την τύχη-τους, υπάρχει πάντα σειρά από επιχειρή-τα — που αφορούν στο σύνολο των ακραίων ανατολικών ελ-λικών νησιών — και τα οποία επικροτούν τη στρατικο-ποίη-τους: είτε επικαλούμαστε το λειτουργικό — «φύσει» — σκοτειρο χαρακτήρα του θεσμού, είτε τις ριζικές μεταβολές, των συνθηκών, είτε τον υπέρτατο στόχο της άμυνας του εθνι-κού εδάφους, είτε την ανάγκη αμοιβαιότητας στη διακρατική περιφορά, γεγονός παραμένει ότι εξήντα χρόνια μετά την κήρωσή-της η αποστρατικοποίηση δεν έχει σοβαρά νομικά σματα, άρα και σοβαρούς υποστηρικτές. Πράγμα που κε-ίζει ακόμα πιο πολύ την περιέργειά-μας για τους πραγματι-ς λόγους που ώθησαν το ΝΑΤΟ να ακολουθήσει μια τόσο μάντινη στάση στο νομικό θέμα της αποστρατικοποίησης Λήμνου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Η Καθημερινή» της 15ης Μαΐου 1981, σελ. 1.
- 3λ., μεταξύ άλλων, Λάσκαρι, Σ.Θ., *Διπλωματική Ιστορία της Ελλάδος*, 914 (Αθήναι: Δημ. Τζάκας, 1947), σελ. 220 επ.
- μελέτη της Μανωλοπούλου-Βαρβιτσιώτη, Κ., «Το Καθεστώς Αποστρα-τικής στα Ελληνικά Νησιά του Βορείου Αιγαίου», στο Ροζάκη, Χρ., Α-Φεργάδη, Α., Μανωλοπούλου-Βαρβιτσιώτη, Κ., Ιωάννου, Ε., *Η Απο-κοποίηση των Ελληνοτουρκικών Συνόρων* (Αθήνα: Πάντειος ΑΣΠΕ, στο εξής: *Η Αποστρατικοποίηση*).
- Συνθήκη που αφορά στο Καθεστώς των Στενών (υπογραφή 24/7/23).
- πιοσότερα στοιχεία Μανωλοπούλου-Βαρβιτσιώτη, Κ. στο *Η Αποστρατικο-ποίηση*.
- α μια επιστημονικά τεκμηριωμένη συζήτηση του θέματος βλ. Μανω-ου-Βαρβιτσιώτη, Κ., στο *Η Αποστρατικοποίηση*.
- το Βασίλειο, σελ. 92 επ. όπου και αναφορές στον Τύπο της εποχής.
- Πρακτικά Συνδιασκέψεως του Montreux, 1936, σελ. 22.

P. PYLARINOS

STAMPS and COINS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σας περιμένουμε στο νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από τό Χρηματιστήριο) όπου θά λειτουργεί καί μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών γιά κάθε είδους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως:

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ.ά.

Επίσης ή αίθουσα προσφέρεται σέ κάθε ενδιαφερόμενο γιά εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● ΥΠΟΓΡΑΜΙΖΕΤΑΙ

ότι ή αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, μέ κλιματισμό καί ότι κατασκευάστηκε είδικά γιά τούς αναφερόμενους λόγους.

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

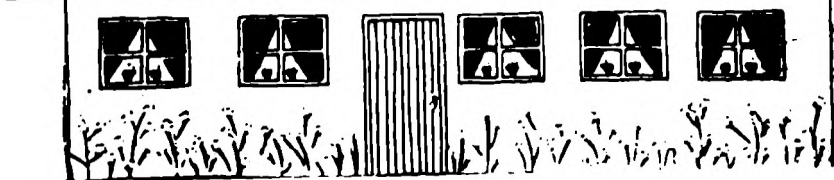
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

νηπιαγωγείο

το αστεράκι

- Κοντά στό σπίτι σας καί δίπλα στό Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στό τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία καί επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι καί μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας καί αγάπης γιά τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε καί νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμίου

Βαλαμάνος 4 καί Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

45 χρόνια, η Αριστερά περίμενε αυτή τη νίκη...

του Νίκου Αμανίτη

ΑΥΤΗ τη νίκη, που άλλοι την περίμεναν εδώ κι 7 χρόνια, άλλοι 23 χρόνια κι άλλοι 45 χρόνια, πριν πέντε μήνες δεν την περίμενε κανείς. Εκτός ίσως από τον Φρανσουά Μιτεράν, επί 23 χρόνια αντιπολιτευόμενο, δυο φορές ηττημένο και μέχρι πρόσφατα αμφισβητούμενο μέσα στο ίδιο-του το κόμμα. Από μια άποψη, αυτή είναι προσωπική-του νίκη.

ΑΝ ΟΙ μνήμες γυρνάνε 45 χρόνια πίσω, στο 1936, είναι γιατί η νίκη ανήκει στην Αριστερά ολόκληρη. Έτσι τουλάχιστον το αισθάνθηκαν οι χιλιάδες λαού, που γέμισαν τους δρόμους και τις πλατείες των πόλεων της Γαλλίας, τη νύχτα της 10ης Μαΐου.

ΑΛΛΑ, ο μεγάλος νικητής είναι η Δημοκρατία. Γιατί, έστω και καθυστερημένα, η πολιτική παράταξη που κυβέρνησε τη Γαλλία επί 23 χρόνια περνάει στην αντιπολίτευση και μια άλλη πολιτική οικογένεια, που αντιπροσώπευε το 50% των Γάλλων, καταλαμβάνει την εξουσία. Αν αυτό δεν ήταν δυνατό, θα αποδεικνυόταν το αντίθετο των διακηρύξεων των εκπροσώπων της Δεξιάς, που θεωρούν την ήττα-τους απειλή για την 5η Δημοκρατία, θα αποδεικνυόταν η χρεοκοπία ενός συντάγματος, που θα απαγόρευε την εναλλαγή στην εξουσία και θα περιέκλειε ως εκ τούτου πολλούς και διάφορους κινδύνους.

ΣΤΗ νίκη αυτή ενός ανθρώπου, εκατομμυρίων ανθρώπων, της Αριστεράς, της Δημοκρατίας, άρχισαν δειλά να πιστεύουν οι Γάλλοι μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών. Ελάχιστοι όμως ήταν εκείνοι που μπορούσαν να φανταστούν την έκταση, την καθαρότητα της καταδίκης της πολιτικής του εξερχόμενου προέδρου.

Η ΜΕ απρόσμενη διαφορά εκλογής του σοσιαλιστή υποψήφιου μπορεί να αναλυθεί σε δύο μέρη: Το κύμα απόρριψης του Ζισκάρ από τη μια, και από την άλλη τις ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες που δημιουργήθηκαν για τον Μιτεράν τον τελευταίο καιρό και ιδιαίτερα μετά τον πρώτο γύρο.

● **Η ΑΠΟΡΡΙΨΗ** του Ζισκάρ ερμηνεύεται από δύο συμπληρωματικούς παράγοντες: Η πραγματικότητα της αποτυχίας της πολιτικής-του στον οικονομικο-κοινωνικό κυρίως τομέα (ανεργία, απολύσεις, αύξηση των τιμών) συνοδευόμενη από την αύξηση της αστυνομοκρατίας, του κοινωνικού ελέγχου, της συγκέντρωσης των εξουσιών, την υποτίμηση του κοινοβουλίου, προσπάθεια με δυο λόγια καταναγκαστικής συγκράτησης της λαϊκής δυσανεμίας, είναι η βάση του φαινομένου. Ο δεύτερος παράγοντας συνίσταται από την αντίσταση αυτής της πραγματικότητας στον ιδεολογικό λόγο του Ζισκάρ, ιδιαίτερα κατά την προεκλογική εκστρατεία και κυρίως μεταξύ των δύο γύρων (και μπορούμε εδώ να συζητήσουμε για τα όρια αποτελεσματικότητας της ιδεολογικής πρότασης). Αντίθετα από το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (μετάθεση των προβλημάτων — λήθη της πραγματικότητας), ο ιδεολογικός λόγος του εξερχόμενου προ-

έδρου έβγαλε στο φως και πολλαπλασίασε τις αντιφάσεις του «Ζισκαρδισμού» και της εικόνας-του. Ο τα πάντα υποσχόμενος στους πάντες υποψήφιος ερχόταν σε αντίθεση με τον μέχρι τώρα αγέρωχο πρόεδρο και υπενθύμιζε 7 χρόνων παλιές προεκλογικές υποσχέσεις, που το μέλλον είχε διαψεύσει.

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ του Μιτεράν η βασισμένη στις ψήφους των κομμουνιστών που θα στήριζαν την εκλογή-του και η ριζική αυτή άρνηση — ουσιαστικά — του δικαιώματος της ψήφου σε ένα σημαντικό μέρος του Γαλλικού λαού συγκρούσαν με την εικόνα του ήρεμου συσπειρωτή, υπεράνω κομμάτων διαιτητή της πολιτικής ζωής που επί μία 7ετία επεδίωξε να αποκτήσει. Η κινδυνολογία και η ταύτιση του ατόμου-του με τη Γαλλία έσβηνε το δημοκρατικό όνομα που την ίδια στιγμή επικαλούνταν. Το συναισθηματικό ύφος, που προεκλογικά είχε καλλιεργήσει, ερχόταν σε αντίθεση με το εξοργιστικά πολλές φορές υπεροπτικό, «αυτοκρατορικό» στυλ της προεδρίας-του. Γιατί ο προεκλογικός λόγος του Ζισκάρ ήταν λόγος σινερομάντζου με βασικό στόχο το συναισθηματισμό και καταφανή την υποτίμηση της νοημοσύνης των Γάλλων.

ΚΑΙ ΔΕΝ ήταν λίγες οι φορές που ο λόγος του προέδρου - υποψήφιου, αφού

Σκίτσο του Wolinski από το Charlie-Hebdo.

εξαντλούσε τις συνταγές του είδους, έκανε βουτιές στα βάθη του ψυχροπολεμικού παρελθόντος για να αγγίξει το βυθό της αφέλειας, όταν η Πολωνία εμφανιζόταν στο δρόμο της Μιτερανικής Γαλλίας ή όταν τα χιλιοπαλωμένα σκιάχτρα του κομμουνισμού και του κολεκτιβισμού σείονταν για να γλυτώσουν το έθνος από ανθρώπους σαν τον Σευσόν, ευρωπαϊκό επίτροπο, τον Ντελόρ, πρώην σύμβουλο του Σαμπάν-Ντελμάς ή τον Ζομπέρ, υπουργό Εξωτερικών του Πομπιντού, συνεργάτες ή υποστηρικτές του Μιτεράν. Το παρόν όμως είναι τόσο φοβερό που ο φόβος του μέλλοντος έχει μικρό βάρος. Ο Ζισκάρ θεώρησε τους Γάλλους ανήλικους, ανάπηρους και περιορισμένης νοημοσύνης. Η έκταση της ήττας-του οφείλεται ως ένα βαθμό και σε αυτό.

Ο Α' ΓΥΡΟΣ δημιούργησε πολύ καλές συνθήκες για μια νίκη του Μιτεράν: το κύρος που έπαιρνε από το άνευ προηγουμένου ποσοστό ψήφων που έλαβε (και που οφειλόταν κυρίως στις φήμες για θεαματική άνοδο του Σιράκ και κίνδυνο αποκλεισμού της Αριστεράς από τον πρώτο γύρο, φήμες που ώθησαν τους περισσότερους Αριστερούς να ψηφίσουν ωφέλιμα — δείγμα της τεράστιας επιθυμίας αλλαγής) η θεαματική πτώση του ΚΚΓ που, εκτός του ότι απάλλαξε πολλούς κεντρώους ψηφοφόρους από την κομμουνιστοφοβία-τους, υποχρέωσε το ΚΚ να υποστηρίξει ανοιχτά και καθαρά τον υποψήφιο της Αριστεράς, επιτρέποντας έτσι την πραγματοποίηση μιας εκ των πραγμάτων ενότητας γύρω από τον Μιτεράν η επιβεβαίωση τέλος της διάσπασης της Δεξιάς, που μεταφραζόταν στην καθόλου θερμή υποστήριξη των Σιρακικών στον εξερχόμενο πρόεδρο, τη διαρροή γκωλικών προς τον Μιτεράν και το κάλεσμα σε αποχή του κροδεξιού Λε Πεν και της Μ.Φ. Γκαράν. Όλα αυτά έφεραν τον σοσιαλιστή υπο-

ήφιο όσο ποτέ κοντά στην προεδρία. ΤΗΝ ΕΥΝΟΙΚΗ γι' αυτόν κατάσταση Μιτεράν κατάφερε να την διατηρήσει να την εκμεταλλευτεί ανάμεσα στους δύο γύρους επιβάλλοντας (με ελάττωτες μετακινήσεις και προεκλογικές ιλίες — σε αντίθεση με τον Ζισκάρ) την εικόνα του αποφασισμένου, υπεύθυνου, σοβαρού και συσπειρωτή προέδρου, όντα που το εκλογικό σλόγκαν θαυμάσια συνόψιζε: «Μιτεράν: Η ήρεμη δύναμις».

Η ΕΚΛΟΓΗ του Μιτεράν είναι το αποτέλεσμα μιας γενικής ανόδου της Αριστεράς σε σχέση, τόσο με το γύρο των προεδρικών εκλογών του 1965 όσο και με τις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές. Ένα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό αυτής της ανόδου είναι η γεωγραφική ομοιομορφία-της, που δίνει στον Μιτεράν 65 γεωγραφικά διαμερίσματα επί 96. Ο Σοσιαλιστής ηγέτης, σε σύγκριση με το 1974, κερδίζει ψήφους σχεδόν σε όλα τα διαμερίσματα, ενώ ο Ζισκάρ μόνο σε 5 (όπου η άνοδος-του είναι πολύ μικρότερη από 1%).

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ κέρδη του Μιτεράν σημειώνονται ωστόσο σε περιφέρειες που ακόμα μειοψηφεί, τις παραδοσιακές περιοχές της δεξιάς, συντηρητικές και καθολικές και μέσα σ' αυτές περισσότερο αγροτικές περιοχές. Ένα φαινόμενο της Γαλλικής γεωγραφίας, η ύπαρξη γεωγραφικά κατανομημένων ισχυρών προνομιωχών της αριστεράς (νότια, νοτιοανατολική και βόρεια Γαλλία) και της δεξιάς (Αλσατία, Δυτική Γαλλία) που επιβεβαιώνει στο 1913 το κλασικό έργο του André Siegfried («υπάρχουν ποικίλα κλίματα όπως υπάρχουν φυσικά τοπία») φαίνεται να αλλοιώνεται για πρώτη φορά σε τέτοιο βαθμό, απ' τα αποτελέσματα της εκλογής. Ο αγροτικός κόσμος μετακινείται πάλι, ο εκλογικός χάρτης γίνεται ομοιόμορφος, η παραδοσιακή ψήφου αμείβει να υπάρχει, οι μεταστροφές του εκλογικού σώματος γίνονται πιο εύκολες.

ΑΛΛΟ χαρακτηριστικό των εκλογών της 10ης Μαΐου είναι ότι ο Μιτεράν κεντρώνει σε όλα τα διαμερίσματα περισσότερες ψήφους από το σύνολο των ψήφων της Αριστεράς στον πρώτο γύρο, στις 26 Απριλίου. Η αναλυτική εξέταση των αποτελεσμάτων επιβεβαιώνει ότι ο σοσιαλιστής ηγέτης σημειώνει τη μεγαλύτερη πρόοδο στα διαμερίσματα που ψηφίζουν Σιράκ, πράγμα που βεβαιώνει την υπόθεση ότι ανάμεσα στους εκλογείς του Μιτεράν βρίσκονται και αρκετοί οπαδοί του Δημάρ-Παρισιού. Το νέο πρόεδρο, τέλει πώς ψήφισε περίπου το 50% των εκλογικών.

ΤΟ ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ λαϊκό ξέσπασμα που υποδέχθηκε την ανακοίνωση της νίκης του Μιτεράν (και με τι δραματικό τρόπο: η τεχνολογική πρόοδος μας έκανε να δούμε τη Γαλλία να αλλάζει πρόσωπο μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου, στις 8 ακριβώς το βράδυ, ταυτόχρονα με το κλείσιμο της τελευταίας κάλπης), ερμηνεύεται από την τεράστια επιθυμία του λαού για αλλαγή, τη λαχτάρα-του να απαλλαγεί από τον Ζισκάρ· ερμηνεύεται από το ότι το 50% των Γάλλων περίμενε τη στιγμή αυτή το λιγότερο επί 23 χρόνια· ερμηνεύεται, από το ότι η πλειοψηφία έπαψε να είναι η «σιωπηλή»· ερμηνεύεται, τέλος, από το ότι η Αριστερά (και όχι μόνο η Γαλλική) δεν έχει να γιορτάσει παρά ηρωικούς νεκρούς και μεγαλόπρεπες ήττες.

ΕΤΣΙ οι νίκες, ακόμα και οι πιο μικρές, γιορτάζονται με ιδιαίτερο ενθουσιασμό και, με ένα καταπληκτικό άλμα στο Λαϊκό Μέτωπο νέοι και γέροι βρέθηκαν στην Βασίλη (ξεχωριστό σύμβολο της αριστερής μυθολογίας) τραγουδώντας «Le temps des cerises» χορεύοντας, πανηγυρίζοντας με τρόπο που θυμίζει σε πολλούς Απελευθέρωση ή 14η Ιουλίου. Και είναι αλήθεια ότι οι συγκεντρώσεις που έγιναν σε όλη τη Γαλλία και που είχαν έντονα λαϊκό (bals populaires-λαϊκοί χοροί, φαΐ δωρεάν) αλλά και νεανικό (μουσική ρέγκε, ροκ εντ ρολ — για τους νέους του '68;) χρώμα που έδιναν την εντύπωση της πραγματικής αλλαγής, της μεγάλης, νεανικής αριστερής αισιοδοξίας, είναι αλήθεια ότι ήταν γιορτές όλης της Αριστεράς. Αν κάτι άλλαξε η νίκη, αυτό είναι σίγουρα η ένταση του ενωτικού ανέμου που φύσηξε, σε όλο τον αριστερό χώρο.

ΓΙΑ ΤΟΝ πρώτο γύρο πολλοί κομμουνιστές μπορούν να πουν πως η συντριβή ξεπέρασε τις προσδοκίες-τους. Η απώλεια των ψήφων του ΚΚ (που θα πρέπει να θεωρείται προσωρινή) αν και αποδόθηκε στην ψυχολογία της χαμένης ψήφου (πιστεύουμε πως έτσι κι αλλιώς το ΚΚ θα έχανε αυτές τις ψήφους — ο φόβος του Σιράκ, τις διοχέτευσε απλά στον Μιτεράν) πάρθηκε ωστόσο υπόψη από την ηγεσία του κόμματος. Έτσι η πολιτική-του έγινε και πάλι ενωτική και αυτή η τάση ενισχύθηκε με τη νίκη του Μιτεράν, την οποία δέχθηκε με φανερό ενθουσιασμό. Μια παρατήρηση μόνο: για άλλη μια φορά ένα εκλογικό αποτέλεσμα αλλάζει ξαφνικά και ριζικά την πολιτική του ΚΚΓ. Αρχίζει, άραγε, νέα περίοδος «ενότητας χωρίς αγώνα»;

ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ λοιπόν για την Αριστερά είναι μάλλον καλές. Πέρα όμως από την ευφορία των πρώτων ημερών δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στην πλειοψηφία του Μιτεράν υπάρχουν κεντώι,

κεντροδεξιοί καθώς και δεξιοί· ότι η ιδέα μιας μεγάλης πλειοψηφίας μη κομμουνιστικής αριστεράς, κέντρου και κεντροδεξιάς θέλγει αρκετούς από τους συμβούλους του νέου προέδρου· ότι το πρόγραμμα εξωτερικής πολιτικής του Μιτεράν χαρακτηρίζεται από την Washington Post σαν πλησιέστερο στην εξωτερική πολιτική του Ρήγκαν απ' ότι η πολιτική του Ζισκάρ· ότι ο σχηματισμός της νέας κυβέρνησης θα δώσει μερικές ενδείξεις για τα σχέδια του προέδρου· ότι τέλος τον Ιούνιο θα γίνουν βουλευτικές εκλογές που μπορούν να μεγαλώσουν αλλά και να μειώσουν σημαντικά την προχθεσινή νίκη της Αριστεράς.

Η ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ λοιπόν περίοδος συνεχίζεται και μάλιστα δυναμώνει. Ο Μιτεράν θα ορίσει, σύμφωνα με το Σύνταγμα, κυβέρνηση που όμως θα μειοψηφεί στη Βουλή. Συνεπώς, αν και θα μπορέσει να λάβει αμέσως ορισμένα μέτρα με νομοθετικά διατάγματα, όλα τα σημαντικά σημεία του προγράμματός-του, που απαιτούν θέσπιση νόμου (εθνικοποιήσεις, φορολογική μεταρρύθμιση κ.ά) δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν με τη σημερινή δεξιά κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Γι' αυτό ο νέος πρόεδρος θα διαλύσει το συντομότερο δυνατό τη Βουλή. Οι νέες βουλευτικές εκλογές θα διεξαχθούν στις 14 και 21 Ιουνίου.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ θα ξεκαθαρίσει αν η Αριστερά, φερόμενη από το κύμα των προεδρικών εκλογών, κερδίζει την πλειοψηφία και στο κοινοβούλιο. Η εκλογική ιστορία δείχνει ότι όταν δύο εκλογικές αναμετρήσεις διεξάγονται πολύ κοντά η μία στην άλλη, οι εκλογείς έχουν την τάση να υπερψηφίζουν τον πρόσφατο νικητή. Η κατάσταση όμως είναι πολύπλοκη, γιατί ο χωρισμός των εκλογικών περιφερειών εξυπηρετεί τη δεξιά και γιατί με το μονοεδρικό πλειοψηφικό σύστημα η υπεροχή σε ψήφους δεν συμπίπτει αναγκαστικά με την υπεροχή σε έδρες. Το ότι η άνοδος του Μιτεράν είναι ομοιόμορφη σε όλα σχεδόν τα διαμερίσματα, μπορεί να θεωρηθεί σαν ευνοϊκός παράγοντας για το Σοσιαλιστικό Κόμμα, που είναι άλλωστε το κόμμα που έχει την καλύτερη εικόνα στην κοινή γνώμη και, εδώ και μερικές μέρες, το κόμμα του προέδρου. Επί πλέον, αν η νίκη ευνοεί την ενότητα, η ήττα φέρνει τη διχόνοια και εδώ και αρκετά χρόνια οι Γάλλοι εκλογείς δείχνουν καταφανή προτίμηση στην περισσότερο ενωμένη (ή λιγότερο διασπασμένη) παράταξη.

ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ όμως που η Δεξιά διατηρήσει την κοινοβουλευτική

Η ιστορική σημασία της εκλογικής νίκης του Φρ. Μιτεράν

του Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου

ΑΝ ΓΙΑ ΤΗ μελλοντική πορεία του σοσιαλισμού το σημαντικότερο γεγονός πέρσι ήταν η εξέγερση των εργαζομένων στην Πολωνία, φέτος είναι αναμφισβήτητα η εκλογή του Φ. Μιτεράν ως Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας. Παρ' όλο που όταν γράφονται οι γραμμές αυτές, δεν ξέρουμε ακόμα τη σύνθεση της πρώτης σοσιαλιστικής κυβέρνησης, μέσα στα θεσμικά πλαίσια της 5ης Γαλλικής Δημοκρατίας, και παρ' όλο που πρέπει να περιμένουμε τις βουλευτικές εκλογές της 14 και 21 Ιουνίου, για να δούμε αν ο γαλλικός λαός θα δώσει στον Μιτεράν και στο Σοσιαλιστικό Κόμμα την κοινοβουλευτική πλειοψηφία που χρειάζεται για την εφαρμογή του προγράμματός-του, μπορούμε από τώρα να πούμε ότι ξεκινάει μια δυναμική για κάτι πρωτόγνωρο στην Ευρώπη.

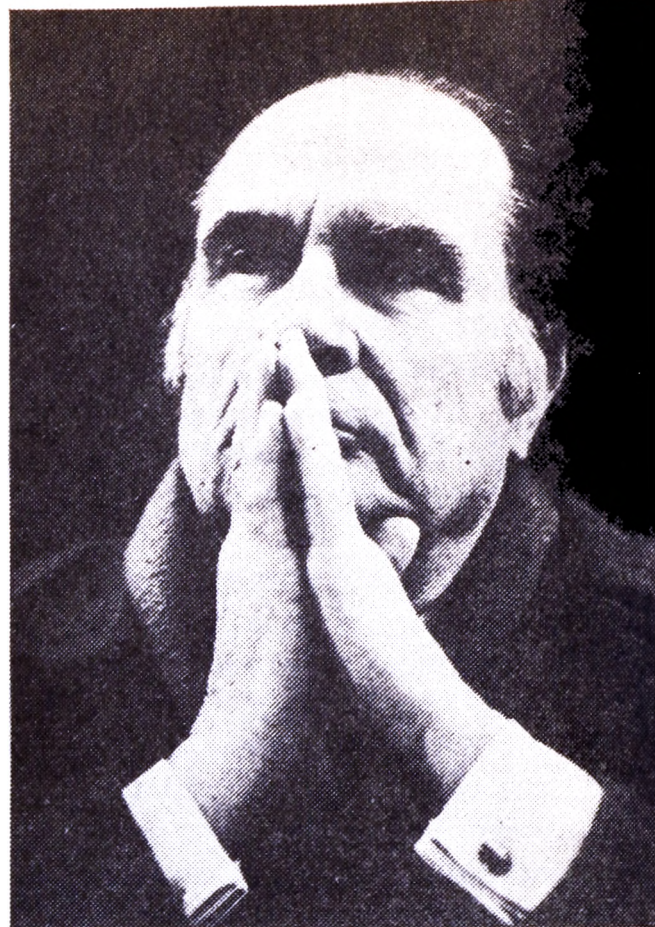
ΠΕΡΑ από την κρίση του σταλινικού κομμουνισμού και της σοσιαλδημοκρατίας, πέρα από την κρίση των νεο-φιλελεύθερων καπιταλιστικών κοινωνιών, ξεκινά κατ' ουσία μια πορεία προς έναν αυτοδιαχειριστικό σοσιαλισμό με σεβασμό και εμπάθυνση όλων των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών της αστικής δημοκρατίας, τη δυνατότητα των εργαζομένων να έχουν λόγο για τη διανομή του πλούτου που παράχτηκε χάρη σ' αυτούς, τη δυνατότητα να μην υπομένουν σιωπηλοί τις απάνθρωπες συνθήκες εργασίας ή την ανεργία. Βέβαια, τίποτα δεν θα είναι εύκολο για τις σοσιαλιστικές δυνάμεις της Γαλλίας, αν δεν θέλουν να γίνουν απλώς καλύτεροι διαχειριστές του καπιταλισμού ή αν δεν θέλουν μπροστά στην κρίση να καταφύγουν στη σωβινιστική δημαγωγία, όπως έκανε πριν από λίγο καιρό το ΚΚΓ, από αφορμή τους μετανάστες. Ας μην ξεχνάμε π.χ. ότι η Γαλλία είναι ο τρίτος εξαγωγέας όπλων, σε παγκόσμιο επίπεδο, μετά τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ, προς όφελος βέβαια των Γάλλων εργαζομένων· πώς όμως μπορεί να συμβιβαστεί αυτό, μ' ένα πραγματικό σοσιαλιστικό καθεστώς και πώς μπορεί να διατηρήσει το βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων, χωρίς να συμμετέχει στην εκμετάλλευση των μαζών του Τρίτου Κόσμου;

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ του Μιτεράν είναι ξεκάθαρο και αφορά σε σημαντικές διαρθρωτικές μεταβολές προς όφελος των εργαζομένων και δεν θα μπορέσει να εφαρμοστεί παρά με τη συσπείρωση γύρω-του, εκτός από το σοσιαλιστικό κόμμα, όλων των δυνάμεων του σοσιαλιστικού και αριστερού χώρου που, με την ιδιαίτερη ευαισθησία-της η καθεμιά-τους έκαναν δυνατή την εκλογική-του νίκη: των αριστερών ριζοσπαστών, των οπαδών του αριστεριστικού «Ενιαίου Σοσιαλιστικού Κόμματος», των αριστερών γκωλιστών, των τροτσκιστών, του μεγαλύτερου μέρους των οικολόγων, ενός σημαντικού μέρους του γυναικείου κινήματος, των νέων, και βέβαια, των κομμουνιστών — αυτών που δεν υπά-

κουσαν στην ηγεσία του κόμματός-τους και ψήφισαν Μιτεράν από τον 1ο ήδη γύρο (το 25% των κομμουνιστών ψηφοφόρων, των προηγούμενων εκλογών) και αυτών που τον ψήφισαν στον 2ο γύρο, παρ' όλο που ο Μιτεράν δεν ήρθε σε καμιά συνεννόηση με την ηγεσία του ΚΚΓ και δεν υποσχέθηκε κομμουνιστές υπουργούς στην κυβέρνηση παρ' όλο που ήταν κάτι που επίμονα ζητούσε η ηγεσία του ΚΚΓ, ζητώντας έτσι να τον εκβιάσει.

ΩΣ ΕΝΑ σημαντικό σημείο, η νίκη του Μιτεράν έγινε δυνατή χάρη στο έξοχο ποσοστό-του στον 1ο γύρο, που μπόρεσε να πραγματοποιηθεί με τη σημαντική ήττα του Μαρσαί, αρχιτέκτονα της διάσπασης με τους σοσιαλιστές το 1978, επειδή η ενωτική δυναμική ωφέλουμε το Σοσιαλιστικό Κόμμα και την πτώση του ποσοστού-του σε 15,42% του συνόλου των ψήφων. Ας σημειωθεί, ότι μόνο το 1936 το ΚΚΓ είχε πάρει 15,2%, αλλά με 8,4% στις προηγούμενες εκλογές του 1932, ενώ τα ποσοστά στις εκλογές της 5ης Δημοκρατίας ήταν τα εξής: 1967: 22,5%, 1968: 20%, 1973: 21,4%, 1978: 20,55%, 1979: 20,52% (εκλογές για το Ευρωκοινοβούλιο). Η γενική μείωση του ΚΚΓ ήταν το 1981 25,48%, ενώ στο Παρίσι η μείωσή-του ήταν 41,19%: από 15,61% το 1978, συγκέντρωσε 9,18% του συνόλου των ψήφων το 1981.

ΤΟ ΚΚΓ προσπάθησε σ' όλη την προεκλογική περίοδο να πείσει τους εκλογείς-του ότι μόνον η δική-του ισχυροποίηση ήταν προϋπόθεση για τη νίκη των σοσιαλιστικών δυνάμεων και την αλλαγή, δημιουργώντας κάθε είδους υποψία γύρω από το Σοσιαλιστικό Κόμμα και καλλιεργώντας μια κινδυνολογία αντίθετη στο περιεχόμενο αλλά παρόμοια στη μέθοδο μ' αυτήν που καλλιεργούσε η δεξιά. Ήδη από τις 23 Μαρτίου 1981 ο Ζωρζ Μαρσαί έλεγε ότι «μου δημιουργεί προβλήματα το να ψηφίσω τον Μιτεράν στον 2ο γύρο», εκτός κι αν ο Μιτεράν αναλάμβανε την υποχρέωση να διαπραγματευτεί ανάμεσα στους δύο γύρους με το ΚΚΓ ή αν έδινε

την υπόσχεση για κομμουνιστές υπουργούς στην κυβέρνηση. Αν δεν τα δεχόταν αυτά ο Μιτεράν, τότε ο Μαρσαί απειλούσε μ' ένα τεράστιο κύμα απεργιών την επομένη της εκλογής του Μιτεράν, όπως έγινε το Μάιο και Ιούνιο 1936 μετά την εκλογική νίκη του Λαϊκού Μετώπου. Τελικά, ο Μιτεράν δεν υπόκυψε στους εκβιασμούς του Μαρσαί και η σημαντική μείωση του ποσοστού των ψήφων του ΚΚΓ, όχι μόνο βοήθησε τον Μιτεράν στη νίκη-του (που επωφελήθηκε έτσι και από τη διάσπαση σοσιαλιστών και κομμουνιστών και από το ενωτικό πνεύμα, στο οποίο έμεινε πιστός, και που τον βοήθησε στο 2ο γύρο), αλλά αφαίρεσε από το ΚΚΓ τη δυνατότητα να επιβάλει τους όρους-του, και ν' αποφασίσει την άνευ όρων υποστήριξη του Μιτεράν στο 2ο γύρο. Οι κομμουνιστές ψηφοφόροι που δεν ψήφισαν τον Μαρσαί στον 1ο γύρο (1 στους 4) κι αποδοκίμασαν την ηγεσία-τους, είναι τελικά αυτοί που συνέτειναν στο να μη μπορεί πια το ΚΚΓ να σαμποτάρει τη νίκη της Αριστεράς, όπως έγινε το 1978. Ακόμα και στο 2ο γύρο οι κομμουνιστές ψηφοφόροι ψήφισαν μαζικά τον Μιτεράν παρ' όλο που η ηγεσία του ΚΚΓ κάθε άλλο παρά ρίχτηκε ανάμεσα στους δύο γύρους σε μια εντατική κινητοποίηση υπέρ του Μιτεράν.

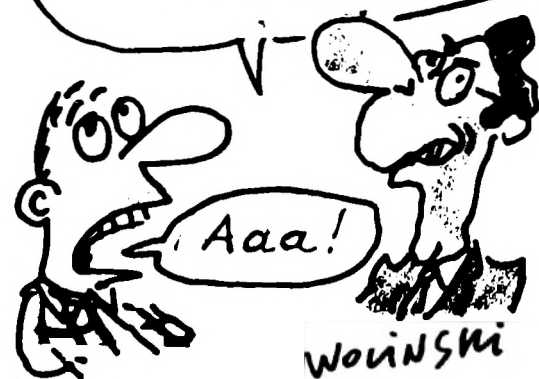
ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ότι το Σοσιαλιστικό Κόμμα συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό ψήφων της ιστορίας-του, ότι ισχυροποιήθηκε ακόμα πιο πολύ κι ότι αναδείχτηκε το μεγαλύτερο κόμμα της 5ης Δημοκρατίας, αφήνει ελάχιστα περιθώρια ελιγμών στο ΚΚΓ, ακόμα κι αν το εκλογικό σύστημα κάνει απαραίτητη τη συνεργασία σοσιαλιστών - κομμουνιστών, που θα ευνοεί όμως το κυρίαρχο κόμμα, δηλαδή το σοσιαλιστικό¹.

ΟΤΑΝ το 1973 υπογράφηκε το «Κοινό Πρόγραμμα Διακυβέρνησης», το Σοσιαλιστικό Κόμμα κάθε άλλο παρά ήταν ξεκάθαρα η κυρίαρχη δύναμη της αριστεράς. Είχε μόλις ανασυγκροτηθεί το 1971 στο Συνέδριο του Επινάι, με τον Μιτεράν ως γενικό γραμματέα, αφού είχε φτάσει στις

15% ΓΙΑ ΤΟ ΚΚ
ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΑ
ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟ...

ΓΙΑ ΝΑ ΜΠΟΡΕΣΕΙ
ΝΑ ΘΡΙΑΜΒΕΥΣΕΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΣΕΙ ΤΟ ΚΚ ΚΑΤΩ
ΑΠΟ 15%

ΜΑ ΦΥΣΙΚΑ,
ΓΙΑ ΤΗ ΛΥΣΗ
ΡΟΚΑΡ-ΣΙΡΑΚ...

Σκίτσο του Wolinski
από το Charlie-Hebdo.

εκλογές του 1969 στο 5% του συνόλου των ψήφων, όντας πια ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τοπικών κομματάρχων και φέρνοντας το στίγμα της στάσης-του στον Πόλεμο της Αλγερίας. Έξω από το Σοσιαλιστικό Κόμμα (S.F.I.O), στα έντυπα, στις πολιτικές λέσχες, στα σεμινάρια, στις συναντήσεις και τις συζητήσεις ανάμεσα στα διάφορα ρεύματα της αριστεράς, ετοιμαζόταν σιγά - σιγά η ανανέωση του Σοσιαλιστικού Κόμματος, χωρίς την αντι-μαρξιστική προκατάληψη που χαρακτηρίζει τις βόρειο-ευρωπαϊκές σοσιαλδημοκρατίες, αλλά και χωρίς το νεοσταλινικό δογματισμό που χαρακτηρίζει ακόμα πολλά ΚΚ.

ΜΕΤΑ το Συνέδριο του Επιναι, το Σοσιαλιστικό Κόμμα, με τον Μιτεράν ως πρώτο γραμματέα, άρχισε την άνοδο, την ισχυροποίησή-του, τον ιδεολογικό-του εμπλουτισμό, την προσέλκυση χιλιάδων νέων στελεχών, επιστημόνων και διανοουμένων, επιτρέποντας τις οργανωμένες τάσεις και την ελεύθερη έκφραση, αλλά χρησιμοποιώντας τις δημοκρατικές διαδικασίες για την διατήρηση της ενότητας του κόμματος. Η ισχυροποίηση αυτή και η ανάπτυξη του Σοσιαλιστικού Κόμματος το έκαναν την κυρίαρχη δύναμη στο χώρο της Αριστεράς. Αυτό ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο μετά το 1974, όταν ο Μιτεράν για λίγο έχασε τη μάχη για την Προεδρία, ως μοναδικός υποψήφιος της Αριστεράς.

ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ του 1977, λίγους μήνες πριν από τις βουλευτικές εκλογές του 1978, όταν γίνονταν οι συζητήσεις για την επικαιροποίηση του «Κοινού Προγράμματος» το ΚΚΓ διαχώρισε την τύχη-του και την πορεία-του από τους συνεταίρους-του του «Κοινού Προγράμματος», δηλαδή τους σοσιαλιστές και τους αριστερούς ριζοσπάστες. Η γραμμή αυτή ανάτρεπε τη γραμμή του 22ου Συνεδρίου, προκάλεσε τη διαμαρτυρία, την αποχώρηση ή τη διαγραφή εκατοντάδων διανοουμένων του Κόμματος, μ' επικεφαλής τον Αλτουσέρ, που έγραψε τα περίφημα άρθρα στη «Mondie» για το «Τί πρέπει ν' αλλάξει στο ΚΚΓ», που εκδόθηκαν σε βιβλίο (μεταφράστηκε και ελληνικά). Παράλληλα με αυτή την εσωτερική κρίση στο ΚΚΓ, συνεχίστηκε η πολεμική-του με το Σοσιαλιστικό Κόμμα, υιοθέτησε μια σωβινιστική στάση απέναντι στους ξένους εργάτες, οργανώνοντας ακόμα και προβοκάτσιες σε βάρος τους στο θέμα των ναρκωτικών, επικρο-

τώντας τη σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν, ξαναβρίσκοντας θετικά τα επιτεύγματα της ΕΣΣΔ, εναντιωνόμενο στην είσοδο της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην ΕΟΚ, απομακρυνόμενο όλο και περισσότερο από τον ευρωκομμουνισμό. Η κατάληξη της κρίσης αυτής του ΚΚΓ ήταν η ήττα-του στις 26 Απριλίου 1981, στον 1ο γύρο των προεδρικών εκλογών².

ΠΟΙΑ πολιτική θα διαλέξει το ΚΚΓ; Κατά πόσο μπορεί ν' αλλάξει, να εγκαταλείψει τις ψευτο-μακιαβέλειες παλινωδίες-του, το νεο-σταλινικό του σεχταρισμό; Κατά πόσο μπορεί ν' αποδεχτεί, πως ό,τι και να γίνει, όποια κι αν είναι η πολιτική του Μιτεράν και του Σοσιαλιστικού Κόμματος, η επιτυχία-τους ή η αποτυχία-τους, δεν θα γίνει ποτέ η κυρίαρχη δύναμη της γαλλικής αριστεράς; Γιατί απέναντι στην ταυτόχρονη κρίση του καπιταλισμού, του ολοκληρωτικού (ή «πραγματικού») σοσιαλισμού και της σοσιαλδημοκρατίας, καινούριες δυνάμεις αναδειχνονται στο χώρο της Αριστεράς και του εργατικού κινήματος, που θα προσπαθήσουν να προτείνουν — αν όχι και να εφαρμόσουν — νέες λύσεις στα δύο μεγάλα και καιρία προβλήματα του καιρού-μας: την κρίση του κράτους ευημερίας και της δημοκρατίας στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, και το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα Βορρά και Νότο.

ΑΝ μπορέσει να κάνει κάτι ο Μιτεράν, θα το κάνει με τις νέες αυτές κοινωνικές δυνάμεις, που με την εκλογική-του νίκη μπαίνουν έντονα στο πολιτικό προσκήνιο: τους μη δογματικούς και αντι-ολοκληρωτικούς μαρξιστές, τους οπαδούς της αυτοδιαχείρισης, αυτούς που είναι εναγίον του κρατικού συγκεντρωτισμού και γραφειοκρατισμού, τους οικολόγους, τις γυναίκες και το γυναικείο αντι-εξουσιαστικό κίνημα, τους προοδευτικούς (δηλαδή τους αληθινούς) χριστιανούς, τους νέους, τους οποίους κανένας καστρικός ή μαοϊκός ή βιετναμικός εξωτισμός δεν μπορεί να ικανοποιήσει για την απογοήτευσή από το σοβιετικό ολοκληρωτισμό.

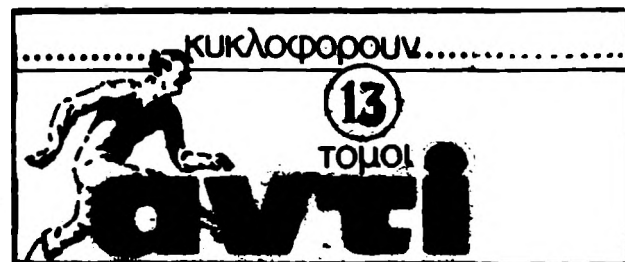
ΟΛΕΣ αυτές οι δυνάμεις δεν ζητάνε απλώς ν' αντικαταστήσουν τους καπιταλιστές από τους γραφειοκράτες του μονοκομματικού κομμουνιστικού κράτους — που γίνεται το άλλοθι για τη διατήρηση στην εξουσία των εκπροσώπων των τεράστιων συμφερόντων των ολιγοπωλιακών κολοσσών και των τραπεζών, το άλλοθι για την καλλιέργεια του φόβου, του σωβινισμού, του αισθήματος της (οικονομικής) ανασφάλειας ακόμα και στην εργατική τά-

ξη, το άλλοθι για τον περιορισμό ή την αποδυνάμωση των δημοκρατικών ελευθεριών, και την επιβολή του «νόμου και της τάξης» του «νεο-φιλελεύθερου» κράτους.

ΜΙΑ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ για νέες προτάσεις, για νέες αναζητήσεις, αντιπροσωπεύει η εκλογική νίκη του Φρ. Μιτεράν, πέρα από τις διαρθρωτικές αλλαγές στη γαλλική οικονομία και κοινωνία — για τις οποίες υπάρχει συγκεκριμένο πρόγραμμα. Για όσους πιστεύουν ότι δεν υπάρχει έτοιμο σοσιαλιστικό μοντέλο, για όσους αποτελεί στόχο μια κατάσταση ανάμεσα στον καπιταλισμό και τον κομμουνισμό, καθώς και κάποια ουσιαστικοποίηση της δημοκρατίας, η νίκη του Μιτεράν αποτελεί μια απάντηση.

1. Βλ. την ενδιαφέρουσα ανάλυση του Κ. Βεργόπουλου «Κέρδη και Ζημιές του Πρώτου Γύρου», στα «Νέα» της 9.5.81.

2. Βλ. την ανάλυση της κρίσης του ΚΚΓ στο άρθρο του Αστ. Στάγκου «Μεταβολές στις Γραμμές του ΓΚΚ μετά τη νίκη Μιτεράν», στην «Ελευθεροτυπία» της 17.5.81.

Συνέχεια από τη σελ. 33

45 χρόνια η Αριστερά περίμενε αυτή τη νίκη

πλειοψηφία, η Γαλλία θα έχει για πρώτη φορά στην ιστορία-της να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της σύγκρουσης δύο πλειοψηφιών, που θα προέρχονται από την καθολική πλειοψηφία. Το Σύνταγμα δίνει βέβαια πολλές εξουσίες στον πρόεδρο, μένει όμως αρκετά σκοτεινό και η λύση θα είναι σίγουρα απόρροια δυναμικής πολιτικής αναμέτρησης ανάμεσα στη δεξιά νομοθετική και την αριστερή εκτελεστική εξουσία.

ΕΚΤΟΣ λοιπόν από την παρουσίαση ενδείξεων θέλησης του Μιτεράν για πραγματική αλλαγή (και πριν απ' αυτήν) θα πρέπει να αναμένεται το αποτέλεσμα των προσεχών εκλογών για την έναρξη των πανηγυρισμών. Ωστόσο, όποιο κι αν είναι αυτό, είναι βέβαιο ότι στη Γαλλία κάτι έχει αλλάξει.

Ο αγώνας δρόμου Σοσιαλιστών-Κομμουνιστών

του Δ. Μάρκου

«Ο ΒΑΣΙΚΟΣ-μας στόχος είναι να ξαναφτιάξουμε ένα μεγάλο σοσιαλιστικό κόμμα στο χώρο που έχει καταλάβει το Κ.Κ., ώστε να αποδείξουμε πως από τα πέντε εκατομμύρια κομμουνιστών ψηφοφόρων, τα τρία εκατομμύρια μπορούν να ψηφίσουν σοσιαλιστές. Αυτός είναι ο λόγος ύπαρξης αυτής της συμφωνίας (του κοινού προγράμματος της αριστεράς)».

ΜΕ ΤΑ παραπάνω λόγια εξήγησε ο Μιτεράν, στο συνέδριο της Σοσιαλιστικής Διεθνούς στη Βιέννη στις 28 Ιουνίου 1972, την υπογραφή του κοινού προγράμματος που είχε πραγματοποιηθεί πριν από λίγες μέρες.

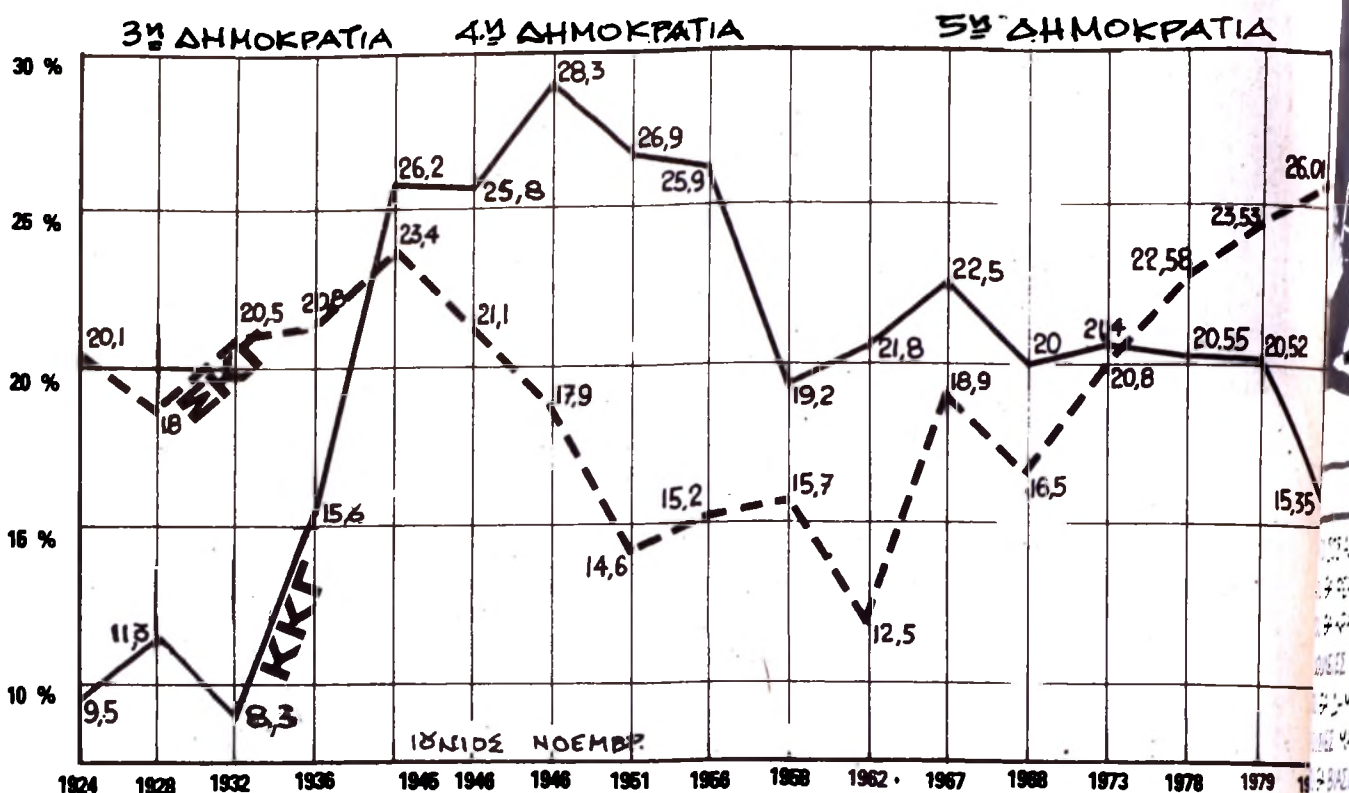
ΓΙΑ ΤΟΥΣ σοσιαλιστές, όπως και για τους κομμουνιστές, η «ενότητα» της αριστεράς, που με τόσες τυμπανοκρουσίες δημιουργήθηκε το 1972, ήταν από την πρώτη στιγμή υποταγμένη στη διαμάχη για την ηγεμονία στο εσωτερικό της αριστεράς. Με την εκλογή του Μιτεράν στην προεδρία και τη συντριπτική ήττα του Μαρσαί στον πρώτο γύρο των εκλογών, η διαμάχη Σοσιαλιστικού και Κομμουνιστικού κόμματος μπαίνει σήμερα σε μια νέα φάση με πρώτο σημαντικό σταθμό τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές.

ΟΤΑΝ το 1971 στο συνέδριο του Επινάι ανασυγκροτήθηκε το Σοσιαλιστικό Κόμμα, ελάχιστοι μπορούσαν να προβλέψουν τη θεαματική πορεία που θα το οδηγούσε, μέσα σε δέκα μόνο χρόνια, στη σημερινή-του θέση: να έχει κατακτήσει την προεδρία και να διεκδικεί επιπλέον την απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Η ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΗ αυτή άνοδος αποτελεί σε μεγάλο βαθμό μια προσωπική νίκη του Φρ. Μιτεράν, ο οποίος επεξεργάστηκε, αλλά και υλοποίησε, ως γραμματέας του κόμματος, τη στρατηγική που ακολούθησε το Σ.Κ. Και αυτό που προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη εντύπωση είναι ότι κύριος εμπνευστής αυτής της ανανέωσης του Σ.Κ. υπήρξε ένας άνθρωπος που προσχώρησε στο σοσιαλιστικό κόμμα μόλις το 1971, προερχόμενος από μια άλλη πολιτική οικογένεια, το φιλελεύθερο και ριζοσπαστικό χώρο. Και ο οποίος δεν είχε αποφύγει την αναπόφευκτη φθορά της ΙVης Δημοκρατίας*.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ του Μιτεράν, που έγινε και στρατηγική του σοσιαλιστικού κόμματος, μπορεί, συνοπτικά και σχηματικά, να

* Ειδικότερα για τη θέση του Μιτεράν στον πόλεμο της Αλγερίας αρκετοί (ιδιαίτερα στην Αλγερία) δεν έχουν ακόμα ξεχάσει τη δήλωσή-του, όταν ήταν υπουργός εσωτερικών στην κυβέρνηση Μαντές Φρανς το 1955: «η μόνη διαπραγμάτευση είναι ο πόλεμος, γιατί η Αλγερία είναι Γαλλία».

Ο αγώνας δρόμου Σοσιαλιστών — Κομμουνιστών από το 1924.

περιγραφεί σαν μια στρατηγική με τρεις φάσεις: δημιουργία ενός εκσυγχρονισμένου και ευέλικτου κομματικού σχηματισμού ικανού σε πρώτη φάση να εξισορροπήσει την επιρροή του ΚΚΓ, στο εσωτερικό της αριστεράς, να το υπερκεράσει σε δεύτερη φάση, ώστε στη συνέχεια να αναγορευτεί σε κόμμα διεκδικητή της πλειοψηφίας.

Πρώτο μέλημα για την υλοποίηση αυτής της στρατηγικής η ανακατάλυση ενός τμήματος του χώρου που κάλυπτε το ΚΚΓ: «να ριζώσει προς τα αριστερά, γιατί μια πορεία προς το κέντρο θα ισοδυναμούσε με εγκατάλειψη (στους κομμουνιστές) αυτού του χώρου». Η συμμαχία εσωκομματικά με το CΕ-RES (αριστερή τάση του Σοσιαλιστικού Κόμματος) και η υπογραφή του κοινού προγράμματος αποτέλεσαν τα δύο σημεία-σταθμούς για το «ρίζωμα προς τα αριστερά».

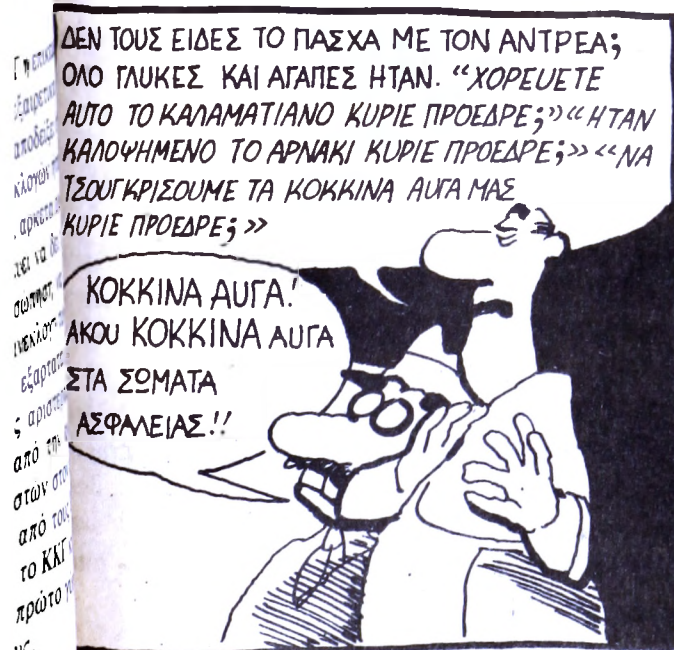
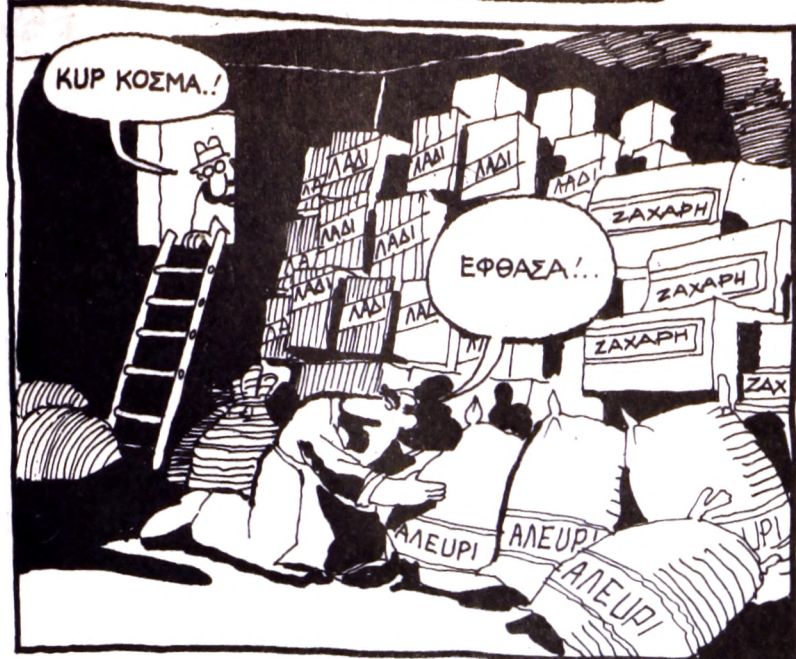
ΤΑ ΠΕΝΤΕ χρόνια ενότητας της αριστεράς που ακολούθησαν, δικαίωσαν απόλυτα την επιλογή του Μιτεράν: στις παραμονές των βουλευτικών εκλογών του 1978 το Σ.Κ. είχε ουσιαστικά αποσπάσει την πρωτοκαθεδρία από το ΚΚΓ.

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ του ΚΚΓ να αντιδράσει σ' αυτήν την εξέλιξη οδήγησε, το Σεπτέμβριο του 1977, στη «διάσπαση» της αριστεράς και στην εκλογική-της ήττα λίγους μήνες αργότερα. Δεν ανέτρεψε, όμως, ουσιαστικά τη στρατηγική του Σ.Κ. που στηριζόταν σε ορισμένα σημαντικά ατούς κοινωνιολογικά (το ραγδαίο αυξανόμενο βάρος των μεσαίων στρωμάτων με σχέση μισθωτής εργασίας), θεσμικά (η διπολικότητα που σχεδόν επιβάλλουν οι θεσμοί της 5ης Δημοκρατίας ευνοεί την μετριοπαθή μερίδα της αριστεράς) και πολιτικά (την αντιενωτική και αμυντική πολιτική του ΚΚΓ, που προσπαθώντας με κάθε θυσία και μέσο να περιχαράκώσει την εκλογική-του βάση προκάλεσε εντονότερες αντιδράσεις σε ευρύτατα τμήματα της αριστεράς).

ΜΕΤΑ την εκλογή του Μιτεράν στην προεδρία της δημοκρατίας, οι επικείμενες βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου αποκτούν καθοριστική σημασία για τη διαμόρφωση του συσχετισμού των δυνάμεων μεταξύ Σ.Κ. και Κ.Κ. Το Σ.Κ. επιδιώκει, με τον αέρα της νίκης, να διατηρήσει τους ψηφοφόρους που απέσπασε από το ΚΚΓ και παράλληλα να σπειρώσει γύρω-του το χώρο της κεντροαριστεράς (αριστεροί ριζοσπάστες, προοδευτικοί, γκωλικοί κλπ.). Ελπίζοντας ότι αν πετύχει στο διπλό αυτό άνοιγμα θα μπορέσει να πλησιάσει το 35% που θα του επιτρέψει να συγκεντρώσει ή να προσεγγίσει σημαντική την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών. Και επομένως, θα του εξασφαλίσει μια (κοινοβουλευτικά τουλάχιστον) άνετη διακυβέρνηση της Γαλλίας.

Η ΠΡΩΤΗ σφυγμομέτρηση που πραγματοποιήθηκε αμέσως μετά την εκλογή του Μιτεράν, και που η αξία-της φυσικά είναι τελείως ενδεικτική, δίνει στο Σ.Κ. μερικές πρώτες συγκεκριμένες ελπίδες προς αυτή την κατεύθυνση (με 36% των προτιμήσεων υπέρ του Σ.Κ.).

ΑΝΤΙΘΕΤΑ για το ΚΚΓ η επικείμενη εκλογική μάχη προμηνύεται εξαιρετικά δύσκολη. Γιατί, όχι μόνο θέλει να αποδείξει ότι οι απώλειες των προεδρικών εκλογών ήταν τελικά συγκυριακές — πράγμα αρκετά αμφίβολο — αλλά και γιατί κινδυνεύει να δει την κοινοβουλευτική του εκπροσώπηση να μειώνεται σημαντικά. Γιατί η επανεκλογή των κομμουνιστών βουλευτών δεν εξαρτάται μόνο από την αναμέτρηση δεξιάς/αριστεράς στο τερο γύρο, αλλά και από την αναμέτρηση κομμουνιστών/σοσιαλιστών στον πρώτο γύρο και τουλάχιστον 35 από τους 86 βουλευτές που διαθέτει σήμερα το ΚΚΓ κινδυνεύει να υποσκελιστούν στον πρώτο γύρο από σοσιαλιστή αντίπαλό-τους.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΒΟΡΕΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑ:

Με σφαίρες ή με ψήφους;

Κατά ένα ανεξήγητο τρόπο ο ΙΡΑ λίγο έδειξε να ενδιαφέρεται για το ότι ο Σαντς, εκτός από απεργός πείνας ήταν και βουλευτής πια και διατήρησε την ίδια συνθηματολογία, τα ίδια αιτήματα και την ίδια τακτική του ανταρτοπόλεμου. Προβάλλοντας την απαίτηση να παρακαθήσει στην συνάντηση Σαντς Ευρωπαϊκής Επιτροπής και εκπρόσωπος του Σιν Φάιν (πολιτική πτέρυγα του ΙΡΑ) ανάγκασε τα μέλη της Επιτροπής να επιστρέψουν άπρακτα στο Στρασβούργο και επέτρεψε στη Θάτσερ να αποφύγει ένα διεθνές κόλαφο. Η κλιμάκωση των συμπλοκών ΙΡΑ — Βρετανικού στρατού και η αμετάκλητη διαταγή του ΙΡΑ ότι ο Σαντς δεν θα διακόψει την απεργία αν η κυβέρνηση δεν ικανοποιήσει τα αιτήματα, μετατόπισε το ζήτημα σε απαρίθμηση της βίας του αντιπάλου, που όμως αποτελεί μάλλον προνομιακό πεδίο για την κυβέρνηση, γιατί μπορεί να αντιπαραθέτει στη βρετανική κοινή γνώμη «τα θύματα των τρομοκρατών του ΙΡΑ». Από την άλλη μεριά, ο θάνατος του Σαντς πλούτισε μεν το Ιρλανδικό μαρτυρολόγιο και θα οδηγήσει σε μια προσωρινή κλιμάκωση της βίας, θα λύσει όμως το ακανθώδες και πιο μακροχρόνιο πολιτικό πρόβλημα που έχει ανακύψει στο Κοινοβούλιο. Και φυσικά δεν πρόκειται να αφήσουν να επαναληφθεί. Αφού καθυστερήσουν την διεξαγωγή της επανεκλογής μέχρι να «καλμάρουν» τα πράγματα, ετοιμάζονται παράλληλα να περάσουν νομοσχέδιο, που θα απαγορεύει στο μέλλον την υποψηφιότητα σε καταδικασμένους. Ο Τύπος αποκάλυψε ήδη αυτές τις προθέσεις της κυβέρνησης, προσθέτοντας μάλιστα ότι υπάρχει και σύμφωνη γνώμη αρκετών μη κυβερνητικών βουλευτών.

Μέσα στις συνθήκες που επικρατούν, ο ΙΡΑ φαίνεται επίσης απίθανο να εκμεταλλευτεί τις τοπικές εκλογές αυτού του μήνα στο Όλστερ, για να προωθήσει δικούς-του υποψήφιους στις Ρεπουμπλικάνικες περιοχές. Το αναλογικό σύστημα θα του επέτρεπε να καταλάβει 15 ως 20 θέσεις, απ' όπου θα μπορούσε να μάχεται διαρκώς για τα αιτήματα τόσο των φυλακισμένων αγωνιστών, όσο και για τα πιο άμεσα καθημερινά προβλήματα του καθολικού πληθυσμού.

Αντίθετα, ο θάνατος κι άλλου κρατούμενου του Χιουζ, πολύ πιο σημαντικού στην ιεραρχία του ΙΡΑ από τον Σαντς, έδωσε νέο βάθος κι έκταση στο κύμα μίσους. Αντίθετα με ό,τι έγινε με τον Σαντς, η αστυνομία για να αποφύγει την ηρωοποίηση πέρασε την κηδεία από νομιμόφρονες συνοικίες, όπου οι διαμαρτυρόμενοι λιθοβόλησαν το φέρετρο και τους συγγενείς. Κάθε κρατούμενος που πεθαίνει αντικαθίσταται με νέο υποψήφιο θύμα και η ιρλανδική κοινή γνώμη, όχι μόνο στο Ωλστερ αλλά και στην ίδια την Ιρλανδική Δημοκρατία

πολώνεται γύρω από την προοπτική μιας ένοπλης αναμέτρησης εσχάτων.

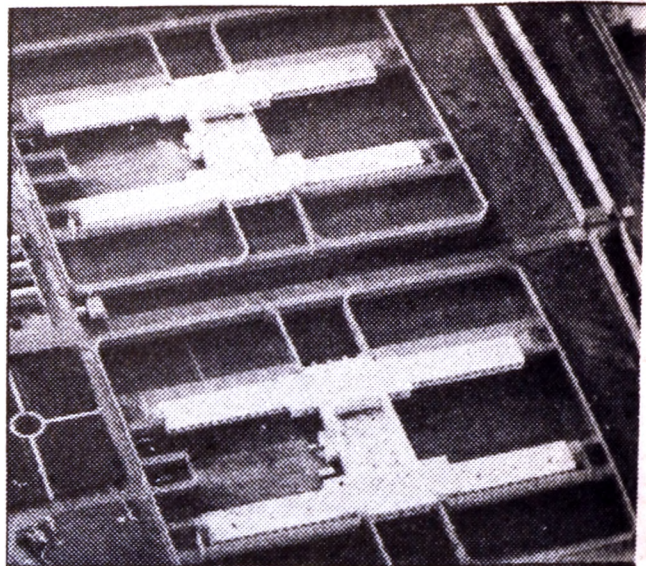
Όλα δείχνουν πως ο τελευταίος αυτός αποικιακός πόλεμος, που διεξάγεται στο ίδιο το μητροπολιτικό έδαφος, είναι δηλητηριώδες αγκάθι βαθιά μπηγμένο στο πόδι του γηραλέου βρετανικού λέοντος.

Τη βραδιά πριν ένα περίπου μήνα, που ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα των επαναληπτικών εκλογών στο Φέρμανακ και στο Σάουθ - Τάιρον, οι πολιτικοί του Γουεστμίνστερ, Συντηρητικοί, Φιλελεύθεροι και οι περισσότεροι Εργατικοί, πρέπει να ένιωσαν αμήχανοι όσο σπάνια στην καριέρα-τους. Με μια άνετη πλειοψηφία 3.000 ψήφων εκλέχτηκε για το Κοινοβούλιο ο Μπόμπυ Σαντς, μέλος του ΙΡΑ, καταδικασμένος σε πολύχρονη φυλάκιση, που βρισκόταν από μέρες σε απεργία πείνας.

Κανείς δεν μπορούσε να αποκαλέσει 30.000 καθολικούς ψηφοφόρους τρομοκράτες, και ακόμα και οι δύσπιστοι βρετανοί άρχισαν να διερωτώνται μήπως εκτός από τα όπλα υπάρχουν και άλλοι τρόποι για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της Β. Ιρλανδίας.

Αμνηχανία φαίνεται όμως να επικράτησε και στις γραμμές του ΙΡΑ, που για πρώτη φορά δέχτηκαν να συμμετάσχουν τόσο άμεσα σε εκλογές. Οι σκληροί του ΙΡΑ (οι λεγόμενοι Πρόβος) δεν υιοθέτησαν δημόσια την υποψηφιότητα και ο όλος εκλογικός συντονισμός αφέθηκε στους εκπροσώπους του Σαντς, με κορυφαία πρωταγωνίστρια την Μπερναντέτ Μακ Άλισκυ (Ντέβλιν) που άρχισε πάλι να γίνεται κεντρική φυσιογνωμία στον αγώνα των καθολικών Ιρλανδών.

Η εκλογή του Σαντς έκανε αμέσως την Β. Ιρλανδία ζήτημα διεθνούς ενδιαφέροντος, σε

Το συγκρότημα Η των φυλακών Μέλζ όπου βρισκόταν ο Μπόμπυ Σαντς.

βαθμό που καμιά προηγούμενη επιχείρηση του ΙΡΑ δεν μπόρεσε να φτάσει. Σε λίγες μέρες άρχισαν να καταφθάνουν στις φυλακές Μέλζ ο πρώην υπουργός Δικαιοσύνης των ΗΠΑ Ράμσεϋ Κλάρκ, Ιρλανδοί ευρωβουλευτές, αντιπροσωπεία της ευρωπαϊκής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο προσωπικός γραμματέας του Πάπα και ο σκιώδης επιτετραμμένος του Εργατικού Κόμματος για τη Β. Ιρλανδία. Μια σειρά από πολιτικές προσωπικότητες και οργανώσεις άρχισαν να υποστηρίζουν το αίτημα των απεργών για αναγνώριση της πολιτικής-τους ιδιότητας και στην Ουάσιγκτον συγκροτήθηκε μια μεγάλη διαδήλωση Ιρλανδών εναντίον της κυβέρνησης Θάτσερ.

Η ίδια η κυβέρνηση του Λονδίνου δεν κατάφερε να διασκεδάσει την ταραχή-της, παρ' όλες τις αγέρωχες δηλώσεις της αρχηγού-της ότι «...ο κύριος Σαντς δεν πρέπει να ελπίζει σε καμιά ειδική μεταχείριση, πλην εκείνης του εγκληματία...».

Michael E. Tigar & Madeleine R. Levy ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

(Law and the rise of Capitalism)

Μετ: Φοίβος Αρβανίτης - Δημ. Δέδες

Επιμέλεια: Στέφανος Λ. Κουνιάδος,
Δικηγόρος

Καθένας που ενδιαφέρεται για την κοινωνική αλλαγή, είτε είναι νομικός είτε όχι, θα βρει το βιβλίο αυτό εξαιρετικά ενδιαφέρον. Πραγματεύεται από μαρξιστική σκοπιά τη μετάβαση από το φεουδαλισμό στον καπιταλισμό με βάση τις συνεχώς μεταβαλλόμενες υλικές συνθήκες και κοινωνικές σχέσεις καθώς και τον ανταγωνισμό των ομάδων και των ιδεολογιών για ηγεμονία, με ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο που έπαιξαν το δίκαιο και οι νομικοί.

Μελέτη απλή, κατανοητή, αλλά συγχρόνως και απόλυτα ντοκουμενταρισμένη. Ένα απ' τα ελάχιστα έργα της παγκόσμιας βιβλιογραφίας και το μοναδικό στην αγγλοσαξωνική.

Εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1977 στις ΗΠΑ κι έχει μεταφραστεί μέχρι σήμερα στα πορτογαλικά, ισπανικά, ιταλικά και γερμανικά.

Τα βιβλία-μας αποστέλλονται στην επαρχία, με δικά-μας έξοδα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΛΜΠΑΤΡΟΣ

Γεωργία Κουνιάδου

Καραθεοδωρή 28, Ν. Ψυχικό, ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 67.16.145 - 52.30.05

Michael E. Tigar &
Madeleine R. Levy

Το Δίκαιο & η ανοδος του Καπιταλισμού

Ο ρόλος των ξένων στην Αντίσταση και τον Εμφύλιο

ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ, στο πρώτο μέρος της συνέντευξης που, ο Αλ. Παπαπαναγιώτου παραχώρησε στο συνεργάτη-μας Φοίβο Οικονομίδη, αναφέρθηκε στο ρόλο των σοβιετικών συνδέσμων Τσερνίτσεφ και Ποπώφ, της γενικότερης στάσης της σοβιετικής κυβέρνησης απέναντι στο ελληνικό αντιστασιακό κίνημα, τις επαφές του ΚΚΕ με το ΚΚΣΕ και την Κομμουνιστική Διεθνή στη διάρκεια του πολέμου, τις επαφές με τον Ζολμπούχιν και την παρέμβαση Δημητρώφ στις 16 Δεκέμβρη του '44.

Β' ΜΕΡΟΣ

ΕΡ: Έγινε συζήτηση με τους Σοβιετικούς για όλα αυτά;

ΑΠ: Σε τελευταία ανάλυση, σ' αυτό θεωρώ υπεύθυνο τον Στάλιν, γιατί δεν ενημέρωσε το ΚΚΕ. Δεν μπορούμε να πιστέψουμε ότι ο Στάλιν δεν ήθελε να γίνει η Ελλάδα όπως οι άλλες σοσιαλιστικές χώρες, αλλοίμονο. Αν είχε τις δυνατότητες, θα έφτανε μέχρι την Αφρική, και παντού θα έφτανε, γι' αυτό δεν υπάρχει καμία αμφιβολία. Ο Στάλιν μετρούσε με ό,τι είχε στο χέρι-του και στον πόλεμο έδειξε, τέλος πάντων, ότι είχε ικανότητες. Με α επιτελεία-του έκανε υπολογισμούς και είδε ότι στην Ελλάδα δεν μπορεί να φθάσει. Το πρόβλημα είναι γιατί δεν μας ενημέρωσε και άφησε να έχουμε αυταπάτες. Γιατί ήταν επόμενο να έχουμε τέτοιες αυταπάτες. Για μας πρώτο σύνθημα, όπως και για τους κομμουνιστές όλου του κόσμου ήταν η υπεράσπιση της πρώτης σοσιαλιστικής χώρας, της ΕΣΣΔ, από τον Ιμπεριαλισμό και κάναμε γι' αυτό τόσες θυσίες. Σε μας, στο κομμουνιστικό κίνημα, ήταν βαθιά ριζομένη αυτή η πίστη. Γιατί, λοιπόν, η Σοβιετική Ένωση δεν μας ενημέρωσε, και δεν μας είπε: «μετρήστε καλά ως πού φτάνει το δικό-σας το πάπλωμα και απλώστε πόδια»;

Προσωπικά προσανατολίζομαι προς μια άποψη: Ο Στάλιν καλάβαινε ότι αναπτύσσεται ένα ισχυρό κίνημα στην Ελλάδα και συνειδητά δεν μας προφύλαξε. Γιατί τον Στάλιν τον συνέφε-ρμε να αντισταθούμε όχι μόνο κατά των Γερμανών, αλλά και κατά των Άγγλων. Υπήρχε, εξάλλου το σοβαρό ζήτημα της Πολωνίας. Στην Πολωνία υπήρχε άλλος συσχετισμός δυνάμεων. Το πρόβλημα εκεί ήταν διαφορετικό. 150 χιλιάδες Πολωνοί βρισκόταν μαζί με τους Εγγλέζους και θα γυρνούσαν στην Πολωνία. Αυτό ήταν ένα τεράστιο πρόβλημα για τη Σοβιετική Ένωση. Χρειαζόντουσαν, λοιπόν, ενισχύσεις και έμμεσα βοηθού-με και εμείς.

Αν το πρόβλημα είναι, γιατί ο Σιάντος δεν έρχεται σε συμφωνία όταν ο Τσώρτσιλ φθάνει στην Αθήνα. Από τις 19 - 20 Δεκέμβρη αρχίζουμε να χάνουμε τον πόλεμο, μετά την αντεπίθεση των Άγγλων. Στις 24 φθάνει ο Τσώρτσιλ στην Αθήνα, στις 25 γίνεται οι συναντήσεις. Εκεί ο Σιάντος έδειξε υπερβολική αδιαλλαξία. Να το εξηγήσει κανένας με τα πάθη της εποχής; Ένας σοβιετικός ηγέτης δεν δικαιολογείται να κατέχεται από πάθη. Ήταν η μεγάλη ευκαιρία, γιατί και για μένα το κύριο λάθος, στο δικό-μας, έγινε το Δεκέμβρη και καθόλου το Μάη (Σ.Σ.εννοώ ο Λίβανος), όπως θεωρούν σχεδόν όλοι. Γιατί, δυστυχώς,

Άγγλοι στρατιώτες στη μάχη της Αθήνας το Δεκέμβρη του 1944

δεν μπορούμε ακόμα να συλλάβουμε το ιστορικό βήμα και την κοινωνική επιλογή της Εθνικής Αντίστασής-μας. Ακόμα και στην ανανεωτική πτέρυγα του σύγχρονου κομμουνιστικού κινήματός-μας κυκλοφορεί πλατιά η παλιά και γνωστότατη θεωρία του «προπατορικού αμαρτήματος», που διέπραξε η ηγεσία του ΚΚΕ στο Λίβανο και εκδιώχθηκε από τον παράδεισο της εξουσίας. Αυτή τη θεωρία την πρωτοδιατύπωσε και παρουσίασε ο ίδιος ο Ζαχαριάδης στις πιο περίπλοκες και δύσκολες μέρες για το κίνημά-μας και την Ελλάδα, το 1948. Αυτή η θεωρία στηρίζεται στη γενικότερη αρχή και στρατηγική του Λένιν που λέει ότι κάθε φορά που οξύνεται η ταξική πάλη και φτάνει στο κρίσιμο σημείο-της, τότε θα έχουμε ή δικτατορία της αστικής τάξης ή δικτατορία της εργατικής τάξης. Ενδιάμεσος δρόμος δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει. Με άλλα λόγια, τίθεται και πρέπει να λυθεί το ζήτημα «ποιος, ποιον», με την έννοια της πλήρους καταστροφής του ενός και της απόλυτης επιβολής και κυριαρχίας του άλλου. Όμως, όπως το διαπίστωσε και ο ίδιος ο Μάρξ, κυριαρχική τάση της κοινωνικής εξέλιξης είναι ο συνεχής περιορισμός της αυτοκαταστροφής των δυνάμεών-της. Η ίδια η κοινωνία, τουλάχιστον από τη δεκαετία του «40», για να μην πάμε και πιο πίσω, άρχισε να δημιουργεί και άλλες δυνατότητες, να ανοίγει και άλλους δρόμους να παρουσιάζει και άλλες λύσεις πολύ πιο σύνθετες από την απλουστευμένη κοινωνική των δυο: «ή - ή». Και, ακριβώς η ελληνική αντίσταση κατά τη δική-μου αντίληψη, αποτελεί κορυφαία προσφορά προς αυτή την κατεύθυνση. Γιατί, σε αντίθεση με τη γιουγκοσλαβική και άλλες αντιστάσεις, εσωτερικά αναπτύσσονταν κατά κύριο λόγο όχι σαν κλασική κοινωνική αντιπαράθεση, αλλά σαν νέος κοινωνικός συγκερασμός και σύνθεση με βάση τα δύο μεγάλα κοινωνικά ρεύματα, που, στις συνθήκες του θανάσιμου κινδύνου για την Ελλάδα, συνενώθηκαν και άρχισαν να συγχωνεύονται. Πρόκειται για τον ευρύτερο φιλελεύθερο δημοκρατισμό που ρίζωσε βαθιά στις ευρείες μάζες ο βενιζελισμός και για τον άκρατο επαναστατισμό και ακμαιότατο ριζοσπαστισμό που συσσωρεύσε η κοινωνική διαδικασία της ίδιας εποχής, γύρω από το ΚΚΕ. Μέσα σ' αυτή τη συνένωση και συγχώνευση το πρώτο αναζητούσε και εύρισκε την επαναστατική ανανέωσή-του και το δεύτερο την εθνική σύνδεση και λαϊκή αναγέννησή-του. Για μένα η ελληνική αντίσταση άρχισε να κοιλοπونهι αυτό που στη δεκαετία του «60» γεννήθηκε από το αναπτυγμένο ευρωπαϊκό

κομμουνιστικό κίνημα σαν «ιστορικός συμβιβασμός», «δημοκρατικός δρόμος για το σοσιαλισμό» κλπ. κλπ. Τά πρώτα στοιχεία αυτού που σήμερα αναπτύσσεται στη μεγαλύτερη πρόκληση του αιώνα-μας ενάντια στον εξαντλημένο κοινωνικά λενινιστικό σοβιετισμό, που έβαλε τη σφραγίδα-του στην πρώτη πεντηκονταετία του αιώνα-μας, τα παρήγαγε η δική-μας εθνική Αντίσταση. Κάτω από το ιστορικό πρίσμα αυτού του νοήματος και μεγαλουργήματος τα λεγόμενα «δεξιά λάθη», δηλαδή ο Λίβανος και η Καζέρτα, είναι δευτερεύοντα και καθόλου αποφασιστικά λάθη, γιατί είναι στην κατεύθυνση των θυσιών που έπρεπε να καταβάλει το ΚΚΕ για να υπηρετήσει αυτό τον κοινωνικό συγκερασμό και τη σύνθεση, που είπαμε παραπάνω, και που άνοιγε το νέο δρόμο για την υπερπήδηση του μεγάλου φράγματος του «ποιος, ποιον». Αντίθετα, τα μη προσεχθέντα μέχρι σήμερα «άριστερά λάθη» με αποκορύφωμα το Δεκέμβρη, είναι αποφασιστικά λάθη, γιατί είναι στην κατεύθυνση της διάσπασης των δυο κοινωνικών ρευμάτων που είπαμε πιο πάνω, της επιστροφής στο ξεπερασμένο για την εαμική Ελλάδα κλασικό σχήμα της επανάστασης και του ξανακολλήματος στο χονδρό τοίχο του «ποιος, ποιον», στον οποίο τελικά ξαναχτυπήσαμε με δύναμη και ξανασπάσαμε το κεφάλι-μας στα 1946 - 1949.

ΕΡ: Η Βάρκιζα ήταν αριστερό ή δεξιό λάθος κατά τη γνώμη-σας;

ΑΠ: Η Βάρκιζα εκφράζει την πραγματικότητα μετά τον Δεκέμβρη. Γι' αυτό τη Βάρκιζα εμείς την τηρήσαμε. Αυτοί που δεν την τηρήσαν ήταν οι Άγγλοι και η άκρα δεξιά. Τη Βάρκιζα την κριτίκαραν η άκρα δεξιά και οι ακραίοι από τους κομμουνιστές.

ΕΡ: Και ο λαός νομίζω κριτίκαρε.

ΑΠ: Επειδή τα έλεγαν μερικοί; Και στη Νάουσα που ήμουν το 1946, σε μερικά σπίτια μας έλεγαν, άντε πότε θα πάρουμε τα όπλα. Ως πότε θα στεκόμαστε να μας κυνηγούν; Ύστερα, όμως, δεν ήρθαν όλοι όταν πήραμε τα όπλα. Εκείνο που τώρα μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα είναι ότι ο λαός δεν κριτίκαρε αλλά δέχτηκε με πεποίθηση την ομαλότητα που έφερε η Βάρκιζα και όχι μόνο κριτίκαρε, αλλά και καταδίκασε με αυστηρότητα την ανωμαλία που έφερε η δεξιά παραβιάζοντας τη Βάρκιζα και δεν ακολούθησε ούτε το ΚΚΕ, τον πρωτεργάτη της Εαμικής Αντίστασης, όταν παρασυρμένο από την ανωμαλία της δεξιάς, επιχείρησε να δώσει λύση με την καθολική ανωμαλία.

ΕΡ: Οι Σοβιετικοί, όμως, στην συνάντησή-τους με τον Ζαχαριάδη - Παρτσαλίδη, μετά τον εμφύλιο, καταδίκασαν την συνθήκη της Βάρκιζας. Το ίδιο και οι Αλβανοί (Εμβέρ Χότζα), αμέσως μετά την υπογραφή-της.

ΑΠ: Οι Αλβανοί ήσαν οι μόνοι που είπαν από τότε, ότι η συμφωνία της Βάρκιζας είναι λάθος και ότι πρέπει να συνεχίσουμε τον πόλεμο. Έφθασε υπουργός των Αλβανών μέχρι το Π.Γ, στα Τρίκαλα, αμέσως μετά τη συμφωνία, και μεταβίβασε την άποψή-τους. Και ο Ιωαννίδης δίνει την δική-του εξήγηση: φυσικά, λέει, ήθελαν εμείς να πολεμάμε για να στερεωθούν αυτοί.

ΕΡ: Οι Γιουγκοσλάβοι είχαν εκφράσει άποψη για τη Βάρκιζα;

ΑΠ: Οι Γιουγκοσλάβοι δεν εξέφρασαν καμιά άποψη άμεσα. Αλλά κατά ένα τρόπο εξέφρασαν έμμεσα - όχι άμεσα και επίσημα μέσω των Μακεδόνων. Μην ξεχνούμε ότι τα σλαβομακεδονικά τάγματα έφυγαν από την Ελλάδα και στην Γιουγκοσλαβία σχημάτησαν μια επιτροπή (τον Ν.Ο.Φ.), η οποία ακολουθούσε μια ορισμένη πολιτική γραμμή. Η επιτροπή αυτή έστελνε προκηρύξεις που έγραφαν ότι η Βάρκιζα ήταν προδοσία, ότι πρέπει να συνεχισθεί ο αγώνας.

ΕΡ: Τα τμήματα αυτά των Σλαβομακεδόνων, που ανήκαν στον ΕΛΑΣ, πέρασαν στη Γιουγκοσλαβία μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας;

ΑΠ: Είχαν περάσει από πιο μπροστά.

ΕΡ: Εκείνη την περίοδο έρχεται και το μήνυμα του Δημητρώφ,

για την ύπαρξη κάποιου πράχτορα στο κόμμα;

ΑΠ: Αυτό έγινε λίγο αργότερα όταν ήρθε ο Ν. Ζαχαριάδης από το Νταχάου. Με τον ερχομό-του δεν ξεκαθαρίζει τίποτα, αλλά αποκαλύπτει ότι από τον Δημητρώφ υπάρχει ειδοποίηση ότι κάποιος πράχτορας θέλει τη διάσπαση του κόμματος. Με το πνεύμα που το λέει ο Ζαχαριάδης, φαίνεται πως φοβάται μήπως υπάρξει καμιά εκδήλωση σαν του Άρη, τώρα μέσα στους κόλπους του Πολιτικού Γραφείου και οδηγήσει στη διάσπαση.

ΕΡ: Τον είδε προσωπικά ο Ζαχαριάδης τον Δημητρώφ;

ΑΠ: Ίσως να τον είδε αργότερα, τέλη Μάρτη, αρχές Απρίλη και δεν είναι σίγουρο.

ΕΡ: Πιστεύετε ότι ο Ζαχαριάδης συναντήθηκε με τους Σοβιετικούς και ζήτησε την έγκρισή-τους για το ξεκίνημα του δεύτερου αντάρτικου;

ΑΠ: Αυτό είναι αυτονόητο. Ήταν δυνατό ο Ζαχαριάδης να αποφασίσει την ένοπλη αντιπαράθεση στην Ελλάδα, όταν βρίσκονταν τα βρετανικά στρατεύματα, χωρίς εκ των προτέρων να το συζητήσει και μετρήσει αυτό μαζί με τον Στάλιν;

ΕΡ: Όμως, ο Παρτσαλίδης λέει ότι οι Σοβιετικοί συμβούλεψαν τότε τη συμμετοχή στις εκλογές του Μάρτη 1946. Αυτό δεν σήμαινε προσανατολισμό-τους για ειρηνική εξέλιξη στην Ελλάδα;

ΑΠ: Αυτό, και αν είναι πραγματικά έτσι, δεν σημαίνει καθόλου ότι οι σοβιετικές εκτιμήσεις του Γενάρη ή Φλεβάρη του 1946 παραμένουν αμετακίνητες. Αλλά δεν είναι έτσι. Όταν ήμουν στην Αθήνα και ξανασυναντήθηκα με τον Παρτσαλίδη, συζητήσαμε αρκετά με αφορμή το βιβλίο-του: «Διπλή αποκατάσταση της Εθνικής Αντίστασης», που ετοίμαζε για έκδοση. Τότε ο Παρτσαλίδης μας είπε ότι οι σοβιετικοί, μαζί με τη συμβουλή να πάρουμε μέρος στις εκλογές, του είπαν: «όσο για τα άλλα, συνεχίστε και βλέπουμε». Τι ήταν αυτά «τα άλλα», που το μακρόχρονο πάθος της εσωκομματικής πάλης σκέπασε τελείως στη μνήμη του Παρτσαλίδη;

Ο Παρτσαλίδης σαν αρχηγός του ΕΑΜ επισκέφτηκε επίσημα την ΕΣΣΔ, στις αρχές του 1946. Εξουσιοδοτημένος από την ηγεσία του ΚΚΕ, ενημέρωνε τους Σοβιετικούς για την κατάσταση στην Ελλάδα, ότι οι εκλογές δεν πρόκειται να δώσουν λύση, ότι η δεξιά και οι Άγγλοι κλείνουν κάθε δρόμο για ομαλή εξέλιξη, ότι το ΚΚΕ με την αυτοάμυνα προσπαθεί να αντιμετωπίσει βία της δεξιάς και να βρεθεί έτοιμο για κάθε περίπτωση κλιμάκωσης. Λοιπόν, οι Σοβιετικοί λένε: να πάρετε μέρος στις εκλογές «όσο για τα άλλα», δηλαδή, πιο συγκεκριμένα, για την αυτοάμυνα, «καλά κάνετε, συνεχίστε και βλέπουμε». Ο πολύς σμος δεν το ξέρει, αλλά είναι γνωστό τώρα ότι στο κομμουνιστικό κίνημα η «αυτοάμυνα» με τις ημιστρατιωτικές οργανώσεις-της και το βασικό πυρήνα των ενόπλων ομάδων-της είναι προετοιμασία του επαναστατικού στρατού για την αποφασιστική αντιπαράθεση. Και σ' αυτήν την κύρια διάσταση οι Σοβιετικοί δεν λένε: προσέξτε, μην παρατραβάτε το σχοινί, αλλά λέει: καλά κάνετε συνεχίστε και βλέπουμε. Γι' αυτό εγώ, όταν ταίριαζε για πρώτη φορά, αναφώνησα: Μα σύντροφε Μπαρμινόφ, μήτσο, γιατί τόσα χρόνια δεν μας το λες αυτό; Εσύ βλέπεις βασικό την υπόδειξη για τη συμμετοχή στις εκλογές και τα χρόνια τώρα θυμάσαι και μιλάς μονάχα γι' αυτό. Όμως για πιο βασικό είναι το άλλο, το «συνεχίστε», αναπτύξετε την «αυτοάμυνα».

Ο Ζαχαριάδης κάτι ήξερε, που δεν το ήξερε κανένας άλλος, γι' αυτό ως το τέλος της ζωής του επέμενε ότι η αποχή-μας τις εκλογές ήταν λάθος ταχτικής και όχι στρατηγικής φύσης. Το γιατί τώρα η μεταζαχαριαδική ηγεσία του ΚΚΕ έκανε στρατηγικό λάθος την αποχή από τις εκλογές και όχι τον προσανατολισμό, στην ένοπλη πάλη, αυτό είναι άλλο ζήτημα. Πάντα για την αναμφισβήτητη και όχι τυχαία τόσο προβαλλόμενη, συμβουλή να μην Σοβιετικών για τη συμμετοχή-μας στις εκλογές του Μάρτη 1946, οι

1946, σε καμία περίπτωση δεν τους απαλλάσσει από τις ευθύνες που έχουν κι αυτοί για τα συντελεσθέντα στα 1946 - 1949. Και όταν το λέμε και το διερευνούμε αυτό, δεν το κάνουμε για να ξεφορτώσουμε το Ζαχαριάδη και φορτώσουμε το Στάλιν, είτε για να μοιράσουμε τα βάρη και στους δύο, που έπεσαν έξω στην εκτίμηση της κατάστασης — αν πραγματικά πέσουν έξω, ποιός ξέρει, μπορεί η δική-μας θυσία να βοήθησε κάπου αλλού τη στρατηγική του Στάλιν εκείνη την εποχή — και να καθησυχάσουμε. Κάθε άλλο. Το κάνουμε για να βρούμε την αλήθεια, γιατί μόνο αυτή μπορεί να μας διδάξει σωστά και οδηγήσει με σταθερότητα στο μέλλον και στο δικό-μας τόπο πρώτα απ' όλα.

ΕΡ: Πότε αποκαθίστανται οι επαφές με τις γειτονικές-μας χώρες;

ΑΠ: Τον Αύγουστο του 1946 βγαίνει μόνιμο κλιμάκιο πια στο Βελιγράδι, όπου στα 1947 εγκαταστάθηκε η έδρα και του νεοδημιουργημένου γραφείου πληροφοριών (ΚΟΜΙΝΦΟΡΜ), ας πούμε η έδρα της (μερικής) διεθνούς της κεντρικής Ευρώπης και των σοσιαλιστικών χωρών. Στον εμφύλιο υπήρχαν πιά επίσημες σχέσεις, δεν ήμασταν στην περίοδο 1941 - 44. Υπήρχαν κομματικοί αντιπρόσωποι σε όλες τις χώρες. Ήρθε, όμως, το γιουγκοσλαβικό πρόβλημα, με το γραφείο πληροφοριών, που μας ανακάτωσε όλους, άνοιξε ένα νέο χάσμα στα Βαλκάνια.

ΕΡ: Ο Τίτο είχε υποσχεθεί επίσης βοήθεια;

ΑΠ: Όλοι υποσχέθηκαν βοήθεια και έδωσαν βέβαια. Ο Ιωαννίδης, εκτός μαγνητοφώνου, μου είπε μερικά πράγματα και κάνει προεκτάσεις, όταν μιλά για την περίοδο της αντίστασης, που αποφορούν τον εμφύλιο. Μην ξεχνάμε ότι, στον εμφύλιο, πάλι κύριο πρόσωπο είναι ο Γιάννης Ιωαννίδης μετά το Ζαχαριάδη. Στην αρχή το κέντρο των επαφών-μας ήταν στην Γιουγκοσλαβία, αλλά μετά το πρόβλημα με το γραφείο πληροφοριών και την συθυγράμμιση-μας με το γραφείο, το κέντρο μεταφέρεται αλλού. Πιάνει Ουγγαρία, Ρουμανία, Τσεχοσλοβακία, Αλβανία.

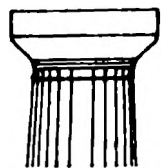
ΕΡ: Γνωρίζετε τι έδωσαν σαν βοήθεια;

ΑΠ: Το δράμα-μας είναι ότι όταν είχαμε κόσμο, δεν δινάμε όπλα στον ΕΛΑΣ και όταν μας δινανε όπλα δεν είχαμε κόσμο. Γενικά, πάντα, βέβαια, είχαμε ανάγκη από όπλα και τον Δ.Σ.Ε., γιατί δημιουργήθηκαν πολλές δυσκολίες και μεγάλη αναταραχή με το γιουγκοσλαβικό πρόβλημα (ρήξη με Γιουγκοσλαβία) ύστερα από τη στάση του γραφείου πληροφοριών και του Στάλιν ειδικότερα. Ο Στάλιν είδε στην Γιουγκοσλαβία μια καθαρή εκδήλωση ανεξαρτησίας, γι' αυτό αντέδρασε με τον τρόπο που αντέδρασε. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο Τίτο από την αρχή κατάλαβε όλα τα προβλήματα. Τότε ο Στάλιν ήταν ο Θεός-μας. Ο Τίτο, όμως, στηριζόταν σε ένα μαζικότατο κίνημα. Δεν ξέρουμε τι θα γινόταν στην Ελλάδα αν θα επιβατούσε το ΕΑΜ. Η σύγκρουση Στάλιν - Τίτο επέφερε στο νημά-μας τεράστια ζημιά. Τώρα, εμείς τα φορτώσαμε στον Τίτο, γιατί δεν μπορούσαμε να δούμε και να πούμε άλλο τίποτο. Ο Ζαχαριάδης τα φορτώνει στον Τίτο, γιατί δεν μπορεί να πει περισσότερα. Κατά τον Στάλιν, το γιουγκοσλαβικό πρόβλημα δεν πρόκειται να λυθεί εύκολα. Επομένως, πρέπει να οριστεί η αντίθεση ανάμεσα σε μας και στους Γιουγκοσλάβους.

ΕΡ: Η απόφαση του ΚΚΕ για την Γιουγκοσλαβία είχε τηθεί, πάντως, μυστική;

ΑΠ: Τις τελευταίες ημέρες πριν από τη απόφαση του γραφείου πληροφοριών για τη Γιουγκοσλαβία, που πάρθηκε τον Ιούνιο του 1948, ενημερώθηκε και το ΚΚΕ. Από το ΚΚΣΕ στάλθηκε ένα γράμμα σ' όλα τα ΚΚ — και στο ΚΚΕ — όπου ζητούσαν τη γνώμη-τους για τη Γιουγκοσλαβία. Η απόφαση της 4ης Ολομέλειας είναι να μην ανακοινωθεί δημόσια η θέση του ΚΚΕ για την Γιουγκοσλαβία, εξαιτίας των ειδικών λόγων του ένοπλου αγώνα. Ότι η απόφαση δεν θα βγει στο φανερό, αυτό ήταν σημαντικό. Αλλά οι Γιουγκοσλάβοι δεν ήταν εξασφαλισμένοι απόλυτα,

Από τις εκδόσεις «Δωρικός»,

έργα του κορυφαίου
Έλληνα Λογοτέχνη

Μενέλαου Λουντέμη

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα
Τότε που κυνηγούσα τους ανέμους
Οι κερασιές θ' ανθίσουν και φέτος
Θυμωμένα στάχυα
Καληνύχτα ζωή
Τα πλοία δεν άραξαν
Γλυκοχάραμα
Έκσταση
Συννεφιάζει
Το ρολόι του κόσμου χτυπά μεσάνυχτα
Αγέλαστη Άνοιξη
Μπατ - τάνι
Το τραγούδι των διψασμένων
Το σπαθί και το φιλί
Το κρασί των δειλών
Αυτοί που φέρανε την καταχνιά
Τρόπαια Α (Μαραθώνας)
Τρόπαια Β (Σαλαμίνα)
Οδός Αβύσσου αριθμός 0
Κάτω απ' τα κάστρα της ελπίδας
Ο Λυράρης (Μιλ. Μαλακάσης)
Αρχιτέκτονες του τρόμου
Βουρκωμένες μέρες
Η Φυλακή του κάτω κόσμου
Ο Κονταρομάχος (Κώστας Βάρναλης)
Κοντσέρτο για δύο μυδράλλια κι ένα αηδόνι
Οι ήρωες κοιμούνται ανήσυχά
Ο Άγγελος με τα γύψινα φτερά
Λύσσα
Κραυγή στα πέρατα
Θρηνολόι και άσμα για το Σταυρωμένο νησί
Πυρπολημένη μνήμη
Οι Εφτά κύκλοι της Μοναξιάς
Ταξίδια του χαμού
Θα κλάψω αύριο
Ανθισμένο όνειρο
Ο Εξάγγελος (Άγγελος Σικελιανός)
Οι κεραυνοί ξεσπούν
Πικρή Θάλασσα
Ταξίδι στην απεραντοσύνη
Της γης οι αντρειωμένοι
Ο Γολγοθάς μιας ελπίδας
Οι δήμειοι με τ' άσπρα γάντια

ΠΑΙΔΙΚΑ

Ο Δαίδαλος Ο Θησέας Ο Ίκαρος Ο Ηρακλής

Μαυρομιχάλη 64 - ΑΘΗΝΑ
τηλ. 362.96.75 360.41.61

«Δέν είμαι Θεός,
Έχω τόν ίδιο τό Θεό μέσα μου»
- Άγγελος Σικελιανός

Τριάντα χρόνια μετά τόν θάνατο του Άγγελου Σικελιανού κανένας δέν προσπάθησε άκόμα ν' ασχοληθεί διεξοδικά μέ τό θέατρο καί μέ τή μεταφυσική πίστη του ποιητή. Αναφορές έγιναν καί γίνονται πολλές πάνω καί στά δύο θέματα, αλλά όχι μέ τή δέουσα προσοχή πού χρειάζεται απόλυτη γνώση του έργου στό θέατρο του Σικελιανού, αλλά κι απόλυτη γνώση τόσο τής μεταφυσικής του ποιητή, όσο καί τών μεταφυσικών δοξασιών γενικά.

Ντίνου Κουμπάτη

Ο άγνοημένος Προφήτης

Άγγελος Σικελιανός

Η μεταφυσική στή ζωή καί
στό έργο του

Εκδόσεις Γλάρος

Κεντρική διάθεση

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ. 36 18 457

Κεντρικά πρατήρια

ΑΘΗΝΑ : ΘΑΝΑΣΗΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 15 • ΤΗΛ. 36 35 223 / 36 07 876

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ / ΘΡΑΚΗ : ΠΕΤΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ 31 • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΗΛ. 52 81 19

ΚΡΗΤΗ : ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΕΟΚ 2 • ΗΡΑΚΛΕΙΟ • ΤΗΛ. 22 36 34 / 28 05 11

γιατι επί της ουσίας είχαμε συμφωνήσει με τους Σοβιετικούς, απλώς διαφέραμε στο διαδικαστικό τρόπο. Γι' αυτό οι Γιουγκοσλάβοι ζητούν ύστερα από το ΚΚΕ να στείλει αντιπροσωπεία στο συνέδριό-τους και οι δικοί-μας δεν πηγαίνουνε. Μπορούσαν, όμως, να πάνε, όπως είχαν εξελιχθεί τα πράγματα; Τώρα εμείς, εκ των υστέρων, είπαμε πολλά και εγώ ο ίδιος έγραψα ότι μπορούσαμε να κρατήσουμε πιο ανεξάρτητη στάση. Άλλο, όμως, είναι να λες, θεωρίες είναι: ούτε η Ελλάδα ήταν Βιετνάμ, ούτε η Γιουγκοσλαβία Κίνα δίπλα στο Βιετνάμ ή ΕΣΣΔ. Κι' αυτή είναι μικρή χώρα κι εμείς το ίδιο. Τότε τη Γιουγκοσλαβία την απομόνωσε όλο το κομμουνιστικό κίνημα. Τώρα, ας έρθουμε στην πλευρά του Ζαχαριάδη, ο Ζαχαριάδης ήταν υποχρεωμένος να μετρήσει τα πράγματα. Μπορούσε να πάρει ουδέτερη θέση; Δεν μπορούσε να την πάρει, αν θέλεις να είμαστε μέσα στα πράγματα. Η Σοβιετική Ένωση είχε τις μεγάλες δυνατότητες για την υποστήριξη του αγώνα-μας. Φυσικά, η ευθύνη του Ζαχαριάδη είναι πως όλα τα φόρτωσε στη Γιουγκοσλαβία. Ο Ζαχαριάδης, όμως, δεν μπορούσε να μιλήσει για ευθύνες άλλων. Μήπως η Γιουγκοσλαβία ήταν η μόνη που θα σε βοηθούσε, δεν συνέβαλαν και άλλοι; Από άλλη πλευρά άμα το αναλύσεις, σημαίνει έμμεσα, ότι αφού η Γιουγκοσλαβική βοήθεια ήταν τόσο αποφασιστική, τότε οι άλλοι βοήθησαν πολύ λιγότερο. Τώρα, αν η Γιουγκοσλαβία σταμάτησε τη βοήθεια, γιατί της ρίχτηκαν και συνενώθηκες κι εσύ μαζί με τους άλλους, χωρίς να το ανακοινώσεις, γιατί όλες οι ευθύνες πέφτουν πάνω-της; Και αν θα νικήσεις δεν υπάρχει ο φόβος να επιτεθείς με μεγαλύτερη δύναμη εναντίότηης; Και το 1949, με τον τρόπο που ξαναβάσεις το Μακεδονικό, δεν είναι καθαρό ότι χτυπάς τη Γιουγκοσλαβία;

ΕΡ: Είναι όντως αλήθεια ότι οι Γιουγκοσλάβοι έδωσαν, μέχρι τη σύγκρουση, τόσο μεγάλη βοήθεια;

ΑΠ: Τουλάχιστον απο μερικά στοιχεία που έχω, από το 1946 ως τα μέσα σχεδόν του 1947, μεγάλο μέρος της βοήθειας το δίνουν οι Γιουγκοσλάβοι. Οι άλλοι αργούν ακόμα, παρά τις υποσχέσεις, πιο δύσκολα είναι επάνω, γιά να μην πούμε και για μερικούς που αργούν πάρα πολύ να συμμετάσχουν στη βοήθεια. Και αυτό, γιατί ο καθένας έχει τα προβλήματά-του. Η βοήθεια δινόταν από όλες τις λαϊκές δημοκρατίες: Ρουμανία, Ουγγαρία, Πολωνία. Πιο πολύ, φυσικά, από τους γείτονες που είναι εδώ κοντά, αλλά πρώτα απ' όλα από τη Σοβιετική Ένωση. Και εδώ έχουμε τον Ζαχαριάδη. Σε μια στιγμή όταν καθοριζόνταν ο καθένας τι θα δώσει και τι δεν θα δώσει, βγαίνει ο Ζαχαριάδης και απευθυνόμενος προς τους Σοβιετικούς, τους ρωτάει: «εσείς τι θα δώσετε συγκεκριμένα»;

ΕΡ: Και τι απάντησαν οι Σοβιετικοί;

ΑΠ: Δεν βρήκα τι απαντούν, αλλά βρήκα αυτό: «Εσείς τι θα δώσετε συγκεκριμένα; Δηλαδή, εσείς που καθορίζετε τι θα συνεισφέρουν οι άλλοι, εσείς οι ίδιοι τι θα δώσετε; Τους το είπε Ζαχαριάδης. Ζαχαριάδης είναι αυτός και πολλά τέτοια έχει. Γι' αυτό σου λέω ότι είναι προσωπικότητα ο Ζαχαριάδης. Και θα το δούμε και σε πολλά άλλα σημεία, με τα θετικά-του και αρνητικά-του. Ποιός τολμούσε να ρωτήσει τότε τέτοια πράγματα; Αυτός, όμως, το λέει.

ΕΡ: Δηλαδή, στο ντοκουμέντο που είδατε, καθοριζόταν τι θα δώσει η κάθε λαϊκή δημοκρατία;

ΑΠ: Ναι. Πρόκειται για ένα σχέδιο στην περίοδο του εμφύλιου. Το 1946 ξεκινάμε με ένα ορισμένο σχέδιο, με μιά συγκεκριμένη προοπτική. Το 1947 κάνουμε άλλη προοπτική. Το 1948 έχουμε άλλη και σε συνέχεια, μέχρι και το 1950, άσχετα αν δεν φθάσει με ως εκεί.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ στο τελευταίο μέρος της συέντευξής-του, ο Α. Παπαπαναγιώτου διασαφηνίζει τις πλές της πολιτικής του Ζαχαριάδη γύρω απ' το εθνικό πρόβλημα, τη «θεωρία των δύο πόλων», δίνει στοιχεία για τη σύγκρουση Μάρκου-Ζαχαριάδη, το «πισώπλατο χτύπημα» και την άψη του Ζαχαριάδη για τις ευθύνες της ΕΣΣΔ προς το ελληνικό κίνημα.

Κανείς στους δύο δεν κερδίζει

Για αποκλειστικά πολιτιστικούς σκοπούς προορίζονται τα έσοδα της «Πόλ-λα». Δεν την ξέρετε την κυρία; Ε, λοιπόν, είναι γλυκιά όπως η ελπίδα, πονηρούλα όσο η πολιτική της «Ν.Δ» και προπαντός... κουλτουριάρα! Μπορεί να γίνει δική-σας μόνο με 50 δραχμές. Προαγωγός της κυρίας αυτής, το ελληνικό δημόσιο.

Αφού, καλά-καλά, η πολιτιστική-μας κληρονομιά εκποιήθηκε, ό,τι ελληνικό ξεριζώθηκε συστηματικά και όλοι πλέον εν χορώ ορκιστήκαμε ότι «ανήκομεν εις την Δύσιν», τώρα αιφνιδίως ανησυχούμε. Και με άψογο επαρχιωτισμό φτιάχνουμε «Πνευματικά Κέντρα», πάνω στα ερείπια της πολιτιστικής-μας κληρονομιάς. Είναι κι αυτός ένας τρόπος εξαγοράς των τύψεων, ίσως.

Αλλά, το θέμα-μας είναι η κυρία Πολ-λα, το υποκοριστικό του πολιτιστικού λαχείου που σχεδιάζεται να κυκλοφορήσει στις αρχές Ιουλίου.

Η κυρία αυτή, λοιπόν, έχει έξι τετραγωνάκια. Ξύνουμε τη γκόνη που τα καλύπτει και δεν εμφανίζεται στο κάθε τετράγωνο ένας αστέρας, όπως μας συνήθισε μία τηλεοπτική εκπομπή, ούτε μυρίζει το αποσμητικό της αρεσκείας-μας. Απλά, εμφανίζονται οι αριθμοί της μελλοντικής-μας ευτυχίας. Αν οι τρεις αριθμοί στους έξι είναι ίδιοι, κερδίσαμε. Έτσι, στα γρήγορα, χωρίς μεσολαβήσεις, παίρνουμε το λαχνό-μας και μαζί τα αποτελέσματα της κλήρωσης. Έτσι, για νά'ναι το παιχνίδι εύκολο και άνετο. Έτσι, για να εκπαιδεύονται οι νέοι στην πρόφατη πολιτική και πολιτιστική-μας κληρονομιά: εδώ παπάς, κεί παπάς, πού'ναι η Ελλάς;

Υ.Γ. Από την εισηγητική έκθεση μαθαίνουμε πως η Ελλάς με την εισοδό-της στην ΕΟΚ κινδυνεύει να χάσει την πολιτιστική-ης φυσιογνωμία. Τώρα, λοιπόν, ανακαλύψαμε ότι η εισοδός-ας στην ΕΟΚ ενδέχεται να έχει και αρνητικές επιπτώσεις.

Γι' αυτό ακριβώς το σκοπό πρέπει να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν να διατηρήσουμε την πολιτιστική-μας φυσιογνωμία. Αμβάνουμε μέτρα, λοιπόν: Λαχείο, το πρώτο. Ακολουθεί και ύστερο...

Θύρας εσούσης;

Υπάρχει κάπου στην Αθήνα (ή κάπου) όπως γράφουμε απ' Μέτωπο) και μάλιστα κοντά στο Κέντρο, μια πολύ ωραία πόρτα. Μια θαυμάσια πόρτα. Μια ωραία πόρτα. Μια θύρα για να εννοούμαστε. Και δεν είναι, είναι ωραία, γιατί — ω όχι — φανταστείτε, γιατί έχει ωραία δαχτυλίδια ή σιδεριές, ή παρα-τες ή χαλκάδες ή καγκελά-ή κρύσταλλα ή μάνταλα ή, ή, γγέλους κατά την τόσο ζω-ή δημόδη. Τιποτ' απ' αυτά. απλή ωραία πόρτα που το όμορφό-της χάρισμα, ίσως, εί- μια κάποια παραξενιά-της... α έως εδώ και μη παρέκει, έτσι και πω κάτι παραπάνω ρεί και να την προδώσω. Και μέλω. Δεν θέλω να τη βρείτε, να την γνωρίσετε, να την εκτιμή- να τη φωτογραφίσετε, να την αναλύσετε, να τη συζητήσε- Δεν θέλω να κάνει δηλώσεις αρούχης, να του απαντήσει

κανείς που θέλει να τον διαδεχτεί (υπάρχουν αφελείς και οηματιές που πιστεύουν πως μπορούν να μείνουν στο πόδι-του!), να μπει στην συζήτηση κάποιος, που έχει δει μια παρόμοια πόρτα στο Λονδίνο. Να του επιτεθεί κάποιος άλλος, που έψαξε και βρήκε την ίδια πόρτα σε ένα βιβλίο το οποίο... (κι όλα αυτά, θέ μου, αγ-γλιστί κι οπωσδήποτε ανορθό-γραφα και θα φταιει ο δαίμων του τυπογραφείου) και σ' αυτό, λοιπόν, το βιβλίο ο συγγραφέας δια-φωνεί με κάποιον άλλο συγγρα-φέα, ο οποίος περιέγραψε την πόρτα ως επηρεασμένη από την παράδοση των Αράβων, ενώ δεν ήταν από τους Άραβες, αλλά από τους Ισπανούς που κατά τα

● Το φετινό καλοκαίρι η «Θεατρική Συντεχνία» ετοιμάζεται — για πρώτη φορά από την ίδρυσή-της — να παρουσιάσει αρχαίο δράμα. Η ομάδα επεξεργάζεται εδώ και μήνες το θέμα και ήδη έχουν αρχίσει με εντατικό ρυθμό οι δοκιμές, για την πραγματοποίηση αυτού του δύσκολου εγχειρήματος. Πρόκειται για το ανέβασμα της «ΑλκΗΣΤΗΣ» του Ευριπίδη, έργο αμφίσημο, με πολλά στοιχεία φάρσας, αλλά και τραγικές κορυφώσεις. Ακριβώς αυτή η αμφισημία-του, δίνει τη δυνατότητα σ' ένα θίασο, όπως η Θεατρική Συντεχνία, να αναζητήσει νέες μορφές θεάτρου και να πραγματοποιήσει μια όσο γίνεται πιο σύγχρονη προσέγγιση στο έργο. Περιμένουμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον να δούμε την καινούρια δουλειά της Θεατρικής Συντεχνίας στις αρχές Ιουλίου, στο θέατρο Αβέρωφ, σε σκηνοθεσία Νίκου Αρμάου, μουσική Πλάτωνα Ανδριτσάκη, σκηνικά και κοστούμια Σταύρου Μπονάτσου.

● Μια βιβλιογραφική συναγωγή των αρχιτεκτονικών εργασιών της δεκαετίας 1970 - 1980, που έχουν γίνει σε γαλλικά πανεπιστήμια με θέμα την Ελλάδα, επιμελήθηκε ο αρχιτέκτονας Γιάννης Τσιώμης, επιμελητής του Παιδαγωγικού Τομέα της Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Παρίσι 6. Δουλειά προσεκτική και καλαίσθητη.

● Η Εταιρεία Ελλήνων Τεχνοκριτών, στην προσπάθειά-της να παρουσιάσει σ' ένα όσο γίνεται ευρύτερο κοινό τις πιο σύγχρονες τάσεις της σημερινής ελληνικής τέχνης, προγραμμάτισε σειρά εκθέσεων που θα πραγματοποιηθούν κατά διαστήματα ως το τέλος του 1983.

Ύστερ' από μακρόχρονη προεργασία κατένειμε μεθοδολογικά τις τάσεις αυτές σε έξι ενότητες. Η κατάταξη αυτή, κατ' αρχήν ενδεικτική, θα επιτρέψει τη διερεύνηση των τρόπων που οι Έλληνες καλλιτέχνες αντιμετωπίζουν τα μεγάλα προβλήματα της σύγχρονης τέχνης.

Η πρώτη ενότητα «Περιβάλλον-Δράση» θα παρουσιαστεί στο Ζάππειο από 22 Μαΐου ως 5 Ιουνίου 1981.

● Την Κυριακή, 24 Μαΐου, στο θέατρο Ριάλτο, το θέατρο χαρταετός θα δώσει δύο παραστάσεις στις 11 π.μ. και στις 5 μ.μ. Πρόκειται για την παιδική σκηνή που ανεβάσει το «Μαγεμένο σπίτι του Τάκη Τσίμπου» της Λ. Σμούλντερς.

● «Θεατές» του Μάριου Ποντίκα από το Θεατρικό Τμήμα της Ιατρικής - Οδοντιατρικής στα Νέα Αμφιθέατρα της Ιατρικής στο Γουδί, στις 22, 23, 24 Μάη, στις 9 το βράδυ. Αξιέπαινη προσπάθεια από ομάδα φοιτητών με αξιόλογα προσόντα.

ταξίδια-τους είχαν δει «τέτοιες πόρτες» και μάλιστα «ισλαμιστί» κάπως αναφέρονται ως «πύλες του ουρανού με τα ρόδα»... Δηλαδή μια πραγματεία ομοιάζουσα με κουλτουρέ συζήτηση μετά βακαλάου και ρητίνης περί πολιτικής πέραν του καλού και του κακού (τόσον ανεξάρτητη πια...) και, φυσικά και πέραν του επι-κτού...

Και κατόπιν, βέβαια, όλης αυτής της κουβενταρίας της δημόσιας, φυσικόν είναι να φτάσει η υπόθεση και στ' αυτιά (μη νομίζετε κάποτε όλα φτάνουν!) του υπουργού ο οποίος έχει διοριστεί, μάλλον έχει συρθεί ή και εξαναγκαστεί δια (πολιτιστικά) πράγματα που θα τα θεωρούσε ολίγον κατώτερα του ύψους-του ή και της έδρας-του!

Και ο υπουργός ο κάποτε συρθείς, αλλά και καλοεγκατασταθείς και μολονότι πολλάκις δια-συρθείς ουδόλως συγκινηθείς, στην περίπτωση θα σκεφθεί: «Α! αυτοί, όπως το πάνε, θα μου θελήσουν να την κρίνουμε διατηρητέα... Αμ δε...». Και τα πράγμα-

τα θα πάρουν τη γνωστή-τους εξέλιξη η πόρτα θα ξηλωθεί, θα ξυλευθεί, θα κερματιστεί ίσως κομματάκι κομματάκι, θα μοσχοπουληθεί για να στολίσει αυτά τα τουρλού-τουρλού βλαχολι-βιγκρούμια τα δικήν φτωχοπα-λαιοπωλείων υπάρχοντα στα τριαμισάρια πολυτελούς κατασκευής... Το ουσιώδες η πόρτα-αυτή, η μικρή εστία καλού γου-στου, το ελάχιστο αυτό μα σπάνιο πια, πολιτισμικό στοιχείο — θα έχει για πάντα χαθεί...

Γι' αυτό και δεν την προδίδω ποτέ. Της το ορκίστηκα. Εκτός αν... Αν είναι να ιδρύσουμε μια μικρή νέα Φιλική Εταιρεία που ό,τι ανακαλύπτουμε θα το δείχνουμε μεταξύ-μας και πάρα πέρα γκίχ... Αλλά όταν λέμε Φιλική Εταιρεία εννοούμε μια κλειστή πραγματική αντιστασιακή ε-στία... Και όχι, προς θεού όχι, ποτέ. Ποτέ μια διαρκώς διευρυ-νομένη, αναλόγως των περιστά-σεων, Αντίσταση. Κι εξυπακούε-ται προ της θύρας και όχι πεσού-σης... αλίμονο!

Γιάννης Νεγρεπόντης

ΕΡΕΥΝΑ:

του Λευτέρη
Ξανθόπουλου

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΛΕΣΒΟΥ

Η Λέσβος μ' ένα ανθρό οικονομικό παρελθόν που προσπαθεί να αναβιώσει κάτω από άλλες μορφές σήμερα, αριθμεί γύρω στους 120.000 κατοίκους. Στην πυκνοκατοικημένη πρωτεύουσα του νησιού, τη Μυτιλήνη, διοικητικό κέντρο και έδρα νομού, ζουν 25.000 άνθρωποι. Η πλησιέστερη ακτή της Τουρκίας απέχει μόλις επτά μίλια. Το χειμώνα που οι ξένοι αποσύρονται, η κοινωνική και οικονομική ζωή του νησιού πέφτει στην εποχιακή νάρκη της.

Καμιά δωδεκαριά πολιτιστικοί σύλλογοι με πενιχρά εφόδια, προσπαθούν να συντηρήσουν ένα ταριχευμένο, ως σκήνωμα αγίου, παρελθόν. Πολύχρωμες επωνυμίες στεγάζουν τη μαρασμένη πνευματική παράδοση του νησιού:

Σύλλογος Πελοποννησίων Λέσβου - Ανάπτυξης Αγιάσου - Σύλλογος Γυναικών - Φιλοτεχνικός Όμιλος Μυτιλήνης ο Θεόφιλος - Ερασιτεχνικός Φιλοτεχνικός Όμιλος το Μπουρίνι...

Οι δεξιοκρατούμενοι σύλλογοι στο «κόκκινο νησί» (όπως χαρακτηριστικά αποκαλείται), με κομματάρχες του κυβερνώντος κόμματος στις διοικήσεις τους, ασκούν ψηφοθηρία μέσα απο αμφίβολες πολιτιστικές δραστηριότητες και επιχορηγούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών.

Η Κινηματογραφική Λέσχη Λέσβου, αυτοδύναμο πολιτιστικό σωματείο, μέσα στον πρώτο χρόνο της λειτουργίας της επιβλήθηκε στο χώρο, ως μια δυναμική πραγματικότητα.

Το παρελθόν, παρόν και οι μελλοντικές επιδιώξεις της Λέσχης δεν χαρακτηρίζονται από περισσότερη ή λιγότερη πρωτοτυπία σε σχέση με τα υπόλοιπα παρόμοια σχήματα που δρουν με τον ίδιο περίπου τρόπο στα περισσότερα αστικά κέντρα της ελληνικής επαρχίας.

Η συλλογική φωνή της Λέσχης που συνοψίζεται και κωδικοποιείται στα παρακάτω, εκπροσωπήθηκε στη συζήτηση από τα εξής μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου: Δημήτρης Σάββας, πολιτικός μηχανικός, - Μαρία Φω-

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΛΕΣΒΟΥ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΜΥΤΙΛΗΝΗ
ΜΑΡΤΗΣ 1980

Έκδοση της Κ.Λ. Λέσβου.

τίου, επιχειρηματίας, -Σοφία Φράγκου, αρχιτεκτόνισσα - Στέλιος Χαλκιάδης, εργολάβος οικοδομών και Ηλίας Σπανουδάκης, οικονομολόγος.

Παλιά, εδώ στη Μυτιλήνη, λειτουργούσε από το 1962 ως το 1965 μια κινηματογραφική λέσχη η οποία αργότερα ατόνησε. Από κει και πέρα οι κινηματογράφοι στο νησί συντηρούνταν με ταινίες του εμπορικού κυκλώματος. Στη Μυτιλήνη λειτουργούν τρεις χειμερινοί και δυο θερινοί κινηματογράφοι.

Το Μάρτη του 1979 μαζευτήκαμε ορισμένοι άνθρωποι και βάλαμε μπροστά την υλοποίηση της ιδέας της κινηματογραφικής λέσχης κάτω από καθαρά πολιτιστικό πρίσμα. Μετά τη διαδικασία του Αστικού Κώδικα, μετά δηλαδή την έγκριση από το Πρωτοδικείο, ιδρύθηκε η Λέσχη ως εκπολιτιστικό Σωματείο και άρχισε να λειτουργεί από το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου. Ένα εφταμελές Διοικητικό Συμβούλιο εκλέχτηκε από τη Γενική Συνέλευση των μελών.

Λειτουργούμε με κάρτες ελεύθερης εισόδου για τα μέλη που πληρώνουν συνδρομή και με εισιτήριο γι αυτούς που δε θέλουν να δεσμευτούν με μια συνδρομή. Το εισιτήριο για τους περαστικούς το κρατήσαμε δέκα δραχμές φτηνότερο από τα εισιτήρια των εμπορικών κινηματογράφων της πόλης.

Αρχίσαμε τις χειμερινές προβολές μας κάθε Πέμπτη στο Δημοτικό Θέατρο που λειτουργεί τις υπόλοιπες μέρες ως εμπορικός κινηματογράφος. Ο Δήμος μας διευκολύνει, πληρώνουμε χαμηλό ενοίκιο.

Όταν ξεκινήσαμε τον Οκτώβρη, βγαίνει μια εφημερίδα του νησιού και λέει για μας ότι όλα αυτά τα πράγματα έχουν σαν βασικό στόχο τον έλεγχο της πολιτιστικής ζωής από τους κομμουνιστές' μετά από λίγες μέρες δημοσιεύουν ξανά ένα άρθρο ενάντια στις κινηματογραφικές λέσχες, γενικά, κι έβριζαν τις λέσχες ότι αυτοί που ασχολούνται είναι αργόσχολοι και ημιμαθείς, ότι καλλιεργούν μίσση και πάθη κι ότι πρέπει να ελέγχονται οι λέσχες, να λογοκρίνονται οι ταινίες κι άλλα πολλά. Διασπείραν τη φήμη ότι η λέσχη μας είναι αριστερό σωματείο, είχαμε επισκέψεις από την Ασφάλεια, μπαίναμε μέσα στις προβολές μας χωροφύλακες και ρωτούσαν τον κόσμο στο φουαγιέ του κινηματογράφου, γιατί έρχονται εδώ μέσα στη Λέσχη και τέτοια! Εκφοβισμός. Τώρα τελευταία αποφάσισαν ορισμένοι απέξω να κάνουν «σύλλογο φίλων παλαιού κινηματογράφου» για αντιπερισπασμό!

Το Δημοτικό Θέατρο της πόλης, τα τελευταία δυο χρόνια είχε καθιερώσει να παίζει μια ταινία ποιότητας, μια φορά την εβδομάδα. Ο κόσμος δεν ανταποκρίθηκε. Στη Νύχτα των Σαλτιμπάγκων για παράδειγμα, είμασταν εφτά άτομα. Διαπιστώσαμε εκ των υστέρων ότι ένα σχήμα μπορεί να τραβήξει περισσότερο κόσμο από μια αφηρημένη εκδήλωση.

Η πολιτιστική πείνα που χαρακτηρίζει την επαρχία αφήνεται στα χέρια κερδοσκοπών από το κέντρο. Οι κερδοσκοποί έχουν συνηθίσει το κοινό να θέλει φτηνά θεάματα. Είναι απογοητευτικό να βλέπεις αφίσες μπουλουκιών στους δρόμους της πόλης να λέν ότι πρωταγωνιστούν η Ουρανία του «Λούνα - Πάρκ» και ο Αλέξης του «Μεθοριακού Σταθμού»! Ο κόσμος θέλει ένα όνομα, δεν πάει να δει την ταινία ποιότητας.

Μια από τις δυσκολίες που συναντάει κάποιος που ασχολείται με τα πολιτιστικά πράγματα σε μικρούς χώρους, είναι η ύπαρξη μιας ειρωνείας στη μεγάλη μάζα του κόσμου. «Κοίταξε», λένε, με τί ασχολούνται, δεν είναι στα καλά τους οι άνθρωποι! Είναι ένα πράγμα που το ζούμε καθημερινά.

Στην αρχή δεν περιμέναμε μεγάλη προσέλευση κόσμου, έχοντας υπόψη και το προηγούμενο των προβολών του Δημοτικού Θεάτρου. Στις δυο - τρεις πρώτες προβολές η Λέσχη λειτουργήσε και σαν το κοσμικό γεγονός της πόλης, σαν χώρος επιδείξεως. Αρ-

γότερα ξεκαθάρισαν τα πράγματα.

Το κοινό κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα το οποίο, μετά από την πολεμική που μας έγινε, την τεχνητή διασπορά φημών ως προς την πολιτική απόχρωση του σωματείου, χωρίς να μειωθεί αριθμητικά περιορίστηκε από πλευράς φάσματος. Κατά μέσο όρο παρακολουθούν τις προβολές μας γύρω στα 350 άτομα. Ο μέσος όρος ηλικίας είναι γύρω στα σαράντα και από επαγγέλματα αντιπροσωπεύονται καθηγητές, ελεύθεροι επαγγελματίες, σπουδαστές της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Μυτιλήνης, δικηγόροι, γιατροί, υπάλληλοι ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ.

Εμείς είμαστε όλοι μας απλοί θεατές. Με το σινεμά δεν είχαμε ποτέ καμιά ιδιαίτερη επαφή και οι κινηματογραφικές μας γνώσεις είναι περιορισμένες. Η βασική μας επιδίωξη είναι να φέρουμε τον κόσμο της Μυτιλήνης κοντά στον καλό κινηματογράφο και να τους βοηθήσουμε να μπορέσουν να διαβάσουν αυτόν τον κινηματογράφο, γιατί πιστεύουμε ότι ο κινηματογράφος είναι ένας ισχυρός παράγοντας που μπορεί να βάλλει σε λειτουργία τη σκέψη.

Κάνουμε μια επιλογή καλών ταινιών, προγραμματίζοντας στις δίμηνη βάση. Βρίσκουμε στοιχεία για το σκηνοθέτη, φιλομορφία, στοιχεία για το έργο και πριν από την προβολή μοιράζουμε στην είσοδο ένα είδος σημειώματος - προγράμματος που τοπολογούμε οι ίδιοι. Μέσα σ' αυτά που κάναμε ήταν και η έκδοση ενός τεύχους 20 σελίδων με τον τίτλο «Συνοπτική ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου», χρησιμοποιώντας ως βασική μας βιβλιογραφία το βιβλίο του Σολδάτου για τον Ελληνικό Κινηματογράφο και το περιοδικό «Σύγχρονος Κινηματογράφος». Το φυλλάδιο το μοιράσαμε δωρεάν στα μέλη μας. Έχουμε γύρω στα 300 μέλη.

Μαζί με κλασικές ταινίες, πως το Θωρηκτό Ποτέμκιν, Ιβάνο Τρομερός και άλλες που τραβήξαν πολύ κόσμο παίξαμε και Ανατολικά της Εδέμ, του Καζάν, ο Ρόκκο και τ' αδελφια-του Βισκόντι, ο λαϊκός ζωγράφος Προσμάνι του Σεγκέλαγια, Μνήμη υποανάπτυξης και Θάνατος εν γραφειοκρατία του Αλέα, το Πάϊμ του Ζακ Τατί και άλλα...

Θελήσαμε να κάνουμε συζητήσεις μετά τις προβολές, αλλά έμεινε ο κόσμος. Επεκτείναμε προβολές μας και στα χωριά του νησιού με κοινό γύρω στα 100 άτομα κάθε φορά. Μιά σημαντική δυσκολία που αντιμετωπίζουμε είναι η απόσταση του νησιού από την Αθήνα και η θάλασσα που μεσολαβεί. Το χειμώνα μπορούν πολλές φορές να σουν τα πλοία κι άλλοτε κόβει και η αεροπορική συνδεση.

ορές μатаιώσαμε προβολές μας
αυτό το λόγο. Αντιμετωπίζου-
καμιά φορά ασυνέπεια από τα
ραφεία διανομής» κλείνουμε την
αινία και η κόπια δεν έρχεται...

Πολλές από τις δυσκολίες-μας
χετικά με την διοργάνωση των
προβολών, την επιλογή ταινιών,
προμήθεια πληροφοριακού υλι-
ού, ακόμη και για την κατάστα-
η της κόπιας (διότι, συχνά, μας
ρχονται ταινίες που δεν μπορεί
νθρώπου μάτι να τις δει από τις
ρατζουνιές και τα κοψίματα) θα
πορούσαν να λυθούν αν υπήρχε
να κεντρικό συντονιστικό όργα-
ο λεσχών, κάποια ομοσπονδία
κινηματογραφικών λεσχών ας
ούμε, για να μπορέσουμε να λει-
ουργήσουμε πιο οργανωμένα
αι με μεγαλύτερη συνέπεια απέ-
ντι στο κοινό.

Και βέβαια το οικονομικό πρό-
ημα μας δένει τα χέρια. Ό,τι
φτά βάλαμε στην άκρη από τις
προβολές μας τον περασμένο
μόνα τα ξοδέψαμε το καλο-
ίρι και μπήκαμε μέσα. Σε κάθε
Μεταλοκαιριότητα προβολή με το ε-
πικτικό που μας ζητάει ο αιθου-
ρχης, έπρεπε να κόβουμε 400
επιτήρια στην είσοδο, εκτός από
κάρτες των μελών, για να κα-
οικουμε το κόστος προβολής: α-
κατατον! Είχαμε τον Νιάνια υ-
ργό κι έδωσε λεφτά μέχρι και
μα πιο παραμικρό σωματείο του
παισιού κι εμάς δεν μας έδωσε
Βολόκο. Έδωσε από 200.000 ως
1.000 σε κάτι συλλόγους που έ-
αν μόνο και μόνο για να αντι-
τεθούν ορισμένους άλλους.
εις του κάναμε χαρτί και είπα-
οι οι είμαστε, τί δραστηριότη-
έχουμε προγραμματίσει κι ότι
μετωπίζουμε αυτές τις οικο-
ικές δυσκολίες. Μας απάντη-
ο διευθυντής του πολιτικού
γραφείου ότι «κατανοούμε το
μά-σας και ο κύριος υπουρ-
θα το ικανοποιήσει κατά

προτεραιότητα, μόνο στείλ-
τε-μας ένα αντίγραφο του κατα-
στατικού σας». Στείλαμε το κα-
ταστατικό κι από τότε τίποτα!

Με την «Ταινιοθήκη της Ελλά-
δος» δεν έχουμε καμιά συνδεση.
Μάθαμε ότι δεν είναι συνεπείς
στο κλείσιμο των ταινιών τους,
πολλές φορές στέλνουν άλλη. Ε-
ξάλλου βάζουν και όρους, «θα
σας στείλουμε ορισμένες καλές
ταινίες, αλλά θα παίξετε κι αυτές
που θέλουμε εμείς». Εμείς λει-
τουργούμε με ταινίες που νοικιά-
ζουμε αποκλειστικά από το εμ-
πορικό κύκλωμα. Θέλουμε ακό-
μη να έρθουμε σε επαφή με τα
διάφορα ινστιτούτα που έχουν
κάποια ταινιοθήκη, το Γερμανι-
κό, το Γαλλικό Ινστιτούτο. Κά-
ναμε γράμμα στο Γκαίτε, αλλά
ούτε μπήκαν στον κόπο να μας
απαντήσουν.

Είχαμε κάνει την περσινή περιό-
δο ένα μήνα ελληνικού κινηματο-
γράφου με τον Θίασο, Ανατολική
Περιφέρεια, Η ηλικία της θάλασ-
σας, Πρόσωπο με πρόσωπο. Στις
αρχές, ο κόσμος αντιμετώπισε
την εκδήλωση με ενθουσιασμό,
μετά όμως, ίσως επειδή η μια ται-
νία ακολουθούσε την άλλη, μειώ-
θηκε το ενδιαφέρον τους: είχαμε
πέσει και στα πιο άσχημα κρύα
της Μυτιλήνης, ο κόσμος δεν έ-
βγαινε από τα σπίτια του. Θέλα-
με να φέρουμε και τους σκηνοθέ-
τες των ταινιών ή κάποιον κριτι-
κό. Οι κριτικοί δεν έρχονται τις
μέρες που προβάλλουμε γιατί
βλέπουν τις ταινίες της επόμενης
εβδομάδας. Τηλεφωνήσαμε σε
καμιά δεκαριά σκηνοθέτες. Κατ'
αρχήν δεν είπε κανείς «όχι». Το
αποτέλεσμα ήταν να μην έρθει
και κανένας. Παίρναμε πχ. τον
Λυκουρέση και μας πήγαινε από
το σήμερα στο αύριο. Τη μια έλε-
γε θα πάω στη Μακεδονία να
βοηθήσω τον Θόδωρο (Αγγελό-
πουλο), την άλλη έλεγα θα πάω

ταξίδι στο εξωτερικό, την τρίτη
έλεγε θά' ρθω το Μάρτη σίγουρα!
τηλεφωνούσαμε το Μάρτη, δεν
μπορούσαμε να τον βρούμε. Μό-
νο ο Παπαγιαννίδης ήρθε. Αυτό
που διατυμπανίζεται ως ανάγκη
πολιτιστικής αποκέντρωσης δεν
το βλέπουμε να πραγματοποιεί-
ται. Θα πρέπει να μας γίνει συνεί-
δηση ότι το πολιτιστικό κίνημα
σ' αυτό το χώρο πρέπει να ανα-
πτυχθεί αυτοδύναμα.

Αντιμετωπίσαμε πολλές δυ-
σκολίες για να βρούμε ελληνικές
ταινίες και τελικά καταφύγαμε
στις ταινίες που τις εκμεταλλεύ-
ονταν οι γνωστές εταιρίες γιατί
αυτές που βρίσκονταν στα χέρια
των ιδίων των σκηνοθετών ή δεν
βρίσκαμε τους ανθρώπους ή αυ-
τοί που τις είχαν δισταζαν να τις
στείλουν γιατί σου λέγαν «τί πε-
ριπέτεια θα έχει η μοναδική κό-
πια που έχω στα χέρια μου, αν
χαθεί ή αν καταστραφεί;». Ο
«μήνας» καθορίστηκε απ' αυτή
τη δυσκολία και αναγκαστικά οι
επιλογές που είχαμε να κάνουμε
ήταν πολύ περιορισμένες. Για
τον δεύτερο μήνα ελληνικού κι-
νηματογράφου που θέλουμε να
διοργανώσουμε στην αρχή της ε-
πόμενης κινηματογραφικής πε-
ριόδου με αντιπροσωπευτικές
ταινίες από τις διάφορες φάσεις
του ελληνικού κινηματογράφου,
σκεφτόμαστε να συνεργαστούμε
με το Κέντρο Ανεξάρτητου Ελλη-
νικού Κινηματογράφου.

Φροντίζουμε ν' ακολουθούμε
μια προοδευτική ανάπτυξη στα
θέματα των ταινιών που φέρνου-
με, από τις πιο απλές, στις περισ-
σότερο σύνθετες. Οι ταινίες που
παίζουμε αποτελούν μια συνιστα-
μένη διαφόρων τάσεων με προ-
σπάθεια να είμαστε κάπου στον
μέσο όρο της ταινίας ποιότητας.
Ο κόσμος εδώ στην Μυτιλήνη
δεν είναι έτοιμος να δεχτεί μια κι-
νηματογραφική λέσχη, όπως τη

θέλουμε εμείς. Και ποιος νοιάζε-
ται για τα πολιτιστικά αγαθά σή-
μερα; Ένας ελάχιστος αριθμός
ατόμων!

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι
την πρώτη χρονιά δεν λειτουργή-
σαμε και τόσο σαν λέσχη όσο
σαν καλός εμπορικός κινηματο-
γράφος. Για να μπορέσουμε ν' α-
ναλάβουμε το ρίσκο και να μην
πέφτουμε στην παγίδα ν' αναπα-
ράγουμε μια εμπορική αίθουσα
ποιότητας, θα θέλαμε να δείχνου-
με κατά διαστήματα και μια ται-
νία μη εμπορική, έναν Γκοντάρ,
λογουχάρη, όσο κι αν ο Γκοντάρ
είναι ξεπερασμένος σήμερα πια ή
αμερικάνικο άντεργκράουντ, αλ-
λά σ' αυτή την περίπτωση θα
πρέπει να προετοιμάσουμε το έ-
δαφος, θα πρέπει να υπάρχει κι έ-
νας ειδικός, ένας κριτικός που
θα κάνει μια εισαγωγή στην αρ-
χή, να κατατοπίσει τον κόσμο, ό-
μως αυτός ο άνθρωπος δεν υπάρ-
χει...

Στοχος-μας είναι να λειτουρ-
γήσουμε καθαρά σα λέσχη κά-
νοντας στην αρχή μόνοι μας, με
10 - 15 άτομα συζητήσεις με την
ελπίδα να φτάσουμε τα 40 - 50 ά-
τομα. Ούτε κι εμείς ξέρουμε τον
κινηματογράφο, προσπαθούμε
να τον μάθουμε. Ο κόσμος δεν εί-
ναι εξοικωμένος με τον κινημα-
τογράφο τέχνης που θα τον βάλει
να σκεφτεί ή ν' αποκρυπτογρα-
φήσει ορισμένα νοήματα. Μέσα
από την εμπειρία της κινηματο-
γραφικής λέσχης, εμείς πια ως ά-
τομα, ο καθένας ξεχωριστά απ'
εμάς, μαθαίνουμε. Μαθαίνουμε
τον κινηματογράφο, μαθαίνουμε
τους ανθρώπους γύρω μας, μα-
θαίνουμε τους εαυτούς μας μέσα
απ' αυτά. Η Λέσχη, πέρα από
την πολιτιστική δουλειά που κά-
νουμε, μας λειτουργεί και ως μέ-
θοδος αυτογνωσίας.

(η συζήτηση μαγνητοφωνήθηκε στις
25.6.80)

Εξάντας / Λογοτεχνία

Άλμπέρτο Μοράβια

Εσωτερική ζωή

Εξάντας / Λογοτεχνία

Λίβ Οϋλμαν

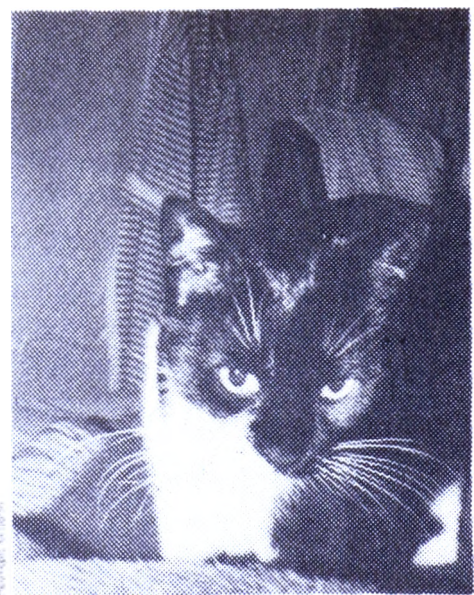
Αλλαγές

Εξάντας / Ελληνική Λογοτεχνία

Βασίλης Άλεξάκης

Τό κεφάλι της γάτας

ΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

Κεντρική διάθεση: Κωλέττη 11 τηλ. 36.04.885

Νίκος Κεσσανλής Τα Παλίμψηστα — και μία αναδρομή — του Αλέξανδρου Γ. Ξύδη

Ερωτικό - '81 Διαστάσεις: 2x3 μέτρα.

Ο Κεσσανλής (γεν. 1930) ανήκει στην πρώτη εκείνη μετακατοχική γενιά, γεννημένη ανάμεσα 1920 και 1930, για την οποία, μετά την ΑΣΚΤ, στη δεκαετία του 50, ήταν απαραίτητο να τραβήξει στο εξωτερικό για να εμπλουτίσει την τέχνη-της, σ' επαφή με τα πιο σύγχρονα ρεύματα.

Την εποχή εκείνη το Παρίσι ήταν ακόμα το σημαντικότερο κέντρο τέχνης. Από την Ελλάδα πήγαινε εκεί ο καλλιτέχνης κατ' ευθείαν ή μέσω Ρώμης, όπου το ελληνικό κράτος ενδιαφερόταν να μορφώσει ειδικούς στη συντήρηση έργων τέχνης και κυρίως ζωγραφικής, ή στη χύτευση γλυπτών.

Το δεύτερο δρομολόγιο ακολούθησε ο Κεσσανλής, αφού τελείωσε την ΑΣΚΤ (1948-55). Έμεινε στη Ρώμη σπουδάζοντας συντήρηση και ζωγραφίζοντας έξι χρόνια.

Η αποκατάσταση τοιχογραφιών στην οποία ειδικεύθηκε, του έδωσε τη δυνατότητα να μελετήσει «εξ επαφής» την τέχνη των μεγάλων τοιχογράφων του Κουατροτσέντο και Τσινκουετσέντο (Τσιμαμπούε, Τζιότο, Μαντένια, κ.ά.), να εμπλουτίσει τις γνώσεις του στην ιστορία της τέχνης και να καλλιεργήσει την έμφυτη ευαισθησία-του για τις υφές και τα υλικά της ζωγραφικής. Γι' αυτά φοιτώντας ακόμα στη Σχολή, είχε εκδηλώσει το ενδιαφέρον-του, μεταφράζοντας στα ελληνικά βασικά ξένα εγχειρίδια, γαλλικά και ιταλικά. Ο Κεσσανλής είναι τεχνίτης που κατέχει όλα τα μυστικά της «μαγειρικής» της ζωγραφικής, αλλά δεν διστάζει να δοκιμάσει καινούριες συνταγές. Είναι ακόμα ζωγράφος παιδευμένος, κι ας φέρει την παιδεία-του λαφριά.

Στην Ιταλία, τα χρόνια εκείνα, ανάμεσα Ρώμη, Μιλάνο και την ανανεωμένη Μπιενάλε της Βενε-

τίας, διαμορφωνόταν ένα ιδιότυπο ρεύμα μη-παραστατικής τέχνης. Με σημαντικότερους εκπρόσωπους τους Άφρο, Σαντομάζο, Φοντάνα και με τεχνοκρίτες και ιστορικούς της τέχνης όπως ο Αργκάν, ο Κρισπόλτι, ο Μαρκιόρι ή ο Μπράντι (διευθυντής του Ινστιτούτο Τσεντράλε ντελ Ρεστάουρο, όπου σπούδασε ο Κεσσανλής). Το ρεύμα αυτό έμελλε να παίξει σημαντικό ρόλο στις ευρωπαϊκές ζυμώσεις γύρω από την τέχνη στις δεκαετίες 50 και 60.

Καθώς δεν υπήρχε ακόμα στην Ιταλία, στην περιοχή της σύγχρονης τέχνης «κατεστημένο», όπως είχε σχηματιστεί από μισόν αιώνα στο Παρίσι, ξένοι νέοι καλλιτέχνες, με ταλέντο, μπορούσαν να παίξουν ισότιμα με τους ντόπιους ρόλο στη διαμόρφωση του ιταλικού αυτού ρεύματος της αφαίρεσης.

Ο Κεσσανλής, με τον ερευνητικό δυναμισμό και τη φαντασία-του, βρήκε γρήγορα εξέχουσα θέση ανάμεσα στους νέους, μετέχοντας σε πολυάριθμες εκθέσεις, κυρίως στην Ιταλία, κερδίζοντας διακρίσεις και βραβεία σε διεθνείς εκδηλώσεις, μ' επιτροπές απαρτιζόμενες από αυθεντίες της τεχνοκριτικής. Την πρώτη-του ατομική έκθεση στη Ρώμη την προλόγισε ο μεγάλος Κάρλο Αργκάν με θερμό σημείωμα.

Από το 1957 είχε εγκαταλείψει ολότελα τον παραστατισμό κι έφτιαχνε μια ζωγραφική αφηρημένη, με παστόζικα χρώματα και με διάφορα υλικά (γύψο, χαρτιά και υφάσματα τσαλακωμένα και κολλημένα στην επιφάνεια του πανιού με χρώμα κλπ.) δίχως σχεδιασμό, στηριζόμενος στο χρώμα, στην υφή και, προπαντός, στην πινελιά που εντυπώνει άμεσα στο πανί τις κινήσεις του χεριού, καθώς ξετυλίγεται η ζωγραφική πράξη. Δεν ήταν καθό-

λου στατική η ζωγραφική-του, με φανερή την τροχιά του πινέλου, την κατεύθυνση του τσαλακώματος, με τις ρυτιδώσεις των πτυχών-του. Όλα υπογράμμιζαν τη δυναμική υφή του έργου, σαν έκφραση της ανήσυχης προσωπικότητας του Κεσσανλή, ως το σημείο να τον οδηγεί σ' έναν αφηρημένο εξπρεσιονισμό, όμως πολύ αλλιώτικο — πιο «αισθητικό» και μελετημένο (sophistiqué) από τον συχνά ωμό εξπρεσιονισμό των Αμερικάνων, που ξεχυνόταν τα χρόνια εκείνα στην Ευρώπη.

Απέναντι στην αμερικάνικη πλημμυρίδα που άγγιξε την αιχμή-της ανάμεσα στη μεγάλη έκθεση του εξπρεσιονισμού και του action painting το 1959 στο Λονδίνο και τη βράβευση του Ράουμπεργκ στη Μπιενάλε του 1964, η Ευρώπη είχε ν' αντιτάξει την τελευταία φάση της αφαίρεσης, το ολότελα άμορφο (informel) της «χειρονομιακής» (gestuelle) ζωγραφικής, τη «σωματική τέχνη» (body art) της αποτύπωσης δηλαδή πάνω σε τεράστια πανιά γυμνών σωμάτων αλειμμένων με χρώμα, και τον «Νέο Ρεαλισμό» που, κατά τον θεωρητικό-του τεχνοκρίτη Ρεστανύ, αποβλέπει στην αισθητική καταξίωση του αντικείμενου. Στο μεταξύ, στην ίδια την Αμερική η τέχνη μετατοπιζόταν προς πιο σύνθετες μορφές, το assemblage (συναρμογές), το happening (συμβάν) και την performance (δράση), ή προς τον νεο-παραστατισμό του Ποπ-Αρτ.

Ο Κεσσανλής γρήγορα βρέθηκε στο κέντρο των ζυμώσεων της αναμέτρησης ανάμεσα στους δύο ζωγραφικούς κόσμους, όταν εγκαταστάθηκε στο Παρίσι το 1960. Βρήκε ν' ασκούν αρκετοί συνάδελφοί-του τη «χειρονομιακή» ζωγραφική. Του ταίριαζε το είδος, με τη γοργότητα της εκτέλεσης, την αμεσότητα της εκτύπωσης (effet), την πιστότητα της καταγραφής της χειρονομίας που πήζει άμεσα πάνω στον πίνακα με αρκετή αναγλυφικότητα, πάντα όμως μέσα στις δύο διαστάσεις του τετάρου.

Δεν αρκούσαν όμως στο δυναμισμό-του οι δύο διαστάσεις. Γύρω στο 1961 αρχίζει να βγαίνει από το τετάρο και να πειραματίζεται με μέσα ζωγραφικά (δηλαδή όχι γλυπτά) μεσ' στο χώρο. Από τότε χρονολογούνται οι πρώτες «Χειρονομίες» καθώς και τα πρώτα-του «χάππενινγκ» (έτσι τα ονομάζει), παιχνίδια με αλλόκοτες μάσκες από γύψο, χαρτί και πολλά μέτρα ύφασμα.

Μετέχει πάντα σε πλήθος εκθέσεων στη Γαλλία και αλλού, αλλά τα πρώτα δείγματα της εξόδου στο χώρο θα τα παρουσιάσει στη γνώριμή-του Ιταλία, το Μάρτη 1964, στη Φλωρεντία. Τον Απρίλη δείχνει την πρώτη του «Μεγάλη Άσπρη Χειρονομία» στη Ρώμη. Πρόκειται για κατασκευή που διαμορφώνει ένα χώρο

με κατάλευκα σεντόνια κρεμασμένα, μπλεγμένα, τραβηγμένα στο μήκος σε μεγάλες ακανόνιστες γιρλάντες και στερεοποιημένα με κόλλα, που δημιουργούν ένα χώρο δικό-τους μεσ' στα δωμάτια της γκαλερί. Έχει πηξει η χειρονομία που έσυρε ο Κεσσανλής (γνωστός τώρα πια ως Νίκος) όχι πια πάνω στο πανί, αλλά μεσ' στο χώρο, με απρόοπτες αναδιπλώσεις και πτυχολογίες που τυχαία, θυμίζουν πού και πού, τις σκαλισμένες στο μάρμαρο πτυχές ενός αρχαίου πέπλου. Και τις δύο εκθέσεις προλόγισε ο Ρεστανύ, που έβλεπε στο Νίκο έναν από τους πιο προικισμένους αλλά και πιο ιδιότυπους εκπρόσωπους του Νέου Ρεαλισμού, αυτής της ευρωπαϊκής απάντησης στο Ποπ Αρτ.

Τον Ιούνιο 1964, στη Βενετία, σ' εκδήλωση παράλληλη και ταυτόχρονη με τη Μπιενάλε (όπου κέρδισε το μεγάλο βραβείο ο Ράουμπεργκ) ο Κεσσανλής, μαζί με τον Κανιάρη και τον Δανιήλ, παρουσίασε στο φουαγιέ του θεάτρου «Φένιτσε» (Φοίνικας) τη «Προτάσεις για μια Νέα Ελληνική Γλυπτική». Σ' ένα χώρο όπου εκθέτανε, σε άλλες αίθουσες, καθιερωμένες κορυφές της ευρωπαϊκής τέχνης, όπως οι νεκροί Βολς (1913-1951) και Κλάι (1928-1962), ο Φοντάνα, ο Φωτρί και ο Μαρσιάλ Ραύς, οι «Προ-

Ο αρχιτέκτονας Ιάσων Ρίζος Διαστάσεις: 2x2 μέτρα.

σεις», παρουσιασμένες από Ρεστανύ, εντυπωσίασαν τεχνοκρίτικούς και το κοινό που είχε συρρεύσει για τη Μπιενάλε, θεωρήθηκαν από τις σημαντικότερες ευρωπαϊκές απαντήσεις στην Ποπ των Αμερικάνων, που τότε τιπροσώπευαν οι Ράουμπεργκ και Τζάσπερ Τζονς. Προκάσαν βέβαια και έντονες αντιδράσεις, προπαντός στην Ελλάδα, που θεωρήθηκαν ασέβεια πέντε στην αρχαία τέχνη.

Η εκδήλωση είχε όλα τα στοιχεία ενός τριπλού χάπενινγκ, οποιου ίχνη παραμένανε στη του κοινού, αφού η «χειρονομία» του Κεσσανλή, κορύφωμα δουλειάς που είχε μόλις παύσει στη Φλωρεντία και στη Ρώμη, ήταν αυτοσχεδιασμένη μπρόθετα και εκτελεσμένη εκεί που, ενώ τα έργα των δυο άλλων — όχι εκείνα που είχαν ετοιμάσει στο Παρίσι γιατί δεν έφτασαν γκαίρα για να εκτεθούν — αυτοσχεδιασμένα επιτόπιζαν αυτά, αλλ' αναγκαστικά με

α πρόχειρα μαζεμένα μέσα σε γυαλινές ώρες, πάντως όμως απόλυτα συνεπή προς το πνεύμα της δουλειάς-τους εκείνης της περιόδου.

Και των τριών η δουλειά έστηνε ένα «περιβάλλον» μέσα σε οποίο δοσμένο, από τον οποίο έβγαλαν ούτε ένα έπιπλο, ούτε μια κουρτίνα της μπαρόκ διακόσμησης, και που τον διαμόρφωσαν με τις δικές-τους κατασκευές σ' ένα ενιαίο καινούριο πο. Περιβάλλον λοιπόν μαζί με χνάρια ενός χαμένου χάπεκ οι «Προτάσεις για μια Νέα ελληνική Γλυπτική» ήταν το έργο των νέων αυτών τότε που μπορεί να καταγραφεί στην ιστορία της σύγχρονης ελληνικής τέχνης.

Μετά τη Βενετία, ο Κεσσανλής μεταλείπει τη «χειρονομιακή» και μπαίνει σε μια πιο πατατική φάση, διερευνά άλλες εικαστικούς δρόμους, εισάγει τη φωτογραφία στην τέχνη — ακολουθώντας το παράδειγμα του Ουόρχολ και του Ράιμπεργκ. Μαζί με μια ομάδα ομηλικών του Γάλλων και Ισπανών ίδρυσε την κίνηση «Μεκ-Αρτ» (μηχανική τέχνη). Αντίθετα στους Αμερικάνους που χρησιμοποιούσαν τη φωτογραφία και μεταξοτυπία (που μόλις είχε εφευρεθεί) σε στοιχείο χρωματικό του έργου-τους, ο Κεσ-

σανλής βάστηξε περίπου ως το 1975, ο Κεσσανλής έφτιαξε:

α) τις «Φαντασμαγορίες της Ταυτότητας» συνδυασμό του θέατρου σκιών (ανάμνηση του Καρακιόζη), της φωτογραφίας και της ζωγραφικής. Πρόκειται για ολόσωμη φωτογραφική αποτύπωση πάνω σε πανί των σκιών προσώπων που κινούνται πίσω από μια διάφανη οθόνη κάτω από έντονο φως προβολέων.

β) τις «Αναμορφώσεις» (λέξη ελληνική που δεν υπάρχει στα ελληνικά μ' αυτή τη σημασία), παιχνίδια προοπτικά που, τον καιρό του Χολμπάιν, παίζονταν με το πινέλο, ενώ ο Κεσσανλής δεν είχε παρά να φωτογραφήσει το αντικείμενο από ορισμένη γωνία, για να το «παραμορφώσει» και από την ίδια γωνία έπρεπε να το κυττάξει ο θεατής για να το δει «αναμορφωμένο» στην πραγματικότητα του όψης, δίχως μάλιστα να χρειαστεί το λεγόμενο «αναμορφοσκόπιο».

Αργότερα τις «αναμορφώσεις» τις μετέφερε στον τρισδιάστο χώρο, κατασκευάζοντάς-τις με φύλλα ξύλου σε αλληπάλληλα κινητά επίπεδα που, κατάλληλα τοποθετημένα, αναπαράγουν το αντικείμενο που έχει απεικονίσει.

Μέσ' από τη φάση αυτή, ενός καινούριου παραστατισμού, άρχισε πριν 4-5 χρόνια η καλλιτεχνική πρακτική του Κεσσανλή να κινείται προς μια αντίληψη πιο mahlerisch θά' λεγαν οι Γερμανοί, πιο «ζωγραφική». Με όλους τους καρπούς των πολύχρονων πειραματισμών-του στον τομέα της φωτογραφίας και των εφαρμογών-της αφομοιωμένους, ξεκινάει μια δουλειά που χρησιμοποιεί καθαρά ζωγραφικά μέσα και τεχνικές, με τρόπο όμως όχι συμβατικό. Δεν απεικονίζει δηλαδή απλά την εξωτερική όψη του αντικείμενου, με ύφος ιμπρεσιονιστικό, φωβ, νατουραλιστικό ή εξπρεσιονιστικό.

Ο άκρατος εξπρεσιονισμός των αρχών-του, εκείνο το «εξημμένο και βαρβαρικό μένος» που διαπίστωνε ο Αργκάν το 1957, δεν έχει καταλαγιάσει στην «κομψότητα της ζωγραφικής χειρονομίας» όπως αναρωτιόταν ο Ιταλός τεχνολόγος — θα ήταν μια εξέλιξη «αισθητισμού» και δεξιοτεχνίας.

Έχει συμπυκνωθεί σε μια ρωμαλέα, ήρεμη εξωτερικευση που μας βεβαιώνει πειστικά για την ευθεία αντιστοιχία-της προς την εσωτερική ανάγκη έκφρασης του ώριμου εαυτού-του. Αντιπαραθέτοντας τον εαυτό-του προς το αντικείμενό-του, συνήθως τον άνθρωπο που προσωπογραφεί, δίνει έργα που ανταποκρίνονται εξίσου ευθέως στις ανάγκες μιας κοινωνίας, που έχοντας δοκιμάσει και όχι ακόμα ελέγξει όλες τις κατακτήσεις μιας απανθρωπισμένης τεχνολογίας, πληρώνει τώρα τις συνέπειες της «προόδου» και της «αφθονίας», τη μόλυνση, τον κορεσμό, την ανία, την τέλεια αναισθητοποίηση και

γυρεύει να γεμίσει τα πνεμόνια, τα μάτια και ό,τι απομένει από την ψυχή της με μια καινούρια όψη του κόσμου, μέσ' από μια ζωγραφική σαν αυτή που εκθέτεται στο «ΔΕΣΜΟ», μια ζωγραφική του καιρού-μας πολυδιάστατη και πολυσήμαντη μέσα στην απλότητά-της, μια ζωγραφική-ζωγραφική.

Δεν μπορώ να μιλήσω, όπως θέλουν μερικοί, για «επιστροφή» του Κεσσανλή στη ζωγραφική — δεν την είχε εγκαταλείψει ούτε στις πιο μακρινές παρεκβάσεις-του. Διαπιστώνω όμως σ' όλη τη συνέχεια του έργου-του, μια θαρραλέα εμμονή και συνέπεια που, μέσ' από την πλούσια παιδευσή-του και τις τολμηρές αναζητήσεις στις οποίες τον οδήγησε η ζωτικότητα, η φαντασία και η περιέργειά-του, εκράτησε πάντα ενεργά και ανόθευτα τα μέσα έκφρασής-του. Αυτό φαίνεται καθαρά στα έργα που εκθέτει εδώ.

Τα τρία-τέσσερα πιο πρόσφατα έργα-του είναι καρποί εντατικής εργασίας τριών περίπου μηνών, μετά την επιστροφή-του από το Παρίσι για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα.

Η καινούρια αίσθηση του χρώματος, η πνοή και η σιγουριά του σχεδίου, καμωμένου αποκλειστικά με το πινέλο, δείχνουν ότι η αναβάπτιση-του στο φως και στη διαύγεια της Αττικής (εργάζεται συχνά στο υπαίθρο έξω από τη ζώνη του «νέφους») τον έχει ωθήσει όχι απλώς σε νέα φάση, αλλά σε μια ριζική ανατοποθέτηση του

έργου-του απέναντι στο αιώριο, βασικό πρόβλημα της ταύτισης και ανάλυσης της πιο «αληθινής» εικόνας και στο αποφασιστικό ξεμάκρμα από μια δουλειά γκριζα, κάπως στεγνή ορθολογιστική — και σε σημεία κουρασμένη από τη μακρά τριβή-του στις ψηλές σφαίρες της τέχνης και της διάνοησης ενός Παρισιού όχι πια τόσο ζωτικού όσο άλλοτε.

Οι «τοιχοί» του Κεσσανλή, τα Παλίμψηστα όπως τα λέει, πραγματικοί σοβάδες από ασβέστη και μαρμαρόσκονη και χρώματα «του βαρελιού», με τη διάρκεια και στερεότητα αναγεννησιακής τοιχογραφίας, με μια φρεσκάδα στο χρώμα και μιαν αφρατιά των όγκων — δεν ξεθωιάζουν ούτε μπαγιατεύουν — αποτελούν την πιο πειστική ως σήμερα σύνθεση στο έργο-του της χειρονομιακής δεξιοτεχνίας, της εκφραστικής αμεσότητας, του απόλυτου ελέγχου των μέσων-του. Όλη η εμπειρία-του γύρω από τα μέσα και τις τεχνικές, όλες οι εμπειρίες-του από την τριαντάχρονη άσκηση της ζωγραφικής στη Ρώμη και στο Παρίσι, όλες οι εξπρεσιονιστικές-του οξυτήτες στρογγυλεμένες από τη μεσογειακή-του αισθησιακότητα, βρίσκονται αποσταγμένα στο εξάισιο «Γυμνό στον άσπρο τοίχο» ή στο «Πορτραίτο της Χρύσας Ρωμανού», τεκμήρια μιας χυμώδους ανανέωσης.

«Δεσμός», 18 Μαΐου 1981

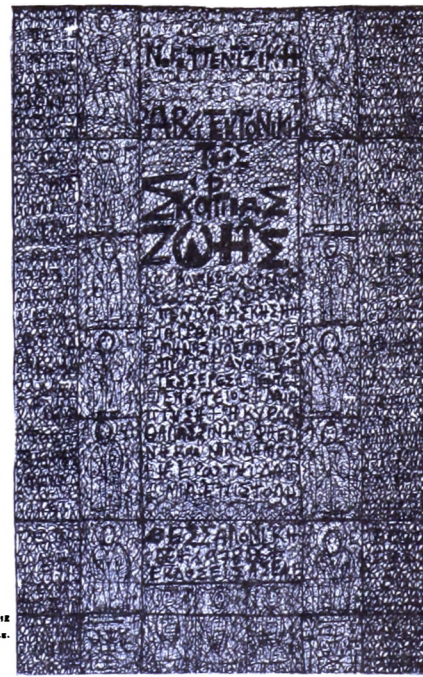
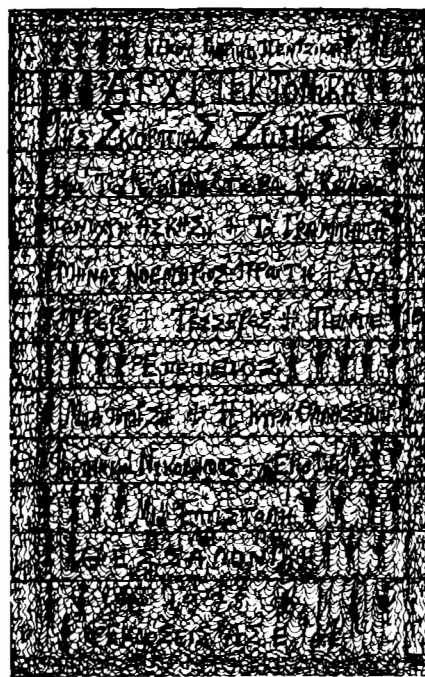
Πορτογραφία της Χρ. Ρωμανού, 1981
2x2 μέτρα.

τη χρησιμοποιεί σαν κύριο στατικό, παίζοντας με την τεχνική και άλλες τεχνικές οπτικές-της (μεγεθύνσεις, εμφανίσεις, αντιθέσεις, κού-θετικό, γραμμικότητα), καθώς και με τη δυναμική παραγωγής πολλαπλών εικόνων.

Η βοήθεια της Μεκ-Αρτ στη ζωγραφική ξεπερνάει τον εμπλουτισμό του έργου με λιτεχνών που την ιδρύει σημερινή σκοπιά. Όνει κανείς ότι οι αναζητήσεις και τα επιτεύγματα της Μεκ-Αρτ που προώθησε πολύ τολμηρά η αξιοποίηση φωτογραφικών, ενώ ξεκίνησαν με αδιαφορία και στην αμερικανική, διαμόρφωσαν από το έργο πολλών από τους σημαντικότερους σημερινούς ζωγράφους, έστω κι αν, όπως ο Κεσσανλής, δεν τις χρησιμοποίησε σήμερα αυτούσιες. Η ανάγκη της φάσης αυτής,

ΝΙΚΟΥ-ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗ

Αρχιτεκτονική της σκόρπιας ζωής
και άλλα μεταγενέστερα κείμενα.

ΑΣΕ ΑΕ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

ΑΘΗΝΑ: ΣΟΛΩΜΟΥ 66, ΤΗΛ. 52 27 807

49 ΧΛΜ. ΟΔΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ, ΤΗΛ. 650 321

Βιβλιο-παρουσίαση

ΒΑΣΙΛΗ Σ. ΚΟΛΩΝΑ
ΛΕΝΑΣ Γ. ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΑΚΗ
Ο αρχιτέκτονας Vitaliano Poselli

Εκδ: Παρατηρητής,
Θεσσαλονίκη 1980

Τα έργα ενός από τους πιο σημαντικούς αρχιτέκτονες της Θεσσαλονίκης, του V. Poselli, εξετάζει το βιβλίο αυτό των εκδόσεων «Παρατηρητής», που προλογίζει ο Γιώργος Ιωάννου. Χαρακτηριστικά αναφέρει στον πρόλογό-του:

Πιστεύω ότι όχι μόνο για τους ειδικούς, αλλά και για όποιον απλώς αγαπάει τη Θεσσαλονίκη και την εν Θεσσαλονίκη ζωή, η μελέτη των νέων αρχιτεκτόνων Βασίλη Κολώνα και Ελένης Παπαματθαϊάκη για τα δημιουργικά έργα του Ιταλού αρχιτέκτονα Vitaliano Poselli που έδρασε στην πόλη αυτή από το 1870 ως το 1910, είναι πολύ αποκαλυπτική και άκρως ενδιαφέρουσα. Και για μένα, ομολογώ, σχεδόν συντριπτική... »

ΝΙΚΟΥ Π. ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ
Παρεπόμενα και ενδιάμεσα
Εκδ: Ίκαρος, Αθήνα 1980

«Ο νεκρός: Κάποιος διαλέγει τη στιγμή μες στην ψυχή-μας / την αποθέτει: / ίσως αρμόζει τώρα να γονατίσουμε στο χώμα με γυμνά / γόνατα / για να αισθανθούμε τους βολβούς της νίκης / ξυπνημένους στη σήψη-του».

ΕΦΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ
Καθρέφτης της υποτροπής
Εκδ: Δωδώνη, Αθήνα 1980

Η Έφη Πανσέληνου είναι γνωστή από τα μυθιστορήματά-της «Δρόμοι της Αθήνας» 1958, «Καταχτημένη χώρα» 1976, καθώς και από τα ποιητικά-της βιβλία, «Αυλός του ανέμου» 1972, και «Γράμμα από το καλοκαίρι» 1978.

Η δουλειά-της αυτή χωρισμένη σε πέντε ενότητες παρουσιάζει νέα δείγματα της προσπάθειας και των αναζητήσεών-της.

ΣΠΥΡΟΥ ΧΑΡΙΤΟΥ
«Ελλάδα—ΕΟΚ, 1959-1970: από τη σύνδεση στην ένταξη».
Μέρος Α'

Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1980

Στην εξαιρετική συλλογή «Βιβλιοθήκη ΕΟΚ», ο Σπύρος Χαρίτος μας δίνει — θα λέγαμε επιτέλους — με σύντομο, αντικειμενικό και σεμνό τρόπο, μια ολοκληρωμένη πληροφόρηση για τις σχέσεις της χώρας-μας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Στέλεχος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1967, ο συγγραφέας γνωρίζει σε βάθος το θέμα-του. Αλλά, ταυτόχρονα, διατηρεί, όπως δείχνει και το πρώτο αυτό μέρος της πραγματείας-του, αμέριστη την δυνατότητα να βλέπει με κριτικό μάτι τις διεργασίες που μας οδήγησαν στην ΕΟΚ, καθώς και το ρόλο των πρωταγωνιστών, διαδοχικών Ελληνικών κυβερνήσεων και εκφραστών της Ευρωπαϊκής βούλησης, εθνικών ή υπερεθνικών.

Μετά από μια εισαγωγή, όπου εξετάζονται με τρόπο αποκαλυπτικό οι λόγοι για τους οποίους η Ελλάδα και η ΕΟΚ επιδίωξαν τη σύνδεση, γίνεται μια διεξοδική ανάλυση της συμφωνίας του 1961. Ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο αφιερώνεται στην αγροτική πολιτική των δύο συνεταίρων. Κι ακολουθεί η λεπτομερής περιγραφή των συνθηκών, οικονομικών και πολιτικών, που οδήγησαν στο πάγωμα της συμφωνίας, των συνεπειών που είχε το τελευταίο και η μετά την μεταπολίτευση αναθέρμανση των σχέσεων με την Κοινότητα.

Το εξαιρετο πραγματικά αυτό βιβλίο συμπληρώνει ένα πλούσιο παράρτημα χαρακτηριστικών στατιστικών στοιχείων, ένα χρονολόγιο, μια σταχυολόγηση δηλώσεων υπεύθυνων προσώπων, που αφορούν την έναρξη των διαπραγματεύσεων ένταξης και η πιο πλήρης βιβλιογραφία πάνω στο θέμα που έχει ποτέ δημοσιευτεί στα Ελληνικά.

Δεν ξέρουμε αν ο συγγραφέας είναι οπαδός του εξευρωπαϊσμού. Οπωσδήποτε, όμως, όσοι είναι τέτοια βιβλία θα έπρεπε να μας δίνουν κι όχι τα ασυνάρτητα κατασκευάσματα των «τεχνοκρατών» της Δεξιάς.

ΑΛΟΗ ΣΙΔΕΡΗ
Πλήρης Ημερών
Εκδ: Άγρα, Αθήνα 1980

Η Αλόη Σιδέρη μας είναι γνωστή από «Το φορείο» 1974, και από το «Έως θανάτου», 1978.

Στο «Πλήρης Ημερών» περιλαμβάνει είκοσι ποιήματα, που αποτελούν και πειραματισμούς της ίδιας στην έκφραση και τον τρόπο γραφής-της.

Δείγμα γραφής: ΔΙΑΓΝΩΣΑ:
Πλήρης ημερών / πλήρης νυκτών / ερώτων / λύπης / κόπου.

ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ: Λυπηρό ήταν το δράμα που παίχτηκε / το βασανιστικό πάθος οι μάταιες προσπάθειες / ο χωρισμός και στο τέλος ο θάνατος... / το πιο φρικτό όμως έγινε όταν τέλειωσε η παράσταση / και ο επιστάτης έσβησε τα φώτα.

Π. ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
Για μια Χριστιανική πολιτική
Εκδ: Μήνυμα, Αθήνα 1981

Σύντομο κατατοπιστικό εγχειρίδιο, όπου ο συγγραφέας εκλαϊκεύει τη μορφή που πρέπει να έχει ο χριστιανικός πολιτικός αγώνας. Θέματα όπως: το περιεχόμενο της Χριστιανικής Επανάστασης, το Χριστιανικό πολιτικό ήθος, αλλά και οι βασικές αρχές του Σοσιαλιστικού Πολιτισμού, τα διαπραγματεύεται με σαφήνεια και επάρκεια.

Το βιβλίο προλογίζει ο Νίκος Ψαρουδάκης.

ΤΑΣΟΥ ΚΑΡΤΑ
Άσκηση συναγεμμού
Άρνισσα Έδεσσας, 1980

«Μή φοβάσαι την ανωνυμία-σου / μη φοβάσαι την ξενιτιά / αυτό που έχεις να το φυλάς / μη σε βρεί η μέρα / ανήξερο / απροετοίμαστο / λειψό / η σκέψη δε χωράει στα χαρτιά-σου / πώς να χωρέσει / τόση σύναξη βροχής στα μάτια;»

Κ. Ι. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ
Μελετήματα φιλοσοφίας
Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1978
Τα «Μελετήματα Φιλοσοφίας» είναι επανέκδοση με προσθήκες του καθηγητή Κ. Ι. Δεσποτόπουλου, και υπήρξαν κεφάλαια στα προηγούμενα βιβλία-του «Φιλοσοφικά Μελετήματα», «Ηθικά Β'» και «Φιλοσοφία του Δικαίου». Τα περισσότερα υπήρχαν και στο βιβλίο «Μελετήματα Ηθικής», εγχειρίδιο των σπουδαστών της Παντείου.

Το βιβλίο αυτό περιέχει ζητήματα που αναφέρονται στη φιλοσοφία, στην ανθρωπολογία και την ηθική. Στη συνέχεια εξετάζονται η φιλοσοφία της Ιστορίας και τελειώνει με την παρουσίαση των έργων των φιλοσόφων Αριστοτέλη και Επικούρου.

Ο συγγραφέας έχοντας επίγνωση των προβλημάτων της φιλοσοφίας, αλλά και βαθιά γνώση των αρχαίων φιλοσόφων συνιστά από την αρχή την κριτική ανάλυση των απόψεων που διατυπώνει και των συμπερασμάτων στα οποία καταλήγει.

ΤΑΚΗ ΑΔΑΜΟΥ
Η λογοτεχνική-μας κληρονομιά
Βιβλίο Β' - Ποιητές
Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1981

Βασική αντίληψη του συγγραφέα είναι η αξιοποίηση κληρονομιάς προοδευτικού στοιχείου από λογοτεχνική-μας παράδοση. Αυτή την έκδοση τοποθετείται και εκτιμάται, απ' αυτή τη σπία, το έργο των εθνικών-μας ποιητών: Δ. Σολωμού, Κ. Παρίση, Α. Σικελιανού και Κ. Βάρλη.

Ο ίδιος ο συγγραφέας τονίζει τι είναι: «Βαρύτιμη κληρονομιά για το λαό και την πατρίδα-μας πνευματική δημιουργία και τεσσάρων αυτών ποιητών».

ΠΑΥΛΙΝΑΣ ΠΑΜΠΟΥΔΗ
Καρτ Ποστάλ
Εκδ: Εγνατία, Αθήνα 1980

Ποιήματα με γενικούς τίτλους Καρτ Ποστάλ και τα υστερόφωτα και με τρία σχέδια του Ν. Χουλιαρά.

ΓΙΑ ΤΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ

Μεγάλη τιμητική εκδήλωση για τα τριάντα χρόνια από τον θάνατο του Άγγελου Σικελιανού ετοιμάζει για τις 3 Ιουνίου το βράδυ στο θέατρο «Γκλόρια» ο **Οργανισμός Επτανήσιακού Θεάτρου**, με την ευγενική συμμετοχή των εκδόσεων «Γλάρος».

Στην εκδήλωση αυτή που, όπως δήλωσαν αρμόδιοι παράγοντες, φιλοδοξεί να είναι η πλέον ολοκληρωμένη των αφιερωμάτων στον ποιητή, θα μιλήσουν διακεκριμένοι λόγιοι, καταξιωμένοι ηθοποιοί του θεάτρου-μας θα απαγγείλουν ποιήματα και θα ερμηνεύσουν αποσπάσματα από

θεατρικά έργα-του, εκλεκτοί συνθέτες και τραγουδιστές θα αποδώσουν ειδικά για την εκδήλωση μελοποιημένους στίχους-του και θα χορέψουν λευκαδίτικα συγκροτήματα, ενώ θ' ακουστεί και η φωνή του μεγάλου ποιητή.

Εν τω μεταξύ, αυτές τις μέρες, κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Γλάρος», η μελέτη του Ντίνου Κουμπάτη, προέδρου του Οργανισμού Επτανήσιακού Θεάτρου, με θέμα και τίτλο «Ο αγνοημένος προφήτης, Άγγελος Σικελιανός», όπου γίνεται σε βάθος ανάλυση της μεταφυσικής πορείας και πίστης του «ένθεου» ποιητή.

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

«Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιγνιώτικο παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς».

Ντίνα Καψάλη
Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.07

Η Παυλίνα Παμπούδη γνωστή από προηγούμενες δουλειές της πρωτοεμφανίστηκε το 1964 με τα «Ειρηνικά», δίνοντας στην συνέχεια μια σειρά άλλα έργα όπως «Αυτός εγώ», «Το φανταστικό τσίρκο» κλπ. Ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί σε πολλά ελληνικά και ξένα περιοδικά, καθώς και ανθολογίες.

Η δουλειά της αυτή προσδιορίζεται κύρια από το στοιχείο της αζήτησης.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΕΣΚΟΥ

Ποιήματα
Αθήνα 1981

«Το γράβαλο: Το παλαιό γράβαλο ισχύει. / Το ξύλινο κουτάλι είναι δυνατό. / Η πολύ βαριά Νύχτα ισχύει. / Ολόκληρος ο μύλος ο καφέ / και το καφεκούτι ι-σχύει. / Όλη η οικογένεια να κα-τραπεύει. Να μην υπάρξει σπί- / Ο γεννήτωρ δέον να πεθάνει. / Η βαριά Νύχτα να πεταχτεί έξω / βλακώδες φως να σβήσει / Το γράβαλο να γυρίσει και να / κτυ- / ρει τον μύλο του καφέ».

ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΡΟΥΤΖΙΕΦ

Ποιήματα
Αθήνα 1981

«Ποιήματα: Θωμάς Σερμπίνης / Καστανιώτη, Αθήνα 1981 / Το βιβλίο αυτό περιέχει μια / σειρά διηγήματα και νουβέλες / σύγχρονου Βούλγαρου συγ- / γράφτη Ντμήταρ Κόρουτςιεφ.

Ο Κόρουτςιεφ ανήκει στη νέα / γενιά λογοτεχνών της πατρίδας / που διαφοροποιείται από τις / προηγούμενες όχι μόνο θεματο- / λογικά, αλλά και σαν στάση α- / ντι στα προβλήματα που υ- / σουν σε μια σοσιαλιστική / κοινωνία. Στα έργα του κυκλοφο- / νει κυρίως άνθρωποι, ανή- / πρωτόπειροι, αλλά και με / σση κριτικής και έρευνας / κοινωνικές σχέσεις. Αυτές / (έσεις δεν τις δέχονται πά- / ραι συχνά επιβάλλουν την / ροφή τους σαν ψυχολογικά

ΓΗ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ποιήματα
Αθήνα 1980

«Ποιήματα: Κάποτε κόβοντας έ- / λαντάφυλλο / ευωδιά που

θυμίζει σκάλα σε κήπο / κόρφο / γυναίκας ή αποχαιρετισμό. / Ύ- / στερα η ξαφνική τουφεκιά / που / τον κάνει φωτογραφία».

ΚΟΥΛΑ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Τάσεις κινητικότητας εργασίας / στην ελληνική βιομηχανία / Εκδ: Εθνικό Κέντρο / Κοινωνικών Ερευνών / Αθήνα 1980

Αποτελεί «κοινό τόπο» ότι το / φαινόμενο της κοινωνικής κινη- / τικότητας στην Ελλάδα έχει με- / λετηθεί ελάχιστα: οι ολιγάριθμες / σχετικές έρευνες (π.χ. της Μου- / στάκα για τους μετανάστες απο- / τα Ζαγόρια και την Πάρο, του Α- / λεξάντερ για τους Έλληνες βιο- / μήχανους κλπ.), αφορούν πολύ ε- / ξειδικευμένες κοινωνικές ομάδες / και δεν επιτρέπουν την εξαγωγή / γενικότερων συμπερασμάτων, / ούτε τη μελέτη των παραγόντων / που διαμορφώνουν τη μορφολο- / γία των κοινωνικών μετακινήσε- / ων.

Το βιβλίο της Κ.Κ. έρχεται να / καλύψει ένα εμφανές κενό στην / ελληνική κοινωνιολογική βιβλιο- / γραφία. Στηρίζεται σε εμπειρική / έρευνα με μεγάλο μέγεθος δείγ- / ματος, που πραγματοποίησε η / συγγραφέας μεταξύ των εργαζό- / μενων στις βιομηχανικές επιχει- / ρήσεις της περιοχής Αθηνών (με / αριθμό απασχολούμενων πάνω / από 30 άτομα). Με βάση τα α- / τελέσματα της έρευνας εξετάζον- / ται πρώτα οι μετακινήσεις ανά- / μεσα σε δύο γενιές — δηλαδή η ε- / παγγελματική θέση του εργαζό- / μενου, όπως ερμηνεύεται από την / οικογενειακή του υποδομή — και / στη συνέχεια οι μετακινήσεις μέ- / σα στην ίδια γενιά, με τελικό / στόχο μια ερμηνεία του επαγγελ- / ματικού status. Στο βιβλίο προ- / τάσσεται μια εκτεταμένη μεθο- / δολογική εισαγωγή, απαραίτητη / για όποιον ασχολείται με αντι- / στοιχα θέματα.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΙΚΑΚΗ

Ο αντιπρόσωπος / Εκδ: Χατζηνικολή, Αθήνα 1980

Αφιέρωμα στον Γκόγκολ, / γραμμένο με ζωηράδα, όπου τα / πρόσωπα διαγράφονται ανάγλυ-

φα, η πλοκή ξετυλίγεται αβια- / στα, ενώ το ενδιαφέρον, όσο / προχωρεί ο μύθος κορυφώνεται / για να καταλήξει σε απροσδόκη- / τη και ευρηματική λύση. Ο συγ- / γραφέας δίνει μια εικόνα της Ρω- / σίας των αρχών του αιώνα και, / μέσα από λεπτολογες και καυ- / στικές περιγραφές, ζωντανεύει / ανθρώπινους τύπους εκείνης της / περιόδου.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΤΑΒΕΑ

Ιστορήματα Α' / Εκδ: Πατάκη, Αθήνα 1980

«Σαν από τέλος ναυαγίου / σε / ξερικές ακρογιαλιές / με βρά- / χους / δεν έχω δάκρυ να εξευμε- / νίσω / το τοπίο / και μένω / γυρ- / νώντας μέσα μου ακατάπαυστα / στο ατελείωτο ταξίδι».

ΝΙΚΟΥ Γ. ΣΤΑΦΥΛΟΠΑΤΗ

Ποιήματα (εκλογή 1940 - 1980) / Αθήνα 1980

«Απρίλης 1967: Πώς να μιλή- / σουμε για την άνοιξη τη φετινή / αφού δεν είδαμε τον ήλιο στα / παράθυρά-μας / και στα μεγάλα / μάτια των παιδιών που παίζουν / τρομαγμένα στο υπόγειο... »

ΑΡΧΙΛΟΧΟΥ ΝΑΒΙΔΗ

Πρελούντιο / Εκδ: Μορφωτική Ένωση / Λεχαινών, 1980

«Επιτύμβιο ενός τρωγλοδύτη: / Γεννήθηκα στο βάθος μιας χαρά- / δρας / στην κόχη μιας ελιάς. / Μετατοπιστήκα μονάχα / όσο / μου ήταν απαραίτητο να ζήσω. / Τώρα σας χαιρετώ δεν έχω τάφο / ξύλινο ή μαρμαρένιο / και λό- / για σαν αυτά / με την πνοή του α- / γέρα / διασχίζουν το σύμπαν / δίχως ειρμό και σκέψη».

ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΕΣΤΟΡΙΔΗ

Βιώματα / Αθήνα 1981

«Επίγραμμα (β): Εδώ ησυχάζει / ασάλευτη η πεθαμένη νιότη, / πε- / σμένη μέσ' στους κήπους των ελ- / πιδων. / Ροδοχαμόγελης αυγής η / φωτεινή γιρλάντα / εχάραξε τις / κοντυλιές της θέλησής της / σε / μέρας αβασίλευτης το φόντο».

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΝΤΑΡΙΟ ΦΟ

... Τό θέατρο είναι ο πρώτος / τρόπος έκφρασης του λαού / και έτσι όλα εκείνα που ή άρι- / στοκρατία χρησιμοποίησε από / τό θέατρο τά πήρε, τά αντί- / γραψε, τά έκλεψε από τον / ίδιο τον λαό.

ΝΤΑΡΙΟ ΦΟ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΖΗΤΗΜΑ

Α ΜΠΕΜΠΕΛ

η γυναίκα

και ο

σοσιαλισμός

Ιστορικές εκδόσεις

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Ιστορικές εκδόσεις

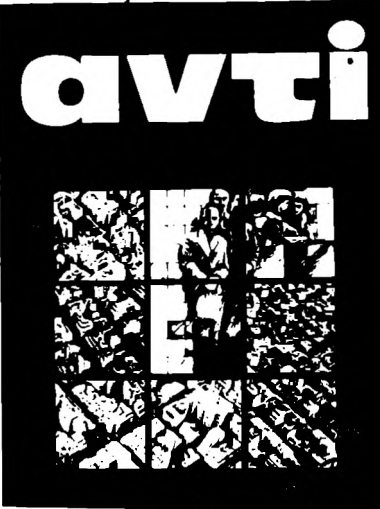
ΚΩΛΕΤΤΗ 4 - ΤΗΛ. 3616650

ΜΠΑΡ «ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΟ»

ΑΒΕΡΝΑ «Ο ΤΣΙΧΛΙΜΠΟΧΛΗΣ & Η ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ» / Σαήν ούλή του νεοκλασσικού σπιτιού στη / ΕΘΟΝΗΣ 58-γώνισμέ ΘΕΜ/ΚΛΕΟΥΣ σά ΕΞΑΡΧΕΙΑ / Τηλ. 3818.015 ή Κυριακή κλειστό

κυκλοφόρησε ο 13ος τόμος

ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

της Ντόρας Ήλικοπούλου - Ρογκάν

Η Πρόσφατη δουλειά του Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα
Γκαλερί Ζουμπουλάκη, Πλ. Φιλικής Εταιρείας.

Σήμερα, στα 75-του χρόνια, ο Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας είναι από τις ελάχιστες περιπτώσεις καλλιτεχνών που κατορθώνουν να ανανεώνονται δημιουργικά μέσ' από τη δουλειά-τους, δίχως να αναμασάνε περασμένες δόξες και να κολλάνε σε μια συνταγή που τους εξασφάλισε παλιά την επιτυχία. Στην τωρινή έκθεση του μεγάλου καλλιτέχνη και δασκάλου, γενική ήταν η έκπληξη τόσο των ειδικών, όσο και των πολλών νέων παιδιών που την επισκέφτηκαν, καθώς τους αποκαλύπτονταν εδώ ένας καλλιτέχνης εξαιρετικά σφριγηλός και «νέος».

Νέος, παράλληλα με την ωριμότητα εκείνη στο σχέδιο — σχέδιο ενός μαιτρ — που απολαμβάνουμε στα πολυάριθμα σχέδια (με διάφορες τεχνικές, που επίσης περιλαμβάνονται στην παρουσίαση). Στα λάδια και στα ακριλικά, που ο ζωγράφος φιλοτέχνησε τα δύο τελευταία χρόνια,

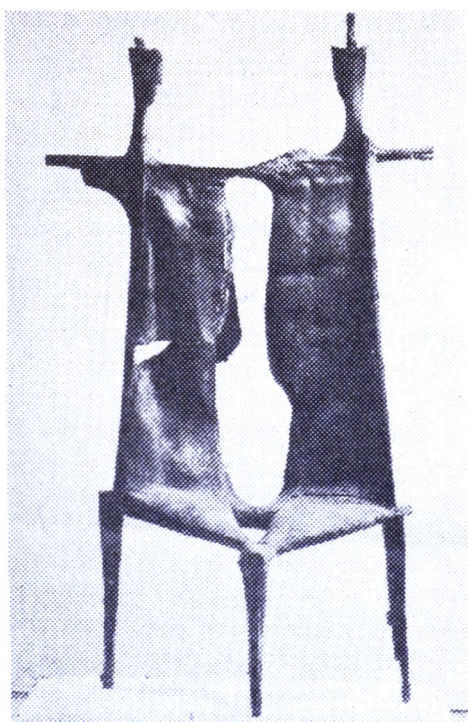
δεν έχει απεικονιστεί απλώς η «φύση»: Η τελευταία, ζει και αναπνέει εδώ μέσα από την παρουσία μιας ανεμοδαρμένης ελιάς, μιας ελιάς λουσμένης από τις χρυσές αχτίδες του μεσημεριού, μέσα από τις βραχώδεις, μυστηριακές σπηλιές, τα πεύκα, τις απόκρημνες ακτές, τους μαντρότοιχους ειδωμένους το δειλινό, τις ρίζες των δέντρων, τα λογιόλογα βλαστάρια, τις πέτρες, τα βροχερά και τα ηλιόλουστα τοπία, τα εργαλεία, τους κήπους στην κάψα του καλοκαιριού, τις τεθλασμένες ενός κυκλαδικού τοπίου. Με μιαν ανανεωμένη σε υφή και σε πνοή παλέτα, με μιαν αίσθηση της σύνθεσης, έτσι ώστε

η τελευταία να κατορθώνει να μην είναι ποτέ ανεργία, ούτε και σε αυτά τα τελείως αφηρημένα έργα, ο καλλιτέχνης κατορθώνει για μιαν ακόμη φορά να επικοινωνήσει ουσιαστικά, ακόμη και με τον πιο αστοιχειώτο, σε ζητήματα τέχνης, επισκέπτη. Αυτή, ακριβώς, η αμεσότητα στην επικοινωνία είναι η πιο μεγάλη επαλήθευση του δυναμικού του μεγάλου ζωγράφου, δυναμικού που μετουσιώνει την κάθε δικιά-του εντύπωση σε μια «κατάσταση» που συγκινεί και αγγίζει ψυχικά τον επισκέπτη.

Αναδρομική έκθεση του Χ. Καπράλου

Στην Εθνική Πινακοθήκη.

Στην έκθεση αυτή, τα 53 μέγιστα σε διαστάσεις γλυπτά σε χαλκό, τα 255 γλυπτά (σε χαλκό) ύψους 0,12 μ. έως 0,86 μ. και τα 100 ειδώλια μιλούν για τις μεγάλες ικανότητες αυτού του γλύπτη, που κατορθώνει να μη μιμείται κανέναν, να μην εντυπωσιάζεται από κανένα κίνημα, ρεύμα, τρόπο. Γεννάει τα γλυπτά-του ο Καπράλος έτσι όπως ζει και ανα-

πνέει, έτσι όπως σκέπτεται, δίχως να σπαταλιέται παρασυρμένος από ανούσιες περιέργειες. Η περιέργειά-του είναι αποκλειστικά και μόνον η βαθιά-του ευαισθησία, η προχωρημένη αντίληψή-του για όλα όσα τον περιβάλλουν: ανθρώπους, περιβάλλον, καταστάσεις.

Σε όλες-του τις δημιουργίες — δίχως εξαίρεση — ο Καπράλος έχει «πιάσει» το κύτταρο, το στοιχείο, την αρχική πνοή, και αυτά αποκλειστικά υλοποιεί μέσ' από το χαλκό έτσι ώστε ο τελευταίος να μην είναι το κάλυμμα ή το πρόσχημα για να πιάσει ο γλύπτης κάτι, αλλά αυτή η ίδια η πνοή, η υπόσταση, η υφή του

ερεθισματός-του. Κινούνται — αν και φαινομενικά ακίνητα — τα έργα του Καπράλου και δεν έχουν ανάγκη από, εστώ και τον απεριοελάχιστο, ορθόδοξο τρόπο παρουσίασης — τα χαρακτηριστικά του προσώπου, την αρτιμέλεια του σώματος — για να μας υποβάλουν και να μας συγκινήσουν. Εισδύουν στον ψυχισμό-μας και «καταλαμβάνουν» τη μνήμη-μας αυτοδύναμα, δίχως καμιά βεβιασμένη ενέργεια ή προσπάθεια. Ανάλογες είναι και οι εντυπώσεις που αποκομίζει ο θεατής στα 19 σχέδια, δουλεμένα από τον γλύπτη λιθογραφικά, πάνω σε τσίγκο, που παρουσιάζονται στο «Ζυγό». Σε αυτά, εκτός από δύο περιπτώσεις, «βλέπουμε» πώς ο Καπράλος είδε και αισθάνθηκε τις παραστάσεις από τα αρχαία αγγεία.

Χαρακτικά του Ν. Βεντούρα
Στή Γκαλερί «Ζυγός».

Αναγνωρίζουμε στη δουλειά του καλλιτέχνη που βλέπουμε αναδρομικά, εδώ, ένα πολύ καλό σε ποιότητα μετιέ και κυρίως την ικανότητα να εναλλάσσει την εμπνευσή-του, να την ανανεώνει ριζικά, να μη φοβάται να της χαράξει μια τελείως ξεχωριστή πορεία. Από τον «Ελαιώνα στο Τρίκλινο» (1937), όπου εκπλήσσει η ξεχωριστή ευαισθησία του ίχνους μέχρι τα αφηρημένα έργα-του «Στην Πίνια» (1970 - 75) κ.ά. α-

ντιλαμβανόμαστε κάθε φορά εκείνον τον ιδιάζοντα «ρυθμό» που ενυπάρχει στη γραμμή. Και που αδιάφορα αν το έργο είναι παραστατικό ή όχι, του χαρίζει πάντοτε μια «πνοή», τεκμήριο της δυνατής προσωπικότητας του καλλιτέχνη.

Αριστουργήματα του Ουκίγιο-Ε από τη συλλογή Σαίτο

(Ιαπωνική χαρακτηριστική 17-19ου αιώνα στην Εθνική Πινακοθήκη).

Η πολύ σημαντική αυτή έκθεση — η πρώτη του είδους-της που παρουσιάζεται στην Αθήνα, οργανώθηκε από την Εθνική Πινακοθήκη σε συνεργασία με το Εθνικό Μουσείο Δυτικής Τέχνης

του Τόκιο, σε αντάλλαγμα Συλλογής Ν.Π. Γουλανδρή του Τόκιο και στο Κυότο.

Τα 174 έργα που βλέπουμε να ξυλογραφίες που τυπώθηκαν στο Έντο — το σημερινό Τόκιο — ανάμεσα στο 1600 και το 1800 με έργα των καλλιτεχνών του κίγιο-Ε, των καλλιτεχνών λαϊκών τάξεων. Ανάμεσα στο πιο αξιολογούς από αυτούς ή οι Χαρουνόμπου, που διακρίνταν για τις κάπως συναισθητικές παραστάσεις-του και συνεχιστές-του: Μπούντσο, Ρουσάι, Σούνσο, Τοιοχάι, Τοιονόμπου και Σιγκεμύ. Πλάι σε αυτούς που αντιπρόκεινται στην έκθεση με μερικά χαρακτηριστικά-τους έργα που συνθέσεις του Ουταμπί που δημιούργησε ένα νέο στυλ επίκεντρο τη γυναικεία παρουσία, καθώς και των Χοκαί, Χιροσίγκε, Κουνγιόσι, και Ε που διακρίθηκαν στην τοπία.

Περιδιαβάζοντας γενικά έκθεση αυτή, πέρα από τα για την Ιαπωνία θέματα — το θέατρο Καμπούκι, την μερινή ζωή, τις γιορτές, την νωνική ιεροτελεστία, κ.ά. — ξιολογούμε και θαυμάζουμε ποιότητα του μετιέ, την ικανότητα των καλλιτεχνών που αγγάζονταν στενά με τους της πολύ δεξιότητες, χαρ του ξύλου και τους τυπωτές υποβολή που το «αποτελεί» ασκεί επάνω-μας. Υποβολή δρα μέσ' από τη ρυθμική μουσικότητα της γραμμής χαρακτηριστική προβολή πομόνωση του απολύτως ραίτητου. Γνωρίσματα, που χαν θέλξει τους ευρωπαίους καλλιτέχνες του 19ου και των του 20ου αιώνα, ανοίγοντας νέους ουσιαστικούς δρόμους. Πρόκειται για μιάν έκθεση φείλουμε να τη δούμε όλα ιδιαίτερα, τα νέα παιδιά.

● Ο νομικός σύμβουλος της «Αυριανής» κ. Γ. Σταμούλης μας έστειλε με εξώδικο το κείμενο της επιστολής που ακολουθεί· δεν χρειαζόταν το εξώδικο βέβαια — το «ΑΝΤΙ» έτσι κι αλλιώς υπηρετεί το διάλογο.

Η επιστολή του κ. Γ. Σταμούλη:

Κύριε Διευθυντά,
Στα δύο τελευταία τεύχη του ΑΝΤΙ (175/10.4.81 και 176/24.4.81) φιλοξενήσατε σε συνέχεια, δύο πομπώδη κείμενα, με τίτλο «Το τεύχος και το Σήμερα μιας Αυριανής». Ο «Δημήτρης Αρτινός» που εμφανίζεται συντάκτης-τους, καιτοι τακτικός αναγνώστης και μελετητής του περιοδικού-σας, δεν έχω την τιμή να τον γνωρίζω. Υποψιάζομαι ότι πρόκειται για ψευδώνυμο και ότι ο πραγματικός συγγραφέας-τους, έστω κι αν περισσότεροι, θέλησαν να μην αποκαλύψουν την ταυτότητά τους. Την υποψία την ενίσχυσε το γεγονός, ότι τα κείμενά-σας, έσπευνα να τα αναδημοσιεύσει η «Κυριακή Ελευθεροτυπία», όχι βέβαια δική-της μόνο πρωτοβουλία, αλλά ύστερα από επίμονη αξίωση του άλλου δημοσιογραφικού γκροτέσκου.

Κατανοώ απόλυτα την έντονη επιθυμία και τον φοβερό πονοκέφαλό-τους, απ' το απροσδόκητο γι' αυτούς φαινόμενο της «ΑΥΡΙΑΝΗΣ». Δικαίωσή-της από το Συμβούλιο Επικρατείας και το... «θράσος» — να συνεχίζει να εκδίδεται και να ζητιέται με φανατισμό από τους αγνώστες-της, παρ' όλες τις υποφανείς διώξεις, που έχουν αφευγίσει τους διώκτες-της, κι πράγματι φαινόμενα που δεν γίνονται εύκολα από 'κείνους νέμονται την εξουσία και απορρίπτουν το «κατεστημένο της διαπάρας» στον τόπο-μας. Πρέπει όμως να ομολογήσω, ότι για την κατάρτιση της «ενοχλήσεως» απ' το νόμιμο ΑΥΡΙΑΝΗ, δεν χρειάζεται κανείς, παρά να διαβάσει το τεύχος του κ. Γιώργου Θ. Ρωμαιοπούλου «Πανάσταση των Αναγνωστών», έχει καταχωρηθεί στο υπ' αριθμ. 160/12.9.1980 τεύχος του «ΑΝΤΙ».

Επισημαίνονται εκεί — με ειλικρίνεια που καταπλήσσει — πολλά και πικρά αλήθειες, για την ενοχλητική κρίση του τύπου στην Ελλάδα και τον ολισθηρό κατήφορο, στον οποίο έχουν κατακυλιεταί οι παράγοντες (εκδότες δημοσιογράφοι) της Τέταρτης τάξης στην Ελλάδα. Με την ευκαιρία, μάλιστα, επιτρέψτε-μου κ. Διευθυντά να ρωτήσω το «ΑΝΤΙ»: Αποθήκατε, άραγε, για ποιο λόγο «Ελευθεροτυπία» δεν είχε δημοσιεύσει τότε — όπως έσπευσε τώρα να αναδημοσιεύσει τα όσα ο κ. Γ. Αρτινός έγραψε για την ίδια την ελευθεροτυπία, σχετικά με το τεύχος της εφημερίδας των 100 ετών, που στη συνέχεια κατέβη — κατά τους ίδιους τους εκδότες — «χαμένη ανοιχτή»; ή μάλλον ειλικρινά που, εξ αιτίας της αυτοψίας του ολισθηρού κατήφορου, (στην οποία εντάσσονται και τα άλλα) έγραψε ο «Δ. Αρτινός»; ή μήπως να καλύψω ένα μέρος του αδιόριστου χώρου του περιοδικού, για να αναφερθώ στο θέμα-μου. Υποχρεώνομαι να το κάνω και ο «Δ. Αρτινός», έκρινε

ότι έπρεπε να ασχοληθεί και με μένα, επειδή συμβαίνει να είμαι ο νομικός σύμβουλος της «Αυριανής», που μαζί με τους διακεκριμένους νομομαθείς και θεμιστοπόλους κ.κ. Κώστα Μαρούδη και Αλέξανδρο Σακελλαρόπουλο, φέραμε το βάρος των μέχρι τώρα δικαστικών αγώνων και της άμυνας κατά των πρωτοφανών διώξεων αυτής της εφημερίδας και των ασυμβίβαστων εκδοτών-της.

Γράφει λοιπόν ο «Δ. Αρτινός», μεταξύ των άλλων:

α) περί «... ενός δικηγόρου που δεν στερείται και μιας χουντικής κηλίδας στη φιλόδοξη σταδιοδρομία-του, του Γιάννη Σταμούλη, πολιτευτή Θηβών».

β) περί του κ. Ιωάννου Ζιγδη ο οποίος «... δέχεται παράλληλα ως μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματός-του, τον χουντίσαντα Σταμούλη».

γ) ότι «... ο νομικός σύμβουλος της Αυριανής Γ. Σταμούλης, διορίστηκε από τη Χούντα στο Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Θηβών και έχει καταγγελλεί με δύο επίσημες ανακοινώσεις του ΠΑΣΟΚ για την φιλοχουντική-του δράση στην περιοχή. Μάλιστα, οι ανακοινώσεις αυτές του ΠΑΣΟΚ, δεν αμφισβητούν μόνο τη δημοκρατική συνέπεια του Γ. Σταμούλη, αλλά και αυτή τούτη τη λεγόμενη «ηθική ποιότητα» της προσωπικότητάς-του». Σχετικά με τις «δύο δημόσιες καταγγελίες του ΠΑΣΟΚ», οι συντάκτες του κειμένου — για να καλύψουν και τα νώτα-τους — αναφέρουν ότι η μια (χωρίς να διευκρινίζουν ποιά), «... φέρει την υπογραφή του βουλευτή κ.Γ. Κατσιμπάρδη...».

Γνωρίζετε βεβαίως, ότι οι συντάκτες των κειμένων που με αφορούν, επισκέφτηκαν την ιδιαίτερη πατρίδα-μου, τη Θήβα, και πληροφορήθηκαν, τόσο για τη «φιλοχουντική-μου δράση» και την «ηθική ποιότητα της προσωπικότητάς-μου», όσο και για τις «δύο δημόσιες καταγγελίες του ΠΑΣΟΚ» που — κάποια απ' τις δύο — «φέρει την υπογραφή του κ. Γ. Κατσιμπάρδη».

Όμως ΔΕΝ πληροφορήθηκαν ΜΟΝΟΝ ΑΥΤΑ.

Πληροφορήθηκαν ακόμη ότι ο Γ. Κατσιμπάρδης, χαρακτηρίστηκε τότε για όσα απαράδεκτα μεθόδευσε σε βάρος-μου, (με άρθρο που δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθμ. 15/24.5.75 φύλλο της τοπικής Εφημερίδας «ΑΜΦΙΟΝΑΣ»), σαν «... σεσημασμένος υβριστής... που στη μικρή-μας πόλη συμβαίνει να γνωρίζομαστε, ώστε να ξέρουν την αδιάτακτη νοοτροπία του συκοφάντη όπως εκδηλώθηκε με την σκηνοθετημένη παγίδευση του άλλοτε ειρηνοδίκη, για να αποσπάσει τους επαινούς του «εξυγιαντή» Ιωάννου Λαδά...». Και πληροφορήθηκαν επίσης, ότι ο Γ. Κατσιμπάρδης, για 'κείνο το άρθρο, μήνυσε τους υπεύθυνους της εφημερίδας «ΑΜΦΙΟΝΑΣ», οι οποίοι ΑΘΩΩΘΗΚΑΝ με την υπ' αριθμ. 621/24.9.1975 απόφαση του Πλημ/κειού Θηβών, που δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθμ. 21/1.11.75 φύλλο της ίδιας Εφημερίδας.

Πιστεύω κ. Διευθυντά, ότι ο «Δ.

Αρτινός», σας έκρυψε το κείμενο αυτής της αποφάσεως, όπως επίσης σας έκρυψε και το κείμενο της υπ' αριθμ. 14/5.11.73 αποφάσεως του διορισμένου Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Θηβών, το οποίο μιλάει — και μάλιστα πολύ εύγλωττα — για τη «χουντική κηλίδα»-μου. Επειδή όμως δεν έχω λόγους να αμφιβάλω για την ευλάβειά-σας στη δημοσιογραφική δεοντολογία, επισυνάπτω στην παρούσα επιστολή-μου και τα δύο αυτά κείμενα, με την βεβαιότητα ότι θα τα καταχωρήσετε αυτούσια στις φιλόξενες στήλες του «ΑΝΤΙ», ώστε οι αναγνώστες-σας να έχουν τον αντίλογο για όσα περί εμού διάλεξε κι έγραψε ο «Δ. Αρτινός».

Έτσι, λοιπόν, οι αναγνώστες-σας, διαβάζοντας αυτά τα πράγματα — «επίσημα και δημόσια» έγγραφα, θα μάθουν ότι:

α) Είχα πράγματι διοριστεί μέλος του Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Θηβών, και μαζί με τον «υπογραφέα» της «επίσημης καταγγελίας του ΠΑΣΟΚ» Γ. Κατσιμπάρδη και άλλους εννέα (9) Δικηγόρους των Θηβών, υποβάλαμε στη διορισμένη διοίκηση του Συλλόγου αίτηση, με την οποία της ζητούσαμε να παραιτηθεί και να καλέσει τη Συνέλευση,

και τα εξής: «Ο εγκαλών Γ. Κατσιμπάρδης, βλέπων εις το πρόσωπον του συναδέλφου-του Ιω. Σταμούλη, τον επικίνδυνο συνυποψήφιο, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι επρόκειτο περί νομικού, έχοντος αρτίαν νομικήν κατάρτισιν, μέγα κύκλον εργασιών (δικαστικών και εξωδικικών) και ανεπιλήπτον ήθος, συνέλαβε την απόφασιν του αποκλεισμού-του εκ του συνδυασμού... δι' απαράδεκτων, τω όντι μεθόδων εις τον πολιτικόν ανταγωνισμόν». Αυτές οι περικοπές της αποφάσεως, δίνουν, πιστεύω, απάντηση στις «επίσημες καταγγελίες» με την υπογραφή του βουλευτού Γ. Κατσιμπάρδη, οι οποίες αναφέρονται στην «ηθική ποιότητα της προσωπικότητάς» του υποφαινόμενου, στους «στενούς δεσμούς» και τις «πλουσιοπάροχες μηνιαίες αποδοχές» από την Α.Ε. «Μεταλλουργική Αθηνών», της οποίας υπήρξα πράγματι και προ, και κατά, και μετά τη δικτατορία δικηγόρος, ακριβώς διότι έχω την άποψη, ότι στην άσκηση της δικηγορίας, η επιλογή των πελατών — όταν οι υποθέσεις-τους δεν έχουν «πολιτικό περιεχόμενο» — δεν μπορεί και δεν πρέπει να εξαρτάται απ' την οποιαδήποτε πολιτική-τους τοποθέτηση.

Το Χτες και το Σήμερα μιας Αυριανής

για την εκλογή αιρετής διοικήσεως. Το κείμενο της αιτήσεώς-μας εκείνης δημοσιεύτηκε στο «ΒΗΜΑ» της 27 Οκτωβρίου 1973 με τις υπογραφές-μας. Στη συνέχεια, την 5η Νοεμβρίου 1973, συνήλθε σε συνεδρίαση η διορισμένη διοίκηση του Συλλόγου απ' την οποία — σαν διορισμένο μέλος-της — ζήτησα την άμεση παραίτησή-της και την προκήρυξη αρχαιρεσιών. Στο πρακτικό εκείνο, εκτός απ' την εισήγησή-μου, έχει καταχωρηθεί και η δήλωση ότι εφόσον δεν την αποδέχονται τα υπόλοιπα διορισμένα μέλη, ΠΑΡΑΙΤΟΥΜΑΙ από το Διοικητικό Συμβούλιο. Αυτός ήταν ο λόγος ο μοναδικός, για τον οποίο δεν είχα αποποιηθεί αμέσως τότε, τον διορισμό-μου απ' το Εφετείο, στο... πολύ σημαντικό πόστο του μέλους του Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Θηβών. Ίσως ο «Δ. Αρτινός» ή ο Γ. Κατσιμπάρδης ή οποιοσδήποτε άλλος στη θέση-μου τότε, αντί της αξιώσεως να παραιτηθούν οι διορισμένες απ' τη δικτατορία Διοικήσεις των Δικηγορικών Συλλόγων, να σκεφτόταν να τις... εκτελέσει, ώστε να προκαλέσει αρχαιρεσίες.

β) Σύμφωνα με την απόφαση του Τριμελούς Θηβών «... εις ουδεμίαν συνεδρίασιν, σχέσιν έχουσιν με έκδοσιν ευνοϊκών ψηφισμάτων υπέρ της επταετίας παρέστην, γεγονός γνωστόν και εις τον εγκαλούμενο (Γ. Κατσιμπάρδη). Παρά ταύτα όμως, ο τελευταίος (Γ. Κατσιμπάρδης), προς ενίσχυσιν της επί φιλοχουντισμόν καταγγελίας-του κατά τούτου (δηλ. εμού)...», χρησιμοποίησε την μεθόδευσιν που αναλυτικώς περιγράφεται στο σκεπτικό της δικαστικής αποφάσεως και η οποία — πρέπει να ομολογήσω — αποτελεί εκπληκτική ευρεσιτεχνία για όσους χρειάζονται το «φωτομοντάζ» σαν μέθοδο συκοφαντίας ή πλαστογραφίας.

γ) Ακόμη η ίδια απόφαση δέχεται

Τελειώνοντας, νομίζω ότι το «ΑΝΤΙ», με το να φιλοξενήσει τα κείμενα του «Δ. Αρτινού», καθ' όσον τουλάχιστον με αφορούν, αναμάσησε συκοφαντικούς σε βάρος-μου ισχυρισμούς, τους οποίους είχε κατασκευάσει «δι' απαράδεκτων τω όντι μεθόδων εις τον πολιτικόν ανταγωνισμόν», ο Γ. Κατσιμπάρδης, όπως δέχτηκε το Δικαστήριο. Το θλιβερό είναι ότι η αναπαραγωγή αυτής της τόσο αυταπόδεικτης συκοφαντίας, γίνεται σήμερα και πάλι δι' «απαράδεκτων τω όντι μεθόδων», τις οποίες θέλω να πιστεύω ότι δεν τις υιοθετεί το «ΑΝΤΙ», οποιαδήποτε κι αν είναι η σχέση που το συνδέει με 'κείνους που εμφανίζονται σαν «Δ. Αρτινός».

Με τιμή
Ι. Σταμούλης

● Σ.Σ. Οποσδήποτε είναι θετικό το γεγονός ότι στην απάντησή-του ο κ. Γιάννης Σταμούλης δεν μιμείται το χυδαίο «στυλ γραφής» της «Αυριανής». Ωστόσο, διαφοροποίηση στην ίδια την επιστολή του κ. Σταμούλη υπάρχει ανάμεσα στο ύφος και την επιχειρηματολογία-της.

Έτσι, για τον κ. Σταμούλη απλά και μόνο η αντιπαράθεση των αδελφών Κουρή προς το κατεστημένο του Τύπου και της Δεξιάς (που τόσο γαλούχησε για χρόνια τους Κουρήδες και τους Κουτσούμδες και τους Διακογιάννηδες, συχνά στην πιο αποκρουστική τους μορφή) νομιμοποιεί το σημερινό πρόσωπό-τους και την καταξίωση της «Αυριανής» ως τιμήτριας δημοκρατικών θεσμών και προσώπων.

Περιγράφει αναλυτικά ο κ. Σταμούλης την ιστορία του διορι-

σμού-του επί χούντας στο δικηγο-
ρικό σύλλογο Θηβών και τις
νομικές-του υπηρεσίες στη Βιομη-
χανία του συγγενή του Ιωαννίδη.
Με καταπλήσσουν άνεση ο κ.
Σταμούλης περιγράφει όλα αυτά
ως «εχθρικές επινοήσεις» προς
το πρόσωπό-του, του βουλευτή
του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Κατσιμπάρδη,
με τον οποίο βέβαια το «ΑΝΤΙ»
δεν έχει κανένα ιδιαίτερο δεσμό.
Γιατί, όσο και αν ο κ. Σταμούλης
το αντιπαρέρχεται, ο αποκλει-
σμός-του και η καταγγελία του
«χουντικού-του παρελθόντος» α-
πό το ΠΑΣΟΚ έγινε μετά από α-
πόφαση της Κεντρικής Διοίκησης
— απόφαση που δεν άλλαξε μέχρι
σήμερα, παρά την πεποίθηση του
κ. Σταμούλη, ότι μια δικαστική α-
πόφαση που προσκομίζει (για θέ-
μα άσχετο με το δικό-του) τον δι-
καιώνει ως συνεπή δημοκράτη.
Και, εν πάση περιπτώσει, εμείς
δεν θα συμβιβαστούμε με την άπο-
ψη εκείνη — που βολεύει τον κ.
Σταμούλη να την προβάλλει — που
καταμετρά το φιλοχουντισμό σαν
πολύ, λίγο, επιβλαβή, αβλαβή,
κλπ. Γιατί, όταν ο κ. Σταμούλης
είχε το «ανώδυνο» πόστο, άλλοι
Έλληνες — και πολλοί μάλιστα
συνάδελφοί-του — ταλαιπωρούν-
ταν επώδυνα στα μπουντρούμια
και τα ξερονήσια της χούντας.

Αλλά ακόμα κι αν ήθελε να μην
αρνηθεί κανείς στον κ. Σταμούλη
την ιδιότητα του δημοκράτη, προ-
κύπτουν κάποια αναπάντητα ερω-
τήματα:

Πώς κρίνει π.χ. ο κ. Σταμού-
λης την δική-του θέση σαν νομι-
κού συμβούλου σε μια καθαρά πο-
λιτική υπόθεση, στην εφημερίδα

«Αυριανή», μετά τις αποκαλύψεις
(όχι μόνον του «ΑΝΤΙ») για το
χουντικό παρελθόν του διευθυντή
της εφημερίδας και αρθρογράφου
Ντίνου Κουτσούμη, τον οποίο η
«Ελευθεροτυπία» κατήγγειλε με
στοιχεία ως «πληρωμένο χαφιέ»
της χούντας εις βάρος αντιστα-
σιακών.

Πώς αισθάνεται, σαν υπερασπι-
στής του Κώστα Ρουβινέτη, σημε-
ρινού «Δημοσιογράφου της Δημο-
κρατίας» και υμνητή άλλοτε από
τον «Ελεύθερο Κόσμο» των χουν-
τικών δημάρχων. Και, τέλος,
ποιά είναι η γνώμη του κ. Σταμού-
λη για τον αρθρογράφο της «Αυ-
ριανής» κ. Κυρ. Διακογιάννη, τι-
μητή των πάντων ως «υπονομευ-
τών της Δημοκρατίας», όταν δια-
βάσει τα κείμενα του Ανδρέα και
της Μαργαρίτας Παπανδρέου, ό-
που καταγγέλλεται ότι ο Διακο-
γιάννης μεθόδευσε εις βάρος του
Προέδρου του ΠΑΣΟΚ, σαν ψευ-
δομάρτυρας στην «υπόθεση Ασπί-
δα», τις διώξεις που είχαν την
γνωστή «ανώδυνη» κατάληξη της
εφταετίας;

Θα μπορούσε κανείς να συνεχι-
σει. Αλλά είναι μάταιος ο διάλο-
γος με όσους έχουν μια μειωμένη
δημοκρατική ευαισθησία και έ-
χουν επιλέξει την εκχυδαιστική
«ορολογία» σαν συμπεριφορά στη
δημόσια ζωή. Η «Αυριανή», η φί-
λη του κ. Σταμούλη, για όσους
την πιάνουν και προσπαθούν να
τη διαβάσουν, αποτελεί ένα τυπι-
κό δείγμα φασιστικού λόγου και
νοοτροπίας: αυτό είναι και το χει-
ρότερο. Ο νοήμων κ. Σταμούλης
δεν το παρατήρησε άραγε;

● Από φίλο δημοσιογράφο πή-
ραμε το γράμμα που ακολουθεί —
το όνομά-του είναι στη διάθεση
του κ. Μ. Μοντιάνο, αν το ζητή-
σει:

Αυριανή

Κύριε Διευθυντά,
Διάβασα την απάντηση του κ.
Μοντιάνο για τις ανταποκρίσεις-
του περί «Αυριανής». Αρχικά, εί-
χα πιστέψει ότι ο πράγματι εξαι-
ρετος δημοσιογράφος, γράφο-
ντας για την «Αυριανή» — της ο-
ποίας ο εκδότης προσπαθεί να
συγκεντρώσει χρήματα από το
ισραηλινό lobby στην Αμερική για
τον πλωτό ραδιοσταθμό-του —
είχε απλώς εξαναγκασθεί ν' αυ-
τοκτονήσει επαγγελματικά. Με
την απάντησή-του, όμως — και
την επιμονή-του να επανέρχεται
στο θέμα, αντί να σωπάσει —
διαπιστώνω ότι για την επαγγελ-
ματική-του αυτοκτονία διάλεξε
τον παρατεταμένο και βασανι-
στικό τρόπο των Γιαπωνέζων σα-
μουράι: το χαρακίρι.

Και εξηγούμαι: ο κ. Μοντιάνο
θα μπορούσε, εξαντλώντας όλα
τα περιθώρια της ευπιστίας και
καλής προαίρεσής-μας, να ισχυ-

THE TIMES
1785

ρισθεί ότι τα όσα έγραψε αποτε-
λούν πεποίθησή-του. Και ασφα-
λώς είναι πάρα πολύ δύσκολο να
διερευνήσουμε το τί πιστεύει ο κ.
Μοντιάνο. Συνεπώς, οι υποκειμε-
νικές-του κρίσεις διαφεύγουν του
ελέγχου-μας.

Αλλά υπάρχει και ένα αντικει-
μενικό γεγονός: έγραψε ότι η
«Αυριανή», χάρη στα τελειότατα
τεχνικά-της μέσα (είναι οθαλμο-
φανές ότι κάθε άλλο παρά τέλεια
τεχνικά μέσα έχει) κατορθώνει
να προλαβαίνει πολλές ειδήσεις
από τις άλλες εφημερίδες και έ-
τσι να υπερέχει απ' αυτές όταν εί-
ναι γνωστό, και διαπιστώνεται
και από τον τελευταίο αναγνώ-
στη, ότι αντιγράφει — και κακά
— τις πρωινές εφημερίδες και το
χουντικό έντυπο «Νέοι άνθρω-
ποι». Συνεπώς, ένας τέτοιος ι-
σχυρισμός, προβαλλόμενος από
κάποιον αδαή περί τα δημοσιο-
γραφικά θα μπορούσε να προκα-
λέσει τα γέλια. Προβαλλόμενος
όμως από τον κ. Μοντιάνο προ-
καλεί δάκρυα.

Ένας δημοσιογράφος

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

Μυθιστόρημα
ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΚΟΥΜΠΙ
Μυθιστόρημα
ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

Μυθιστόρημα
ΜΠΑΖΑΓΙΑΖΙ

Μυθιστόρημα
4 — 2 = 0

Διηγήματα
Η ΖΩΗ ΣΕ 4 ΠΡΑΞΕΙΣ
Διηγήματα
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙ' ΑΝΤΡΕΣ

Κυκλοφορεί 30 Μαρτίου
ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΗΣ
ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ
Μικρό μυθιστόρημα

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ «TIMES»...

● Από την Β. Μέρκα πήραμε το ακόλουθο σημείωμα:

Αγαπητό «Αντί»,
Τις μέρες αυτές βρέθηκα στο Λονδίνο και παρακολούθησα την δημοσιότητα που πήρε η δημοσιογραφική-σου επιτυχία, σχετικά με τα νατοϊκά έγγραφα. Οι «Times», για παράδειγμα, επαλειμμένα αναφέρθηκαν στο γεγονός — πλην όμως χωρίς να κάνουν μνεία της πηγής — γιατί; Ο κ. Μοντιάνο, που είναι ανταποκριτής, και σε προηγούμενο τεύχος έληξε για την ποιότητα του ελληνικού και ξένου τύπου «ξέχα-ε» να σημειώσει την πηγή της πληροφορίας, δηλαδή το «Α-ΤΙ»;

Φιλικά,
Β. Μέρκα

Σ.Σ. Ας μην αδικούμε τον κ. Μοντιάνο και ας μην έχουμε προπατάλψεις. Μπορεί να «έκοψε» την «πηγή» και η σύνταξη στο Λονδίνο. Αυτά συμβαίνουν ακόμα κι στον καλό αγγλικό Τύπο. Συμβαίνουν ακόμα και εις τους «Times» — όπως θα λέγαμε.

Η μήπως όχι;

ΡΑΤΙΩΤΙΚΑ

● Από αναγνώστη-μας στρατη λάβαμε επιστολή περιγραφής της «στρατιωτικής αγωγής»:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,
Πηρέτω στο μηχανικό κι εκδευτήκα σε κάποιο μηχανή-

Θέλω όμως να καταγγείλω ορισμένα πράγματα που γίνονται στη σχολή μηχανικού, στο Λουκι.

Φυλακή και οι κρατήσεις γίνονται στην ημερήσια διάταξη. Κι ενώ οι φαντάροι έρχονται να εκπαιδευτούν, κάτω από βάρος αυτής της τρομοκρασίας χάνουν κάθε όρεξη για μάθηση της ειδικότητάς-τους, που κάτω-κάτω θα τους είναι χρησιμη σαν πολίτες αύριο. Ορισμένοι υπαξιωματικοί κάνουν

καψόνια στους φαντάρους κλείνοντάς-τους μέσα στους θαλάμους να μην τους βλέπουν, σε εξαντλητικό ρυθμό και καθημερινά, βρίζοντας, χτυπώντας και απειλώντας πως όποιος διαμαρτυρηθεί θα το μετανιώσει. Όλα αυτά γίνονται κυρίως τις ώρες που οι αξιωματικοί λείπουν στα σπίτια-τους, χωρίς αυτό να απαλλάσσει τους δεύτερους από τις ευθύνες-τους, απέναντι στους φαντάρους και στο νόμο που απαγορεύει τέτοια πράγματα. Πολλές φορές είδα στρατιώτες να κλαίνε από απόγνωση. Θέλω ακόμα να πω ότι οι φαντάροι εδώ την σχολή την έχουν μετονομάσει σε σχολή αγγαρείας ή σχολή σκούπας, επειδή οι νέοι που έρχονται στη σχολή να εκπαιδευτούν, κάνουν δυο και τρεις εβδομάδες να δουν τα μηχανήματα που θα εκπαιδευτούν. Και κατόπιν, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, να σταματούν ορισμένους φαντάρους από το μάθημα για να πάνε να χτίσουν κάποιο κτίριο ή να κάνουν αποψίλωση κλπ., με αποτέλεσμα την ημιμάθεια της ειδικότητας.

Όσο για τον ελεύθερο χρόνο... αυτόν τον έχει φάει πλέον η σκούπα. Όταν ρωτήσαμε γιατί δεν τοιχοκολλούν το πρόγραμμα, μας είπαν ειρωνικά: «Όποιος ξέρει πολλά, πεθαίνει γρήγορα». Πρέπει να σημειώσω ότι η αγγαρεία δεν σταματά ούτε Σάββατο, ούτε Κυριακή.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία Ένας στρατιώτης

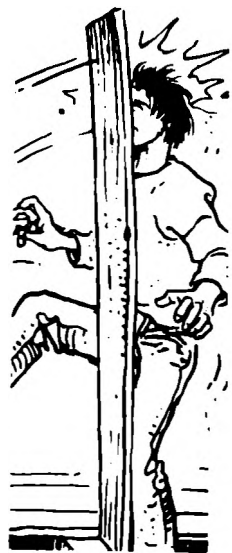
ΕΡΠΩΝ ΦΑΣΙΣΜΟΣ

● Πήραμε το παρακάτω χαρακτηριστικό γράμμα αναγνώστη, που κοσμείται από το αναρχικό (Α) και τον αγκυλωτό σταυρό:

Αγαπητό-μου ΑΝΤΙ.

Επειδή τώρα τελευταία στο περιοδικό-σου πνέει αντιποδοσφαιρικό μένος σε πληροφορώ. Έχω θυμώσει φοβερά - φοβερότερα - φοβερότατα. Γι' αυτό προτρέπω κάθε αναγνώστη να κάνει το εξής: Κατ' αρχήν είμαι

Παναθηναϊκός μέχρι κόκκαλο. Αγοράζω μόνο Αθλητική, Παναθηναϊκά Νέα και Αντί. (Αναμεταξύ-μας ρίχνω γιαούρτια και στους Κνίτες, την βρίσκω άγρια!). Λοιπόν, Κυριακή πρωί συγκέντρωση στην Ομόνοια. Σαν καλός οπαδός φοράω κασκόλ, καπελάκι και έχω και σφυρίχτρα. Αμέ, τι νόμισες, άντε - άντε είμαστε. Πλακωνόμαστε με τους Χούλιγκανς του Ολυμπιακού και τις χανούμισες της ΑΕΚ. Εμείς λεγόμαστε

Ν.Ο.Π.Ο (Ναζιστική Ομάδα Παναθηναϊκών Οπαδών), κουλουτούρα κι έτσι. Μέσα σε αυτούς είναι και καμιά δεκαριά φασίστες, αλλά είναι πολύ εξήγα παιδιά. Τους γουστάρουμε. Μετά, πάμε στην θρυλική θύρα 13. Φωνάζουμε από την ώρα που πάμε μέχρι την ώρα που φεύγουμε. Μέσ' στο γήπεδο οι μπάτσοι πιάνουν πάνω - κάτω πάντα 5 - 6 γιατί πλακωθήκανε ή πέταξαν καπνογόνα μεσ' στο γήπεδο. (Το παράξενο είναι που οι φασίστες κάνουν την μεγάλη μαβούρα, αλλά δεν τους πιάνουν ποτέ). Βλέπουμε λοιπόν την Μπουμπάρα, τον παικταρά και την βρίσκουμε. Μετά γυρνάμε στην Ομόνοια και πλακωνόμαστε με τους μπάτσους γιατί δεν μας αφήνουν να κάνουμε μάνιο στο συντριβάνι, λες κι είναι δικό-τους. Στο τέλος, μαζί με τους Χούλιγκανς και τις χανούμισες πάμε και την αράζουμε σαν καλοί φίλοι, αφού πρώτα έχουμε τσακωθεί άγρια. Κάθε Κυριακή το ίδιο γίνεται. Τώρα βέβαια δεν πάει καλά η Παναθηναϊκάρα. Δεν πειράζει, ο Άγιος Πάος θα μας το κάνει για τιμωρία, επειδή έχουμε τον αρχικαπιταλιστή τον Βαρδινογιάννη πρόεδρο. Δεν πι-

στεύω να μην δημοσιεύσεις το γράμμα-μου, γιατί θα ξηγηθώ μετά με την Ν.Ο.Π.Ο. Άντε, λοιπόν.

ΦΟΡΤΑ ΡΟΤΣΑ ΜΠΟΥΜΠΛΙΣ
ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΥΡΙΤΣΗ
ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΛΕΝΤΖΗ

● Σ.Σ. Θέλουμε να πούμε ότι δεν βρίσκουμε καθόλου αστείο αυτό το γράμμα. Το τακτικό πια θέαμα των αποχαυνωμένων νέων, που ξεχύνονται από τα γήπεδα σε κατάσταση ολοκληρωτικής αποκλήνωσης, για να γεμίσουν τους δρόμους της Αθήνας με βραχνιασμένη χυδαιότητα, μας προκαλεί βαθύτατη θλίψη. Και ανησυχία.

Γιατί στην Αγγλία οι «χούλιγκανς» (οι πραγματικοί) έχουν γίνει έδαφος για την καλλιέργεια μιας αντικοινωνικής συμπεριφοράς, που όλο και περισσότερο παίρνει συγκεκριμένη πολιτική απόχρωση. Ομάδες ναζιστών (πραγματικών, επίσης) με στολή, πραγματοποιούν συγκροτημένες εμφανίσεις, αποδοκιμάζουν τους «έγχρωμους» παίκτες και εκτρέπουν τα μεθυσμένα μεθεόρτια των νικών του γηπέδου σε όργια βίας εναντίον των ξένων και των μεταναστών.

Βέβαια, στην Ελλάδα δεν έχουμε «έγχρωμες» μειονότητες. Ήδη όμως οι οπαδοί των ομάδων του Κέντρου αποδοκιμάζουν τους ισάξιους-τους της Βόρειας Ελλάδας, με την κραυγή «Έξω οι Βούλγαροι». Και απαντούν οι, κατά τον τρόπο αυτόν, υβριζόμενοι: «Κι εμείς είμαστε Έλληνες». Θαυμάσιος ο διάλογος!

Τι να γίνει. Ας χαρούμε που κάποιοι «φιλάθλοι» του ελληνικού ποδοσφαίρου ξέρουν ακόμα να διαβάζουν και να γράφουν. Για να μας διαβάζουν και να μας γράφουν, όπως ο αναγνώστης που μας έδωσε την αφορμή αυτού του σχόλιου.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΔΗΚ

● «Αδογμάτιστος» ο αναγνώστης-μας παρατηρεί:

Αγαπητέ κ. διευθυντά,

Η αναφορά-σας (τεύχος 170)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΟΔΟΧΕ ΠΗΓΗΣ 17,
36-39 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΕΣΙΑΣΤΙ-
ΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ
αφραζε
διαβαζε
διαδιδε
την ΑΥΓΗ
in δίκη 68
ΦΩΝΗ

ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ

Όλων των εκδοτικών οίκων στέλνονται με «αντικαταβολή» στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Απαραίτητο στις παραγγελίες-σας να αναφέρεται ο τίτλος του βιβλίου και ο εκδοτικός οίκος. Η τιμή κάθε βιβλίου είναι αυτή που καθορίζουν οι εκδοτικοί οίκοι. Η επιβάρυνση στα έξοδα αποστολής είναι μόνο 65 δραχμ. κατά παραγγελία. Γράψτε-μας ή τηλεφωνήστε-μας.

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΡΒΑΤΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 8 - ΑΘΗΝΑ 122
ΤΗΛ. 32.29.303 (6-8 μ.μ.)**

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

έν ὄψει τῆς
ἀλλαγῆς...

NORMAN MEHLER

Οι στρατιές της νύχτας

**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ**

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

για δεύτερη φορά στις θέσεις του Γ. Ζιγδη το 1960 για τη σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ, η ομιλία-του στο συνέδριο της Βιομηχανίας του Τ.Ε.Ε. (Ενημ. Δελτίο 1042) και η συνεπής αντιδεξιά γραμμή-του, ιδίως τα τελευταία χρόνια σαν ηγέτης κόμματος, νομίζω ότι αποτελούν αφορμές για παραπέρα σκέψεις.

Αν πιστεύουμε ότι η πώληση είναι φρένο για κάθε δημοκρατική συνεργασία ή στερέωση των θεσμών, αν η λύση είναι μια πλατιά ενότητα των «εκτός ξένων κέντρων» δημοκρατών, που κάποτε πρέπει να βρει την έκφρασή της και να παίξει το ρόλο-της, τότε γιατί δεν πρέπει να συμμετάσχει ισότιμα σε συγκεκριμένο πλάνο και το κόμμα του Γ. Ζιγδη, εφ' όσον εξηγηθούν ορισμένα πράγματα;

(Προς Θεού, όχι άλλη Συμμαχία!).

Αδογμάτιστος αναγνώστης-σου
Θ. Παπαδόπουλος

ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΑΣΕΙΣ

● Το θέμα των πυρηνικών βάσεων και των κινδύνων που περικλείουν, επισημαίνει ο φίλος-μας Σ.Κ.:

Αγαπητό ANTI,

Δύο είναι τα θέματα που αποτελούν το επίκεντρο της δημοσιότητας τις τελευταίες μέρες. Το θέμα των σεισμών και της υπογραφής συμφωνίας για τις Αμερικάνικες Βάσεις στην Ελλάδα.

Δύο θέματα, που σε μια πρώτη ματιά, δεν φαίνεται να έχουν μεταξύ-τους σχέση. Προσπάθεια να συσχετιστούν τα δύο αυτά γεγονότα αποτελεί το κείμενο αυτό.

Οι σεισμοί είχαν σαν επίκεντρο τα νησιά Αλκυονίδες, προξένησαν καταστροφές στα Μέγαρα και έγιναν έντονα αισθητοί στην Ελευσίνα. Στην Ελευσίνα όμως, δίπλα στην αεροπορική μονάδα 112 ΠΜ υπάρχει κλιμάκιο των Αμερικανών — η 558 Μονάδα Ελευσίνος — με αποθήκες όπλων, που μέχρι πρόσφατα δεν ήταν γνωστή η φύση-τους. Αν κρίνει κανείς από τα μέτρα προστασίας των εγκαταστάσεων αυτών, τις σχεδόν καθημερινές ασκήσεις σμηνιτών που φυλάγουν τον χώρο (όλων αυστηρά διαβαθμισμένων) την μορφή των κτηρίων (μορφή καταφυγίων πυρηνικού πολέμου με τεράστιους τοίχους από μπετόν και τμήμα κάτω από το έδαφος) πειθεται ότι τα οικονομήματα αυτά, δεν μπορεί να φιλοξενούν μόνο συμβατικά όπλα. Εξ άλλου, κατά καιρούς έ-

χουν παρουσιαστεί καταγγελίες στον τύπο — και στο ANTI — για την ύπαρξη πυρηνικών επιθετικών όπλων στη συγκεκριμένη βάση.

Δεν γνωρίζω τι κινδύνους εγκυμονεί για μια πυρηνική βάση ένας σεισμός. Το ενδεχόμενο όμως, όσο μικρό κι αν είναι αυτό, ενός ατυχήματος, δεν θα πρέπει να μας αφήνει αδιάφορους.

Σε μια περιοχή κάθε άλλο παρά σεισμοπαθή, όπως η Αττική, οι μέχρι τώρα φόβοι από βάσεις όπως αυτή της Ελευσίνας αφορούσαν την πιθανότητα καταστροφής σε περιόδους πολέμου.

Τώρα όμως, φαίνεται πως τα πράγματα άλλαξαν μετά τις πρόσφατες έντονες σεισμικές δονήσεις. Η ύπαρξη μιας πυρηνικής βάσης στο χώρο αυτό, δίπλα στην πρωτεύουσα, πρέπει να προκαλέσει έντονη ανησυχία. Και το ενδεχόμενο ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος να αντιμετωπιστεί σοβαρά.

Ευχαριστώ
Σ. Κ.

● Από το Σύλλογο Ελλήνων Φοιτητών Μπράιτον, λάβαμε το ακόλουθο ψήφισμα της 26ης Μαρτίου 1981:

Όπως είναι ήδη γνωστό, το Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Αλλοδαπής (ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α) αποφάσισε την περασμένη χρονιά να θεωρεί τα βρετανικά Polytechnics — μέλη του C.N.A.A. σαν ιδρύματα επιπέδου Ανωτέρων Τεχνικών Σχολών και έτσι δεν αναγνωρίζει τα πτυχία που δίνει το C.N.A.A. σαν ισότιμα με αυτά των Βρετανικών Πανεπιστημίων.

Πιστεύουμε ότι η απόφαση αυτή, που πάρθηκε χωρίς επαρκή δικαιολόγηση, προσκρούει πάνω σε κάθε κανόνα λογικής. Το Βρετανικό Κράτος θεωρεί τους δύο αυτούς τύπους πτυχίων ισοδύναμους (...). Πιστεύουμε ότι ο μόνος τρόπος για το ξεπέρασμα της κρίσης που υπάρχει στο θέμα αναγνώρισης των ξένων πτυχίων είναι η κατάργηση του ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. (που εκτός των άλλων παραβιάζει και την αυτοτέλεια των Α.Ε.Ι) και το πέρας της διαδικασίας αναγνώρισης από τις αρμόδιες σχολές των ελληνικών Πανεπιστημίων, όπου όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, συμμετέχοντας ισότιμα, θα κρίνουν τα πτυχία-μας όχι αυθαίρετα, αλλά με ακαδημαϊκά και μόνο κριτήρια.

Το Δ.Σ του Σ.Ε.Φ
Μπράιτον

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΝΤΩΝΗ ΜΠΡΙΛΛΑΚΗ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

● Ιστορική διαδρομή ● Κρίση ● Προοπτικές
ΖΗΤΕΙΣΤΕ-ΤΟ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60

Αθήνα 601

Τηλ: 732.713-732.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153 - Καλλιθέα

● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ

● Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Αναπαραγωγή φίλμ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Εκτύπωση:
Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 390 δρχ. - Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 2.000 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:

εξάμηνη:..... απλή δολ.

» αεροπ. δολ.

ετήσια:..... απλή δολ.

» αεροπ. δολ.

Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:

εξάμηνη:..... απλή δολ.

» αεροπ. δολ.

ετήσια:..... απλή δολ.

» αεροπ. δολ.

Αυστραλία - Ωκεανία:

εξάμηνη:..... απλή δολ.

» αεροπ. δολ.

ετήσια:..... απλή δολ.

» αεροπ. δολ.

● Εμβάσματα, επιταγές:

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 6

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 2.000

● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 1.000

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

● για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας

Στα γραφεία του «ANTI»

Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713

● για τα βιβλιοπωλεία

Β. Ελλάδας:

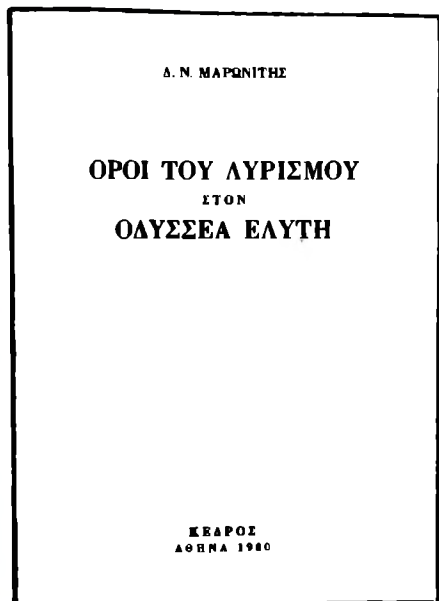
Βιβλιοπωλείο

Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.

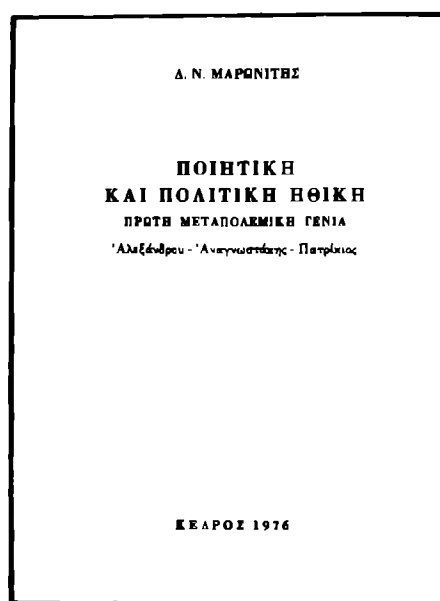
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

Θεσσαλονίκη

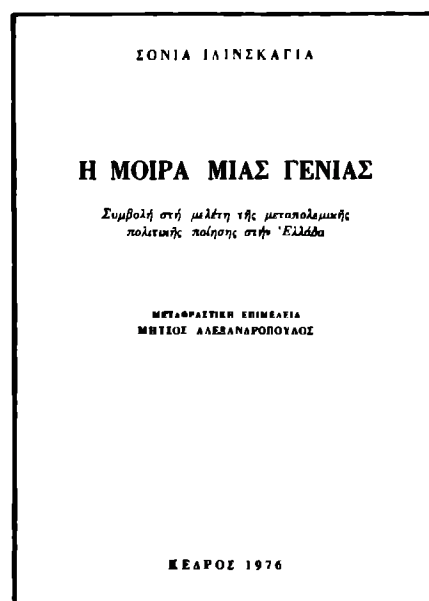
ΚΕΔΡΟΣ : ΜΕΛΕΤΕΣ

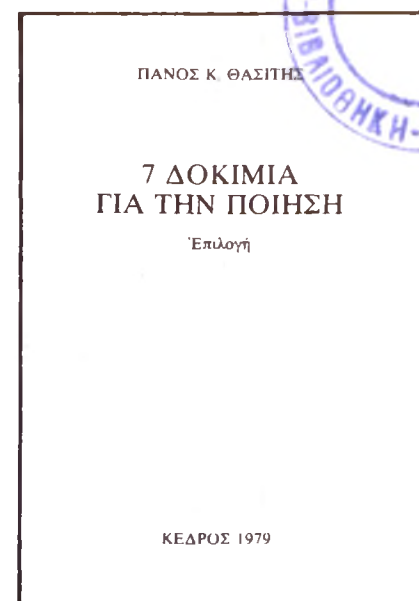
Δ.Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ
**ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΛΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ**

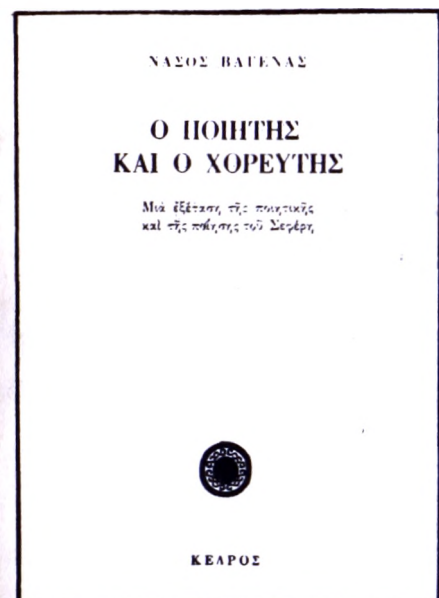
Δ.Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ
**ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΗΘΙΚΗ**
(πρώτη μεταπολεμική γενιά)

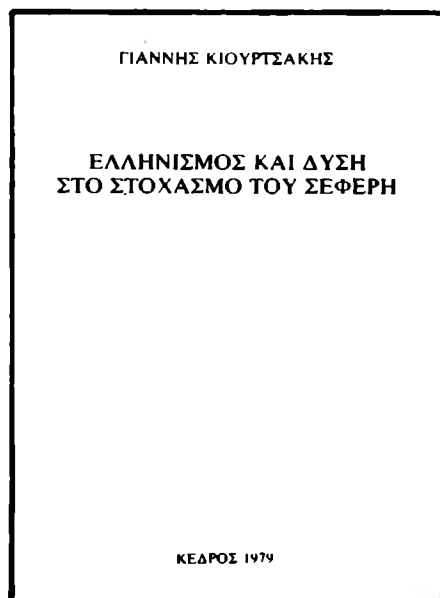
ΣΟΝΙΑ ΙΛΙΝΣΚΑΓΙΑ
Η ΜΟΙΡΑ ΜΙΑΣ ΓΕΝΙΑΣ

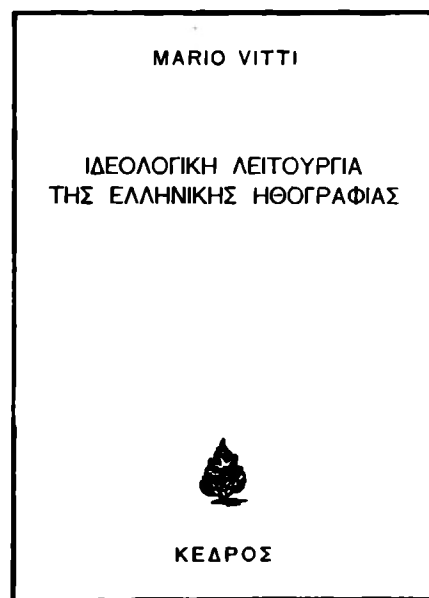
ΠΑΝΟΣ ΘΑΣΙΤΗΣ
**7 ΔΟΚΙΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΟΙΗΣΗ**

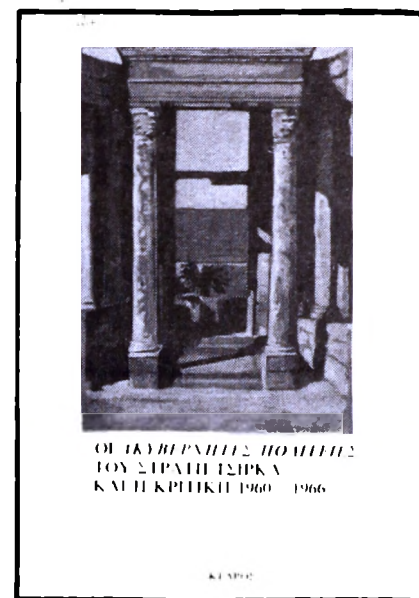
ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ
**Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο
ΧΟΡΕΥΤΗΣ**

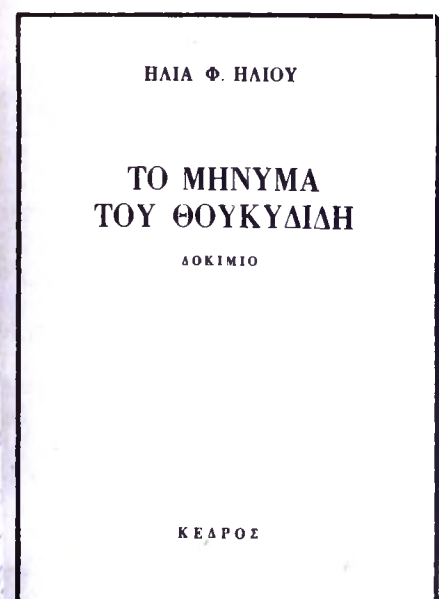
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙΟΥΡΤΣΑΚΗΣ
**ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗ
ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ ΤΟΥ
ΣΕΦΕΡΗ**

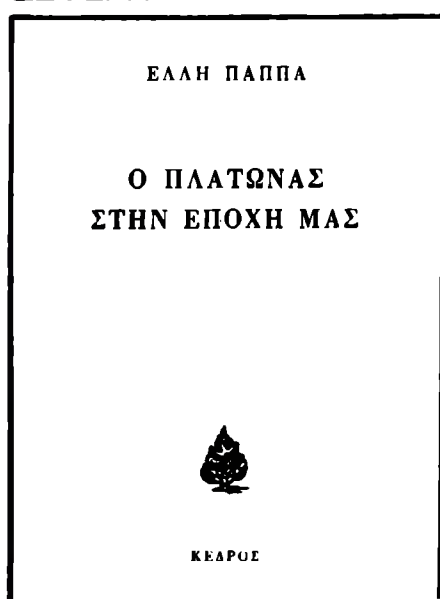
ΜΑΡΙΟ ΒΙΤΤΙ
**ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΗΘΟΓΡΑΦΙΑΣ**

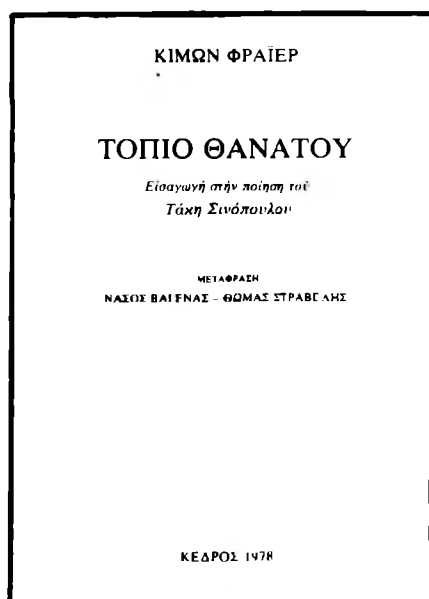
**ΟΙ ΑΚΥΒΕΡΝΗΤΕΣ
ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ
ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗ ΤΣΙΡΚΑ
ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ 1960-1966**

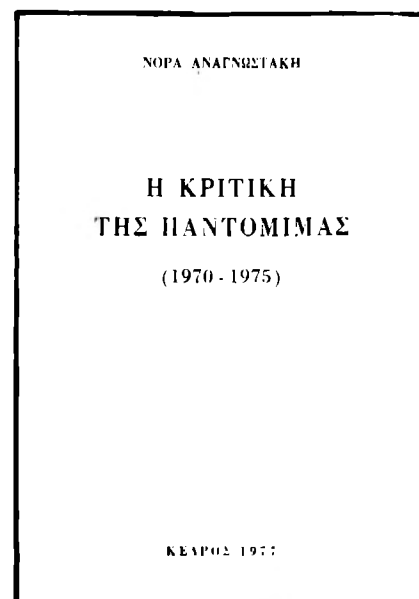
ΗΛΙΑΣ Φ. ΗΛΙΟΥ
**ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ
ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ**

ΕΛΛΗ ΠΑΠΑ
**Ο ΠΛΑΤΩΝΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ**

ΚΙΜΩΝ ΦΡΑΪΕΡ
ΤΟΠΙΟ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΝΟΡΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ
**Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ
ΠΑΝΤΟΜΙΜΑΣ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

ΧΑΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

ΤΑΞΙΔΕΨΤΕ ΦΕΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αμερικής 2 Αθήνα τηλ. 3223111